

באתי לגני

מאסף נרחב
להתוועדות
קבלת הנשיאות

יוצא לאור ע"י
'ועד תלמידי התמימים העולמי'

יוצא לאור ע"י

ועד תלמידי התמימים העולמי

יו"ר: הרב מנחם מענדל שי' קנלסקי

טלפון: 0504.730.500

דוא"ל: vaadahtmimimil@gmail.com

עימוד ועיצוב: *designgraphic* נ.נ.

© כל הזכויות שמורות

5786-2026

מחיר 20 ש"ח

פתח דבר

**אל אחינו תלמידי התמימים, "דעם רבי'נס קינדער"
די בכל אתר ואתר,**

שלום וברכה!

בעמדנו בתוך שלושים יום שלפני החג, יום הבהיר יו"ד שבט, יום ההילולא של הוד כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שבעים ושש שנה לנשיאותו של אבינו רוענו, הוד כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבינו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ומועד שבעים וחמש שנה להתוועדות ההיסטורית בה קיבל על עצמו את הנשיאות באופן רשמי ופומבי, ביום הבהיר יו"ד שבט תשי"א¹ - הנה "הימים האלה נזכרים ונעשים"², ומידי שנה בשנה עוסקים כללות התמימים ואנ"ש בהכנות - הן הכנות כלליות חובקות קצווי תבל, והן הכנות פנימיות־נפשיות, בהוספה בלימוד החסידות וההליכה בדרכי ההתקשרות, כפי אשר הורנו.

לפיכך נתעוררנו להוציא קובץ זה, קובץ "פֶּאֶתִי לְגַנִּי" - והוא מאסף נרחב להתוועדות קבלת הנשיאות. הקובץ נחלק לשני חלקים כלליים:

התוועדות י' שבט תשי"א - הכולל את השיחות והמאמר מהתוועדות זו כפי שהוגהו ע"י הרבי, וכן תמליל של המאמר והשיחות כפי שאמרם הרבי בהתוועדות ותרגומן המילולי ללה"ק לצידן. התמליל מיועד להקל על תלמידי התמימים בהאזנה להקלטת ההתוועדות, ששוחזר ע"י חברת JEM במיוחד לשם כך, והתודה נתונה להם בזה.

"מִיר הָאָבֶן אַ רִבִּי!" - תיאור נרחב ומקיף על מאמצי החסידים להביא להכתרה הרשמית של רבינו כנשיא השביעי של עדת חסידי חב"ד־ליובאוויטש, אחר הסתלקותו של הרבי הריי"צ. חלק זה מלווה בכתבי־יד־קודש, תצלומי מסמכים ותמונות מרהיבות.

1. ראה שלשלת היחס לכ"ק רבינו: תשי"א - יו"ד שבט - מקבל הנשיאות. אומר המאמר הראשון ד"ה באתי לגני.

2. אסתר ט, כח.

לשלימות הענין, הוספנו בסוף הקובץ גם את הוראות הרבי ליום ההילולא ואת פרקי המשניות ללמדם ביום זה.

כתיבת ועריכת התמליל והתיאור נעשו על-ידי חברי המערכת, ובמלאכה זו הסתייענו רבות בספרים "ימי מלך" ו"ימי בראשית", כמו גם בחיבורים ופרסומים אחרים - יבואו המחברים והמלקטים על הברכה.

כהכרת-הטוב, ראוי לציין את המזכיר המופלא ר' משה לייב רודשטיין (ובשמו האמיתי - ר' זושא שיפרין) שהקליט בחשאי את התוועדות קבלת הנשיאות, ובזכות מסירותו וזינו לאורן של ההקלטות היקרות הללו.

"מעלתם המיוחדת של נשיאי ישראל", מבאר הרבי, "מתחילה תיכף ומיד ביום הולדתם, וכפי שמצינו אצל משה רבינו הנשיא והרועה הראשון דבני ישראל, 'ומשה היה רועה' - 'מתוקן לכך'. כלומר שתיכף ומיד כאשר נולד היה מתוקן ומיועד להיות 'רועה ישראל'. ועד"ז מובן בנוגע לנשיאי ורועי ישראל בכל דור ודור"³.

ובצורה מפורשת יותר בנוגע לנשיאי חב"ד, אומר אדמו"ר הרי"צ:

"רבי . . איננו נעשה מעצמו . . הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים נשיאי חב"ד המה המשכה פנימית, דור אחר דור מהוד כ"ק רבינו הזקן, שכ"ק רבינו הזקן היה 'נשמה חדשה'. כאשר הנשמה של כ"ק רבינו הזקן הוצרכה לירד מטה אמרו לה . . שהוא יהיה המנהיג הראשון של סדר נשיאי חב"ד, ובעבודת מסירות-הנפש ובעבודת האהבה וקירוב ישראל - יזכו לגילוי משיח צדקנו"⁴.

ומספר אדמו"ר הרי"צ באחת מרשימותיו⁵ אותה כתב בחורף הסתלקותו הוא חורף השי"ת - שכאשר היה הרבי הרש"ב בן שלש שנים, קרא הרבי הצמח-צדק לרבי המהר"ש ואמר לו: את פך השמן הרוחני שמורנו הבעש"ט נתן להוד כ"ק תלמידו מורנו הרב המגיד ממעזריטש למשוח את הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק רבינו הזקן, למשוח אותו לנשיאות לדורותיו, הנה בכח זה נמשח כ"ק חותני הרה"ק

3. שיחת כ' חשון תשמ"ג.

4. ספר השיחות תש"א עמ' 171 - תרגום חופשי.

5. ספר המאמרים תש"י עמ' 163 - תרגום חופשי.

(אדמו"ר האמצעי) ואני (אדמו"ר הצ"צ), הנה בכח זה משחתי אותך (אדמו"ר מהר"ש), ובכח זה הנני מושחו (אדמו"ר הרש"ב).

מבאר בזה כ"ק רבינו, שאף ש"אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימא"⁶, היתה זו "משיחה מחיים" באופן שהנשיאות תחול לאחר זמן, לאחר הסתלקות הנשיא הקודם⁷.

לאמר: ענין הנשיאות עובר באופן ישיר מנשיא לנשיא. כל נשיא בדורו 'סמך' ו'משח' את הנשיא שלאחריו, כך שמיד עם הסתלקות הנשיא מתחילה ממילא נשיאותו של הנשיא הבא אחריו, ובלשון חז"ל "עד שלא שקעה שמשו של כו' זרחה שמשו של כו"⁸.

כזה היה גם יחס החסידים אל הרבי כבר באותה השנה, וכך גם כשציינו את מנין שנות נשיאותו בשנים שלאחר מכן⁹ דבר זה ניכר גם בהנהגתו של הרבי עצמו - בקבלה ל'יחידות', בכתיבת מכתבים כלליים אל בני ובנות ישראל, ובהענקת הוראות פרטיות וכלליות לקהל החסידים וכלל ישראל.

עם זאת, ישנה נקודת-ציון נוספת בקבלת הנשיאות. ישנם כמה מקומות בהם הגדיר הרבי דווקא את אמירת הדא"ח כהתחלת הנשיאות על כל פרטיה, וכפי שביאר בהתוועדות כ"ף חשון תשמ"ג¹⁰:

"ענין המשיחה בנוגע לנשיאות בזמן הזה היא - הנהגת הנשיאות בפועל, וקבלתה עלידי העם. ועל-דרך ההלכה "כל הכלים שעשה משה - משיחתן מקדשתן, מכאן ואילך - עבודתן מחנכתן"¹¹. ו"עבודתן" בנוגע לנשיאות, כבנדון-דידן - היא אמירת דא"ח - לא חזרת דא"ח, אלא אמירת דא"ח - ברבים. ואדרבה: בזה מתבטא עיקר ענין הנשיאות".

הרבי גם התייחס בפרטיות לנשיאותו שלו, כשהוא מציין את יום קבלת הנשיאות בשנת תשי"א:

6. יומא לח, ב.

7. שבת פרשת חיישרה תשמ"ג.

8. בראשית רבה נח, ב.

9. כמו בדפי-השער של ספרי קה"ת או ב'כתר הנשיאות' שהוצג בגאון על בימת הרבי בהשתתפו ב'פאראד' - תהלוכות הילדים בימי ל"ג בעומר, בהם נמנות שנות הנשיאות החל משנת תשי"א.

10. סכ"ז.

11. שבועות טו, א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ב.

"ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחר הסתלקותו - מיום עשתי"עשר לחודש עשתי"עשר דשנת עשתי"עשר (תשי"א) - שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל"¹²...

על-פי זה מובנת ומודגשת ביותר גודל המעלה בתאריך זה ובמעמד קדוש זה - בפרט בעמדתו במלאות שבעים וחמש שנה לאירוע הנשגב, בו החלה בפועל העבודה דדור השביעי, שהיא להמשיך עיקר שכינה בתחתונים.

קובץ זה נקרא בשם **"בְּאֵתִי לְגַנִּי"**, לא רק משום שכל מאמרי יו"ד שבט נפתחים בפסוק זה. עבור עדת החסידים, יש במילים "באתי לגני אחותי כלה" הרבה מעבר ל'דיבור-המתחיל'. מילים אלו, בהם קיבל עליו הרבי את הנשיאות, מבטאות את הזכות הגדולה שלנו, בהיותנו הדור השביעי, דורו של הרבי. הרבי בא לגנו. הוא דודנו ואנחנו כלתו, והוא בא אלינו לגנו, והוא לנו מנהל ומנהיג, אב ורועה, משפיל עצמו אלינו ומרומם אותנו אליו, ומאציל עלינו מברכותיו והשפעותיו בגשם וברוח.

ואף גם בימים אלו, בהם "חושך יכסה ארץ וערפל לאומים"¹³ סמוכים אנו ובטוחים על דברי רבינו, אשר בוודאי לא עזב הרועה צאן מרעיתו, והוא **עמנו כבחיוהי ממש, ואף יתיר מבחיוהי**, "כיון ש"צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", שגם בזה עולם המעשה אשתכח יתיר - בודאי שהרבי מנהיג את העולם כולו, ואנ"ש בפרט, ומעורר רחמים רבים וכו', כמו שהיה עד עתה, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז¹⁴, "ובמהרה בימינו בעגלא דידן, ולמטה מעשרה טפחים, זאָלן מיר אַלע זוכה זין זיך זעהן מיט'ן רבי'ן, און ער זאָל אונז ארויסנעמען פון גלות הרוחני והגשמי, און ברענגען אונז צו דער גאולה שלימה, במהרה בימינו אמן"¹⁵.

ועד תלמידי התמימים העולמי

12. ש"פ וארא תשנ"ב ס"י.

13. ישעיהו סו, ב.

14. ש"פ תרומה תש"י.

15. דברי רבינו בסיום אמירת מאמר באתי לגני תשי"א.

תוכן הענינים

ההתוועדות

- מאמר באתי לגני תשי"א 11
- שיחת יו"ד שבט תשי"א 23
- רשימה מילולית ע"פ סרט ההקלטה 37

"מיר האבן אַ רבי!"

- תיאורי מאמצי החסידים להביא להכתרת הרבי 75
- "ובא השמש וזרח השמש" / הרבי משיב בשלילה / התקשרות החסידים באנגליה / הרבי פונה לראשונה לכלל אנ"ש / "תנועת צדיק" ... / "לא בתור רבי" / לך לא אתן "שלום עליכם" ... / הרבי מסרב לקבל את הנשיאות / הועד בבית חיינו / "ומה יהיה אחרי כן?" ... / "מבקשים ש"הרבי" יתוועד" ... / 'נבואה' על הנשיאות / הרבי מקבל ל"יחידות" / בתור ידיד נאמן ... / "דער רבי וועט זאגן" ... / זקני החסידים 'לוחצים' / תפילה על ה'ציון' / יעמוד אדוננו מורנו ורבינו ... / המוסדות מבקשים את הנשיאות / התחלת הנשיאות תמיד בחסד ... / הרבי מקבל פ"נים! / פרסום 'הנחה' מההתוועדות / "עס מוז זיין דוקא איצטער?" ... / הרב סימפסאן חולם חלום מופלא ... / מחציו ולמעלה ... / "אינני זקוק לרמזים" ... / "אחרת לא אחתום" / פ"נ כללי לפעול הנשיאות / "הרבי הוא רבי!" / חודש השביעי והמושבע / וכן עמד על השולחן ... / מעוררים ישני עפר / "אך לא באופן רשמי" / כבר כתבתי לאחר ... / להחזיר את הרבי / "העשירי יהיה קודש" / ישר-כווץ על החלום / "לבוא הנה ליום הזה" ... / "כ"ק אדמו"ר הרמ"ש שליט"א / ליל יום הגדול והקדוש / "אך צריך לדאוג לסייע לי" ... / התוועדות קבלת הנשיאות / אולת לקרתא הלך בנימוסא / "באתי לגני אחותי כלה" / אל תשגו באשליות ... / "מיר האבן א רבי!" / איחולים על ההכתרה ופירסומה

עניני דיומא

- הוראות הרבי ליו"ד שבט ואותיות השם 123

בס"ד, יו"ד שבט, תשי"א*

כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר, במאמרו ליום הסתלקותו, יו"ד שבט תשי"א:
באתי לגני אחותי כלה², ואיתא במד"ר (במקומו¹) לגן אין כתיב כאן
 אלא לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה
 בתחתונים היתה. עכ"ל. ולהבין דיוק הלשון עיקר שכינה, הנה בפני'
 שכינה מבאר כ"ק אדמו"ר הזקן³) שנק' שכינה ע"ש ששוכנת ומתלבשת,
 מלשון ושכנתי בתוכם⁴, שהוא ראשית התגלות אוא"ס. והנה ממה
 שכותב⁵ שראשית התגלות אוא"ס נק' בשם שכינה, מובן מזה שענין
 שכינה הוא למעלה מעלה מאצי' ג"כ, גם בבחי' האור שלפני הצמצום,
 שהרי ראשית ההתגלות הוא באור א"ס שלפני הצמצום, וכמוש"כ כ"ק
 אדמו"ר (האמצעי⁶) כי הארת הקו וחוט לגבי עצמיות אוא"ס נק' בשם
 שכינה. כי ענין שכינה הוא בכל מקום לפי ענינו. לגבי אצי' הנה המל'
 נק' בשם שכינה. וגם בזה מה שמל' דאצי' נק' שכינה מבאר כ"ק אדמו"ר
 הצמח צדק⁷) שזהו דוקא כמו שנעשית בחי' עתיק לעולם הבריאה, אבל
 בהיותה באצי' היא מיוחדת עמהם (עם הספירות דאצי') ולא שייך לשון
 שכינה. ומ"מ אי"ז סותר למ"ש לעיל שהקו נק' בשם שכינה, כי שכינה
 שנאמר בדרז"ל היינו מל' דאצי', ואף גם זאת רק כשנעשית בחי' עתיק

(א) בתניא פמ"א ופנ"ב.

(ב) בביאור ע"פ הוי' לי בעוזרי (הובא בד"ה וככה הגדול [תרל"ז] פכ"ז) נדפס באוה"ת
 האזינו ע' א'תתכה⁶.

(ג) בלקו"ת שה"ש ביאור דשחורה אני רפ"ב [ח, ב].

(* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א וי"ל בשעתו "י"א ניטן, ה'תשי"א", והואיל
 להוסיף בו ציונים והערות. בהוצאה זו ניתוספו ע"י המו"ל מראי מקומות לפסוקים מחז"ל וכו'
 (בהערות הממוספרות).

המאמר מיוסד בעיקרו על הפרק הראשון מד"ה באתי לגני ה'שי"ת.

(1) רד"ה באתי לגני ה'שי"ת (סה"מ ה'שי"ת ע' 111).

(2) שה"ש ה, א.

(3) שהש"ר עה"פ.

(4) תרומה כה, ח.

(5) בתניא פנ"ב שם.

(6) ובשינויים — מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' רלה. וראה גם ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב
 ע' תתיט ואילך. סה"מ תרנ"ז ע' קצט ואילך. עטר"ת ס"ע ק ואילך.

לבריאה דוקא, אבל בשרשה, היינו כמו שהוא לגבי אוא"ס, הנה גם הקו נק' בשם שכינה. ואחד הטעמים מה שהקו נק' בשם שכינה לגבי אוא"ס, כתב כ"ק אדמו"ר מהר"ש¹ לפי שהקו כוונת המשכתו בשביל שיתלבש בעולמות ונש"י, ולכן הנה גם בראשיתו נק' בשם שכינה. ולמעלה יותר שכינה בשרשו הראשון למעלה מהצמצום, מבאר כ"ק אדמו"ר נ"ע² שגילוי האור כמו שהוא לפה"צ, נק' בשם שכינה. שבכללות האור שלפני הצמצום יש בו ג' מדריגות, עצם האור והתפשטות האור, ובהתפשטות האור ב' מדריגות גילוי האור כמו שהוא לעצמו שזהו מקור אור הסובב, וגילוי האור לעצמו השייך להעולמות שזהו מקור אור הממלא, וגילוי האור הזה נק' בשם שכינה. ואף שהוא לפני הצמצום וא"א שיהי' מקור לעולמות, שלכן הוצרך להיות הצמצום, וצמצום הראשון שהוא בבחי' סילוק דוקא, מ"מ נק' בשם שכינה. וזהו דיוק הלשון עיקר שכינה בתחתונים היתה, היינו שגילוי השכינה בתחתונים, הוא לא השכינה כמו שהוא לגבי אצי', היינו מל', גם לא כמו שהוא לגבי אוא"ס, היינו הקו, כ"א עיקר ופנימיות השכינה היתה בתחתונים דוקא, כי האורי' שנתלבש בעולמות ה"ה בא בסדר והדרגה. ולמעלה מאיר בגילוי יותר, וכל מה שנמשך ומשתלשל מתמעט האור. וכן הוא בכלל באור דסדר השתלשלות. ואף שקודם החטא הי' גם למטה האור בגילוי, מ"מ הי' גם אז גילוי האור יותר למעלה. וכמארז"ל³ נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ. אלא הכוונה על האור שלמעלה מעולמות, עיקר שכינה.

ב) והנה זה דעיקר שכינה בתחתונים היתה, מבואר מהמדרש דתחתונים קאי על עוה"ז הגשמי, וכמו שמבאר דע"י חטא עה"ד נסתלקה השכינה מארץ לרקיע, וע"י מתן תורה על הר סיני באתי לגני לגנוני. ועיקר הסילוק שנעשה ע"י החטא הוא בחטא עה"ד דוקא. וכמו שבענין החטא, הרי עיקר החטאים הי' חטא עה"ד, שהרי ע"י חטא עה"ד הי' נתינת מקום לשאר החטאים, וחטא עה"ד הי' סיבה וגורם להחטאים דקין ואנוש וכו', כמו"כ הוא בפעולת החטא, דהסילוק שנעשה ע"י החטא הנה

ד) בד"ה וככה שם.

ה) המשך רס"ו ד"ה קדש ישראל [ע' תקטז ואילך]. ועייג"כ ד"ה וידבר אלקים אכה"ד תרצ"ט [סה"מ תרצ"ט ע' 175].

ו) בארוכה בד"ה איכה פ' דברים, עת"ר [סה"מ עת"ר ע' רטו].

*ו) ראה פדר"א פי"ח. זח"א ל, א. זח"ב כ, א. לז, א. פה, ב.

7) והוא מיוסד על ד"ה וידבר אלקים תרס"ט (סה"מ תרס"ט ע' קסא).

עיקר הסילוק הוא מה שנסתלק ע"י חטא עה"ד מעוה"ז התחתון דוקא דכשם שעיקר שכניה בתחתונים הוא בעוה"ז דוקא, הנה כמו"כ הוא בהסילוק דעיקר הסילוק הוא מה שנסתלקה מהארץ דוקא, שזה נעשה ע"י חטא עה"ד, שע"ז נסתלקה השכינה מארץ לרקיע, וזהו ג"כ הטעם שאינו מצרף (בהמאמר) חטא עה"ד עם החטאים דקין ואנוש וחושב זה בפ"ע, לפי שבהחטאים דקין ואנוש נסתלקה השכינה מרקיע לרקיע, מה שאין כן בחטא עה"ד שנסתלקה מארץ לרקיע, שלבד זאת שהסילוק מהארץ, זה בעיקר נוגע לנו, הנה זהו גם עיקר ענין הסילוק.

(וממשיך במאמר) ואח"כ עמדו ז' צדיקים והורידו את השכינה למטה, אברהם זכה והוריד את השכינה מרקיע ז' לו' כו' (ומקצר בזה ומסיים) עד כי משה שהוא השביעי (וכל השביעין חביבין⁸) הורידו למטה בארץ. דעיקר ענין ההמשכה הוא ע"י משה, שהרי משה דוקא הורידו למטה בארץ, דכשם שבענין הסילוק מלמטלמ"ע הרי העיקר הוא בחטא עה"ד שנסתלק מהארץ כנ"ל, הנה כמו"כ הוא בענין ההמשכה מלמעלה למטה, עיקר ענין ההמשכה הוא למטה בארץ דוקא, דלבד זאת שההמשכה למטה בעיקר נוגע לנו, הנה זהו גם עיקר ענין ההמשכה. וזה נעשה ע"י משה דוקא. והטעם לזה מבאר בהמאמר במוסגר, כי כל השביעין חביבין.

ג) והנה מלשון רז"ל וכל השביעין חביבין ולא כל החביבין שביעין, מוכח מזה שעיקר המעלה הוא זה שהוא שביעי, ומפני זה שהוא שביעי מצד זה הוא חביבותו, היינו שחביבותו אינו מצד ענין התלוי בבחירתו רצונו ועבודתו, כ"א בזה שהוא שביעי, שזה בא מצד התולדה, ובכ"ז הנה כל השביעין חביבין. ולכן זכה משה שניתנה תורה על ידו. והנה ביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בתחילת בואו לאמריקה)⁹ שגם בענין דהשביעין חביבין ניכר מעלת הראשון, שהרי כל ענין שביעי הוא שהוא שביעי לראשון. וביאר אז מעלתו של הראשון שזהו אברהם אבינו, מפני עבודתו, ושהיתה עבודתו במס"נ. ואינו מסתפק בזה עדיין, ומוסיף עוד (אף דלכאורה אי"ז נוגע שם לגוף הענין) דאופן המסירת נפש שלו הי' שלא חיפש מס"נ, שזהו ההפרש בין המס"נ דאברהם אבינו להמס"נ

(ז) סד"ה החדש הזה לכם, ה'ש"ת [סה"מ ה'ש"ת ע' 29 ואילך].

(8) ויק"ר פכ"ט, יא.

דר"ע, דהמס"נ דר"ע הי' וואָס ער האָט געזוכט מס"נ, מתי יבוא לידי ואקיימנו, משא"כ באברהם הנה המס"נ שלו הי' בדרך אגב. דאברהם ידע שעיקר העבודה הוא כמ"ש¹⁰ ויקרא שם בשם הוי' אל עולם, א"ת ויקרא אלא ויקריא¹¹, אַז יענער זאָל אויך שרייען, ואם נצרך לזה בדרך אגב מס"נ, הנה גם זה ישנו. וכ"כ גדלה מעלת עבודתו והמס"נ שלו, עד אשר גם משה מה שזכה שניתנה תורה על ידו הוא מטעם כי השביעין חביבין, שהוא שביעי לראשון. והקב"ה א"ל (למשה) במקום גדולים (אברהם) אל תעמוד¹². והנה אף כי גדלה חביבות השביעי ואין זה בא לא ע"י בחירה ולא ע"י עבודה, כי אם פאָרטיקערהייט מצד התולדה, מ"מ אין בזה הגבלה שנאמר שנפלאה הוא, ואינו שייך אלא ליחידי סגולה, כ"א ע"ד שמבואר בתנא דב"א (פ"ט ופכ"ה) ומובא בדא"ח שכל ישראל ואפי' עבד ואפי' שפחה¹³ יכולים להגיע להשראת רוח"ק, וכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב. אלא שמ"מ דאָרפמען ניט זיין גענאָרט ביי זיך, וצריך לידע אשר במקום גדולים אל תעמוד. וכל מעלת השביעי הוא שהוא שביעי לראשון אַז ער קען דורכפיהרן עבודת ושליחות הראשון דאל תקרא ויקרא אלא ויקריא. וזהו החביבות דהשביעי שהוא הממשיך השכינה, ולא עוד אלא שממשיך עיקר השכינה. ועוד יותר ממשיך בתחתונים.

והנה זה תובעים מכא"א מאתנו דור השביעי, דכל השביעין חביבין, דעם היות שזה שאנחנו בדור השביעי הוא לא עפ"י בחירתנו ולא ע"י עבודתנו, ובכמה ענינים אפשר שלא כפי רצוננו, מ"מ הנה כל השביעין חביבין, שנמצאים אנחנו בעיקבתא דמשיחא, בסיומא דעקבתא, והעבודה — לגמור המשכת השכינה, ולא רק שכינה כ"א עיקר שכינה, ובתחתונים דוקא.

(ד) **והנה** אחרי שמבאר בהמאמר דעיקר שכינה בתחתונים היתה וגם אח"כ המשיכה משה (השביעי) לארץ דוקא אומר: ועיקר

(ח) בתדב"א פ"ט איתא דאפילו עו"ז. ולכאורה קשה מב"ב (טו, ב) דמוכח שם דלכו"ע אין שכינה שורה על עו"ז. ועיי"ש בחדא"ג ובמה שציין שם. ועיין אגרת תימן להרמב"ם דמשמע דאפ"ל נביא גם מעו"ז. וצ"ע.

(9) ברכות סא, ב.

(10) וירא כא, לג.

(11) סוטה י, א.

(12) דב"ר פ"ב, ז.

גילוי אלקות הי' בבית המקדש (ומביא ע"ז הפסוק) דכתיב¹⁴ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל¹⁵, וזהו (ג"כ מש"כ¹⁴) צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי' דצדיקים יירשו ארץ שהוא ג"ע, מפני שהם משכנים (היינו ממשיכים¹⁵) בחינת שוכן עד מרום וקדוש¹⁶ (הענין הזה דשוכן עד אינו מבאר בהמאמר, ומבואר הוא בלקו"ת¹⁷ עפ"י מאמר הזהר¹⁸) שיהי' בגילוי למטה, וזהו באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרו בתחילה דעיקר שכינה בתחתונים היתה. והענין הוא (ביאור הענין להבין מפני מה היתה עיקר שכינה בתחתונים דוקא) דהנה תכלית הכוונה בבריאת והשתלשלות העולמות, דנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁹.

והנה רבנו הזקן מבאר בזה^ט אשר תכלית השתלשלות העולמות וירידתם אינו בשביל עולמות העליונים, הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', ואא"ל שהכוונה הוא בשביל הירידה. דהנה ידוע דהבריאה הוא רק בכח העצמות, וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוה²⁰ אשר מהותו ועצמותו שמציאותו הוא מעצמות ואין לו עילה קודמת ח"ו, הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש. היינו שההתהוות אינה מהגילויים כי אם מהעצמות, וא"כ א"א לומר שתכלית ההתהוות היא בשביל עולמות העליונים, שהרי גם עולם האצי' הוא גילוי ההעלם²¹ וא"כ זהו ירידה מאור פניו ית', כי כשהיו אורות האצי' בהעלם היו במדרי' גבוה הרבה יותר. ועוד שכיון שזהו רק גילויים הרי אא"ל שהעצמות הוא בשביל גילויים, אלא שהתכלית הוא עוה"ז התחתון. וכמ"ש אדמו"ר האמצעי בפרשה זו^פ

ט) בתניא פל"ו.

י) בביאורי הזהר בשלח ד"ה כגונא דלעילא קרוב לסופו [מג, ג].

13) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פרק ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה כה, ח. של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חלק כו ע' 173 הערה 45.

14) תהלים לו, כט. שהש"ר שבהערה 3. ב"ר פי"ט, ז. במדב"ר פי"ג, ב.

15) ראה גם מהרז"ו לב"ר שם. מתנות כהונה ומהרז"ו לבמדב"ר שם.

16) ע"פ נוסח התפלה. ובשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו (ישעי' נז, טו).

17) פקודי ד, סע"ד ואילך. ז, ב ואילך.

18) ח"ב ר"פ וארא. וראה ביאורי הזהר שם.

19) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

20) קל, ריש ע"ב.

21) ראה תו"א בראשית ג, א. וירא יד, א. משפטים עו, ב. ובכ"מ.

בשלח) בענין ההפרש בין עולמות העליונים לעוה"ז, דבעוה"ז נרגש שמציאותו מעצמותו (וכמבואר בהמשך דר"ה דהאי שתא²², ההפרש בין נברא ואור, דאור הוא ראי' על המאור, דכשאנו רואים אור, האור עצמו מראה ומגלה שיש מאור, משא"כ יש הנברא הנה לא זו בלבד שאינו מגלה בורא, אלא עוד זאת שהוא מעלים ומסתיר על זה, ואדרבה נרגש שמציאותו מעצמותו (אלא שמצד השכל מוכרח שאינו כן)²³. ואף שזהו רק בהרגשתו, מ"מ הנה זה גופא שיהי' נדמה עכ"פ שמציאותו מעצמותו זהו מפני ששרשו מהעצמות שמציאותו מעצמותו. נמצא מובן שהכוונה בהבריא וההשתלשלות אינה בשביל עולמות העליונים שענינם גילויים, כ"א הכוונה הוא עוה"ז התחתון, שנדמה לו שאינו גילוי כ"א עצמי, היינו מציאותו מעצמותו, וע"י העבודה בו, ע"י אתכפא ואתהפכא, נתגלה העצמות, בשבילו הי' בריאת והשתלשלות העולמות.

ה) **והנה** לא מיבעי²⁴ להשיטה שמביא אדמו"ר הצ"צ (יא) שגם הכלים דאצי' הוא גילוי ההעלם, דלשיטה זו הרי בודאי אין הכוונה בשביל האצי' כי הרי זה ירידה ורק גילויים, אלא גם להשיטה השני' שמביא שם שהכלים הם בריאה יש מאין, הנה מבואר בכ"מ²⁵ שמה שאנו אומרים שהכלים הם בריאה יש מאין אין הכוונה יש מאין ממש, כ"א זהו דוקא לגבי האור, מפני ששורש הכלים מהרשימה שהיא בחי' העלם ולכן גם מציאותן הוא באופן שמקורם בהעלם, ולכן לגבי האור הם כמו בריאה יש מאין, אבל לגבי הרשימה הם גילוי ההעלם, א"כ מובן דאין הכוונה עולמות העליונים כ"א העבודה בעוה"ז דאתכפא ואתהפכא. ואף שעכשיו הנה על ידי עשיית המצוות מוסיפים אורות באצילות²⁶, וא"כ איך אנו אומרים שגם עכשיו עיקר הכוונה העוה"ז דוקא, הנה ע"ז מבאר

יא) בדרוש ג' שיטות (נדפס בסוף ספה"מ"צ להצ"צ ח"ב [אוה"ת ענינים ע' רנט ואילך]). ועיין ד"ה וידבר אלקים אכה"ד תרס"ד [סה"מ תרס"ד ע' רל ואילך (בהוצאת תשנ"ד — ע' פ ואילך)]. הגהות לד"ה פתח אלי' שבתו"א — תרנ"ח [ע' ט ואילך]. ד"ה אדם כי יקריב תרס"ו [המשך תרס"ו ע' קצא ואילך].

22) המשך ר"ה תרצ"ד — יצא לאור בשנת תשי"א. ולאח"ז נדפס בסה"מ תשי"א ע' 4 ואילך (ראה שם ע' 37 ואילך).

23) ראה גם סה"מ עזר"ת ע' קנ.

24) ראה סה"מ תרס"א ס"ע קצח ואילך.

25) ראה דרוש ג' שיטות והגהות לד"ה פתח אלי' שבהערה יא. סה"מ תרס"א שם. ובכ"מ.

26) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש יא סימן טז. תניא קונטרס אחרון קנה, א. ובכ"מ. וראה מקומות שבהערה הבאה.

אדמו"ר מהר"ש (שי"ש) שאורות אלו באצי' הם שם כמונחים בקופסא, כי אינם בשביל אצי', כי אם לצורך עולם התחתון ואינם מתגלים באצי'. וזהו מה שמבאר אדמו"ר נ"ע²⁷ בענין מה שאא"ל שהכוונה הוא בשביל עולמות העליונים הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', שהפי' בזה הוא דעולמות עליונים ענינם גילויים שזהו ירידה וגם שהעצמות מובדל מענין הגילויים, אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון, שכך עלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו ית' כד אתכפא סט"א²⁸ ואתהפכא חשוכא לנהורא²⁹, וכמו שמבאר בהמאמר³⁰, שכל העבודה הוא להפוך השטות דלעו"ז לשטות דקדושה, ועי"ז נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני³¹, ועי"ז ממשיכים שיהי' לו ית' דירה בתחתונים¹⁹, וכמו הדירה הרי האדם דר בה בכל עצמותו ומחות³², הנה כמו"כ הוא בתחתונים שהם דירה לו ית', הכוונה שממשיכים לא רק גילויים כ"א נמצא בהם עצמות א"ס ב"ה. וזהו תכלית בריאת והשתלשלות העולמות.

ו) **והנה** בסיום המאמר³³ מבאר, אשר להיות כי מה שעיקר שכינה בתחתונים, הנה עיקר הגילוי מזה הי' בבית המקדש, הנה זהו הטעם שהמשכן הי' מעצי שטים דוקא, מפני שהכוונה הוא להפוך השטות דלעו"ז און דעם קאך פון נפש הבהמית לשטות דקדושה, וכמארו"ל³⁴ אהני' לי' שטותי' לסבא, עבודה ובטול שלמעלה מטעם ודעת. והנה כל הענינים שתבע מאתנו כ"ק מו"ח אדמו"ר וכמו"כ שאר הנשיאים קיימו

(יב) בד"ה פור נתן תרמ"ב²⁷. ועיין הגהה שני' בתניא פ"מ. ד"ה ארדה נא, תרנ"ח [סה"מ תרנ"ח ע' לג].

(יג) ד"ה מצותה משתשקע, תרע"ח [סה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך]. ועייג"כ ד"ה ארדה נא, תרנ"ח [סה"מ תרנ"ח ע' לח].

(27) בהמשך מי יתנך תרמ"ב פרק יד. והוא מיוסד על ד"ה פור נתן במאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ז"ל ע' נז"נח. ועם הגהות — אוה"ת במדבר ח"ד ע' א'תפז ואילך.

(28) בתניא פכ"ז ובלקו"ת ר"פ פקודי מציין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מציין גם לזהר שם סו, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

(29) ראה זהר ח"א ד, א.

(30) פרק ג ואילך (סה"מ ה'שית ע' 114 ואילך).

(31) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

(32) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה חלק א ע' תפט (ועם הגהות וכו' — אוה"ת שה"ש חלק ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצז ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנג. תרס"ב ע' שלה. המשך תרס"ו ס"ע ג. שם ע' תמה.

(33) פרק ה (סה"מ ה'שית ע' 117-18).

(34) כתובות יז, א.

זה בעצמם, והוא ע"ד דרז"ל עה"פ³⁵ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות ולשמוריה, וכן מה שהוא מצווה לישראל הוא עושה, ועד"ז הוא בהוראות נשיאנו שמה שתבעו מהמקושרים ושייכים אליהם הנה הם בעצמם קיימו ועשו כן. ומה שגילו לנו שקיימו זה, הוא כדי שיהי' לנו יותר נקל לקיימם. וכמו בהענין דאהבת ישראל שיש בזה כמה וכמה סיפורים מכאו"א מהנשיאים. ולדוגמא מכ"ק אדמו"ר הזקן שהפסיק³⁷ בתפילתו והלך וקצץ עצים ובישל מרק והאכיל בעצמו ליולדת, מפני שלא היו אנשים שם בבית. מכ"ק אדמו"ר האמצעי, איך שנכנס אליו אחד ליחידות והתאונן על הענינים שאברכים מתאוננים עליהם. וגלה אדהאמ"צ את זרועו וא"ל הלא תראה שצפד עורי על עצמי גו'³⁸ וכ"ז הוא מהח"נ שלך³⁹. אשר מובן הפלאת ורוממות מעלת כ"ק אדמו"ר האמצעי בכלל ובפרט מאלו ששייכים לענינים כאלו, ומ"מ הי' ההתקשרות עמהם כל כך עד שמצד הענינים שלהם שהיו שלא כדבעי למהוי, פעל עליו חלישות הבריאות ביותר, עד שצפד עורו על עצמו. מכ"ק אדמו"ר הצ"צ, איך שהלך קודם התפלה ללות גמ"ח לאיש פשוט שהי' נוגע לו בפרנסתו⁴⁰. מכ"ק אדמו"ר מהר"ש, שפעם⁴¹ נסע ביחוד מקוהרארט לפאריז ונפגש שם עם אברך אחד ואמר לו: יונגערמאן יין נסך איז מטמטם המוח והלב, זיי אַ איד. והלך האברך לביתו, ולא שקט עד שבא לכ"ק אדמו"ר מהר"ש, חזר בתשובה ויצאה ממנו משפחת יראים וחרדים. אשר ידוע שאצל כ"ק אדמו"ר מהר"ש הי' הזמן יקר במאד, עד שגם אמירת החסידות הי' בקיצור, ובזמנים ידועים הנה בשעה השמינית בבוקר הי' כבר אחרי התפלה, ובכ"ז נסע נסיעה

יד) שמות רבה פ"ל, ט. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. — וזהו אתדל"ע שקדמה לאתדל"ת, קדשנו במצותיו ואח"כ כל השונה כו' הקב"ה שונה כנגדו, ציצית שלמטה מעוררים ציצית שלמעלה בתוס' אורות וכו', באתדל"ת אתדל"ע³⁶. וזהו מש"כ בפנים וכן מה שהוא כו'. ועיין תו"א ביאור לד"ה כי עמך מקו"ח [לה, ג], ובכ"מ. טו) ס' התולדות מהר"ש ע' עז בארוכה⁴¹.

(35) תהלים קמז, יט.

(36) ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שכז.

(37) ראה תר"מ — רשימת היומן ע' שסא. וש"נ.

(38) ע"פ איכה ד, ח.

(39) ראה בית רבי ח"ב רפ"ג בהערה.

(40) ראה סה"ש קין ה'ש"ת ע' 98. סה"מ תשי"א ע' 153. אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ד ע' תקכב.

(41) נדפס גם בספר השיחות תש"ה ע' 30 ואילך. וראה גם אג"ק חט"ו ע' קצט.

רחוקה ושהה שם משך זמן בשביל אברך כו'. מכ"ק אדמו"ר נ"ע בתחילת נשיאותו, אשר גזרו אז גזירה חדשה והי' צריך לנסוע ע"ד זה למוסקבה. ואמר לו אחיו הגדול הרז"א נ"ע, הזמן יקר אצלך ואין אתה יודע היטב שפת המדינה⁴² (הרז"א הי' מלומד בשפות) וגם אתה צריך לחפש היכרות, ולכן אסע בענין זה כפי הוראותיך. אבל כ"ק אדמו"ר נ"ע לא הסכים ע"ז ונסע בעצמו והצליח. וכן ישנם כמה סיפורים מכ"ק מו"ח אדמו"ר אודות השתדלותו לעשות טובה ואפילו לאיש פרטי, ברוחניות או בגשמיות. והנני את עצמו ע"ז, לא רק הגשמיות שלו כ"א גם הרוחניות שלו, אף שזה שהי' מטיב עמו הנה לא זו בלבד שלא הי' כלל בסוג של חברך בתורה ומצות⁴³ אלא שהי' שלא בערכו כלל.

ז) **והנה** ע"י אתכפיא ואתהפכא לשטות דקדושה עי"ז ממלאים כוונת הבריאה, שהיא להיות לו ית' דירה בתחתונים, וזה שע"י אתכפיא ואתהפכא נעשית דירה בתחתונים, באתי לגני, הוא במדריגה יותר נעלית מקודם החטא. דכמו בסותר בנין הקודם ע"מ לבנות, הרי פשיטא שבנין החדש צ"ל במדרי' יותר נעלית מבנין הקודם, כמו"כ מוכרח לומר שע"י אתכפיא ואתהפכא נעשית דירה במדריגה יותר נעלית, וכמבואר בהמאמר⁴⁴ דע"י דאתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין²⁸, היינו האור שהוא בכולהו עלמין בשוה. ואף שהלשון בהמאמר הוא אור הסובב כ"ע, מ"מ אי אפשר לומר שהכוונה הוא שנמשך אור שהוא בגדר העולמות אלא שהוא סובב ומקיף עליהם, אלא הכוונה שנמשך אור נעלה שאינו בגדר עולמות כלל. ולכן קורא לגילוי אור זה בשם אסתלק⁴⁵. ולכן גם פטירת צדיקים נק' בשם הסתלקות, כי הסתלקות הוא גילוי אור נעלה ביותר. דהנה יש ב' אגרות באגה"ק⁴⁶ שמבארים ענין ההסתלקות. ובאגרת הב' ענין ההסתלקות מבואר שם בענין פרת חטאת. דהענינים הנעשים בפנים אין יכולים לברר גקה"ט, כ"א ענין הנעשה

(42) ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"ד ע' רמה: השפה המדינית חסרה לי. וברשימת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שם בשוה"ג: הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק, הבין בשפת המדינה היטב, ולא הי' צריך למתורגמן כלל, גם בדברים עיונים כשהיו קוראים לפניו בשפת המדינה הי' מבין, אך לא חפץ לדבר בשפה זו .. ושאלתי מדוע אינו מדבר בשפה הרוסית .. עניי ג' טעמים כו'. עיי"ש.

(43) ראה תניא פרק לב.

(44) פרק א (סה"מ ה"ש"ע ע' 111-112).

(45) ראה תו"א ויקהל פט, ד.

(46) סכ"ז-כח.

בחוץ דוקא, פרה הנעשית בחוץ. ולזה מדמין מיתתם של צדיקים⁴⁷. והנה עתה אין פרה אדומה, כי מפני חטאינו הי' צ"ל דוקא גלינו מארצנו⁴⁸, אבל אירע סילוקן של צדיקים. והנה בענין סילוקן של צדיקים יש בזה ב' מארז"ל⁴⁹: שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו. קשה סילוקן של צדיקים יותר מחורבן בהמ"ק. אשר ע"י כל זה אסתלק יקרא דקוב"ה. ופי' ענין הסתלקות פירשו כל הרביים⁵⁰ כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי, כ"ק אדמו"ר הצ"צ, כ"ק אדמו"ר מהר"ש, כ"ק אדמו"ר נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר, שאין הכוונה בפי' תיבת הסתלקות שהוא עלי' למעלה ח"ו, כ"א הכוונה שהוא נמצא למטה אלא שהוא בבחי' רוממות. וזה תובעים מאתנו, דור השביעי לכ"ק אדמו"ר הזקן, וכל השביעין חביבין, אַז הגם אַז מ'האָט דאָס ניט פאַרדינט און ניט אויסגעהאַרעוועט, מ"מ כל השביעין חביבין והעבודה דדור השביעי הוא להמשיך השכינה למטה ממש. להפוך השטות דנה"ב, אשר ידע אינש בנפשי' אַז ער האָט דאָס, און דעם קאָך פון נה"ב וואָס ער האָט דאָס און אפשר אַמאָל נאָך נידעריקער, לעשות מזה ולהפוך את זה לשטות דקדושה.

(ח) **וזהו** ענין צדיקא דאתפטר⁵⁰, דאף שכבר היו כמה העלמות והסתרים וכמה קושיות וענינים בלתי מובנים, הנה כל זה לא הספיק. ובכדי שיהי' אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, הי' ג"כ ענין סילוקן של צדיקים, שזה קשה לא רק כחורבן כ"א יותר מהחורבן. ותכלית הכוונה בזה הוא שעיי"ז יהי' אסתלק יקרא דקוב"ה. וזה תובעים מכל אחד מאתנו שידעו אַז מ'געפינט זיך אין דור השביעי, שכל מעלת השביעי הוא שהוא שביעי לראשון, שהנהגת הראשון הי' שלא חיפש לעצמו כלום ואפילו לא מס"נ. כי ידע שכל ענינו הוא כמ"ש ויקרא שם בשם הוי' אל עולם. ודוגמת הנהגת אברהם אבינו שהוא — געקומען אין אַזעלכע ערטער וואָס מ'האָט דאָרטן ניט געוואוסט פון ג'טליכקייט, ניט געוואוסט פון אידישקייט און ניט געוואוסט אפי' פון אלף בית און זייענדיק דאָרטן האָט מען זיך אַפּגילייגט אָן אַ זייט, און אל תקרא ויקרא אלא ויקריא,

טז) ר"ה יח, ב. איכה רבה א, לו.

(47) מו"ק כח, רע"א. ירושלמי יומא פ"א ה"א.

(48) ע"פ תפלת מוסף דיו"ט.

(49) תו"א ויקהל שם. אוה"ת שלח ח"ו ע' א'תשפא. סה"מ תרע"א ע' קנו ואילך. ועוד.

(50) ראה זהר ח"ג עא, ב. נתבאר באגה"ק שם (סימן זך וביאורו).

וידוע⁵¹ שבהלימוד במדת אל תקרא, שתי הקריאות קיימות. וגם בזה הרי מפורש בתושב"כ ויקרא. מ"מ צריך לידע אַז אויב ער וויל אים זאָל אַיינגיין דער ויקרא, מוז זיין דער ויקריא. דאַרפסטו זעהן אז יענער זאָל ניט נאָר וויסן נאָר אויך אויסרופען. הגם אַז ביז איצט האָט יענער ניט געוואוסט פון גאָרניט, אָבער איצט דאַרפסטו זעהן אַז ער זאָל שרייען אל עולם, ניט אל העולם⁵², היינו שאלקות הוא ענין בפני עצמו ועולם ענין בפני עצמו, אלא שאלקות מושל ושולט על העולם, כ"א שעולם ואלקות הוא כולא חד.

ט) ואף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לאמר, אעבוד עבודת אברהם אבינו, מ"מ אפס קצהו שייך לכאור"א ומחוייב בזה⁵³ וניתנו לו הכחות על זה ע"י ההנהגה שהראנו הראשון וממנו ואילך עד, ועד בכלל, ההנהגה שהראנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהם סללו את הדרך ונתנו לנו כחות על זה. וזהו גופא החביבות דדור השביעי שכמה כחות ניתנו ונתגלו בשבילנו. וע"י העבודה באופן כזה יומשך עיקר שכינה למטה בעוה"ז הגשמי והחומרי, ויהי עוד במדרי' נעלית יותר גם מקודם החטא, וכמ"ש⁵⁴ במשיח ונשא מאד יותר מאדם הראשון ואפילו⁵⁵ כמו שהי' קודם החטא⁵⁶. וכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר את חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם⁵⁷, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו⁵⁸, הרי כשם שראה בצרתנו, הנה במהרה בימינו ובעגלא דידן יגאל צאן מרעיתו מגלות הרוחני וגלות הגשמי גם יחדיו, ויעמידנו בקרן אורה. אבל כל זה הוא עדיין רק גילויים, ועוד יותר — שיקשר ויאחד אותנו במהות ועצמות א"ס ב"ה. וזהו פנימיות הכוונה של ירידת והשתלשלות העולמות וענין החטא ותיקונו וענין סילוקן של צדיקים שע"ז יהי' אסתלק יקרא דקב"ה.

יז) ראה לקו"ת ס"פ תבוא [מב, ד. מג, ג]. סד"ה אנכי ה"א תער"ג [המשך תער"ב ח"א ע' רנז].

יח) ראה תו"א ר"פ וארא [נה, א] וס"פ ויצא [כג, סע"ג ואילך].
יט) ראה לקוטי תורה להאריז"ל פ' תשא. ס' הלכות פ' שמות. ולכאורה צ"ע מס' הגלגולים פ"ט הובא בלקו"ת פ' צו ד"ה והניף [יז, א]. ואולי יש ליישב עפ"מ"ש בס' הגלגולים פ"ז הובא בלקו"ת שה"ש בסופו [נא, ג].

51) הליכות אלי סימן ג. ועוד.

52) ישע"י נב, יג.

53) ראה גם סה"מ תרל"ה ח"א ס"ע רסה ואילך. תרח"ץ ע' ר.

54) ישע"י נג, ד.

55) שם, ה.

וכשיוציאנו מהגלות ביד רמה⁵⁶ ולכל בני ישראל יהי' אור במושבותם⁵⁷ יהי' אז ישיר משה ובנ"י גו'י⁵⁸ הוי' ימלוך לעולם ועד⁵⁹, (וכמו שהוא בנוסח התפלה) וגם בלשון תרגום ס' הוי' מלכותי קאים לעלם ולעלמי עלמיא. ומסיימים והי' הוי' למלך וגו' הוי' אחד ושמו אחד⁶⁰, שלא יהי' חילוק בין הוי' ושמו⁶¹, שכ"ז נעשה ע"י סילוקן של צדיקים, שקשה יותר גם מחורבן בהמ"ק. וכיון אַז מ'איז שוין די אַלע ענינים דורכגעגאַנגען, הנה עכשיו אין הדבר תלוי אלא בנו — דור השביעי. ונזכה זעהן כא זיך מיט'ן רבי'ן דאָ למטה אין אַ גוף ולמטה מעשרה טפחים⁶², והוא יגאלנו.

כ) ראה לקו"ת שה"ש ד"ה הנך יפה רפ"ב [יג, ד].
 כא) ראה סו"ס חסידים (הובא בגליון הש"ס לכתובות קג, א). במדב"ר פי"ט, יג.

- 56) ע"פ לשון הכתוב — בשלח יד, ח.
 57) ע"פ לשון הכתוב — בא י, כג.
 58) בשלח טו, א.
 59) שם, יח.
 60) זכרי' יד, ט.
 61) ראה פסחים נ, א.
 62) תוכן ביטוי זה — נתבאר בשיחת מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט תשל"ז קרוב לסופה.

בס"ד. שיחת * יו"ד שבט, ה'תשי"א**.

א. ידוע שישנם חילוקים בין השנה הראשונה להסתלקות להזמן שלאח"ז, ומהם, ש"כל י"ב חודש .. נשמתו עולה ויורדת, לאחר י"ב חודש .. נשמתו עולה ושוב אינה יורדת", היינו, שאינו נמצא למטה כמקודם.

ואף שחילוק זה הוא אצל כל ישראל, הן אצל יהודים פשוטים, הן אצל גדולי ישראל, וגם אצל נשיאי ישראל, מ"מ, מצד גודל מעלת הצדיקים — צדיק גוזר והקב"ה מקיים², ויתירה מזה, הקב"ה גוזר וצדיק מבטל³, ועד שצדיקים יכולים לפעול שינוי במעשה בראשית* — יכולים הם לשנות כלל זה בהתאם לרצונם.

כלל זה (ש"לאחר י"ב חודש .. נשמתו עולה ושוב אינה יורדת") הוא אצל מי שאינו בעל-הבית על עולם ומלואו, משא"כ צדיקים שנמסרו להם מפתחות של חי, גשמים ותחיית המתים נמפתחות כאלו ששנים מהם בבת-אחת אינם נמסרים לאחד⁴, ואעפ"כ ראינו שלצדיקים נמסרים גם מפתחות אלו בבת-אחת⁵, והם בעלי-בתים על הכל, הרי עאכ"כ שיכולים לבחור לעצמם את מקומם, להיות היכן שמוצאים לנכון שכך טוב יותר.

ב. ובנוגע לכ"ק מו"ח אדמו"ר — בודאי שגם עתה רצונו להיות כאן, יחד אתנו:

(1) שבת קנב, סע"ב ואילך.
 (2) תענית כג, א. זח"ב טו, א.
 (3) שבת סג, א. וש"נ. זהר ח"א יו"ד, רע"א. ח"ב שם.
 (4) ראה סנהדרין בסופה: "יאמרו שנים ביד תלמיד ואחת ביד הרב".
 (ב) ובנוגע לתירוץ הקושיא בזה — לא נוגע כאן הפלפול ע"פ נגלה*.

(* הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ב ס"ע 494 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים שנרשמו ע"פ סרט-הקלטה, ובאו בשוה"ג בציוני אותיות. (** יום ההילולא הראשון דכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ויום קבלת הנשיאות (באופן רשמי) ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(* ענין זה נתבאר בארוכה בשיחת י"ב תמוז שנה זו סל"ה ואילך (תורת מנחם — התוועדות ח"ג ע' 214 ואילך) — המו"ל.

א) וכל זה מודגש עוד יותר לאחר ההסתלקות — כמארז"ל (חולין ז, ב. וש"נ) "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייתן".

אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר היו ג' הענינים דאהבת ה' אהבת התורה ואהבת ישראל (קשורים זכ"ז, ועד ל)דבר אחד [וכידוע מאמר רבינו הזקן] ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא כלי (פירוש וביאור) ל"ואהבת את ה' אלקיך" [שכן, מבלי לעשות חשבונות, ויותר הרבי ("ער האָט פאַרבייגן") על הגשמיות שלו ואפילו על הרוחניות שלו בשביל אהבת ישראל].

ומזה מובן שכן היא הנהגתו גם לאחר הסתלקותו [ע"ד מארז"ל] "כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם" בהנהגה טובה מובטח לו שכן יהי גם לאחריו, ואם הדברים אמורים אצל כל אדם, כל-שכן אצל צדיק, חסיד, שכל ימיו מסר את נפשו, נפשו הטבעית ואפילו נפשו האלקית] — שאף שהענינים דלמטה מעלימים ומבלבלים להענין ד"נהנין מזיו השכינה", "זיו תורתו ועבודתו" ולמעלה מזה¹⁰, אעפ"כ, מיותר הרבי ורוצה גם עכשיו להיות למטה, יחד אתנו.

וכיון שזהו רצונו של הרבי — בודאי יהי' יחד אתנו, וכמ"ש התוספות¹¹ ש"כשהיא (הנשמה) רוצה היא יורדת".

(8) יומא לח, סע"ב.
(9) עיין רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב וה"ח. ולהעיר מלקו"ת צו טו, ג. תניא אגה"ק סי"ז. ועוד.
(10) עיין זח"ב רי, ב. תניא פל"ט (נב, ב): זיו תורתו ועבודתו .. משא"כ באצילות כו'.
(11) שבת קנג, רע"א.

(5) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 56. וש"נ. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ס"ע קלד ואילך. ח"ג ע' תכו. ח"ד ע' שלו (נעתק ב"היום יום" ו' תשרי).
(6) קדושים יט, יח.
(7) ואתחנן ו, ה.

(לכאורה) להתקשר עם אלה שנמצאים בעוה"ז הגשמי, כיון שלא יתכן שהקשר לעוה"ז הגשמי לא יבלבל בשעת מעשה (לרגע עכ"פ) להתענוג מזיו השכינה כו' — אעפ"כ, מיותר הוא על הטובה שלו לטובת כלל ישראל, מפני שמודגש אצלו בכל התוקף הענין ד"ואהבת לרעך כמוך".

(ז) ולכן, ביחד עם כל העילויים שמתעלה הרבי למעלה מעלה, ועד לעילויים שאי אפשר להגיע אליהם אפילו ע"י אמירת קדיש (ראה שיחת ט' טבת ס"ב (לעיל ע' 167)), מודגש אצלו בתוקף הקשר עמנו (מצד "ואהבת לרעך כמוך"), כך, שבעליותיו למעלה לוקח עמו את כל תלמידיו, חסידיו ומקשריו, ואפילו אלה

(ג) ובעומק יותר: כאשר מתחשבים לא רק עם טובת הענין דאהבת השם ואהבת התורה, אלא גם עם טובת הענין דאהבת ישראל, הרי, לא זו בלבד שאין הדברים בסתירה זל"ז, אלא אדרבה — ע"י "ואהבת לרעך כמוך" נעשה קשר עמוק יותר ("א' טיפערער פאַרבונד") עם "ואהבת את ה' אלקיך".

(ד) ועאכו"כ בנדו"ד — לאחר ההסתלקות — שעברו כל שנותיו באופן כזה.
(ה) ובלשון רש"י (סוכה נג, רע"א) — "כל חסיד הוי חסיד מעיקרו".
(ו) כלומר: אף שמצד טובתו של הרבי עצמו, הרי, בעלותו למעלה רואה את כל הענינים של הארת אלקות כמו שהם למעלה, ללא העלמות והסתרים, ובמילא לא כדאי לו

ג. המורם מזה בנוגע לפועל:

אף שנמצאים כבר לאחר יום ההילולא הראשון,

— הנני נמנע לומר או לכתוב "יאָרצייט הראשון", כי, צריכים לקוות שעד לשנה הבאה יהי כבר קיום היעוד¹² "הקיצו ורגנו שוכני עפר", והוא בתוכם, ובמילא לא יהי עוד "יאָרצייט", ולכן מדייק הנני "יום ההילולא הראשון", כי, עליות (שזהו"ע ההילולא) יהיו גם לאחר כן — וא"כ יכולה להיות ח"ו וח"ו חלישות בהתקשרות — צריכים לידע שאדרכא ואדרכא: ההתקשרות צריכה להתחזק עוד יותר, וכשם שעכשיו מתעלה הרבי בעילוי אחר עילוי, צריכים גם אנו להתאזר בכחות נוספים כדי שנוכל להילוות אליו.

ד. זוהי גם התשובה לשואלים בנוגע לאמירת קאפיטל ע"א (הקאפיטל דכ"ק מו"ח אדמו"ר המתאים למספר שנותיו¹³) — האם צריכים לאמרו גם לאחר יו"ד שבט¹⁴, ועד מתי צריכים לאמרו? והתשובה לזה — שצריכים להמשיך לאמרו עד י"ב תמוז.

ובהקדם השקו"ט האם גם לאחר ההסתלקות ישנו ענין של הוספה בזמן, ואם שייך אז ענין של גידול והתבגרות — שיש אומרים שזוהי פלוגתא בין הרמב"ם להראב"ד¹⁵.

14) ראה גם תו"מ ח"א ע' 149.
 15) ראה רמב"ם שם ה"ד, ובצפ"ע שם.
 לקו"ש ח"כ ע' 400. וש"נ.

12) ישעי' כו, יט.
 13) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע'
 לא. ח"י ע' נג. וש"נ.

בכל ענין עשי' בפועל — הנה, מהיום בלילה או ממחר בבוקר, צריכים לידע, שהשליחות שהטיל הרבי על כל אחד, בתקפה עומדת, כמקודם כן עתה, ואדרכה, בתוספת-כח ביתר שאת וביתר עוז, דכיון שניתנו כחות נוספים, ה"ז סימן שצריכים להוסיף ולפעול עוד יותר, וכשיוסיפו יותר, תהי' העבודה הבאה בנקל יותר, כיון שכבר התרגלו לכך והסירו ("מ'האָט דורכגעבראַכן") את ההעלמות וההסתרים שהיו בעבר.

(י) יום הולדתו של הרבי, שאז תתמלא לו שנה נוספת ("דעמולט וועט דער רבי ווערן עלטער מיט נאָך אַ יאָר").

שרק היתה להם איוו שייכות אליו, שבהיותם נשמות בגופים בעלמא דין יוכלו להתעלות מדרגא לדרגא בכל הענינים שמתעסקים בהם, ובכל הענינים שרצה שיתעסקו ויפעלו בהם.

ח) "דאָלאַי" יאָרצייט... כבר יצאו י"ח ביאָרצייט הראשון, ומכאן ולהבא "וועט מען פראָווען הילולא'ס".

ט) ובודאי שכולנו יחדיו וכל אחד מאתנו בפרט מקבל כחות נוספים מהרבי — שעכשיו ישנם גם אצלו כחות נוספים לגבי הכחות שהיו לו לפני — שיוכל לפעול בכל הענינים בנקל יותר מכמו שהי' לפני, ומתוך מיעוט ההעלמות וההסתרים מכמו שהי' לפני. ובנוגע לפועל — כפי שהי' הרבי תובע

ויש להביא שתי ראיות שענינים אלו שייכים גם לאחר ההסתלקות:
(א) נהגו בכל תפוצות ישראל לערוך "יאָרצייט" בכל שנה ושנה.
וכיון שענינו של "יאָרצייט" הוא, שבו נעשית עליית הנשמה, מוכח, שגם
אצל הנשמה (לאחר ההסתלקות) שייך הוספה התלוי בזמן.

(ב) ישנה רשימה של כ"ק מו"ח אדמו"ר מכ"ף מרחשון תש"ה¹⁶
— שבו מלאו שמונים וארבע שנים מיום הולדת אביו אדמו"ר
(מהורש"ב) נ"ע"א, וביום זה מסתיימת השייכות לקאפיטל פ"ד (כידוע
במנהגי אמירת תהלים¹³) — ע"ד חזיון לילה, שבו אמר לו אביו שיאמרו
דרוש על קאפיטל פ"ד. ומזה מובן גם בנדו"ד (כמדובר¹⁴ שהרבי הבהיר
מראש ("באָוואָרנט") כמה וכמה ענינים) — שבכתבו אודות יום הולדת
אביו אדמו"ר נ"ע כו"כ שנים לאחר ההסתלקותו, פסק גם בנוגע לעצמו¹⁷,
שגם עכשיו (לאחר ההסתלקות) ישנו אצלו הענין דיום הולדת, וגם עכשיו
ישנם אצלו עליות בעילוי אחר עילוי, אשר, לאחר כל עלי' נמצא
שהעבודה הקודמת היתה הכנה להמעמד ומצב שלאח"ז.

* * *

ה. בעניני השליחות של הרבי ישנם כמה סוגים:

ישנם כאלה שבגלוי היתה ההוראה אליהם בנוגע לגשמיות, היינו,
שיעסקו בעניני עסק והדומה, אלא שהכוונה הפנימית היתה ענין של
תורה ומצוה. וישנם כאלה שגם בגלוי היתה ההוראה אליהם בנוגע
לרוחניות, היינו, שהרבי שלח אותם עבור ענין של חינוך, חיזוק התורה,
הפצת היהדות, ועד ללמד לילדים אלף-בית.

תש"ה) שנתמלאו שמונים וארבע שנים
לירידת נשמתו בעולם התחתון הנה יהיו אצלי
אורחים טובים, וכפי הסדר הנה כל אחד
מכ"ק רבותינו ואבותינו הק' יאמר דרוש על
פסוק דקאפיטל פד. — עכ"ל בנוגע לענינו
(וראה אג"ק ח"ה ע' טז ואילך. רש"נ).
(17) ראה גם תו"מ סה"מ אדר ס"ע לח
ובהערה 40 שם.

16) ז"ל הרשימה (הועתקה מגוכי"ק כ"ק
מו"ח אדמו"ר): ב' כ' מרחשון. היום הוא
יום הולדת כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע שנולד ביום ב' חיי שרה בעשרים
לחודש מרחשון בשנת תרכ"א בשעה
תשיעית בוקר.
בחלומי ראיתי את הוד כ"ק אדמו"ר
הרה"ק בבגדי שבת קודש ובפנים צוהלות
במאד. ואמר, במעת לעת זה (כ' מרחשון

לאח"ז, לאחר בוא כ"ק מו"ח אדמו"ר
לאמריקא, אשר, אילו הי' אז כ"ק אדני"ע
נשמה בגוף בעלמא דין, הי' בשנת הפ"ד.

(יא) כ"ק אדני"ע הסתלק בהיותו רק בשנת
הששים לחייו, ומאורע זה התרחש כו"כ שנים

כשם שבנוגע לאלה שההוראה אליהם היתה בענין של גשמיות, מובן, שאין זה אלא החיצוניות בלבד, והכוונה הפנימית היא ענין של תורה ומצוה [כשם שהכוונה העיקרית בכללות ענין העסק הוא בשביל מצות הצדקה, מעשר או חומש, או יותר מזה (ובפרט ע"פ המבואר באגה"ק¹⁸ אשר בזמן הזה עיקר העבודה היא צדקה), והחלק שנותנים לצדקה מעלה את הכל¹⁹] — כך בנוגע לאלה שבגלוי היתה ההוראה אליהם בענין רוחני, שגם הם צריכים לידע שזוהי הוראה חיצונית לגבי הכוונה הפנימית שבדבר.

וע"ד מאמר הזהר²⁰ "דא מוחא לגו מוחא כו' האי קליפה להאי והאי להאי", היינו, שגם דבר שהוא פנימיות ומוחא לגבי דרגא תחתונה, אינו אלא חיצוניות וקליפה לגבי דרגא נעלית יותר.

ולכן, גם אלה שההוראה אליהם היתה בענין רוחני, צריכים להתבונן האם ענין זה הוא כבר תכלית המכוון, או שאין זה אלא החיצוניות והקליפה בלבד, וכשם שההוראה בענין של עסק היא החיצוניות בלבד ויש בה כוונה פנימית, כך גם ההוראה בענין של הפצת התורה, חיזוק היהדות והדומה, היא גם הוראה חיצונית לגבי הכוונה הפנימית שבדבר²¹ (כדלקמן).

ו. כל אלה שהרבי שלח אותם לעסוק בהפצת היהדות בערי השדה, — ולא דוקא ערי השדה ממש, אלא, לאחר שיוצאים מהיכלו של הרבי, שבו קיבל ליחידות, בו התפלל ובו למד, הרי, כל מקום שבו נמצאים הו"ע של "שדה" לגבי היכלו של הרבי, כך שבהציאה מעבר לאסקופה נמצאים כבר בשדה, כיון שחסר שם ה"תפארת²² אדם לשבת בית"י — צריכים לידע שבכל עניני השליחות ישנה כוונה פנימית.

והכוונה הפנימית היא — להפיץ תורת החסידות, כדברי הרבי²² שאדמו"ר הזקן לא רצה לעשות את החסידים למפלגה, אלא תורת החסידות היא עבור כלל ישראל.

18) ס"ט. שם ס"י. וראה גם אגה"ת ספ"ג.

19) ראה תניא סוף פל"ד.

20) ח"א כ, רע"א.

21) ישע"י מד, יג.

22) ראה סה"מ תשי"א ע' 136. לקו"ש

ח"ט ע' 344. ועוד.

לעסוק בעניני מסחר) תהי' ענין של קדושה, ותבע מהם שמהענינים של קדושה יעשו קדש קדשים.
(ג) שהי' נרגש ("ס'הָאָט זיך געפילט") בהחדר פנימה.

יב) והחילוק הוא — שאלה שההוראה אליהם היתה בענין רוחני, הפצת היהדות, זכו שהרבי בחר עבורם חלק כזה שגם החיצוניות והקליפה (שיכולה להיות ענין של חולין לגמרי, כמו אצל אלה שהרבי הורה להם

וזהו הענין דיפוצו מעינותיך חוצה, שזוהי ההכנה י' לביאת המשיח²³.

ז. בכלל ישנם ארבע דרגות: חולין, מעשר, תרומה וקודש. ומצינו גם דרגא חמישית — "מי חטאת", שאפילו טהור לקודש אינו מספיק לחטאת²⁴. וכמו כן יש גם בנפש חמש דרגות: נפש, רוח, נשמה, חי', יחידה²⁵. ובהתאם לכך חי' הדיבור וההוראה של הרבי לכל אחד לפי אופנו ומדרגתו.

נפש — שייכת לענין של חטא, כמ"ש²⁶ "נפש כי תחטא". ולכן, לאלה שבדרגת נפש היתה ההוראה בגלוי בענין של גשמיות. ולא להם שבדרגת רוח ונשמה, ועאכ"כ חי' יחידה, שהם דרגות נעלות יותר — ההוראה אליהם היתה בענינים נעלים יותר, כל אחד לפי מדרגתו.

אבל, צריכים לידע שכשם שהדרגא דנפש אינה אלא הכנה לגבי דרגא נעלית יותר, כך גם דרגת רוח ונשמה, ואפילו חי' יחידה, אינם אלא שם וכלי לעצם הנשמה, כדיוק הלשון²⁵ "חמשה שמות נקראו לה", לעצם הנשמה, היינו, שגם יחידה (שנכללת בחמשה שמות) אינה אלא שם והכנה לעצם הנשמה²⁷.

ובמילא מובן שבהדיבור לבחי' היחידה, חי' נשמה ורוח, או אפילו נפש — היתה הכוונה והרצון להגיע לעצם הנשמה.

ולכן מובן שכל אלה שהיתה להם שייכות אל הרבי, שיש להם עתה שייכות אל הרבי, ובמילא תהי' להם שייכות גם לאח"ז, כיון שכל דבר שבקדושה אף שמסתלק מניח שרשו במקומו²⁸ — צריכים לידע שבכל ההוראות שקיבלו מהרבי ישנה כוונה פנימית²⁹, והכוונה הפנימית היא — פנימיות התורה, יפוצו מעינותיך חוצה, כלומר, להפיץ את תורת

(23) אגה"ק דהבעש"ט — כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

(24) חגיגה יח, ב (במשנה).

(25) ב"ר פ"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.

(26) ויקרא ד, ב. ועוד.

(27) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.

(28) שער הכוונות דרושי ויעבור דרוש א'.

וראה תניא אגה"ק ביאור לסי' ז"ך.

לעשות לביאת המשיח, ה"ז הענין דיפוצו מעינותיך חוצה.

(טו) וכאמור, "דא מוחא לגו מוחא כו", ובהדרגא הכי עליונה ד"מוחא" ("אין דעם טיפסטן מוח") ישנה הנקודה הפנימית שנקראת "יחידה", בגלל שקשורה עם "יחיד", שנמסרת לנו ("עס גיט זיך אונדז איבער") בהפצת המעיינות חוצה.

(י) זוהי העבודה שצריכים אנו להעמיד ("צושטעלן") לביאת המשיח. — בנוגע להשייך ל"כולו כו" או "כולו זכאי" (ראה סנהדרין צח, א), שבשביל זה צריכים לפעול ענין התשובה, עד ש"אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא" (ראה זח"ג קנג, ב) — ענין זה יעשה מישור אחר, אבל, מה שאנו צריכים

החסידות הכללית שנתגלתה ע"י הבעש"ט והבאים אחריו, ותורת חסידות
חב"ד שנתגלתה ע"י אדמו"ר הזקן והבאים אחריו, עד לכ"ק מו"ח
אדמו"ר ועד בכלל, שע"ז מתמלאת ונשלמת הכוונה פנימית.

ח. וכשתושלם הכוונה פנימית יהי' "לכל בני ישראל .. אור
במושבותם"²⁹, ויקויים מ"ש בפרשתנו³⁰ "ובני ישראל יוצאים ביד רמה",
— בהפרשיות שלפנ"ז מדובר אודות הגלות, ובפרשתנו הו"ע
הגאולה —

ו"אז ישיר³¹ משה³¹ — "שר לא נאמר אלא ישיר מכאן לתחיית
המתים מן התורה"³², היינו, שבקרוב ובעגלא דידן "ישיר משה — של
דורנו — ובני ישראל", בוא"ו המחבר (לא וא"ו המפסיק) — ישיר לשון
יחיד³³,

ויקויים מ"ש³⁴ "הוי' ימלוך לעולם ועד", וגם בלשון תרגום: "הוי'
מלכותי' קאים לעלם ולעלמי עלמיא",

ובפשטות — שבמהרה בימינו נראה את הרבי בעיני בשר, והוא
יוציאנו לגאולה האמיתית והשלימה — אמן.

* * *

ט. בבואו לאמריקא אמר הרבי: "אזלת לקרתא עבד כנימוסא"³⁵.
כאן באמריקא אוהבים לשמוע כרוז, הצהרה ("סטייטמענט"), דבר
חידוש, ומה טוב — דבר המבהיל את הרעיון. אינני יודע אם יש צורך
בסדר כזה, אבל — "אזלת לקרתא עבד כנימוסא":

שלשת האהבות, אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, כולא
חד³⁶. אי אפשר לחלק ביניהם, כיון שכולא חד, כעצם אחד. — בתורת
החסידות מובא מאמרו של הבעש"ט³⁷ בשם ראשונים: העצם כשאתה
תופס במקצתו אתה תופס בכולו. ובנדו"ד, כיון שג' האהבות הם עצם

(29) בא יו"ד, כג.	(35) ראה ב"ר פמ"ח, יד. וש"נ.
(30) בשלח יד, ח.	(36) ראה סה"ש תש"ט ע' 291. וראה גם
(31) שם טו, א.	ספר הערכים — חב"ד ערך אהבת ישראל
(32) סנהדרין צא, סע"ב. מכילתא ופרש"י	ס"ו (ע' תרכז ואילך). וש"נ.
עה"פ.	(37) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)
(33) עיין ג"כ שמו"ר פכ"ג, ט.	בהוספות סרכ"ז. וש"נ.
(34) שם, יח.	

נקראת השבת (שבה קורין פרשה זו) בשם
"שבת שירה".

טז) עיקר ענינה של פרשה זו, שלכן

אחד, מובן, שבכל א' מהם יש שלשתם, כי, כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו.

כשישנה אהבת ה', אבל אין אהבת התורה ואהבת ישראל, ה"ז הוראה שחסר גם באהבת ה'. לאידך גיסא, כשישנה אהבת ישראל, עם היותה מהמצוות שכליות שהשכל מחייבם, הרי, סוף סוף, מגיעים לאהבת התורה ואהבת השם. וכידוע³⁸ הסיפור אודות הרבי הצמח-צדק, שע"י נתינת גמילות חסד ליהודי הגיע לענינים כאלה שלא הגיע אליהם ע"י תורה ועבודה.

"הצהרה" ("סטייטמנט") זו צריכים להכריז ולהודיע. כאשר רואים יהודי שיש לו אהבת ה' ואין לו אהבת התורה ואהבת ישראל, צריכים לומר לו, שעליו לדעת שאהבת ה' לבדה, ללא אהבת התורה וישראל, אין לה קיום. לאידך גיסא, כשרואים יהודי שיש לו רק אהבת ישראל, צריכים להשתדל להביאו לאהבת התורה ואהבת ה'. וכן צריכים להשתדל שפעולתו באהבת ישראל תתבטא לא רק בנתינת לחם לרעבים ומים לצמאים, אלא שמצד אהבת ישראל יקרב יהודים לאהבת התורה ואהבת ה'.

וכאשר יהיו שלשת האהבות יחדיו, יהי' זה "חוט המשולש" ש"לא ינתק"³⁹.

ועי"ז תבוא גם הגאולה, שכן, כשם שהסיבה ל"גלינו מארצנו" בגלות האחרון היא בגלל ההיפך דאהבת ישראל⁴⁰, כך ע"י אהבת ישראל תבוא הגאולה במהרה בימינו ממש.

* * *

י. (אחד שאל בענין שליחות שהעמים עליו כ"ק אדמו"ר דצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נעשה בן חמש עשרה שנה, לקחו אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע למזכיר בעסקנות הכלל⁴¹. לאסיפת הרבנים מסויימת שהתקיימה אז (כמדומה בקובנה), שלח אדמו"ר נ"ע את כ"ק מו"ח אדמו"ר בתור נציג שלו⁴². כיון שהרבי הי' אז צעיר, בן חמש עשרה

(38) סה"מ תשי"א ע' 153 ואילך. וראה (41) סה"ש תש"ה ע' 78. "שלשלת היחס גם תר"מ ח"א ע' 211 ואילך. וש"נ. (39) ע"פ קהלת ד, יב. (40) יומא ט, ב. (42) ראה "היום יום" שם.

שנה, שלח עמו אדמו"ר נ"ע את הרשב"ץ⁴³. הרשב"ץ הי' יהודי פיקח
מאד, אבל, אדמו"ר נ"ע ציווהו לאמר, שלמרות ששולח אותו עמו, עליו
לדעת, שככל שימעט מלהתערב, עדיף יותר ("וועט זיין אַלץ גלייכער").

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) ואם אז כך, כל שכן עתה: לשם
מה צריכים להתערב בעניניו של הרבי? ! אין צורך לתת לו עצות ולא
לומר דעות. צריכים לקיים ולמלא את רצונו, וככל שתתמעט ההתערבות
עם "אייגענע פירושים", עדיף יותר.

* * *

יא. מאמר ד"ה באתי לגני — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.
[טרם פתח את המאמר אמר: בהמאמר שנתן כ"ק מו"ח אדמו"ר
ליום הסתלקותו מתחיל⁴⁴: באתי לגני... (עד סוף סעיף ג'),

אח"כ הפסיק וצוה לנגן ניגון ה"בינוני", ואמר: כ"ק מו"ח
אדמו"ר הי' מחבב ניגון זה. אח"כ צוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר נ"ע,
אח"כ המשיך המאמר: והנה אחרי שמבאר בהמאמר דעיקר
שכינה בתחוננים היתה... (עד סוף סעיף ה'),

אח"כ הפסיק וצוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר מוהר"ש, ואח"כ
ניגון מכ"ק אדמו"ר הצ"צ,

אח"כ המשיך המאמר: והנה בסיום המאמר מבאר... (עד גמירא),
אחרי אמירת המאמר ובהפסק חלק השיחה דלקמן, צוה לנגן ניגון
מכ"ק אדמו"ר האמצעי וניגון כ"ק אדמו"ר הזקן (בן ד' הבבות) כדלהלן.

* * *

יב. אחרי המאמר אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעת הקשיבו יהודים!

בכלל בחב"ד היתה התביעה שתהי' עבודתו של כאו"א בעצמו,
ולא להסתמך על הרביים.

זהו ההפרש⁴⁵ בין שיטת פולין לשיטת חב"ד, ששיטת פולין היא
"וצדיק באמונתו יחי"⁴⁶, אל תקרי יחי' (החי"ת בשבא) אלא יחי' (החי"ת

(43) ראה אודותיו — "התמים" ח"א ע' 91. תש"ד ע' 133. ועוד.
(44) סה"מ תש"י ע' 111 ואילך.
(45) ראה לקו"ד ח"א קמא, ב. סה"ש
(46) חבקוק ב, ד. וראה מכות בסופה.
תניא פל"ג.

בפתח), אבל אנו, חב"ד, צריכים לעבוד כולנו בעצמנו, ברמ"ח אברים ושס"ה גידים של הגוף, וברמ"ח אברים ושס"ה גידים של הנשמה.

"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"⁴⁷. אינני מסלק את עצמי ("איך זאג זיך ניט אָפּ") ח"ו מלסייע, לסייע כפי היכולת, אבל, כיון שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, הרי, אם לא תהי' העבודה לבד, מה יועיל זה שנותנים "כתבים", מנגנים ניגונים ואומרים לחיים.

הרבי הי' אומר לפעמים: "לייגט זיך ניט אַריין קיין פויגעלעך אין בוזעם"...

צריכים לבד להפוך את השטות דלעומת זה והרתיחה ("דער קאָך") של הנפש הבהמית — לקדושה⁴⁸.

יג. בנוגע להמשכן — הי' יכול לעשות משה לבדו, ועד"ז בנוגע לבית המקדש — הי' יכול לעשות דוד לבדו, אלא שרצונם הי' לזכות את כל בני".

וכמו כן כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר כתב את הספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו, אמר, שאינו רוצה לעשות זאת לבדו, אלא רצונו בהשתתפותם של כל ישראל, כדי לזכות בדבר את כלל ישראל⁴⁹.

ופשיטא שבעשיית הדירה לו ית' בתחתונים — צריכים להשתתף כולנו, וכל בני". כל אחד צריך לעשות בעצמו, למלא את שליחותו. נשארו רק פכים קטנים, וכשיסיימו אותם, אזי יקויים היעוד⁵⁰ "ועלו מושיעים וגו'", היינו, שג' קליפות הטמאות ידחו ויבטלו, וקליפת נוגה, כללות העולם, תתעלה לקדושה, ותושלם תכלית הבריאה — שתהי' דירה לו ית' בתחתונים⁵¹.

* * *

יד. (צוה לנגן אחד הניגונים מכ"ק אדמו"ר האמצעי, ואחרי הניגון אמר:)

דובר ביי"ט כסלו⁵² שיסדרו חלוקת המשניות, שכל אחד יקח חמשה

(47) ברכות לג, ב. וש"נ. הובא בפרש"י לקו"ש ח"ב ע' 589.
 עה"ת עקב יו"ד, יב. (50) עובדי' בסופו. וראה פרש"י וישלח
 (48) ראה במאמר פ"ו (לעיל ע' 198) לג, יד.
 ואילך. (51) ראה תניא פל"ו.
 (49) ראה אג"ק שלו ח"ו ע' רעח. וראה גם (52) סט"ו (לעיל ע' 125).

פרקים ויסיימם עד יו"ד שבט, ובודאי סיימו כולם. וע"פ מנהג ישראל
לומר דבר-מה בהסיום, אומר דברים אחדים ("וועל איך זאָגן אַ פאָר
ווערטער") בקיצור.

בהמשנה הקודמת למשנה האחרונה שנינו⁵³: "חלות דבש מאימתי
מיטמאות משום משקה, משיהרהר⁵⁴, בית הלל אומרים משירסק".

כלומר: לדעת בית שמאי משתנה מעמדו ומצבו של דבר
("שטעלט זיך איבער אַ זאָך") במחשבה לבדה, ולדעת בית הלל יש
צורך בפעולה.

והנה, אף ש"בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה⁵⁵, הרי
ידוע שלעיתיד לבוא תהי' הלכה כבית שמאי⁵⁶. וכיון שעכשיו הולכים
כבר לקראת לעתיד לבוא ("איצטער גייט דאָך שוין צו לעתיד לבוא"),
ערב שבת, ישנו כבר הענין ד"טועמי"⁵⁷, הטעימה מדעת בית שמאי
— שבמחשבה לבדה נעבור כבר ("זאָל מען שוין איבערגעשטעלט
ווערן") למעמד ומצב נעלה יותר.

ובנידון דידן:

בעמדנו במעמד עשרה מישראל, "אכל בי עשרה שכינתא שריא"⁵⁸,
ובפרט כשישנם כמה פעמים עשרה, ובפרט בבית הכנסת ובית המדרש
(כידוע⁵⁹ שיש מעלה בבית הכנסת לגבי בית המדרש ובבית המדרש
לגבי בית הכנסת), וביתר שאת וביתר עוז בד' אמותיו של הרבי,
בהמקום שבו חי כמה וכמה שנים, ובו התפלל ולמד — עומד כאו"א
בהתעוררות שמהיום והלאה תהי' הנהגתו כדבעי למהוי, וכיון שהולכים
לקראת לעתיד לבוא, אזי הלכה כבית שמאי שמחשבה לבדה מעבירה
("שטעלט איבער") למעמד ומצב אחר, ותהי' היציאה מן המיצר אל
המרחב.

טו. בסיום המשניות: "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל
אלא השלום". וכמו שאומרים⁶⁰ "ברכנו אבינו כולנו כאחד".

(53) ראה גם תו"מ הדרנים על הרמב"ם ור"ע ג.
וש"ס ס"ע שפא ואילך.
(54) יש עוד גירסא "משיחרר", אמנם
גירסת י"א בפירוש ר' האי גאון ועוד הוא —
משיהרהר.
(55) ברכות לו, ריש ע"ב. וש"נ.
(56) ראה מדרש שמואל לאבות פ"ה
מ"ט. מק"מ לזח"א יז, ב. הובא בלקו"ת קרח
וראה תניא פל"ב.
(57) ראה לקו"ש ח"כ ריש ע' 173. וש"נ.
(58) סנהדרין לט, א.
(59) ראה אנציק' תלמודית ערך ביהכנ"ס
וערך ביהמ"ד (כרך ג ע' קצו ואילך. רי
ואילך). וש"נ.
(60) בברכת "שים שלום" בתפלת העמידה.
וראה תניא פל"ב.

ע"י השלום מסירים כל ההעלמות, הסתרים והגבלות.
 וכיון שמחשבה מועלת⁶¹, הרי, עי"ז שמחליטים שיהי' הכלי
 מחזיק ברכה זה השלום, אזי נעשית היציאה מהמעמד ומצב ד"ערבין"
 — כמ"ש בהתחלת המשניות "מאימתי קורין את שמע בערבין", שגם
 אז ("בערבין") צריך להיות הענין דק"ש, שתהי' ההכרה ש"הוי' אחד"⁶²
 — אלא שע"י השלום תהי' בקרוב ממש קריאת שמע "בשחר".
 ואף שישנו גם הפירוש ד"שחר" מלשון שחרות⁶³, ה"ז יתהפך
 להפירוש ד"שחר" מלשון בוקר ויום, ו"לילה כיום יאיר"⁶⁴, שה"ערבין"
 גופא יאיר⁶⁵.

וכל זה יהי' בביאת משיח צדקנו, שנזכה לכך בעגלא ובזמן קריב.
 טז. (צוה לנגן ניגון של כ"ק אדמו"ר הזקן — בן ד' בבית —
 ואחרי הניגון אמר:)

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר⁶⁶, שכשדובר אודות קבלת עניני נשיאות
 מאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ביקש, שיהי' זה בחסד וברחמים.
 כמו כן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁷ — בדברו אודות ביאת המשיח
 — שבימיו יהי' הדבר הזה. ואין קושיא בדבר — כיון שמפורש
 בירושלמי⁶⁸ (והובא גם בילקוט שמעוני⁶⁹) שכאשר ההנהגה היא ביראה
 מלפניו תחת ממשלנו והנהגתו, אזי אפילו לאחר עשרים שנה חשיב
 שנמצא כאן⁷⁰.

מדוע התעכב הדבר?

— סיפר לי יהודי במכתבו, שבשנת תרפ"ג שאל את כ"ק מו"ח
 אדמו"ר ע"ד נסיעה לאיטליה, וכ"ק מו"ח אדמו"ר השיבו: לכל עת, ויעץ
 לו לנסוע ללמוד בתומכי תמימים. רק עכשיו הגיע לאיטליה, וכותב לי,
 שעכשיו הוא מבין את דבריו של הרבי שאמר לו לפני עשרים ושבע
 שנים!

61 סנהדרין כו, ב. וראה לקו"ד ח"א בתחלתו.
 62 ואתחנן ו, ד. זכרי' יד, ט.
 63 ראה אוה"ת במדבר ע' מד ואילך.
 64 תהלים קלט, יב.
 65 נתבאר בד"ה ויאמר גו' מחר חודש
 דש"פ אחרי, מבה"ח אייר (תו"מ ח"ג ע' 56 ואילך).
 66 ראה שיחת שמח"ת תרצ"ג (נעתקה באג"ק ח"ג ע' שנג. וראה תו"מ — רשימת היומן ע' רמב (נעתק ב"היום יום" כ חשון)).
 67 שיחת י"ט כסלו תרפ"ז (סה"ש תרפ"ז ע' 122. ע' 126).
 68 סוטה פ"א ה"ח.
 69 ס' שופטים רמז עא.
 70 ראה גם שיחת ש"פ חיי שרה בסופה (לעיל ע' 96).

אצלנו — לא ימשך הדבר שנים ח"ו, אלא יהי' במהירות.
 צריכים רק להשלים את העבודה עם ה"פכים קטנים", צריכים
 לשנות את הרגילות וההנחות, ואז יהי' הענין ד"אסתלק יקרא דקוב"ה
 בכולהו עלמין⁷¹, ותושלם הכוונה העליונה.

יז. (טרם צאתו אמר:)

"כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון וגו'⁷²."

כשתהי' שמחה, שאז יהי' במילא שלום, שכל אלה שמקושרים אל
 הרבי יהיו באחדות — אזי (כהמשך הכתוב) גם "ההרים והגבעות", לא
 רק שלא יעכבו, אלא שיסייעו, "וכל עצי השדה", אילני סרק שאינם
 עושים פירות, יעשו פירות, כמארז"ל⁷³ "עתידים אילני סרק שיעשו
 פירות"; אלא שכל זה הוא בתנאי שיהי' שלום, שכל השייכים אל הרבי
 יהיו באחדות.

ואז יעזור השי"ת להשלים את הכוונה שהרבי הטיל על כולנו ומסר
 לנו, שזהו תכלית הטוב האפשרי.

71) זח"ב קכח, ב. תניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ ישראל, אבל בתו"כ ר"פ בחוקותי משמע דכל
 אילני סרק יעשו פירות. ועייג"כ ב"ר פ"ה, ט
 (וראה תו"מ הדרנים על הרמב"ם וש"ס ע'
 תמא ואילך).
 72) ישע' נה, יב.
 73) בסוף כתובות: אילני סרק שבארץ

שיחת יו"ד שבט ה'תשי"א

רשימה מילולית ע"פ סרט ההקלטה

לשון הקודש

א. בכלל, ישנם כמה חילוקים בין השנה הראשונה שאחר ההסתלקות ובין הזמן שאחר זה, שחילוקים אלו ישנם הרי אצל כל היהודים, אצל אנשים פשוטים כך על דרך זה - על דרך זה - זה הוא גם אצל גדולי ישראל, ועל דרך זה [גם אצל נשיאי] ישראל [שהם] הרי עמדו באופן ומעלה כזו בה "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", ועוד יותר - "הקב"ה גוזר" ו"צדיק מבטל" כביכול.

כך גם יש להם את הכוח, אפילו לאחר ההסתלקות - שהרי "גדולים צדיקים יותר מבחיהם" - יש להם ג"כ כוח זה, שלא רק שיהיה "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", לא רק שיהיה "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל" כביכול, אלא שיוכל להיות שינוי אפילו במעשה בראשית.

זאת אומרת, שאף שכעת נמצאים אחר י"ב חודש, שאחר י"ב חודש [...] החילוקים, שאז הנה אחר י"ב חודש - הם אינם,

אזי במה דברים אמורים שמוכרחים בזה? - הנה אין זה באלו שהמה בעלי-בתים על כל העולם ומלואו; אך אלו שבחיהם בעלמא [דין...] ענינים שבמציאות..

אידיש

א. אזוי איז דאך דאך כמה חילוקים צווישן דעם ערשטן יאָר נאָך הסתלקות ביז לאחר זמן זה. וואָס אָט די חילוקים זיינען דאך דאך ביי אַלע אידן, ביי אנשים פשוטים און על דרך זה - על דרך זה - איז אויך דאך באַ גדולי ישראל, און על דרך זה [איז אויך ביי נשיאי] ישראל [וואָס זיין זיינען דאך געשטאַנען אין אַזאַ אופן וואָס "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", און נאָך מערער "הקב"ה גוזר" און "צדיק - כביכול - מבטל".

איז אָט אזוי איז אויכעט האָבן זיי דעם כח, לאחר אפילו הסתלקות - וואָס ס'איז דאך "גדולים צדיקים יותר מבחיהם" - [האָבן זיי אויך] אָט דעם כח, אַז ניט נאָר אַז ס'זאָל זיין "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", ניט נאָר אַז ס'זאָל זיין "הקב"ה גוזר" און צדיק כביכול מבטל, נאָר וואָס-דען? - אַז ס'זאָל קענען זיין אַ שינוי אפילו במעשה בראשית.

דאָס הייסט, אַז כאָטש אפילו ס'איז דאך שוין נאָך י"ב חודש, וואָס אויף נאָך י"ב חודש [כאן חסר קצת בסרט הקלטה] חילוקים, וואָס דעמאָלט נאָך י"ב חודש - איז דאָס ניטאָ,

איז דאָס במה דברים אמורים וואָס מ'איז אַ מוכרח בזה? - איז דאָס ניט אָט די וועלכע זיינען בעלי-בתים על כל העולם ומלואו; אָט די אָבער וואָס בחייהם בעלמא [דין...] ענינים שבמציאות...

- הגמ' הרי אף אומרת, שישנם "מפתח של חיה", "מפתח של גשמים", "מפתח של תחיית המתים", שהם אצל הקב"ה בלבד, והוא אינו מוסר שתי מפתחות בבת אחת - אולם ראו בפועל ענינים שהתרחשו, שמסרו בבת אחת (יותר ממפתח אחד).

[איי, זו קושיא? - אך התירוץ לא מעכב כרגע, כעת לא נוגע הפלפול על-פי נגלה].

על אחת כמה וכמה כאשר הם "גדולים יותר מבחייהם", יש להם את הברירה לעמוד באופן כזה בו ימָצאו במעמד טוב יותר לא רק בנוגע לאהבת-השם, ולא רק בנוגע לאהבת-התורה; אפילו אם זהו מצב טוב יותר עבור אהבת-ישראל - הנה ישנו ה'ווארט' שהרבי חזר בשם רבינו הזקן, ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא כלי ל"ואהבת את ה' אלקיך", ובמילא גם אצלם זהו באותו הסדר, שכאשר נותנים את הדגש על "ואהבת לרעך כמוך" - הרי לא רק שאצלם אין זה סתירה ל"ואהבת את ה' אלקיך", אלא להיפך: זהו עוד כלי שעל-ידו ישנה התקשרות עמוקה יותר עם "ואהבת את ה' אלקיך".

על פי פשט, הנה בשעה שצדיק עולה למעלה - רואה הוא אז את כל הענינים של הארת אלקות ללא העלמות והסתרים, כפי שהם למעלה -

אז לכאורה: מהו הרווח (שלו) לקשר זאת בענינים הקשורים עם עולם-הזה הגשמי, כאשר בשעת מעשה לא שייך שזה לא

- די גמרא זאָגט דאָך אפילו, אַז ס'איז דאָ "מפתח של חיה", "מפתח של גשמים", "מפתח של תחיית המתים", וואָס דאָס איז דאָ באַ דעם אויבערשטן אַליין, און צוויי מפתחות גיט ער ניט אַפּ בבת אחת - איז האָט מען אָבער געזען ענינים בפועל וואָס ס'האָט פאַסירט, אַז מ'האָט אָפּגעגעבן בבת אחת.

[איי, איז דאָך אַ קשיא - איז אַ תירוץ איז איצטער ניט מעכב, איז דאָך איצטער ניט נוגע דער פלפול על-פי נגלה].

איז על אחת כמה וכמה בשעת ס'זיינען "גדולים יותר מבחייהם" האָבן זיי די ברירה צו שטיין אין אַזאַ מין אופן ווי זיי געפינען בעסער ניט נאָר פאַר אהבת-השם, ניט נאָר פאַר אהבת-התורה; אפילו אויב ס'איז בעסער פאַר אהבת-ישראל - איז דאָך דאָ דעמאָלט דער וואָרט וואָס דער רבי האָט איבערגעזאָגט אין דעם נאָמען פון דעם אַלטן רבי'ן, אַז "ואהבת לרעך כמוך" איז אַ כלי אויף "ואהבת את הוי' אלקיך", איז במילא איז דאָך באַ זיי אויך דער זעלבער סדר, אַז בשעת מ'לייגט דעם דָגש אויף "ואהבת לרעך כמוך" - איז דאָס באַ זיי ניט נאָר ניט קיין סתירה צו "ואהבת את הוי' אלקיך", נאָר פאַרקערט, דאָס איז נאָך אַ כלי, אַז דורך דערויף האָט מען אַ טיפערן פאַרבונדן מיט "ואהבת את הוי' אלקיך".

על פי פשוט, איז אַ צדיק בשעת ער איז עולה למעלה - זעט ער דאָך דעמאָלט די אַלע ענינים פון הארת אלקות אָן העלמות והסתרים ווי זיי שטייען למעלה -

איז דאָך לכאורה: וואָס לוינט דאָס פאַרבינדן זיך מיט ענינים וואָס זיינען פאַרבונדן מיט'ן עולם-הזה הגשמי, וואָס בשעת מעשה איז אי-

יבלבל - לכל הפחות לרגע - מהתענוג שיש מ"זיו השכינה" או "זיו תורתם ועבודתם" או מענין נעלה עוד יותר -

הנה כל זה, במה דברים אמורים? - כאשר נכנסים בחשבונות; אולם כשם שהעמידו את כל חייהם בעלמא דין על כך שיש לוותר על עצמו - לא רק על עניניו הגשמיים, אלא גם על עניניו הרוחניים - בכדי לעשות טובה ליהודי, אזי על אחת כמה וכמה

- הגמ' פוסקת שמי ש"עברו רוב שנותיו" והתנהג כפי שצריך, הריהו מובטח שמכאן ולהבא הריהו "מבוטח", הרי על אחת כמה וכמה -

מי שנקרא בשם "צדיק" או בשם "חסיד" - שעל זה הרי אומר רש"י "חסיד - דמעיקרו" [כל חסיד הוי חסיד מעיקרו] - הרי אצלו לא רק ש"רוב שנותיו", אלא כל שנותיו היו מיוסדות בסדר זה של מסירת נפשו הטבעית, ואפילו מסירת נפשו האלקית כדי לעשות טובה ליהודי -

אזי לא רק כאשר נמצאים ב"ב חודש הראשונים (שבהם הנשמה נמצאת כאן), שאז הרי ג"כ עולים בעילוי אחר עילוי, אלא אפילו לאחר י"ב החודשים, שאז הרי "הנשמה עולה ושוב אינה יורדת" - מבהיר מיד תוספות, שבאם היא רוצה - יכולה היא לרדת גם לאחר מכן.

ב. ואצל מי הספק אם הוא רוצה [לרדת] אם לאו - ה"ז כאשר לא יודעים באיזו "חזקה" הוא עמד במשך ימי חייו

אפשר בלאו הכי, אז דאס זאל - לכל הפחות לרגע - ניט מבלבל זיין פון די תענוג וואס מ'האט פון "זיו השכינה" אדער "זיו תורתם ועבודתם", אדער נאך פון א העכערן ענין -

איז דאס אלץ במה דברים אמורים? - ווען זיי גייען אריין אין חשבונות; אזוי ווי אבער מ'האט דאך אייגענעשטעלט דעם גאנצן לעבן בעלמא דין, אז מ'דארף פארבויגן אויף זיך - ניט נאר אויף אייגענע ענינים הגשמיים, נאר אפילו אויף ענינים הרוחניים - צוליב צו טאן א טובה א אידן, איז על אחת כמה וכמה

- די גמרא פסק'נט אפ, אז דער וואס "עברו רוב שנותיו" און ער האט זיך געפירט ווי ס'דארף צו זיין, איז אט דעמאלט מובטח אז מכאן ולהבא איז ער שוין א פארזיכערטער, איז על אחת כמה וכמה -

אט דער וואס ווערט אנגערופן בשם "צדיק" אדער בשם "חסיד" - וואס אויף דערויף זאגט דאך רש"י א "חסיד דמעיקרו" - איז דאך ביי אים ניט נאר "רוב שנותיו", נאר וואס-דען "כל שנותיו" איז געווען אייגענעשטעלט אין דעם סדר פון מסירות נפשו הטבעית, אפילו מסירת נפשו האלקית, צוליב א טובה-טאן א אידן -

איז ניט נאר בשעת מ'האלט אין די ערשטע י"ב חודש, וואס דעמאלט איז מען דאך אויכט עולה בעילוי אחר עילוי, אפילו נאך די י"ב חודש, וואס דעמאלט איז דאך "הנשמה עולה ושוב אינה יורדת" - באווארנט דאך גלייך תוספות, אז אויב זי וויל - קען זי דערנאך אויך יורד זיין.

ב. איז ביי וועמען איז דאס א ספק צי ער וויל צי ניט? - בשעת מ'האט ניט געוואוסט אויף וואס פארא "חזקה" ער איז געשטאנען במשך

ימי חייו בעלמא דין;

בעלמא דין;

אָט דער אָבער וואָס כל ימי חייו האָט ער זיך געפירט מיט אַזאַ מין הנהגה – איז אַ דבר בטוח, אַז וויבאַלד אַז "עברו רוב שנותיו" ו"כל שנותיו" אין דער הנהגה, איז מכאן ולהבא וועט ער זיך אויך פירן מיט דער זעלבער הנהגה, אַז אין אָט די אַלע עילויים, וואָס ער איז דאָך עולה אין אַזוינע עילויים וואָס אפילו מיט אמירת 'קדיש' קען מען דאָך אויך אַהינצו ניט דערגרייכן –

איז אַף על פי כן האָט ער באַ זיך אָט די שטאַרקייט, אַז ער פאַרבינדט זיך מיט "ואהבת לרעך כמוך", און נעמט-מיט אָט די אַלע זיינע תלמידים, אַלע זיינע חסידים, אַלע זיינע מקושרים, אפילו אָט די וואָס האָבן מערניט ווי געהאַט אַ שייכות מיט אים – נעמט ער זיי אויך מיט אין זיינע עליות, אַז זיי אַלע, בהיותם נשמה בגוף בעלמא דין, זאָלן זיי קענען אויך עולה זיין בדרגא אחר דרגא אין אָט די אַלע ענינים אין וועלכע זיי פאַרנעמען זיך און אין וועלכע ער האָט געוואָלט אַז זיי זאָלן אויפֿטאַן.

ג. איז במילא, בהנוגע אל הפועל, אַז מ'קען דאָך מיינען, אַז וויבאַלד ס'איז נאָכן ערשטן יאַרצייט

– איך האָב די גאַנצע צייט אויסגעמיטן שרייבן "דעם ערשטן יאַרצייט"; טאַמער האָב איך געוואָלט שרייבן דעם וואָרטן "ערשטן" – האָב איך געשריבן "די ערשטע הילולא", דערפאַר וואָס מיר אַלע האָפֿן דאָך¹, אַז מער... ווי איין יאַרצייט וועט ניט זיין... וואָרום ס'וועט זיין דער "והקיצו ורננו... שוכני עפר", והוא בתוכם, במילא האָבן מיר יוצא-געווען

אך מי שכל ימי חייו התנהלו בהנהגה שכזו - ה"ז דבר בטוח, שהיות ש"עברו רוב שנותיו" ו"כל שנותיו" בהנהגה זו, הרי שמכאן ולהבא ימשיך הלאה באותה ההנהגה, שבכל אותם עילויים, שהרי עולה בכאלו עילויים שאפילו ע"י אמירת 'קדיש' ג"כ אי אפשר להגיע שמה -

הנה אף על פי כן יש לו בעצמו את התוקף, שהוא מתקשר ב"ואהבת לרעך כמוך", ונוטל עמו את כל תלמידיו, כל חסידיו, וכל מקושריו, ואפילו את אלו שהיתה להם לא-יותר מאשר שייכות אליו - נוטל הוא גם אותם עמו בעליותיו, שהם כולם, בהיותם נשמה בגוף בעלמא דין, יוכלו גם הם לעלות בדרגא אחר דרגא בכל אותם ענינים בהם הם עוסקים ושבהם רצה שהם יפעלו.

ג. ובמילא, בהנוגע אל הפועל, יכולים לחשוב, שהיות שנמצאים אחר היארצייט הראשון

- משך כל הזמן השתמטתי מלכתוב "היארצייט הראשון"; אם רציתי להשתמש בביטוי "הראשון" - כתבתי "יום ההילולא הראשון", משום שכולנו הרי מקוויים¹, שיותר... מיארצייט אחד לא יהיה... היות שיקויים "והקיצו ורננו... שוכני עפר", והוא בתוכם, במילא יצאנו ידי חובה עם יארצייט אחד, ולאחר מכן יחגגו "ימי הילולא", אך

1. דברים אלו אמר כ"ק אדמו"ר בבכי.

"דאלא" - מספיק עם - יארציט. אולם
 ניתן לחשוב, שלאחר היארציט -

במילא ישנה עכשיו איזו חלישות ח"ו
 בהתקשרות - יש לדעת שהדבר הוא
 להיפך, אדרבא ואדרבא: היות שעכשיו הרי
 הרבי עולה בעילוי אחר עילוי, אזי נוסף
 על כוחות אלו שהיו לו עד עתה, יש לו עוד
 כוחות נוספים.

ובמילא, הרי שאצלנו כולנו ואצל כל
 אחד מאיתנו בפרט, נותן הוא כעת כוחות
 נוספים בכדי שיוכלו לפעול את כל אותם
 ענינים שכל אחד מאיתנו צריך לפעול
 - בקלות יותר מכפי שהיה זה עד עתה,
 וההעלמות וההסתרים יהיו פחותים מכפי
 שהיו עד עתה.

ובנוגע אל הפועל - כוונתי: הרבי נהג הרי
 לתבוע תמיד בכל ענין "עשיה בפועל":
 הנה החל מהלילה, או ממחר בבוקר,
 יש לדעת שהשליחות שהרבי הטיל על כל
 אחד, עומדת בתקפה כמו עד עתה - גם
 עכשיו.

ולהיפך - צריכה להיתוסף תוספת
 כוח ביתר-שאת וביתר-עז, משום שהיות
 שנותנים יותר כוחות - הרי זהו סימן שיש
 לפעול יותר.

וכאשר יפעלו יותר - תהיה העבודה
 בהמשך קלה יותר לפעולה, משום (שהמצב
 יהיה) שכבר התרגלו בעבודה הקודמת
 ("איינגעוואוינט") ושברו את כל ההעלמות

מיט איין יארציט, און דערנאך וועט מען
 פראווען "הילולא'ס", אָבער "דאלא" - גענוג
 - יארציטן. אָבער מ'קען דאָך מיינען, אַז נאָך
 דעם יארציט -

איז במילא איז איצטער חס ושלום דאָ עפעס
 אַ חלישות אין די התקשרות - דאָרף מען
 וויסן זיין, אַז די זאָך איז פאַרקערט, אז אדרבא
 ואדרבא: אַז וויבאַלד אַז איצטער איז ער עולה
 בעילוי אחר עילוי, איז נוסף אויף די כוחות
 וואָס ער האָט געהאַט ביז איצטער, האָט ער נאָך
 כוחות נוספים.

איז במילא, איז באַ אונז אַלעמען און באַ
 יעדערן פון אונז בפרט, גיט ער איצטער כוחות
 נוספים אַז מ'זאָל קענען אויפטאָן אַט די אַלע
 ענינים וואָס יעדערער פון אונז דאָרף אויפטאָן
 - לייכטער ווי ס'איז געווען ביז איצטער, און אַז
 די העלמות והסתרים זאָלן זיין ווייניקער ווי זיי
 זיינען געווען ביז איצטער.

און בנוגע אל הפועל - כ'מיין, דער רבי פלעגט
 דאָך אַלץ מאַנען אין יעדן ענין עשי' בפועל:
 איז אַז פון היינט ביינאַכט, אָדער פון מאָרגן
 אינדערפרי, זאָל מען וויסן זיין אַז די שליחות
 וואָס דער רבי האָט יעדערן געגעבן איז בתקפה
 עומדת ווי ביז איצטער - איצטער אויך.

און פאַרקערט - ס'דאָרף צוקומען אַ תוספת
 כח ביתר-שאת ויתר-עוז, וואָרום וויבאַלד אַז
 מ'גיט מערער כוחות - איז אַ סימן אַז מ'דאָרף
 מערער אויפטאָן.

און בשעת מ'וועט מערער אויפטאָן - וועט
 זיין די ווייטערדיקע עבודה לייכטער צו טאָהן,
 וואָרום מ'האָט זיך שוין איינגעוואוינט און
 מ'האָט דורכגעבראַכן די העלמות והסתרים

וואָס ס'איז געווען ביז איצטער.

ד. און דאָס איז אויך אַ תשובה אויף די וואָס האָבן געפרעגט, צי דאָרף מען ווייטער זאָגן דעם קאָפיטל ע"א, און ביז וואָנענט דאָרף מען אים זאָגן?

איז דאָס איז אַ תשובה: אַז דעם קאָפיטל ע"א דאָרף מען זאָגן ביז י"ב תמוז תשי"א – דערפאַר וואָס דעמאָלט וועט דער רבי ווערן עלטער נאָך מיט אַ יאָר.

— ס'איז אַ סברא, אַז דאָס איז אַ פלוגתא צווישן דעם רמב"ם מיט'ן ראב"ד, צי לאחר צאת הנשמה מן הגוף איז אַט דעמאָלט אין דערויף שייכות דער ענין פון זמן, אַז זאָגן אַז מיט יעדער יום הולדת ווערט די נשמה עלטער מיט אַ יאָר.

איז איין ראי' איז דאָ דערפון פון אַ מנהג ברור וואָס מ'פראָוועט דאָך יאָרצייטן ניט נאָר דעם ערשטן, נאָר דערנאָך ווייטער אויכעט, וואָס יעדער יאָרצייט איז אַן עלי', איז דאָך דאָס ניט אַן עלי' פאַרן גוף אַליין, דאָס איז דאָך אַן עלי' פאַר דער נשמה אויכעט — איז אַ סימן, אַז אין דער נשמה ווערט אַ שינוי למעליותא במשך פון די צוועלף חדשים וואָס זיינען דורכגעגאַנגען.

אַ ראי' פון דעם רבי'ן אַליין וואָס ס'איז דאָ — מ'האָט דאָך לאַנג געזאָגט, אַז דער רבי האָט אַלע ענינים באַוואָרנט און האָט דאָס אַלץ אַרויסגעגעבן, נאָר וואָס-דען — מ'דאָרף דאָס קענען געפינען. איז דאָס געשריבן אַדער בפירוש אַדער לכל הפחות ברמז:

איז דאָ אַ רשימה פון רבי'ן, וואָס ער האָט איר געצייכנט דאָ אין אַמעריקע זייענדיק, און דאָס איז געווען כ"ף חשון. שרייבט ער, אַז ער האָט דעמאָלט געהאַט אַ חזיון לילה, און האָט

וההסתרים שהיו עד עתה.

ד. וזוהי גם התשובה לאלו ששאלו האם יש להמשיך לומר את פרק ע"א, ועד מתי יש לאמרו?

אזי זו היא התשובה: שאת פרק ע"א יש לומר עד י"ב תמוז תשי"א - משום שאז נעשה הרבי מבוגר בשנה נוספת.

- ישנה סברא לומר שזוהי מחלוקת בין הרמב"ם להראב"ד, האם לאחר צאת הנשמה מן הגוף נשארת שייכות לענין הזמן, לומר שבכל יום הולדת נעשית הנשמה מבוגרת בשנה.

אזי ראייה אחת ישנה מהמנהג הברור שנוהגים "יארצייט" - ולא רק בפעם הראשונה, אלא גם אח"כ - שכל יארצייט הריהו עליה, וזו הרי לא רק עליה לגוף לבדו, זו עליה גם עבור הנשמה - א"כ הרי זה סימן שגם בנשמה נעשה שינוי למעליותא במשך אותם שנים-עשר החודשים שחלפו.

ראייה שישנה על כך מהרבי עצמו - כבר דובר באריכות, שהרבי הבהיר את כל הענינים ומסר את הכל, ואלא מה - יש למצוא זאת. הדברים נרשמו או בפירוש או לכל הפחות ברמז:

ישנה רשימה מהרבי, אותה הוא כתב כאן, בהיותו באמריקא, היה זה ביום כ"ף חשון. כותב הוא, שהיה לו אז חזיון לילה, וראה... את הרבי (הרש"ב) נ"ע, אביו, ואמר

אז דרוש על פרק פ"ד, שאז הוחל להיות לו
שייכות עם פרק פ"ד.

שהרי בשעה שהרבי נ"ע נסתלק, היה
הוא סה"כ בגיל ששים - חמישים ותשע -
וזה (החזיון) היה באמריקא, כשאלו היה
אז נשמה בגוף בעלמא דין היו נמלאים לו
פ"ג שנה,

ובשעה שנתמלאו פ"ג שנותיו - אמר
אז שכעת יש לו שייכות לפרק פ"ד, שזהו
הרי המנהג שכאשר נהיים בגיל פ"ג שנה -
מתחילים לומר את פרק התהלים ששייך
לשנה הבאה.

הנה מכאן ראיה מהרבי עצמו - שפסק
הוא על עצמו - שבכל שנה ושנה ובכל יום
הולדת נעשית הנשמה מבוגרת בעוד שנה,
ואז ישנה שייכות לעבודות נעלות יותר,
שהשנים הקודמות היו הכנה לזה.

ה. בין השליחויות שהרבי תבע מכולם
יחד ומכל אחד לחוד, יש כמה וכמה סוגים
בשליחויות אלו.

אך יש לדעת מה שכתוב בזוהר, ש"דא
קליפה לדא ודא קליפה לדא", ו"דא מוחא
לדא ודא מוחא לדא". זאת אומרת שכל
ענין הוא לא-יותר מאשר ענין חיצוני לגבי

געזען... דעם רבי'ן נשמתו עדן, דעם פאטער
זיינעם, און האט אים געזאגט אויף דערויף דעם
דרוש אויפן קאפיטל פ"ד, וואס דעמאלט האט
ער אנגעהויבן האבן א שייכות מיטן קאפיטל
פ"ד.

וואס בשעת דער רבי נשמתו עדן איז נסתלק
געוואָרן, איז ער געווען אלט אינגאנצן זעכציק
יאָר - ניין און פופציק יאָר - און דאָס איז געווען
דאָ אין אַמעריקע, ווען ס'וואָלט געווען אַ נשמה
בגוף בעלמא דין וואָלט ער אים געוואָרן פ"ג
שנה,

איז בשעת ס'איז נתמלא געוואָרן אַט די פ"ג
שנה - האָט ער דעמאלט געזאָגט, אַז איצטער
האָט ער אַ שייכות צו קאָפיטל פ"ד, וואָס דאָס
איז דאָך דער מנהג, אַז בשעת מ'ווערט אַלט פ"ג
שנה - הויבט מען אָן זאָגן דעם קאָפיטל תהלים
וואָס איז שייכות צו שנה הבאה.

איז דאָך דערפון אַ ראי' פון דעם רבי'ן אַליין
- וואָס ער האָט אויף זיך אָפגע'פסק'נט - אַז
בכל שנה ושנה ובכל יום-הולדת ווערט עלטער
די נשמה אויך מיט אַ יאָר, און אַט דעמאלט האָט
מען אַ שייכות צו עבודות נעלות יותר, וואָס דער
פריערדיקער יאָר איז געווען דערצו אַ הכנה.

ה. צווישן די שליחות'ן וואָס דער רבי האָט
געמאָנט פון אַלעמען צוזאַמען און פון יעדערן
באַזונדער, איז דאָ כמה וכמה סוגים אין אַט די
שליחות'ן.

דאָרף מען אָבער וויסן זיין, אַז אין זהר שטייט,
אַז "דא קליפה לדא ודא קליפה לדא" און "דא
מוחא לדא ודא מוחא לדא". דאָס הייסט, אַז
יעדער ענין איז דאָס מערניט ווי אַן ענין חיצוני

ענין שהוא פנימי לו, וענין זה עצמו הוא פנימי לגבי ענין שני שהוא חיצוני יותר ממנו.

במילא צריך כל אחד לדעת שענינים אלו שהרבי הטיל עליו, הוא לוקח - כדבר ראשון, את ההוראה הגלויה שהיתה לו מהרבי.

זאת אומרת: כאשר הרבי ציווה עליו לנסוע לעיר זו וזו, ושם יתעסק בעבודה כזו וכזו: או עבודת החינוך או חיזוק התורה או הפצת היהדות, או ללמוד אל"ף-בי"ת עם ילדים - הנה הוא לקח את ההוראה הגלויה, ומילא אותה, ובמילא זוהי השליחות שלו.

ו. אולם יש להתבונן בזה: כאשר הרבי שלח אותו על כך, האם היתה זו השליחות היותר פנימית שהוא דרש ממנו, או שהיה זה לא-יותר מענין של "קליפה", ובזה היתה מוסתרת כוונה פנימית שעליו להביא לידי פועל במקום בו הוא נמצא.

- באמרי "המקום" אינני מתכוון דוקא לערי השדה. ה"שליחות" כוונתה: כאשר יצאו - שמעו את ההוראה מהרבי בהיכלו, ובשעה שיצאו - מההיכל, מצידה השני של הדלת - הנה כבר נמצאו בערי השדה. משום שלגבי החדר ההוא, ההיכל בו הרבי קיבל ליחידות, ושבו הוא למד, ושבו הוא התפלל - אזי מבחוץ, מעבר לאסקופא - כבר היה זה "ערי השדה", משום ששם

לגבי אן ענין וואָס איז פנימיות'דיקער פון אים, און דאָס איז אן ענין פנימי לגבי א צווייטן ענין וואָס ער איז חיצוניות'דיקער פון אים.

במילא, דאָרף יעדערער וויסן אַז אָט די ענינים וואָס דער רבי האָט אויף אים אַרױפגעלייגט, האָט ער דערפון גענומען - די ערשטע זאך, די הוראה בגלוי וואָס ער האָט געהאַט פון רבי'ן.

דאָס הייסט, אַז דער רבי האָט אים געהייסן ער זאָל פאַרן אין דער און דער שטאָט, און זאָל זיך פאַרנעמען מיט אַזא און אַזא מין אַרבעט: אָדער עבודת החינוך אָדער חיזוק התורה אָדער הפצת היהדות, אָדער לערנען אל"ף-בי"ת מיט קינדער - האָט ער אָנגענומען אָט די הוראה בגלוי, און האָט איר ממלא געווען, איז במילא דאָס איז זיין שליחות.

ו. אָבער אין דערויף דאָרף מען זיך אַריינטראַכטן: בשעת דער רבי האָט אים אויף דערויף געשיקט: צי איז דאָס געווען די שליחות היותר פנימית וואָס ער האָט פון אים געפאָדערט, אָדער דאָס איז געווען מערניט ווי אן ענין של "קליפה", און אין דערויף איז געווען באַהאַלטן אַ כוונה פנימית וואָס ער האָט געדאַרפט אויספירן אין דעם אָרט וואו ער געפינט זיך.

- דעם אָרט מיינ איך ניט דוקא ערי השדה. די שליחות מיינט: בשעת מ'איז אַרױסגעגאַנגען - מ'האָט געהערט פון רבי'ן די הוראה אין זיין היכל, איז בשעת מ'איז אַרױסגעגאַנגען - פון דעם היכל, פון יענער זייט טיר - איז מען שוין געווען אין "ערי השדה". וואָרום לגבי אָט דעם צימער, אָט דעם היכל וואו דער רבי האָט אויפגענומען אויף יחידות, און וואָס דאָרט האָט ער געלערנט און דאָרט האָט ער געדאַוונט - איז מבחוץ, מעבר לאסקופא - איז דאָס שוין געווען

קסר חלק מה"תפארת אדם לשבת בית"
שהורגש בחדר זה פנימה.

ובמילא, כאשר יצאו אל אותם "ערי
השדה", היו צריכים לתפוס את ההוראה
הגלויה, ולמלואתה.

אך יש לזכור תמיד, שיכול להיות שבזה
היתה מוסתרת כוונה פנימית, וקרוב לומר
שהדבר כך הוא, מאחר שהתכלית, מה
שהרבי רצה, היא להביא לידי פועל - את
מה שהרבי חזר בשם רבינו הזקן, שרבינו
הזקן רצה שחסידות לא תהיה ענין של
"מפלגה", של חלק מהיהודים, אלא שיהיה
זה ענין לכל היהודים, ללא יוצא מן הכלל.

וזו היתה הכוונה הפנימית בכל הענינים,
שסוף כל סוף יגיעו לתכלית המכוון, שיהיה
"יפוצו מעיינותיך חוצה", שזו העבודה
שלנו, אותה עלינו להשלים עבור ביאת
המשיח, כדי שיהיה - ממה נפשך: חלק
זה ששייך לצד הלא טוב, יהיה ה"כולו"
ההוא, ומה ששייך לצד הטוב - יהיה ה"כולו"
זכאי".

ובהמשך ייעשה "עתיד הקב"ה לאתבא
צדיקייא בתיובתא" - וזאת יעשה משהו
אחר, מה שעלינו מוטל לעשות הוא שיהיה
ה"יפוצו מעיינותיך חוצה".

אלא מה, אלו שהיתה להם שייכות - ויש
להם שייכות - אל הרבי, היתה להם הזכות
כמו לקליפה: יכולה היא להיות ענין חיצוני,
או לגמרי ענין של חולין - זיכה הרבי את

אן "ערי השדה", וואָרום דאָרט האָט געפעלט אַ
טייל פון "תפארת אדם לשבת בית" וואָס ס'האָט
זיך געפילט אין דעם חדר פנימה.

איז במילא, איז בשעת מ'איז אַרויסגעגאַנגען
אין אָט די "ערי השדה", האָט מען געמוזט
אַננעמען די הוראה בגלוי, און איר ממלא זיין.

אַבער מ'דאַרף געדענקען אַלע מאָל, אַז ס'קען
זיין, אַז אין דערויף איז געווען באַהאַלטן אַ כוונה
פנימית, און ס'איז קרוב לומר אַז דאָס איז אַזוי,
דערפאַר וואָס דער תכלית, דאָס וואָס דער רבי
האָט געוואָלט, האָט ער דאָך געוואָלט אויספירן
— דאָס וואָס ער האָט איבערגעגעבן בשם פון דעם
אַלטן רבי'ן, אַז דער אַלטער רבי האָט געוואָלט,
אַז חסידות זאָל זיין ניט אַן ענין פון אַ "מפלגה",
פון אַ טייל פון אידן, נאָר וואָס-דען — דאָס איז
אן ענין פאַר אַלע אידן, אַן אויסנאַם.

און אָט דאָס איז געווען די כוונה פנימית פון די
אַלע ענינים, אַז סוף כל-סוף זאָל מען צוקומען צו
תכלית המכוון, און ס'זאָל זיין "יפוצו מעיינותיך
חוצה", וואָס דאָס איז אונזער אַרבעט וואָס מיר
דאַרפן צושטעלן צו ביאת המשיח, כדי ס'זאָל
זיין — ממה נפשך: אָט דאָס וואָס ס'איז שייכות
צו דער ניט-גוטער זייט, זאָל זיין יענער "כולו",
און דאָס וואָס ס'איז שייכות צו דער גוטער זייט
— זאָל זיין "כולו זכאי".

און ווייטער וועט זיך טאָן "עתיד לאתבא
צדיקייא בתיובתא" — וועט דאָס טאָן אַן
אַנדערער, אַבער וואָס מיר דאַרפן צושטעלן, איז
ס'זאָל זיין אָט דער "יפוצו מעיינותיך חוצה".

נאָר וואָס-דען, די וואָס האָבן געהאַט אַ
שייכות — און האָבן אַ שייכות — צום רבי'ן,
האָבן געהאַט אָט דעם זכות, אַז אַזוי [ווי] אַ
קליפה: אַ שאַלאַכץ, קען דאָך זיין אַן ענין חיצוני

כולנו, שאפילו הענינים החיצוניים ששישנם בשליחות, גם הם נהיו לענין של קדושה.

זאת אומרת:

היו כאלו שהרבי ציווה עליהם לעסוק במסחר, והכוונה הפנימית בזה היתה - כדי שהוא יוכל בעתיד לתת יותר לצדקה. הרי במילא יוצא ש"קליפה", הענין החיצוני, הוא ענין של "רשות", וממנו יש להפריש חלק - מעשר, חומש, או יותר, כפי שרבינו הזקן כותב באגרת הקודש - כדי לעשות בזה ענינים של קדושה.

אולם ישנם כאלו שהרבי בחר עבורם חלק זה, שלא רק שהענין הפנימי שלהם יהיה "קדושה", אלא אף הלבוש החיצוני, אותו עליהם לנצל ל"יפוצו מעיינותיך חוצה" - גם הוא יהיה "קדושה".

ז. זאת אומרת: הרבי העמיד אותם בעבודת החינוך, בחיזוק התורה, בחיזוק היהדות, בהפצת התורה, כך שאפילו הענינים החיצוניים שבזה - גם כן יהיו ענינים של קדושה. והוא אף דרש מהם שמהענינים של "קדושה" - יעשו הם אחר כך "קודש הקודשים".

שבאופן כללי ישנן הרי ארבע דרגות, אולם לאחר מכן נוסף שישנה דרגא נוספת של "פרת חטאת", שהיא עצה - כך באופן כללי יש: "חולין", אח"כ

אָדער אַן ענין של חולין לגמרי - האָט דער רבי מזכה געווען אונז אַלעמען, אַז אפילו די ענינים חיצוניים וואָס אין זיין שליחות, איז דאָס אויך געווען אַן ענין של קדושה.

דאָס הייסט:

ס'איז דאָך געווען אַזוינע וואָס דער רבי האָט זיי געהייסן טאָן מסחר, און די כוונה פנימית איז אין דערויף געווען - כדי זיי זאָלן קענען דערנאָך מערער געבן אויף צדקה, במילא קומט דאָך אויס אַז די "קליפה", דער ענין חיצוני, איז דאָס אַן ענין של "רשות", און פון דערויף דאָרף ער אָפטיילן אַ טייל - אַ מעשר, חומש צי נאָכמערער, ווי דער אַלטער רבי שרייבט אין אגרת הקודש - אויף טאָן דערמיט ענינים של קדושה.

ס'איז דאָ אָבער אַזוינע, וואָס דער רבי האָט פאַר זיי אויסגעקליבן אַט דעם חלק, אַז ניט נאָר דער ענין פנימי שלהם זאָל זיין "קדושה", נאָר אפילו דער לבוש חיצוני, וואָס אים דאָרף מען זיי אויסניצן אויף "יפוצו מעיינותיך חוצה" - זאָל דאָס אויך זיין "קדושה".

ז. דאָס הייסט, ער האָט זיי אַוועקגעשטעלט אויף עבודת החינוך, אויף חיזוק התורה, אויף חיזוק היהדות, אויף הפצת התורה, אַז אפילו די ענינים חיצוניים שבהם - זאָלן אויך זיין ענינים של קדושה. און ער האָט פון זיי געמאַנט, אַז פון די ענינים של "קדושה" - זאָלן זיי נאָך מאַכן דערפון אַ "קודש הקדשים".

וואָס בכלל איז דאָך דאָ ארבעה דרגות, אָבער דערנאָך איז מען נאָך מוסיף, אַז ס'איז נאָך דאָ אַ דרגא פון "פרת חטאת", וואָס דאָס איז אַן עצה - אַזוי איז דאָ בכלל איז דאָ: "חולין", און

יש "מעשר", אח"כ יש "תרומה", ואח"כ
יש "קודש". ואחר כך עוד נוסף במשנה
ובגמרא, וכך גם נפסק להלכה, שישנה
מעלה נוספת - והם הענינים של "פרת
חטאת", שאפילו אלו שהם טהורים לקודש
- הנה עבור פרת חטאת אין זה מספיק.

במילא יש לדעת, שבאופן כללי ישנן
חמש דרגות, שהן קשורות עם "נפש"
ו"רוח" ו"נשמה" ו"חיה" ו"יחידה".

ישנם כאלו שהלבוש החיצוני שלהם הוא
בענינים שהם דבר השייך עם "נפש", שאז
יכול להיות "נפש כי תחטא", שהיכן יכול
להיות ענין של חטא ועוון - הרי זה דוקא
מצד חלק הנשמה שנקרא "נפש". אך ישנם
כאלו שמלכתחילה - אפילו בחיצוניות -
עבודתם היא ענין הקשור עם רוח, או עם
נשמה, או עם חיה, או אפילו עם יחידה.

אך מכל מקום יש לדעת, שכל זה הוא
הכנות, וכפי שנתבאר בחסידות, שכל זה
הוא רק מה ש"חמישה שמות נקראו לה",
והרי ישנו גם ה"לה" עצמו, שהכוונה בזה
היא לעצם הנשמה אותה מכנים ומעניקים
לה שם בחמישה אופנים שונים, אולם הדבר
עצמו (עצם הנשמה) הוא דבר הנשאר
נעלה יותר מכל השמות הללו -

אזי אפילו אלו שכבר אוחזים בענין של
"יחידה" - שיידעו, שהיות שהיתה להם
שייכות לרבי, במילא הרי גם עתה יש להם

דערנאך איז דא "מעשר", און דערנאך איז דא
"תרומה", און דערנאך איז דא "קודש". און
דערנאך איז נאך מוסיף אין משנה, און אין
גמרא, און אזוי ווערט אויך אָפּגעפּסק'נט, אַז
ס'איז נאך דא נאך מעלה - איז דאס איז ענינים
פון "פרת חטאת", וואָס אפילו הטהורים לקודש
איז פאַר פרת חטאת איז דאָס ניט מספיק.

במילא דארף מען וויסן זיין, אַז בכלל איז
דאָ פינף דרגות, וואָס דאָס איז פאַרבונדן מיט
"נפש" און "רוח" און "נשמה" און "חיי" און
"יחידה".

איז דאָ אַזוינע וואָס זייער לבוש חיצוני איז
ענינים וואָס ס'איז אַ זאך פון "נפש", וואָס
דעמאָלט קען זיין "נפש כי תחטא", אַז וואו
קען מען האָבן אַ שייכות צו אַ חטא ועוון - איז
דאָס דוקא מערניט [ווי] מצד דעם חלק הנשמה
וואָס ווערט אָנגערופן בשם "נפש". ס'איז דאָ
אַזוינע אָבער וואָס לכתחילה זייער אַרבעט,
אפילו בחיצוניות, איז אויך אַן ענין וואָס איז
פאַרבונדן מיט רוח, אָדער מיט נשמה, אָדער
מיט חיי, אָדער אפילו מיט יחידה.

פונדעסטוועגן דארף מען אָבער וויסן, אַז דאָס
אַלץ איז הכנות, און ווי ס'ווערט נתבאר אין
חסידות, אַז דאָס אַלץ ווערט אָנגערופן "חמשה
שמות נקראו לה", איז דאָך דאָ אַ זאך וואָס דאָס
איז "לה", וואָס דאָס איז דער עצם הנשמה, און
אַט דאָס איז מען מכנה - גיט מען דאָס אַ נאָמען
- אין פאַרשידענע-ערליי פינף נעמען, אָבער
די זאך אַליין איז דאָך אַ זאך וואָס שטייט נאָך
העכער פון אַט די אַלע נעמען -

איז אפילו אַט די וואָס זיי האַלטן שוין ביי
דעם ענין פון יחידה - זאָלן זיי אָבער וויסן זיין,
אַז האָבן זיי געהאַט אַ שייכות צום רבי'ן, במילא

שייכות אל הרבי, וגם הלאה תהיה להם שייכות אל הרבי, משום שבקדושה יש כלל שהיא לעולם לא זזה ממקומה, מקום בו נמצאה פעם אחת,

שיידעו, שכל הענינים הללו, הם לפי ערך לא-יותר מאשר "דא מוחא לדא", ובהמוח הכי עמוק, ישנה עוד נקודה שנקראת בשם "יחידה", משום שהיא קשורה עם "יחיד".

שנקודה זו נמסרת לנו בהפצת המעיינות חוצה, זאת אומרת, שיש לדאוג להשקיע כוחות בכל אותם ענינים שעושים, שסוף כל סוף זה יביא תועלת, שאור החסידות - שהוא האור שגילה הבעש"ט, ותלמידיו אחריו, ורבינו הזקן עם ממלאי מקומו אחריו, עד מו"ח הרבי - שאור זה יגיע לכל בני ישראל.

ח. וכשיהיה ה"לכל בני ישראל הי' אור במושבותם" - שכעת הרי באה הפרשה - עד עתה היו ענינים - פרשות - בהם דובר בנוגע לזמן שקודם מתן תורה, ואף נמוך עוד יותר, דובר אודות הענינים של גלות;

עתה מתחילה הרי הפרשה של "ויהי בשלח פרעה את העם", כיצד יצאו, שישראל יצאו ממצרים "ביד רמה" ועד שבאו ל"אז ישיר משה" - שלכן גם נקראת שבת זו בשם "שבת שירה" -

אומרת על כך הגמ' בסנהדרין: מנין

האבן זיי זיך איצטער אויך א שייכות צום רבי'ן, און וועלן זיך ווייטער אויך האבן א שייכות צום רבי'ן, וואָרום קדושה איז דאָך אַ כלל אַז זי פאַרלאָזט קיינמאָל נישט דעם אָרט, אָט דאָרט וואו זי האָט זיך איינמאָל געפונען,

זאָלן זיי וויסן זיין, [אַז] אָט די אַלע ענינים איז דאָס לפי ערך מערניט [ווי] דאָס איז "דא מוחא לדא", און אין דעם טיפסטן מוח איז נאָך דאָ די נקודה וואָס זי ווערט אָנגערופן "יחידה", דערפאַר וואָס זי איז פאַרבונדן מיט "יחיד".

וואָס דאָס גיט זיך אונז איבער אין הפצת המעיינות חוצה, דאָס הייסט, אַז מ'דאַרף זען לייגן כוחות אין אָט די אַלע ענינים וואָס מ'טוט, אַז סוף-כל-סוף זאָל דאָס ברענגען אַ תועלת, אַז דער אור החסידות - וואָס דאָס איז דער אור וואָס ס'האָט מגלה געווען דער בעל שם טוב, און תלמידיו אחריו, און דער אַלטער רבי מיט ממלאי מקומו אחריו, ביז דעם שווער דעם רבי'ן - איז אָט דער אור זאָל דערגרייכן לכל בני ישראל.

ח. און אַז ס'וועט זיין דער "ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם" - איז איצטער גייט דאָך אַ סדרה - ביז איצטער איז געווען ענינים - פרשות, סדרות - וואָס ס'האָט זיך גערעדט וועגן קודם מתן תורה, און דאָס איז נאָך געווען ווייניק, האָט זיך גערעדט די ענינים פון גלות;

איצטער הויבט זיך דאָך אַן די סדרה "ויהי בשלח פרעה את העם", ווי אַזוי מ'איז אַרויסגעגאַנגען, אַז די אידן זיינען אַרויסגעגאַנגען "ביד רמה", ביז וואָנענט מ'איז געקומען צו "אז ישיר משה" - וואָס דערפאַר ווערט דאָך אָנגערופן אָט דער שבת בשם "שבת שירה" -

זאָגט דאָך אויף דערויף די גמרא אין סנהדרין:

לתחית המתים מן התורה, שנאמר "אז
ישיר משה", לא "אז שר" כי אם "אז ישיר",

שבמהרה בימינו ובעגלא דידן, נזכה
כולנו שאצל "משה" של דורנו, שהוא מו"ח
הרבי, יהיה "אז ישיר משה", ואלא מה -
לא לבד, אלא יהיה זה "משה ובני ישראל"
לא בוא"ו המפסיק אלא בוא"ו המחבר,
ואזי יסיימו ב"ה' ימלוך לעולם ועד", ועוד
יפרשו זאת גם בתרגום - כפי שזה בסדר
התפילה - שבמהרה בימינו נזכה כולנו
לראות את הרבי בעיני בשר, והוא יוציאנו
מן הגלות, ותהיה לנו הגאולה השלימה,
במהרה בימינו אמן.

מנין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר "אז
ישיר משה", ניט "אז שר", נאָר וואָס-דען "אז
ישיר",

אַז במהרה בימינו און בעגלא דידן, איז אָט
דער "משה" פון אונזער דור, וואָס דאָס איז דער
שווער דער רבי, וועלן מיר אַלע זוכה זיין, אַז
ס'וועט זיין "אז ישיר משה", נאָר וואָס-דען -
ניט אַליין, נאָר וואָס-דען ס'וועט זיין "משה ובני
ישראל", ניט מיט אַ ווא"ו המפסיק נאָר מיט אַ
ווא"ו המחבר, און אָט דעמאָלט וועט מען מסיים
זיין "ה' ימלוך לעולם ועד", און מ'וועט דאָס
נאָך פאַרטייטשן אויף תרגום אויכעט - אַזוי
איז דאָך דער סדר התפילה - אַז במהרה בימינו
וועלן מיר אַלע זוכה זיין צו זען דעם רבי'ן בעיני
בשר, און ער וועט אונז אַרויסנעמען פון גלות,
און מיר וועלן האָבן די גאולה שלימה, במהרה
בימינו אמן.

ט. [בסרט הקלטה חסרה ההתחלה:
הרבי, בבואו לאמריקה אמר, שבאמריקה
- דבר זה הוא גם במקומות אחרים, אך
הוא אמר בפרט בנוגע לארצות הברית]
ש"אתית לקרתא אזל בנימוסא": כאשר
מגיעים לעיר, למדינה, יש לעשות משהו
שייראה שנוהגים גם כפי מנהג המדינה -

הנה כאן באמריקה הסדר הרגיל הוא,
שדבר ראשון רוצים לשמוע דבר "הצהרה",
וה"הצהרה" צריכה להיות דוקא עם איזה
דבר חידוש, עם ענין המבהיל את הרעיון.

ובמילא, זה - אינני יודע אם זה אכן צריך

ט. [בסרט הקלטה חסרה ההתחלה: דער רבי,
קומענדיק אין אַמעריקע האָט געזאָגט, אַז אין
אַמעריקע [ס'איז] אין אַנדערע ערטער אויך,
אַבער ער האָט געזאָגט בפרט אין ארצות הברית],
אַז ס'איז דאָך "אתית לקרתא אזל בנימוסא":
בשעת מ'קומט צופאָרן אין אַ שטאָט, אין אַ
מדינה, דאָרף מען זיך עפעס טאָן אַזוי אַז ס'זאָל
זיך אויסווייזן, אַז מ'גיט-נאָך דעם מנהג המדינה
אויך -

איז דאָ אין אַמעריקע איז דאָך אַלעמאָל
אַ סדר, אַז די ערשטע זאָך וויל מען הערן אַ
"סטעיטמענט", און דער "סטעיטמענט" דאָרף
דוקא זיין עפעס מיט אַ חידוש דבר, מיט אַן ענין
וואָס איז מבהיל את הרעיון.

איז במילא, דאָס - איך ווייס ניט צי דאָס דאָרף

להבהיל זיין את הרעיון, אך אם רוצים לשמוע
"הצהרה":

הרבי אמר, שישנם שלשה דברים: ישנה
אהבת-השם, ישנה אהבת-התורה וישנה
אהבת-ישראל. ושלוש הדברים הללו
המה "כולא חד". זאת אומרת, שאי אפשר
לחלק ולהפריד בין אהבה אחת לשניה.

והיות שזה "כולא חד", וזהו "כולא חד"
כפי שעצם הוא אֶחָד, אזי במקרה זה ישנו
הכלל שבענין עצמי הנה כשתופסים-
אוחזים בחלק ממנו - אזי אז "אתה תופס
בכולו"

- כך מובא בחסידות בשם הבעל-שם-
טוב, והבעל-שם-טוב מביא זאת בשם
הראשונים, ש"העצם כשאתה תופס
מקצתו - אתה תופס בכולו" -

וכיוון ששלשה דברים אלו הם "כולא
חד", הנה באיזה חלק שרק יתפסו - יש
לדעת שתופסים עמו את כל שלשת
הדברים.

במילא צריכים כולם לדעת, שכאשר
תופסים באהבת-ה', אין זה דבר שאפשר
להסתפק רק בו ולצאת בו ידי חובה באם
לא יאחזו יחד עם זאת באהבת-התורה
ובאהבת-ישראל.

אולם לאידך גיסא ישנה ההבטחה, שאף
אם יתחילו מאהבת-ישראל, שלכאורה זו
היא מצוה שבשכל, מ"מצוות שמעיות" ולא
מחלק החוקים, זה הרי מתקבל בשכל²...

מבהיל זיין את הרעיון, אָבער אויב מ'ויל הערן
א "סטעיטמענט":

האָט דער רבי געזאָגט, אַז ס'איז דאָ דריי
זאַכן: אַז ס'איז דאָ אהבת השם, און ס'איז דאָ
אהבת התורה און ס'איז דאָ אהבת ישראל. און
אָט די אַלע דריי זאַכן זיינען "כולא חד". דאָס
הייסט, אַז מ'קען ניט פאַנאָדערטיילן צווישן
איינ אהבה מיט דער צווייטער.

און וויבאַלד אַז דאָס איז "כולא חד", און דאָס
איז דאָך אַ "כולא חד" ווי אַן עצם איז איינס, איז
דאָך דעמאָלט איז דאָך דאָ דער כלל, אַז אַן ענין
עצמי ווען מ'האַלט-זיך-אַן אַן אַ טייל דערפון –
איז אָט דעמאָלט "אתה תופס כולו"

– אַזוי ברענגט אַראָפּ חסידות בשם הבעל שם
טוב, און דער בעל שם טוב ברענגט דאָס אַראָפּ
בשם הראשונים, אַז "העצם כשאתה תופס
במקצתו – אתה תופס בכולו" –

איז וויבאַלד אַז אָט די אַלע דריי זאַכן זיינען
"כולא חד", איז אין וואָס פאַראַ חלק מ'וועט ניט
אַנכאַפּן – דאָרף מען וויסן זיין, אַז מ'כאַפט-אַן
אַלע דריי זאַכן.

במילא דאָרפן אַלע וויסן, אַז בשעת מ'כאַפט
זיך-אַן אַן אהבת-השם, איז דאָס ניט אַ זאַך וואָס
מ'קען דערמיט יוצא-זיין און מ'קען זיך דערמיט
האַלטן – אויב מ'וועט ניט האָבן אהבת-התורה
און אויב מ'וועט ניט האָבן אהבת-ישראל.

לאידך גיסא האָט מען אָבער אַ הבטחה, אַז
אויב אפילו מ'וועט אָנהויבן פון אהבת ישראל,
וואָס לכאורה איז דאָך דאָס אַ מצוה שבשכל,
פון "מצוות שמעיות", ניט קיין חוקים, דאָס
לייגט זיך דאָך אין שכל²...

2. ההמשך – המשך סעיף ט' וסעיף י' בלקו"ש ח"ב – חסר בסרט-ההקלטה.

יא. [בהמאמר שהרבי הוציא לאור ליום]
ההסתלקות שלו, פותח הרבי עם "באתי
לגני":

(א) באתי לגני אחותי כלה, אומר הוא על
כך במדרש רבה במקומו, ש"לגן" אין כתיב
כאן, אלא כתיב "לגני" - "לגנוני", דהיינו
"למקום שהיה עיקרי בתחילה", משום
ש"עיקר שכינה" הרי "בתחוננים היתה".

מהו דיוק הלשון כאן "עיקר שכינה"?
אומר על כך רבינו הזקן, ש"שכינה" הרי
זה מלשון "ושכנתי בתוכם", שזהו "שוכנת
ומתלבשת". ואומרים על כך, שזוהי
"ראשית ההתגלות דאור אין סוף". והיות
שהוא אומר על כך שגם ראשית ההתגלות
כבר נקראת בשם "שכינה", הנה מובן
מעצמו שזהו למעלה מעלה, עד לפני
הצמצום. משום שראשית ההתגלות כבר
היתה אפילו לפני הצמצום.

שלכן הרי כותב רבינו האמצעי, שהקו
לגבי אור אין-סוף נקרא בשם "שכינה",
במילא - זהו בכל מקום לפי ענינו. אזי
לגבי אצילות - הנה מלכות נקראת [בשם
שכינה]. ובאיזה אופן של מלכות, כותב על
כך הצמח-צדק, שזה דוקא בנוגע מלכות
כשנעשית עתיק בבריאה, משא"כ כאשר
מלכות עוד עומדת באצילות, שאז הרי
"היא באחדות עמהם", ואיננה נקראת
בשם "שכינה". ואין זו סתירה למה שאומר
רבינו האמצעי, משום שזה כפי שכל אחד
הוא במקומו. אזי עצם הענין של שכינה
ה"ז מלכות כפי שנעשית עתיק בבריאה,

יא. [אין דעם מאמר וואָס דער רבי האָט
אַרויסגעגעבן צו זיין יום] ההסתלקות הויבט אָן
דער רבי מיט "באתי לגני":

(א) באתי לגני אחותי כלה, זאָגט ער אויף
דערויף אין מדרש רבה אויף אָן אָרט, אַז "לגן"
אין כתיב כאן, נאָר וואָס-דען, ס'שטייט "לגני"
— "לגנוני", דאָס הייסט "למקום שהי עיקרי
בתחילה", וואָרום "עיקר שכינה" איז דאָך
"בתחוננים היתה".

וואָס איז דאָ דער דיוק הלשון "דעיקר
שכינה"? זאָגט אויף דערויף דער אַלטער רבי,
אַז "שכינה" איז דאָס מלשון "ושכנתי בתוכם",
וואָס דאָס איז "שוכנת ומתלבשת". און מ'זאָגט
אויף דערויף, אַז דאָס איז "ראשית ההתגלות
דאור אין-סוף". וויבאַלד אַז ער זאָגט אויף
דערויף, אַז ראשית ההתגלות ווערט שוין אויך
אַנגערופן בשם "שכינה", איז דאָך דערפון אַליין
מובן, אַז דאָס איז דאָ למעלה מעלה, ביז לפני
הצמצום. וואָרום ראשית ההתגלות איז דאָך
געווען שוין אפילו אין לפני הצמצום.

וואָס דערפאַר שרייבט דאָך דער מיטעלער
רבי, אַז דער קו לגבי אור אין-סוף ווערט
אַנגערופן בשם "שכינה", במילא איז דאָס דאָ
אין יעדער אָרט לפי ענינו. איז לגבי אצילות,
ווערט אַנגערופן מלכות [בשם "שכינה"]. און
אין וואָס פאַר אַן אופן מלכות, שרייבט אויף
דערויף דער צמח-צדק, אַז דוקא מלכות ווען
זי ווערט עתיק בבריאה, משא"כ ווען מלכות
שטייט נאָך באצילות, וואָס דעמאָלט איז
דאָך "היא באחדות עמהם", איז ווערט זי ניט
אַנגערופן בשם "שכינה". און דאָס איז ניט קיין
סתירה צו דערויף וואָס דער מיטעלער רבי זאָגט,
דערפאַר וואָס דאָס איז ווי יעדערער איז במקומו.

משא"כ השורש של זה זהו הקו לגבי אור אין-סוף.

שאוחד הטעמים על כך שהקו נקרא בשם "שכינה" לגבי אור אין-סוף, אומר רבינו המהר"ש, שזה משום שהקו נתלבש לאחר מכן בעולמות ובנשמות ישראל. אזי מצד טעם זה, הנה אפילו בראשיתו ג"כ נקרא הוא בשם "שכינה". למעלה מכך - או כפי שהרבי נ"ע אומר על כך, "בשרשו הראשון" - הנה אפילו למעלה מהצמצום, באור שהוא לפני הצמצום, בו יש באופן כללי שלוש דרגות: ישנו עצם האור. אח"כ ישנה התפשטות האור - גילוי האור אך כפי שהוא לעצמו - שזהו המקור לסובב כל עלמין. אח"כ ישנו גילוי האור כפי שהוא בגילוי, בשביל העולמות, שזהו המקור לממלא כל עלמין. ובמילא זהו השורש הראשון של "שכינה", כפי שזה לפני הצמצום - אף שבפועל ממש לא יכול להיות מכך אפילו מקור לעולמות, אם לא שיהיה הצמצום קודם, ואיזה צמצום - הצמצום הראשון, שנקרא בשם "סילוק".

ומדייק כאן - כ"ק מו"ח אדמו"ר - ואומר "עיקר שכינה בתחתונים היתה", שמה אומרים, מה היה "בתחתונים"? שלא יחשבו שזה מדובר אודות ענין של "שכינה" - או כפי שהיא לגבי עולם האצילות או כפי שהיא לגבי אור אין-סוף ב"ה - אלא מה,

איז דער עצם ענין פון שכינה איז דאס מלכות ווי זי ווערט עתיק בבריאה, משא"כ דער שורש אויף דערויף, איז דאס דער קו לגבי אור אין-סוף.

וואס איינער פון די טעמים פארוואס דער קו ווערט אנגערופן בשם "שכינה" לגבי אור אין-סוף, זאגט אויף דערויף דער רבי מהר"ש, דערפאר וואס דער קו איז ער דערנאך נתלבש אין עולמות און אין נשמות ישראל, איז מצד אט דעם טעם, איז אפילו בראשיתו ווערט ער שוין אויך אנגערופן בשם "שכינה". נאך העכער דערפון - אדער ווי דער רבי נ"ע זאגט אויף דערויף "בשרשו הראשון" - איז אפילו למעלה מהצמצום, אין דעם אור וואס ער איז לפני הצמצום, איז דאך אין אים איז דא בכלל דריי דרגות: איז דא דער עצם האור. דערנאך איז דא די התפשטות האור - דער גילוי האור, אבער ווי ער איז לעצמו - וואס דאס איז דער מקור אויף סובב כל עלמין. דערנאך איז דא דער גילוי האור (ווי ער איז ש... וואס ער האט שוין גילוי) בשביל העולמות, וואס דאס איז דער מקור אויף ממלא כל עלמין, איז במילא איז דאס איז דער שורש הראשון פון שכינה, ווי דאס איז לפני הצמצום - כאטש אפילו אין פועל ממש קאן אפילו דערפון ניט זיין קיין מקור לעולמות, סיידן ס'איז דא פריער דער צמצום, און וועלכער צמצום - דער צמצום הראשון, וואס דאס ווערט אנגערופן בשם "סילוק".

איז ער דא מדייק - דער רבי דער שווער - און זאגט "עיקר שכינה בתחתונים היתה", און וואס זאגט מען, און וואס איז געווען "בתחתונים"? זאל מען ניט מיינען, און דאס האנדלט זיך וועגן א ענין פון "שכינה", אדער ווי לגבי עולם האצילות אדער ווי לגבי אור אין-סוף ב"ה, נאר

מדובר על "עיקר שכינה", או עיקריות ופנימיות שישנה בענין של "שכינה", ודוקא ענין זה היכן היה? - דוקא בתחתונים.

(ב) ובכדי [לבאר] מה הכוונה "בתחתונים", מביא את לשון המדרש הלאה, שהכוונה בזה בפועל היא העולם הזה, בארץ הגשמית. כפי שמביא מהמדרש, ש"עיקר שכינה בתחתונים היתה", עד שהיה חטא עץ הדעת, שאז סילקו את השכינה מארץ לרקיע. שזה היה הרי עיקר הסילוק.

בדיוק כפי שבפשטות, שחטא עץ הדעת היה הסיבה והנתינת מקום שיוכל להיות אח"כ החטא של קין והבל וחטא המבול, עם כל אלו שסילקו אח"כ את השכינה מרקיע א' לרקיע ב', וכך הלאה - אזי כך הוא גם בפנימיות הענין, הנה מה היה עיקר ענין הסילוק? כל זה הוא מה שנפעל "בתחתונים", שסילקו את השכינה מהעולם הזה, מעולם הזה התחתון. [כפי הנראה חסר כאן איזה תיבות] בדיוק כפי שכאן היתה "עיקר השכינה" שאין למעלה ממנה, בעולמות העליונים, אזי בדיוק כך היכן נרגש עיקר החטא, ואיפה נוגע יותר עיקר החטא - זה נוגע דוקא בחטא עץ הדעת שסילק [את השכינה] מארץ לרקיע א'. שלכן מחלק הרבי במאמר זה ומפרידו בפני עצמו, ומשא"כ מרקיע הא' לב' וג' אותם הוא מצרף ומונה יחד.

וואס-דען - דאָס איז דער "עיקר שכינה", אָדער עיקריות ופנימיות וואָס ס'איז דאָ אין דעם ענין פון "שכינה", איז דוקא אָט דער ענין וואו איז ער געווען? - דוקא בתחתונים.

(ב) און כדי [לבאר] וואָס מיינט ער "בתחתונים", ברענגט ער זיך ווייטער אַראָפּ דעם לשון המדרש, אַז דאָס מיינט מען בפועל דעם עולם הזה, בארץ הגשמית. ווי ער ברענגט ווייטער אַראָפּ פון מדרש, אַז "עיקר שכינה בתחתונים היתה", ביז וואָנעט ס'איז געווען דער חטא עץ הדעת, איז אָט דעמאָלט האָט מען מסלק געווען די שכינה פון ארץ לרקיע. וואָס דאָס איז דאָך געווען דער עיקר הסילוק.

פונקט אַזוי ווי בפשטות, איז דער חטא עץ הדעת געווען דער סיבה און דער נתינת מקום, אַז ס'זאָל דערנאָך קאָנען זיין דער חטא קין והבל און חטא המבול, מיט אָט די אַלע וואָס האָבן מסלק געווען דערנאָך פון רקיע א' לב', און אַזוי העכער - איז אָט אַזוי איז אויכעט אין דעם פנימיות הענין, איז וואָס איז געווען דער עיקר ענין הסילוק? איז דאָס אָט דאָס אלץ וואָס ס'האָט זיך אָפּגעטאָן "בתחתונים", וואָס מ'האָט מסלק געווען די שכינה פון עולם הזה, פון דעם עולם הזה התחתון. [כפי הנראה חסר כאן איזה תיבות] פונקט אַזוי ווי דאָ איז געווען דער "עיקר שכינה" וואָס ס'איז ניטאָ העכער, אין די העכערע עולמות, איז אָט אַזוי איז וואו הערט זיך אָן דער עיקר החטא, און וואו איז מער נוגע דער עיקר החטא - איז דאָס נוגע דוקא אין דעם חטא עץ הדעת וואָס ער האָט מסלק געווען [די שכינה] מארץ לרקיע הא'. וואָס דערפאַר טיילט דאָס אויך אָפּ דער רבי אין דעם מאמר און איז דאָס מפריד בפני עצמו, און משא"כ פון רקיע הא' לב' וג' איז שטעלט ער דאָס ביידע צוזאַמען.

- לבד זאת שזה מה שנוגע לנו - כך הדבר גם בפנימיות הענינים, הנה עיקר שכינה הרי היתה דוקא כאן למטה, וכן הוא גם בענין היכן נוגע יותר הסילוק? - הנה לנו נוגע בעיקר הסילוק שסילקו מארץ לרקיע א' -

ולאחר מכן אומר: ועד שבאו ז' צדיקים ושבו והמשיכו את השכינה מרקיע הז' לו' וכך הלאה - והרבי מקצר בזה - עד שהגיע משה רבינו, ש"כל השביעין חביבין", והוא המשיך את השכינה מרקיע הא' לארץ. שבדיוק כשם שבסילוק הרי זה מה שנוגע לנו, הנה כך זה גם בהמשכה מלמעלה למטה, היא שנוגעת לנו, ומה נוגע בפנימיות הענינים? - זה מה שמשה רבינו המשיך מרקיע הא' לארץ. ומוסיף על כך הרבי בחצאי עיגול: ש"כל השביעין חביבין".

ג) מזה שהלשון הוא לא "כל החביבין שביעין" אלא "כל השביעין חביבין" הרי משמע, שמיה המעלה בזה? - היא זה שהוא שביעי. שלכאורה זהו הרי ענין שאיננו בבחירתו. כאשר אומרים על דבר שהוא דבר חביב, יכול זה להיות בדבר שהיה תלוי ברצונו ובעבודתו ובבחירתו; אולם כאשר אומרים שמדוע היא חביבותו, משום שהוא שביעי - הרי זה שהוא שביעי בא בתולדה. ואומרים שהדבר הגדול ביותר שפעל את

- א חוץ דערויף וואָס דאָס איז אונז נוגע - איז אָט אַזוי איז אויך אין פנימיות הענינים, איז דאָך עיקר שכינה איז דאָך דוקא געווען דוקא דאָ למטה, איז אָט אַזוי איז אויכעט, וואו איז אונז נוגע דער סילוק? - איז אונז דער עיקר נוגע אָט דער סילוק וואָס מ'האָט מסלק געווען פון ארץ לרקיע הא' -

דערנאך זאָגט ער: ביז וואָנענט ס'זיינען געקומען ז' צדיקים און האָבן צוריק ממשיך געווען די שכינה פון רקיע הז' לו' און אַזוי ווייטער - און דער רבי מאַכט דערפון בקיצור - ביז וואָנענט ס'איז געקומען משה רבינו, וואָס "כל השביעין חביבין", און ער האָט ממשיך געווען די שכינה פון רקיע הא' לארץ. וואָס פונקט אַזוי ווי אין סילוק איז דאָס איז אונז נוגע, איז אָט אַזוי איז אויך אין דער המשכה מלמעלה למטה, איז וואָס איז אונז נוגע, און וואָס איז נוגע אין פנימיות הענינים? - איז אָט דאָס וואָס משה רבינו האָט דאָס ממשיך געווען פון רקיע הא' לארץ. שטעלט אויף דערויף דער רבי אין חצאי עיגול: וואָס "כל השביעין חביבין".

ג) דערפון וואָס דער לשון איז, ניט "כל החביבין שביעין", נאָר "כל השביעין חביבין", איז דאָך משמע, אַז וואָס איז די מעלה בזה? - איז אָט דאָס וואָס ער איז אַ שביעי. וואָס לכאורה איז דאָך דאָס אַ ענין וואָס דאָס איז ניט בבחירתו. בשעת מ'זאָגט אויף אַ זאָך, אַז דאָס איז אַ זאָך אַ חביב, קאָן זיך דאָס זיין אַ ענין וואָס ס'איז געווען תלוי ברצונו ובעבודתו ובבחירתו; בשעת אָבער מ'זאָגט, אַז פאַרוואָס איז דאָס אַ חביבות, דערפאַר וואָס ער איז אַ שביעי - איז דאָס וואָס ער איז אַ שביעי איז קומט דאָך דאָס בתולדה. זאָגט מען, אַז די גרעסטע זאָך וואָס

הורדת התורה, שסילק את עיקר הענין
ש...

(חסר קצת. וכפה"נ צ"ל: שנגרם ע"י חטא
עץ הדעת ושאר החטאים - ה"ז מה שמשה
הוא השביעי, וכל השביעין חביבין³.)

[והנה ביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בתחילת
בואו לאמריקא)], שזה שאומרים מעלה על
שביעי, הנה מזה גופא נכרת מעלת הראשון.
היות שאומרים שמהו הטעם לחביבותו? -
זה משום שהוא שביעי לראשון. ובמה היתה
חביבות זו - ש"לראשון" מוסב על אברהם
אבינו - מביא הרבי בהמאמר, שאברהם
אבינו היתה עבודתו במסירת נפש. והרבי
אינו מסתפק בזה ואומר - שם אין זה נוגע
לענין (המדובר), אך מ"מ מכניס זאת הרבי
במאמר - שזו לא היתה כמו מסירת הנפש
של ר' עקיבא, היות שמסירת הנפש של ר'
עקיבא היתה באופן שהוא חיפש את ענין
מסירת הנפש, "מתי יבוא לידי ואקיימנו".

מה שאין כן מסירת נפשו של אברהם
אבינו היתה אצלו ענין של דרך-אגב: הוא
ידע שעבודתו צריכה להיות "ויקרא שם
בשם הוי' א-ל-עולם", "אל תקרא וַיִּקְרָא אלא
וַיִּקְרָא", שאחרים יתחילו לקרוא, לעזוק
(שהוי' הוא א-ל-עולם), במילא הוא הלך לו
לעבודתו, ובדרך-אגב הוא עשה גם ענין של
מסירת נפש - גם זה לא חסר אצלו.

והנה אופן זה של מסירת נפש הוא כל
כך 'עיקר כל העבודה', שאפילו כשמדובר

הָאֵט אַרְאָפּגעבראַכט תורה, אויף מסלק זיין דעם
עיקר ענין וואָס ס'איז ...

(חסר קצת. וכפה"נ צ"ל: שנגרם ע"י חטא
עץ הדעת ושאר החטאים - ה"ז מה שמשה הוא
השביעי, וכל השביעין חביבין³.)

[והנה ביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בתחילת בואו
לאמריקא], אַז דאָס וואָס מ'זאָגט אַ מעלה אויף
שביעי, איז אין דערויף גופא איז ניכר די מעלה
פון ראשון. וואָרום מ'זאָגט, אַז פאַרוואָס איז
ער חביב? - דערפאַר וואָס ער איז אַ שביעי
לראשון. און אין וואָס איז געווען אַט די חביבות
- וואָס "לראשון" גייט אויף אברהם אבינו -
ברענגט דאָרט דער רבי אַרְאָפּ אין מאמר, וואָס
אברהם אבינו איז געווען עבודתו במסירת נפש.
איז זיך דער רבי דערמיט ניט מסתפק און זאָגט
- דאָרט איז דאָס ניט נוגע לענינו, שטעלט אָבער
דער רבי אַריין - אַז דאָס איז ניט געווען ווי די
מסירת נפש פון רבי עקיבא, וואָרום מסירת נפש
פון ר' עקיבא איז געווען וואָס ער האָט געזוכט
דעם ענין פון מסירת נפש, "מתי יבוא לידי
ואקיימנו".

משא"כ אברהם אבינו'ס מסירת נפש איז
דאָס געווען באַ אים אַן ענין בדרך אגב: ער אָט
געוואוסט, אַז די עבודה דאָרף זיין "ויקרא שם
בשם הוי' א-ל-עולם", "אל תקרא וַיִּקְרָא אלא
וַיִּקְרָא", אַז אַנדערע זאָל אָנהויבן שרייען,
במילא איז ער געגאָנגען לעבודתו, האָט זיך
געמאַכט בדרך אגב אַן ענין פון מסירת נפש -
האָט דאָס אויך ניט געפעלט.

איז אַט דער ענין פון מסירת נפש איז דאָס
אויף אַזוי פיל דער עיקר כל העבודה, אַז אפילו

3. ובהמאמר הנדפס: ...מצד התולדה, ובכ"ז הנה כל השביעין חביבין. ולכן זכה משה שתנתן התורה על ידו. תיבות
"ולכן . . ידו" ישנן בסרט-הקלטה להלן.

בנוגע למשה רבינו, שזכה שתנתן התורה על ידו - וזאת מדוע, משום ש"כל השביעין חביבין" - אומרים בנוגע אליו "במקום גדולים אל תעמוד", ואומרים עוד שמה היא המעלה של "כל השביעין"? - זהו מה שהוא שביעי לראשון.

זאת אומרת, שאפילו אם בבחירתו - לא, ובעבודתו - לא, אלא מה מקבלים זאת מן המוכן, שלא יחשבו שאז הנה מוגבלים, ויכולים להיות ענינים שהם "נפלאה היא" - אומרים על כך, וחסידות מביאה זאת בריבוי מקומות, שכל יהודי, אפילו עבד, אפילו שפחה - ראוי הוא שתשרה עליו רוח-הקודש, אך זה לא נוגע לאות שלנו - יכול הוא לומר "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב". אלא מה, צריך שלא לרמות את עצמו, ויש לדעת אשר "במקום גדולים אל תעמוד", וכל המעלה שיש - היא מה שאנו "שביעי לראשון". שמה היתה עבודתו של הראשון,

[חסר קצת, ובהמאמר הנדפס: (שכל המעלה של השביעי זה) שהוא יכול לפעול עבודת ושלחות הראשון, דאל תקרא ויקרא אלא ויקרא. וזהו החביבות דהשביעי שהוא הממשיך השכינה, ולא עוד אלא שממשיך עיקר שכינה, ועוד יותר שממשיך בתחתונים]. . . שזה נהיה . . . עיקר שכינה, וכפי שהרבי מבאר זאת בהמשך המאמר⁴.

בשעת מ'רעדט וועגן משה רבינו, וואָס ער איז זכה שתנתן התורה על ידו - פאַרוואָס, דערפאַר וואָס "כל השביעין חביבין" - זאָגט מען אויף אים "במקום גדולים אל תעמוד", און מ'זאָגט, אַז וואָס איז די מעלה פון "כל השביעין"? - אָט דאָס וואָס ער איז אַ שביעי לראשון.

דאָס הייסט, אַז אויב אפילו בבחירתו ניט, און בעבודתו ניט, נאָר וואָס-דען מ'באַקומט פאַרטיקערהייט, זאָל מען ניט מיינען, אַז אָט דעמאָלט איז מען אַ מוגבל, און ס'קען זיין אַזוינע ענינים וואָס "נפלאה היא" - זאָגט מען אויף דערויף, און חסידות ברענגט דאָס אַראָפּ אין אַ סך ערטער, אַז יעדער איד, אפילו עבד אפילו שפחה - איז ער ראוי אויף אים זאָל שורה זיין רוח-הקודש, אָבער דאָס איז ניט נוגע צו אונזער אות - קאָן ער זאָגן "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב". נאָר וואָס-דען, ביי זיך דאָרף מען ניט זיין גענאָרט, און מ'דאָרף וויסן, אַז "במקום גדולים אל תעמוד", און די גאַנצע מעלה וואָס מ'האָט - איז אָט דאָס וואָס מ'איז אַ שביעי לראשון. וואָס, וואָס איז געווען די עבודה פון דעם ראשון,

[חסר קצת. ובהמאמר הנדפס: אַז ער קען דורכפיהרן עבודת ושלחות הראשון דאל תקרא ויקרא אלא ויקרא. וזהו החביבות דהשביעי שהוא הממשיך השכינה, ולא עוד אלא שממשיך עיקר השכינה, ועוד יותר שממשיך בתחתונים]. . . וואָס דאָס ווערט . . . עיקר שכינה, און ווי דער רבי איז דאָס מבאר ווייטער אין דעם מאמר⁴.

4. בהמאמר הנדפס ניתוסף: והנה זה תובעים מכאור"א מאתנו דור השביעי, דכל השביעין חביבין, דעם היות שזה שאנחנו בדור השביעי הוא לא עפ"י בחירתנו ולא ע"י עבודתנו, ובכמה ענינים אפשר שלא כפי רצוננו, מ"מ הנה כל השביעין חביבין, שנמצאים אנחנו בעיקבתא דמשיחא, בסימא דעיקבתא, והעבודה - לגמור המשכת השכינה, ולא רק שכינה כ"א עיקר שכינה, ובתחתונים דוקא.

[ואמר: אני אפסיק ואתם תאמרו לחיים.
מה תהא התכלית, שאני אומר ו...⁵]

(ד) זה מה שאמר קודם, ש"עיקר שכינה
בתחתונים היתה", ואחר כך הרי המשיך
זאת השביעי למטה בארץ, הנה היכן היה
עיקר הגילוי - היה זה בבית המקדש,
ומביא על זה מיד את הפסוק דכתיב "ועשו
לי מקדש ושכנתי בתוכם", "בתוכו לא
נאמר אלא בתוכם - בתוך כל אחד ואחד
מישראל".

ואומר על כך, שזהו גם מה שכתוב
בפסוק "צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד
עליה" שצדיקים המה ירשי ארץ, שהכוונה
בזה לגן-עדן. ומכרחים לומר לא מתכוון
בזה לגן-עדן שלאחרי מאה ועשרים שנה,
היות שמדובר כאן אודות עיקר שכינה
שבתחתונים היתה, אלא מה - זהו על דרך
דוגמא, כמו אדם הראשון לפני החטא -
אותו הרי תיקן משה רבינו - הנה אז היתה
עבודתו בגן-עדן. גן עדן הרי לא היה ענין
של נתינת שכר בלבד, אלא שם היה גם
הענין של "לעבדה ולשמרה". מדוע יש
זאת לצדיקים? משום ש"וישכנו לעד עליה"
- ענין זה של "שוכן עד מרום וקדוש",
שהרבי אינו מבאר כאן, אך כפי שנתבאר
בלקוטי-תורה על פי מה שכתוב בזהר -
הרי הם ממשיכים זאת "עליה" בארץ הזו.

[ואמר: איך וועל מפסיק און איר וועט זאגן
לחיים. וואָס וועט זיין דער תכלית, אַז איך וועל
זאָגן און...⁵]

(ד) אָט דאָס וואָס ער האָט פריער געזאָגט, אַז
"עיקר שכינה בתחתונים היתה", און דערנאָך
האָט דאָך דאָס דער שביעי ממשיך געווען למטה
בארץ, איז וואו איז געווען דער עיקר הגילוי -
איז ער געווען בבית המקדש. און ברענגט גלייך
אויף דערויף אַראָפּ דעם פסוק דכתיב "ועשו לי
מקדש ושכנתי בתוכם", "בתוכו לא נאמר, אלא
בתוכם - בתוך כל אחד ואחד מישראל".

און זאָגט אויף דערויף, אַז אָט דאָס איז אויך
וואָס ס'שטייט אין פסוק "צדיקים ירשו ארץ
וישכנו לעד עליה", אַז צדיקים זיינען יורש ארץ,
וואָס דאָס מיינט מען גן עדן. מוז מען זאָגן, אַז
דער רבי מיינט דאָס ניט דעם גן עדן וואָס איז
לאחר מאה ועשרים שנה, וואָרום מ'רעדט-זיך דאָ
וועגן עיקר שכינה בתחתונים היתה, נאָר וואָס-
דען, דאָס איז על דרך דוגמא ווי אדם הראשון
קודם החטא - וואָס דאָס האָט דאָך משה רבינו
מתקן געווען - איז דאָך דעמאָלט געווען זיין
עבודה בגן עדן. גן עדן איז דאָך געווען ניט אַ
ענין פון נתינת שכר אַליין, נאָר דאָרט איז דאָך
אויך געווען דער ענין פון "לעבדה ולשמרה".
פאַרוואָס האָבן דאָס צדיקים? דערפאַר וואָס
"וישכנו לעד עליה" - אָט דעם ענין פון "שוכן עד
מרום וקדוש", וואָס דער רבי איז דאָ ניט מבאר,
אַבער ווי ס'ווערט מבואר אין לקוטי תורה על פי
דערויף וואָס ס'שטייט אין זהר - איז זיי זיינען
דאָס ממשיך "עליה", אין אָט דעם ארץ.

5. בשיחה המוגהה: אחר כך הפסיק וצוה לנגן ניגון ה"בינוני", ואמר: דער רבי דער שווער האָט מחבב געווען דעם
ניגון. אח"כ צוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר נ"ע. ואח"כ המשיך המאמר: והנה נאָך דעם וואָס ער איז מבאר אין מאמר
דעיקר שכינה בתחתונים היתה...

וזאת מסיים הרבי, שזה מה שאומרים "לגנוני", ששם היתה עיקר השכינה בתחתונים. אומר על כך הרבי בהמשך: "וביאור הענין", כדי להבין את זה גופא מדוע אכן עיקר שכינה היתה בתחתונים, אומר הוא שבריאית והשתלשלות העולמות היתה משום ש"נתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים".

וזאת מבאר רבינו הזקן בתניא, שמדוע זה כך? משום שאי אפשר לומר שבריאית והשתלשלות העולמות היתה בשביל העולמות העליונים, היות שלעולמות העליונים הרי זו "ירידה להם מאור פניו יתברך", הרי אי אפשר לומר שענין הבריאיה היה בשביל ענין של ירידה. משום שהבריאיה הרי היתה מצד העצם

- כפי שכתוב באגרת הקודש, שמהו מקורו של ענין הבריאיה? זהו ממקום כזה ש"מציאותו מעצמותו" שאין שום סיבה קודמת לו חס ושלום -

במילא אין זה ענין של גילויים; זהו ענין של עצם. ואם נאמר שזה היה עבור עולמות העליונים, שאפילו עולם האצילות הריהו ענין של גילוי ההעלם, ענין של גילויים, א"כ הרי אי אפשר לומר ש"עצם" הוא בשביל "גילויים", זו הרי "ירידה מאור פניו יתברך".

הנה מסביר זאת רבינו האמצעי בביאורי הזהר של הפרשה הנוכחית, שזהו הכרח שהעיקר הוא בשביל עולם התחתון, שבעולם התחתון רואים שישנו ענין של

און דאָס איז דער רבי מסיים אָט דאָס וואָס מ'זאָגט "לגנוני", וואָס דאָרט איז געווען די עיקר שכינה בתחתונים. זאָגט אויף דערויף דער רבי ווייטער: "וביאור הענין", כדי צו פאַרשטיין אָט דאָס גופא פאַרוואָס איז דאָס טאַקע אַז עיקר שכינה איז געווען בתחתונים, זאָגט ער אַז דער בריאית והשתלשלות העולמות איז געווען דערפאַר וואָס "נתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים".

איז דאָס מבאר דער אלטער רבי אין תניא, אַז פאַרוואָס איז דאָס אַזוי? וואָרום מ'קען ניט זאָגן אַז בריאית והשתלשלות העולמות איז געווען צוליב די עולמות העליונים, דערפאַר וואָס עולמות העליונים איז דאָך "ירידה להם מאור פניו יתברך", קען מען דאָך ניט זאָגן אַז דער ענין הבריאיה איז געווען צוליב אַן ענין פון ירידה. וואָרום די בריאיה איז דאָך געווען מצד עצם

- ווי ס'שטייט אין אגרת הקודש, אַז פון וואָנענט נעמט זיך דער ענין הבריאיה? איז פון אָט דעם אָרט וואָס "מציאותו מעצמותו" וואָס ס'איז ניטאָ קיין סיבה קודמת לו חס ושלום -

במילא איז דאָך דאָס ניט אַ ענין פון גילויים; דאָס איז אַ ענין פון עצם. איז אויב מיר זאָלן זאָגן, אַז דאָס איז געווען צוליב עולמות העליונים, וואָס אפילו עולם האצילות איז דאָך דאָס אַ ענין פון גילוי ההעלם, איז דאָך דאָס אַ ענין פון גילויים, קען מען דאָך ניט זאָגן, אַז "עצם" איז דאָס צוליב "גילויים". איז דאָך דאָס "ירידה מאור פניו יתברך".

איז דאָס איז דאָך דאָס מסביר דאָס דער מיטעלער רבי אין ביאורי הזהר פון היינטיקער סדרה, אַז דאָס איז אַ הכרח אַז דער עיקר איז דאָס צוליב עולם התחתון, וואָס אין עולם התחתון זעט מען

"יש נברא", שנדמה לעצמו שמציאותו מעצמותו ואין לו סיבה קודמת. כל עולמות העליונים - כפי שהרבי מבאר ב'המשך' של ר"ה - שכאשר רואים אור הנה יש מזה ראייה על מציאותו של המאור, אולם כאשר רואים את היש הנברא - הנה לא זו בלבד שאין זה ראייה שיש בורא - להיפך, זהו עוד העלם והסתרה.

ואף שבאמת הוא אינו אלא נברא מאין ליש, אך זה גופא שיכול להיות מציאותו שבעיני עצמו יתדמה שמציאותו מעצמותו - כותב רבינו האמצעי, מדוע זה יכול להיות? משום שמקורו הוא מקום ודרגה כזו ששם מציאותו מעצמותו. במילא הנה לומר על עולמות העליונים שעבורם היתה בריאת והשתלשלות העולמות - אי אפשר לומר, ש"עצם" פעול עבור ענין של "גילוי".

משא"כ עולם הזה התחתון, שזהו דבר שיכול להתדמות לו שהוא איננו גילוי אלא הוא עצם - ולאחר העבודה, כפי שהוא מסיים בתניא, שע"י שתהיה אתכפיה ואתהפכא סטרא אחרא הרי יתגלה כאן ענין ה"עצם" - הנה על זה אפשר לומר שבעבור זה היתה בריאת והשתלשלות העולמות.

ה) אזי לא מיבעי לפי השיטה שמביא הצמח-צדק, שאפילו כלים דאצילות אינם אלא גילוי ההעלם, הנה ודאי שאי אפשר לומר שזהו בשביל אצילות, היות שזה לא יותר מאשר גילוי. אפילו לפי השיטה

זיך אז ס'איז דאָ אַ ענין פון אַ "יש הנברא", וואָס ער אים איז נדמה, אַז מציאותו מעצמותו און ער האָט נישט קיין סיבה קודמת. אַלע עולמות העליונים - ווי דער רבי רעדט אין המשך פון ר"ה - אַז בשעת מ'זעט אור האָט מען דערפון אַ ראי' אויף מאור, בשעת אָבער מ'זעט יש הנברא, איז נישט נאָר דאָס איז נישט קיין ראי' אויפן בורא - פאַרקערט, דאָס איז נאָך אַ העלם והסתרה.

איז כאָטש אפילו באמת איז ער דאָך מער נישט ווי אַ נברא מאין ליש, אָבער אָט דאָס גופא וואָס ס'קען זיין אַ מציאות אַז בעיני עצמו זאָל זיין נדמה אַז מציאותו מעצמותו - שרייבט דער מיטעלער רבי פאַרוואָס קען דאָס זיין? - דערפאַר וואָס ער נעמט זיך פון אַזאַ אָרט וואָס דאָרט איז מציאותו מעצמותו. במילא איז זאָגן אויף עולמות העליונים, אַז צוליב דערויף איז געווען בריאת והשתלשלות העולמות - קען מען נישט זאָגן, אַז עצם טוט צוליב אַן ענין פון "גילוי".

משא"כ אין עולם הזה התחתון, וואָס אָט דאָ איז דאָ אַ זאָך וואָס אים קען זיין נדמה, אַז דאָס איז נישט קיין גילוי נאָר וואָס-דען דאָס איז אן עצם, און לאחר העבודה, ווי ער איז מסיים אין תניא, אַז דורך דערויף וואָס ס'וועט זיין אתכפיה ואתהפכא סטרא אחרא וועט דאָך דאָ נתגלה ווערן דער ענין פון עצם - איז אויף דערויף קען מען זאָגן, אַז צוליב דערויף איז געווען דער בריאת והשתלשלות העולמות.

ה) איז לא מבעי נאָך דער שיטה וואָס דער צמח צדק ברענגט, אַז אפילו כלים דאצילות איז מער נישט ווי גילוי ההעלם, קען מען זיך זיכער נישט זאָגן אַז דאָס איז צוליב אצילות, וואָרום דאָס איז דאָך מער נישט ווי גילוי. אפילו נאָך דער שיטה

שמביא הצמח-צדק בדרוש "ג' שיטות", שכלים דאצילות הם בריאה יש מאין, הנה מיד מבאר שם הצמח-צדק, שזוהי לא בריאה יש מאין ממש כפי שכאן למטה, אלא מה - לגבי האור אכן נקראים (כלים דאצילות) בשם בריאה, מאחר ששרשם הוא מן ה"רשימה" - אך אין זה בריאה יש מאין, זהו לא יותר מאשר גילוי ההעלם, ורק לא גילוי של אור אלא גילוי של ה"רשימה".

על ידי מה פועלים שתהיה דירה לו יתברך כאן בתחתונים? זאת פועלים - כפי שרבינו הזקן ממשיך שם בתניא - על ידי העבודה של אתכפיא ואתהפכא. ואף שיודעים שלעת-עתה הנה זה לא-יותר מאשר "להוסיף אורות באצילות", ואם כן כיצד ניתן לומר שעכשיו זו דירה לו יתברך בתחתונים? הנה מבאר בזה רבינו המהר"ש ואומר, שאף שאומרים "להוסיף אורות באצילות" הרי אין הפשט שהאורות נהיים אורות דאצילות, אלא שהם שם רק בבחינת מונח בקופסא - כך היא הלשון אצל רבינו המהר"ש, שזה לא יותר מאשר "כמונח בקופסא" - משום שזה כאלו ענינים שהם לא בשביל אצילות; היכן הוא מקומם של ענינים אלו? - זהו דוקא כאן בתחתונים.

ולכן מבאר הרבי (הרשב"ב) נ"ע, שמוכרחים לומר שכל העולמות העליונים הם לא יותר מאשר ירידה, מאחר שכל העולמות, חוץ מעולם הזה התחתון, הם לא יותר מאשר ענין של גילויים, ומשא"כ עולם הזה התחתון.

וואס דער צמח צדק ברענגט אין דעם דרוש פון "ג' שיטות", אז כלים דאצילות איז דאס א בריאה יש מאין, איז דאך דאָרט גלייך דער צמח צדק אָבער מבאר, אז דאָס איז ניט א בריאה יש מאין ממש אַזוי ווי דאָ למטה, נאָר וואָס-דען, לגבי דעם אור ווערט דאָס טאַקע אָנגערופן בשם בריאה, דערפאַר וואָס שרשו איז פון "רשימה" - אָבער קיין בריאה יש מאין איז דאָס ניט, ס'איז מער ניט [ווי] א גילוי ההעלם, נאָר וואָס-דען, ניט פון אור נאָר פון רשימה.

דורך וואָס פועל'ט מען, אז ס'זאָל זיין דער דירה לו יתברך דאָ בתחתונים? פועל'ט מען דאָס, ווי דער אלטער רבי איז ממשיך דאָרט אין תניא, דורך דער עבודה פון אתכפיא מיט אתהפכא. איז כאָטש אפילו מ'ווייס, אז דערוויילע איז דאָך מער ניט ווי "להוסיף אורות באצילות", היינט ווי קען מען זאָגן, אז ס'איז דירה לו יתברך בתחתונים איצטער? איז אָבער מבאר אויף דערויף דער רבי מהר"ש, און זאָגט אז כאָטש אפילו מיר זאָגן, אז "להוסיף אורות באצילות" איז דאָס ניט דער פשט, אז די אורות ווערן אורות דאצילות, נאָר דאָרטן איז דאָס מער ניט כמונח בקופסא - אַזוי שטייט דער לשון ביים רבי'ן מהר"ש, אז דאָרט איז מער ניט ווי "כמונח בקופסא" - וואָרום ס'איז אַזוינע ענינים וואָס דאָס איז ניט פאַר אצילות; וואו איז דער אָרט פון אָט די ענינים? - איז דאָס דוקא אָט דאָ בתחתונים.

וואָס אָט דערפאַר איז דאָך מבאר דער רבי נ"ע, אז מען מוז זאָגן, אז אַלע עולמות העליונים איז דאָס מער ניט ווי א ירידה, דערפאַר וואָס אַלע עולמות, א חוץ עולם הזה התחתון, איז דאָס מער ניט [ווי] אן ענין פון גילויים, משא"כ אין עולם הזה התחתון.

ועל ידי זה שעלה נחת רוח לפניו, שאם
יהיה ענין של אתכפיא ואתהפכא, וממה?
מסטרא-אחרא דוקא

- כפי שהרבי מדבר במאמר, שבמה כל
העבודה צריכה להתבטאות, בלהפוך את
השטות דלעומת-זה ומזה דוקא לעשות
שטות דקדושה -

הנה זה גורם כזו "נחת רוח לפני שאמרת
ונעשה רצוני", שזה ממשיך דירה לו יתברך
בתחתונים. ובדיוק כפי שדירה נמצא האדם
בכל עצמותו ומהותו, אזי כך בתחתונים
דוקא נהיה דירה לו יתברך, שכאן מתגלה
לא רק ענין הגילויים, אלא כאן נמצא גם
ענין העצם. במילא אפשר לומר על כך
שזוהי תכלית ירדת והשתלשלות כל
העולמות.

[ואמר: יפסיקו באמירת לחיים⁶.]

ו) ומה שדובר קודם, שעיקר שכינה
בתחתונים היה זה במקדש, ועיקר ענין
המקדש הרי היה מעצי שיטים, מלשון
שטות - הנה זהו עיקר העבודה, שיהפכו
מן השטות דלעומת-זה, ומהקצף של
הנפש הבהמית, ויהפכו לשטות שטות
דקדושה.

והרי כך הדבר... הרבי נהג הרי לתבוע
תמיד מעשה בפועל, הנה כך היתה גם
ההוראה מכל הנשיאים, וזה הרי כפי שכתוב

און דורך דערויף וואָס עלה נחת-רוח לפניו,
אַז אויב ס'וועט זיין דער ענין פון אתכפיא מיט
אתהפכא, און פון וואָס? פון סטרא-אחרא
דוקא

— ווי דער רבי רעדט אין מאמר, אַז וואָס איז די
גאַנצע עבודה דאַרף באַשטיין, אַז מ'זאָל מהפך
זיין פון שטות דלעומת זה, זאָל מען דערפון
דוקא מאַכן שטות דקדושה —

איז אַט דאָס איז גורם אַזאַ מין "נחת רוח לפני
שאמרת ונעשה רצוני", אַז דאָס איז ממשיך
דירה לו יתברך בתחתונים. איז פונקט אַזוי ווי
אין אַ דירה איז דאָך דער אדם נמצא בכל עצמותו
ומהותו, איז אַט אַזוי דוקא אַט דאָ בתחתונים
איז אַט דאָס ווערט אַ דירה לו יתברך, אַז אַט דאָ
ווערט נתגלה ניט נאָר דער ענין פון גילויים, נאָר
דאָ איז אויך נמצא דער ענין פון עצם. במילא
קען מען אויף דערויף זאָגן, אַז דאָס איז דער
תכלית ירדת והשתלשלות כל העולמות.

[ואמר: מפסיק זיין מיט זאָגן לחיים⁶.]

ו) אז דאָס וואָס מ'האָט-זיך פריער גערעדט,
אַז דער עיקר שכינה בתחתונים איז געווען
במקדש, און דער עיקר ענין המקדש איז דאָך
געווען פון עצי שיטים, פון לשון שטות — איז
אַט דאָס איז דער עיקר העבודה, אַז מ'זאָל מהפך
זיין פון שטות דלעומת זה, און פון דעם קאָך
פון דעם נפש הבהמית, זאָל מען מהפך זיין אין
שטות דקדושה.

און אַט אַזוי איז דאָך... דער רבי פלעגט דאָך
אַלץ מאַנען מעשה בפועל, איז אַזוי איז אויך
געווען די הוראה פון אַלע נשיאים, און ס'איז

6. בשיחה המוגהה: אח"כ הפסיק רצוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר מוהר"ש, ואח"כ ניגון מכ"ק אדמו"ר הצ"צ. אח"כ
המשיך המאמר: והנה בסיום המאמר איז ער מבאר...

במדרש, שהקב"ה "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", שמה מצווה הקב"ה ליהודים לעשות - מה שעושה בעצמו, או (נוסח אחר) שהוא עושה את מה שהוא מצווה את היהודים לעשות.

וכך היתה ההוראה מהנשיאים, שאת מה שהם תבעו מאיתנו כולנו, המקושרים והשייכים אליהם - עשו המה בעצמם. והטעם שגילו לנו את זה - כדי שאצלנו יבוא זה בקלות יותר.

וזה הרי יודעים מהמסופר מרבינו הזקן, שרבינו הזקן הלך פעם בעצמו, הפסיק באמצע תפילתו, והלך בעצמו וחטב עצים, והעמיד ובישל מרק ("א ייכל"), ואח"כ נתן ליולדת לאכול. - לא היה איש בבית, אזי הוא הלך לקצה העיר ובעצמו חטב עצים, ובעצמו בישל, ובעצמו נתן לה לאכול.

כך גם ישנם כמה סיפורים מרבינו האמצעי. ובפרט הרי ידוע המעשה באחד שנכנס אל רבינו האמצעי לבקש תיקון על אותם ענינים שאברכים מבקשים, קיפל בפניו רבינו האמצעי את השרוול והראה לו עד כמה צנומה היא ידו, ואמר⁷ שזה כך אצלו... זאת נגרם אצלו עקב אותם ענינים שישנם אצל אחרים.

דאך אזוי ווי ס'שטייט אין מדרש, אז הקב"ה "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", אז וואס הייסט דער אויבערשטער טאן אידן - אָט דאָס וואָס ער אַליין טוט, אָדער ער טוט אָט דאָס וואָס ער הייסט אידן טאן.

און אָט אזוי איז אויך געווען די הוראה פון די נשיאים, אז אָט דאָס וואָס זיי האָבן געמאַנט ביי אונז אַלעמען, ביי זייערע מקושרים ושייכים אליהם - האָבן זיי אַליין געטאָן. און דאָס וואָס מ'האָט דאָס אונז מגלה געווען - כדי אונז זאָל דאָס אָנקומען לייכטער.

איז אָט דאָס ווייס מען דאָך וואָס מ'האָט דערציילט פון דעם אַלטן רבי'ן, אז דער אַלטער רבי איז אַמאָל אַליין אַוועקגעאַנגען, און האָט מפסיק געווען אין מיטן דאָווענען, און איז אַליין אַוועקגעאַנגען און האָט אָפּגעהאַקט האָלץ, און האָט אַוועקגעשטעלט קאַכן אַ ייכל, און האָט דערנאָך געגעבן עסן אַ יולדת. - ס'איז ניט געווען קיינער אין שטוב, איז ער אַוועקגעאַנגען בקצה העיר און האָט אַליין אָנגעהאַקט האָלץ, און האָט אַליין אָפּגעקאַכט, און האָט אַליין איר געגעבן עסן.

אזוי איז אויך דאָ כמה סיפורים פון דעם מיטלען רבי'ן. בפרט ווייס מען דאָך אַ מעשה מיט איינער וואָס איז אַריינגעאַנגען צום מיטלען רבי'ן פרעגן אַ תיקון אויף די ענינים אויף וועלכע יונגעלייט פרעגן, האָט אים דער מיטלער רבי פאַרקאָשטעט דעם אַרבל און באַוויזן ווי אזוי דאָר די האָנט איז, און האָט געזאָגט, אָז⁷ אָט דאָס איז ביי אים... אָט דאָס האָט מען ביי אים גורם געווען דורך אָט די ענינים וואָס אַנדערע האָבן אין זיך.

7. כל הבא להלן אמר כ"ק אדמו"ר בקול חנוק מבכי.

הרי מובן ריחוק הערך שהיה בכלל בין
רבינו האמצעי ובין אחרים, ובפרט מכאלו
שיש להם שייכות לכאלו ענינים. ואומרים,
ש"אעפ"כ הוא עמד בכזו התאחדות ובכזו
התקשרות עמם, שמה שהיה אצלם שלא
כדבעי למהווי - פעל אצלו שיהיה "צפד
עורו על עצמו".

וכן הוא גם הסיפור מהצמח-צדק שהרבי
סיפר פעמים רבות, שעוד קודם התפילה
הוא הניח את כל עניניו, והלך להלוות כמה
רובלים לאיש פשוט, שאצלו היה זה נוגע
פשוט לפרנסתו הגשמית.

כך ישנו גם הסיפור מרבינו המהר"ש
שהרבי סיפר כמה פעמים, שרבינו
המהר"ש נסע במיוחד - הוא שהה
במקום-מרפא, וקם ונסע במיוחד -
לפאריזש, ושהה שם זמן ארוך לפי-ערך,
כדי למצוא במלון יהודי שלא ידע מכל
הענינים (ביהדות) - ישנו הסיפור בזה
באריכות - והוא ניגש אליו ואמר לו:
יונגערמאן! יין נסך מטמא את הנשמה.
והמדובר שאותו אחד ישב בשעת-מעשה
ושיחק בקלפים. ואח"כ הוא הלך חזרה
לחדרו, ולאחר מכן אותו צעיר כבר לא יכל
להרגע, והגיע אליו (אל הרבי המהר"ש)...
ומזה צמחה אח"כ משפחת יראים
וחרדים.

פארשטייט מען זיך דעם ריחוק הערך וואָס
איז געווען צום מיטלען רבי'ן בכלל צו אנדערע,
ובפרט צו אַזוינע וואָס האָבן אַ שייכות צו
אַזוינע ענינים. זאָגט מען, אַז אעפ"כ איז ער
געשטאַנען מיט אַזאַ מין התאחדות און מיט אַזאַ
מין התקשרות מיט זיי, אַז אַט דאָס וואָס ביי זיי
איז געווען שלא כדבעי למהווי - האָט דאָס ביי
אים גע'פועל'ט, אַז ס'איז געווען "צפד עורם על
עצמם".

און אַזוי איז דאָך אויך דאָ דער סיפור פון דעם
צמח-צדק, וואָס דער רבי האָט דערציילט אַ סך
מאָל, אַז נאָך פאַרן דאָוונען, האָט ער אָפּגעלייגט
די אַלע ענינים זיינע, און איז געגאַנגען לייען
עטלעכע רובל צו אַן איש פשוט, וואָס יענעם איז
דאָס געווען נוגע פשוט אין פרנסה גשמית.

אַזוי איז אויך דאָ דער סיפור וואָס דער רבי
האָט דערציילט פון רבי'ן מהר"ש עטליכע מאָל,
אַז דער רבי מהר"ש איז ספּעציעל געפאַרן - ער
איז געווען אין אַ קוהר-אַרט, האָט ער ספּעציעל
גענומען און אַוועק געפאַרן - אין פאַריזש, און
דאָרטן פאַרבראַכט אַ זמן ארוך לפי-ערך, כדי
אין אַ האָטעל טרעפן אַ אידן, וואָס האָט ניט
געוואוסט פון קיינע ענינים - ס'איז דאָ דער סיפור
בארוכה בזה - און ער איז צו אים צוגעגאַנגען
און האָט אים געזאָגט: אַ יונגערמאן! אַ יין נסך
איז מטמא את הנשמה. וואָס יענער איז בשעת
מעשה געזעצן און געשפילט אין קאָרטן. און
דערנאָך איז ער אַוועקגעגאַנגען צו זיך צוריק אין
צימער, און דערנאָך האָט יענער יונגערמאן שוין
ניט געקאָנט רוהען און איז צו אים געקומען...
און דערפון איז אויסגעוואָקסן דערנאָך אַ
משפּחת פון יראים וחרדים.

בכלל הרי יודעים עד כמה אצל רבינו המהר"ש היה הזמן יקר - עד שחסידות נהג לומר בקצרה - הרבי סיפר פעם, שבשעה שמונה בבוקר כבר נהגו להיות אצלו אחרי התפילה - ועם זאת הוא נסע במיוחד למקום רחוק, כדי להתעסק עם יהודי שכלל אינו יודע מיהדות, ולכאורה אין ביניהם שום קישור - כל זאת הוא הניח, כדי להפך את השטות דלעומת-זה והקאך של הנפש הבהמית ו... לעשות מזה שטות דקדושה...

וכך גם ישנם כמה סיפורים מהרבי (הרש"ב) נשמתו-עדן, שאחד הסיפורים הוא - שאיננו ידוע, (היות) שהיה בתחילת נשיאות - היו צריכים לנסוע אז למוסקווא, בקשר לביטול איזה ענין של גזירה. אזי ניגש אליו אחיו - האח היה מבוגר יותר ממנו וידע שפות, הוא יכל לדבר ברוסית. הרבי נ"ע היה "אזוי-זיך" בפרט זה - ואמר לו שהיות שאצלו הזמן הרי יקר, והדיבור בשפה הרוסית בא לו בקושי, ויהיה עליו לחפש הכירות מחדש - במילא יחסוך את כל הענינים, והוא (רז"א) ייסע במקומו למוסקווא, וישתדל ויעשה את כל השתדלנות לפי ההוראות שהוא יתן לו.

אך הרבי נ"ע לא הסכים לזה, ונסע בעצמו, אף שזה עלה לו שם בבריאות ובזמן עם כל שאר הענינים - כל זה כדי לבטל גזירה מעל היהודים, והמדובר היה

וואס מ'ווייס בכלל אויף וויפל ביים רבי'ן מהר"ש איז געווען בכלל זמן יקר - וואס חסידות פלעגט ער זאגן קורן - אַמאָל האָט דער רבי דערציילט, אַז אַכט אַזייגער אינדערפרי פלעגט שוין ביי אים זיין נאָכן דאָווענען - איז ער ספעציעל געפאָרן למקום רחוק, כדי האָבן צו-טאָן מיט אַ אידן וואָס ער ווייס אינגאָנצן ניט פון אידישקייט, און וואָס לכאורה האָט ער מיט אים קיין קישור ניט - האָט ער זיך אינגאָנצן אויף דערויף אָפגעלייגט, כדי צו מהפך זיין דעם שטות דלעומת-זה מיט דעם קאָך פון דעם נפש הבהמית, און... מאַכן דערפון שטות דקדושה...

און אַזוי איז אויך דאָ כמה סיפורים פון דעם רבי'ן נשמתו עדן, וואָס איינער פון די סיפורים איז - וואָס מ'ווייס ניט, אַז ס'איז נאָך געווען בתחילת נשיאותו - האָט מען געדאַרפט דעמאָלט פאָרן אין מאַסקווע, וועגן מבטל זיין עפעס אַן ענין פון אַ גזירה. איז געקומען צו אים צוגיין דער ברודער - דער ברודער איז געווען אַן עלטערער פון אים און האָט געקאָנט שפות, האָט ער געקאָנט רעדט אויף רוש'ים. און דער רבי נ"ע איז געווען אַזוי-זיך אין דעם פרט - און האָט אים געזאָגט, אַז ביי אים איז דאָך דער זמן טייער, און אין רוש'ים קומט אים אַן שווער, און הכירות דאָרף ער ערשט זוכן - במילא וועט ער אים פאַרשפאָרן די אַלע ענינים, און ער וועט פאָרן במקומו אין מאַסקווע, און וועט זעהן טאָן די גאַנצע השתדלות לויט די הוראות ווי ער וועט אים אָנווייזן.

האָט דער רבי נשמתו עדן אויף דערויף ניט מסכים געווען, און איז אַליין געפאָרן, און וויפל ס'האָט אים געקאָסט דאָרט געזונט און זמן און די אַלע איבעריקע ענינים - כדי מבטל זיין אַ

לא בנוגע גזירה ברוחניות כי אם בנוגע
גזירה בגשמיות.

וכך ישנם גם סיפורים לאין קץ מהרבי
מו"ח, עד כמה שהוא הניח את עצמו על
הצד לחלוטין כדי לעשות טובה ליהודי,
לא רק ברוחניות - אפילו בגשמיות. ועוד
לאיזה סוג יהודים? - יהודים כאלו שהיו
לגמרי שלא בדוגמא ושלא בערך (אליו),
לגמרי לא כאלו שאפשר לומר עליהם
"חברך בתורה ומצוות", או לכל הפחות
כזה ששייך לאותו העולם (של הרבי).

ז) ומדוע זה היה, משום שזוהי תכלית
הכוונה של כל העבודה. שהרי כל בריאת
והשתלשלות העולמות לשם מה היתה?
כדי שתהיה לו יתברך דירה בתחתונים.
והרי אומרים על כך, שזהו ענין נעלה עוד
יותר מכפי ש"עיקר שכינה בתחתונים
היתה" קודם החטא, משום שאם לא כך,
לשם מה היה כל ענין החטא ותיקון החטא
שלאחריו? - מוכרחים הרי לומר, שלעתיד
תהיה הדירה בתחתונים באופן נעלה יותר
מכפי ש"עיקר שכינה בתחתונים היתה"
קודם לכן.

שבזה הרבי מסיים את המאמר, שע"י
אופן עבודה זה יהיה אחר כך הגילוי של
"אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין",
שיתגלה האור הסובב כל עלמין. והנה אף
שהרבי קורא זאת בשם "אור הסובב כל
עלמין", אפשר הרי לחשוב שהכוונה בזה
היא לא-יותר מאשר אור זה שהוא בגדרם
של העולמות, ורק שהוא בגדר "סובב" כל

גזירה פון אידן, וואָס ס'האָט זיך געהאַנדלט ניט
וועגן אַ גזירה ברוחניות נאָר וועגן אַ גזירה אין
גשמיות.

און אָט אַזוי איז דאָך אויך דאָ סיפורים לאין
קץ פון דעם רבי'ן פון שווער, אויף וויפל ער האָט
זיך אַוועקגעלייגט אינגאַנצן אָן אַ זייט כדי צו
טאָן אַ אידן אַ טובה, ניט נאָר ברוחניות, אפילו
בגשמיות. און וואָס פאַראַ אידן? - אַ אידן וואָס
איז געווען לגמרי שלא בדוגמא און שלא בערך,
אינגאַנצן ניט וואָס מ'קען אים אָנרופן "חברך
בתורה ומצוות", אָדער לכל הפחות וואָס ער איז
שייך צו דעם זעלבן עולם.

ז) פאַרוואָס איז דאָס, דערפאַר וואָס אָט דאָס
איז תכלית הכוונה פון דער גאַנצער עבודה.
וואָס די גאַנצע בריאת והשתלשלות העולמות
איז דאָך געווען צוליב וואָס? כדי ס'זאָל זיין
דירה לו יתברך בתחתונים. זאָגט מען דאָך אויף
דערויף, אַז דאָס איז נאָך אַ העכערער ענין ווי
ס'איז געווען קודם החטא דער "עיקר שכינה
בתחתונים היתה", וואָרום אויב [דאָס איז ניט]
אַזוי, איז וואָס איז געווען דער גאַנצער ענין פון
דעם חטא מיט'ן תיקון החטא? - מוז מען דאָך
זאָגן, אַז דעמאָלט וועט זיין דער דירה בתחתונים
אין אַ העכערן אופן נאָך ווי ס'איז געווען עיקר
שכינה בתחתונים היתה.

וואָס דערמיט איז דאָך דער רבי מסיים דעם
מאמר, אַז דורך אָט דעם אופן העבודה וועט
דערנאָך זיין דער גילוי "אסתלק יקרא דקוב"ה
בכולהו עלמין", אַז ס'וועט נתגלה ווערן דער
אור הסובב כל עלמין. איז כאָטש אפילו דער
רבי רופט אים אָט דאָ אַן מיט'ן נאָמען "אור
הסובב כל עלמין", קאָן מען דאָך מיינען, אַז
דאָס מיינט מען מערניט [ווי] אָט דער אור

עלמין. אך מזה שהרבי מקשר זאת עם ענין של "הסתלקות", שהסתלקות מתקנת אפילו - וכפי שכתוב באגרת הקודש; ישנן שתי אגרות שקשורות עם ענין של של הסתלקות, ובהשנית כתוב ענין זה ש(הסתלקות) מתקן אפילו - ענינים של ג' קליפות הטמאות לגמרי, שאפילו המקדש, על כל הקרבנות שבתוכו - לא יכל לעזור לזה, לבד מענין מענין הנעשה בחוץ, פרה (אדומה) שנעשית בחוץ.

ולאחר מכן הנה אפילו זה לא יכל לעזור, והוצרך להיות "גלינו מארצנו", ובה שיהיה "קשה מיתת צדיקים", שעל זה יש לשון במדרש "יותר מחורבן בית המקדש" - לשון אחת היא "כחורבן בית המקדש", אך ישנה הלשון "קשה סילוקן של צדיקים יותר מחורבן בית המקדש" - הנה הוצרכו להגיע לזה, כדי שיהיה ה"אסתלק יקרא דקוב"ה", שעל זה יש בין הדרושים של רבינו הזקן, ורבינו האמצעי, והצמח-צדק, והרבי מהר"ש, והרבי נ"ע, והרבי, שהם מבארים ש"הסתלקות" אין הכוונה עליה למעלה ח"ו, אלא-מה הכוונה בזה היא שכאן למטה יהיה ענין כזה, שהוא לא בגדר של המשכה.

וזהו מה שנדרש מכל אחד מאיתנו, שאנו כולנו הרי בדור השביעי מרבינו הזקן, ו"כל השביעין חביבין", אף שלא קיבלו זאת בזכות ("פארדינט") ולא עמלו על כך, אלא-

וואס איז בגדר פון עולמות, נאר וואס-דען ער איז בגדר סובב אויף עלמין, איז דערפון אָבער וואס דער רבי פאַרבינדט דאָס מיט'ן ענין פון הסתלקות, וואס הסתלקות איז דאָך מתקן אפילו - און ווי ס'שטייט אין אגרת הקודש; ס'איז דא צוויי אגרות'ן וואס זיינען פאַרבונדן מיט אַן ענין פון "הסתלקות", איז אין דער צווייטער שטייט דאָך אַט דער ענין וואס דאָס איז מתקן אפילו - ענינים פון ג' קליפות הטמאות לגמרי, וואס אפילו דער מקדש, מיט אַלע קרבנות שבתוכו - האָבן דאָס ניט געקאָנט העלפן דערצו, מערניט אַ ענין הנעשה בחוץ, פרה וואס נעשית בחוץ.

און דערנאָך איז אפילו אַט דאָס [האַט] אויך ניט געקאָנט העלפן, האָט מען געדאַרפט האָבן "גלינו מארצנו", און אַט דאָ זאָל זיין דער "קשה מיתת צדיקים", וואס אויף דערויף איז דאָך דאָ איין לשון אין מדרש "יותר מחורבן בית המקדש" - איין לשון איז דא "כחורבן בית המקדש", דערנאָך איז דאָ דער "קשה סילוקן של צדיקים יותר מחורבן בית המקדש" - איז אַט דאָס האָט מען געדאַרפט אָנקומען דערצו, כדי ס'זאָל זיין דער "אסתלק יקרא דקוב"ה", וואס אויף דערויף איז דאָך דאָ אין די דרושים פון דעם אַלט'ן רבין, מיט'ן מיטעלן רבין, מיט'ן צמח-צדק, מיט'ן רבין מהר"ש, מיט'ן רבין נ"ע, מיט'ן רבין, אַז זיי טייטשן אַז הסתלקות מיינט מען ניט ח"ו עלי' למעלה, נאָר וואס-דען, דאָס מיינט מען, אַז דאָ למטה געפינט זיך אַזא מין ענין, וואס ער איז ניט אין אַ גדר פון המשכה.

און אַט דאָס איז וואס עס מאַנט זיך ביי יעדערן פון אונז, וואס מיר אַלע זיינען דאָך אין דור השביעי פון דעם אַלט'ן רבין, וואס "כל השביעין חביבין", כאָטש אפילו מ'האָט דאָס ניט

מה כל החביבות היא⁸, שזהו דור השביעי...
הנה הטילו עלינו, שאנו נמשיך... מרקיע
הא' למטה... ובמה נעסוק? אנו נתעסק עם
"שטות דלעומת זה", ומה תובעים מאיתנו
שנעשה עם ה"שטות דלעומת זה"? שאת
אותו ה'קאך' של נפש הבהמית... שידע
אינש בנפשיה... שיש לו את זה... וידע אינש
בנפשיה שיש לו את הענינים של "שטות"
ועוד למטה מזה - שמזה נהפוך... ונעשה
"שטות דקדושה".

(ח) ואת זה גם כן נתנו לנו, ענין זה...
של "צדיקא דאתפטר"... שלכאורה היו
כבר מספיק העלמות והסתרים, וקושיות,
ודברים לא-מובנים גם בלי זה... אולם הרי
ראו, שכל זה לא הספיק... וצריך להיות
עוד שיהיה אסתלק... [יקרא] דקוב"ה...
בכולהו עלמין...⁹ והוסיפו ונתנו גם את
הענין של "סילוקן של צדיקים"... לא רק
את הענין של "כחורבן בית המקדש"...
אלא גם "יותר מחורבן בית המקדש". אולם
תכלית הכוונה היא, לא-יותר מאשר שיהיה
ה"אסתלק יקרא דקוב"ה".

ולשם כך דורשים מאיתנו לא-יותר
מאשר הכרה זו, שכולנו נדע שאנו נמצאים
בדור השביעי. שמדוע נקרא הוא בשם "דור
השביעי" - משום שמעלתו היא זה שהוא
"שביעי לראשון". שכיצד היתה הנהגתו

פארדינט און מ'האט דאָס ניט אויסגהאָרעוועט,
נאָר וואָס-דען, די גאַנצע חביבות איז⁸, וואָס
דאָס איז דור השביעי... איז האָט מען אויף
אונז ארויפגעלייגט, אַז מיר זאָלן ממשיך זיין...
מרקיע הא' למטה... און וואָס זאָלן מיר טאָן?
מיר זאָלן זיך עוסק זיין מיט "שטות דלעומת
זה", און מ'מאָנט ביי אונז וואָס זאָלן מיר טאָן
מיט'ן "שטות דלעומת זה"? אַז אַט דעם קאָך
פון נפש הבהמית... וואָס ידע אינש בנפשי...
אַז ער האָט דאָס... און ידע אינש בנפשי אַז ער
האָט די ענינים פון "שטות" און נאָך נידעריקער
— זאָל מען דערפון מהפך זיין... און מאַכן
"שטות דקדושה".

(ח) און אַט דאָס האָט מען אונז אויך געגעבן
אַט דעם ענין... פון "צדיקא דאתפטר"... וואָס
לכאורה איז דאָך געווען גענוג העלמות והסתרים,
און קושיות, און ניט-קיין-פאַרשטענדיקע זאַכן
אַן דערויף... האָט מען אָבער געזען, אַז דאָס
אַלץ איז ניט מספיק... און מ'דאַרף זיך האָבן, אַז
ס'זאָל זיין אסתלק... [יקרא] דקוב"ה... בכולהו
עלמין...⁹ און מ'האָט אויך געגעבן דעם ענין פון
"סילוקן של צדיקים"... ניט נאָר דעם ענין וואָס
דאָס איז "כחורבן בית המקדש"... נאָר אויך
"יותר מחורבן בית המקדש". אָבער דער תכלית
הכוונה איז, איז דאָך מער ניט כדי עס זאָל זיין
דער "אסתלק יקרא דקוב"ה".

און אויף דערויף מאָנט מען ביי אונז מער ניט
[ווי] אַט די הכרה, אַז מיר זאָלן אַלע וויסן אַז מיר
זיינען געפינען זיך אין דעם דור השביעי. וואָס
פאַרוואָס ווערט דאָס אָנגערופן "דור השביעי"
— דערפאַר וואָס מעלתו איז אַט דאָס וואָס ער

8. הבא להלן אמר כ"ק אדמו"ר בקול חנוק מבכי.

9. כאן בכה כ"ק אדמו"ר הרבה.

של ה"ראשון"? שאפילו ענין של מסירות-נפש הוא ג"כ לא חיפש, הוא רק ידע שמה צריך להיות ענינו - "אל תקרא ויקרא אלא ויקריא", שכאשר יגיע למקום בו לא יודעים מאלוקות, לא יודעים מיהדות... לא יודעים אפילו אודות אל"ף ב"ת... - הנה שם יניח את עצמו לחלוטין על הצד.

ואף אם יבואו ויגשו אליו, ויראו לו בתורה-שבכתב, ששם כתוב בפירוש "ויקרא", שמספיק שהוא יקרא - אומרים לו: לאו! "אל תקרא ויקרא": אם ברצונך שבך יחדור ה"ויקרא"... אזי "אלא ויקריא", עליך לדאוג שאלו שעד עתה לא ידעו מאומה, יילכו בחוצות ויקראו ויזעקו ש"הוי' א-ל עולם", שלא שהעולם הוא דבר נפרד - כך כותב הרמב"ן - שלא שהעולם הוא דבר נפרד ואלוקות היא דבר נפרד ורק-מה היא שולטת ומושל על העולם - אלא-מה, שאלוקות והעולם הריהם אותו הדבר.

(ט) והנהגה זו שהראה לנו הראשון, והראה לנו הרבי - נדרשת מכל יחיד שנמצא בדור השביעי, שאף שהוא איננו מרגיש בעצמו שום כוחות, ולא מרגיש בעצמו שום ענינים, וזועק "מי אני ומה אני", ויש לו ראיות על כך - אומרים לו שהיות שאתה - שלא בבחירתך - הדור השביעי מאותו אחד, ולפני כן סללו עבורך את כל הדרך, וכבר עברנו גם את "והוא

אזי" שביעי לראשון". וואָס וואָס איז געווען די הנהגה פון דעם "ראשון"? אַז אפילו אַ ענין פון מסירות-נפש האָט ער אויך ניט געזוכט, ער האָט נאָר געוואוסט, אַז וואָס דאָרף זיין זיין ענין - "אל תקרא ויקרא אלא ויקריא", אַז ער וועט קומען אין אַן אָרט וואָס מ'ווייס ניט פון ג-טלעכקייט, וואָס מ'ווייס ניט פון אידישקייט... מ'ווייס אפילו ניט וועגן אַן אל"ף-ב"ת... - איז אַט דאָרטן זאָל ער זיך אָפלייגן אינגאַנצן אַן אַ זייט.

און כאָטש אפילו מ'קומט צו אים צוגיין און מ'ווייזט אים אין תורה שבכתב, אַז דאָרטן שטייט בפירוש "ויקרא", אַז ס'איז גענוג אַז ער זאָל רופן - זאָגט מען אים: ניין! "אַל תקרא ויקרא": אויב דו ווילסט אַז דרך זאָל איינגייען דער "ויקרא"... איז "אלא ויקריא", דאָרפסטו זעהן, אַז אַט די וואָס האָבן ביז איצטער פון גאָרנישט ניט געוואוסט, זאָלן זיי גיין אין די גאַסן און שרייען, אַז "הוי' א-ל עולם", אַז ניט עולם איז אַ באַזונדער זאָך - אַזוי שרייבט דער רמב"ן - אַז ניט עולם איז אַ באַזונדער זאָך און אלקות איז אַ באַזונדער זאָך, נאָר וואָס-דען דאָס איז מושל ושולט אויף עולם - נאָר וואָס-דען, אַז דאָס און עולם איז די זעלבע זאָך.

(ט) און אַט די הנהגה וואָס דער ראשון האָט אונז באַוויזן, און וואָס ס'האָט אונז באַוויזן דער רבי, איז אַט דאָס מאָנט זיך פון אַט דעם יעדערן וואָס געפינט זיך אין דעם דור שביעי, אַז כאָטש אפילו ער פילט אין זיך ניט קיינע כחות, און פילט אין זיך ניט קיינע ענינים, און שרייט "מי אני ומה אני", און האָט ראיות אויף דערויף - זאָגט מען אים, אַז וויבאלד אַז דו ביסט - שלא בבחירתך - ביסטו דער דור שביעי פון דעם און דעם, און

מחולל מפשעינו... ואת חלינו הוא סבל...",
 שכל זה היה כדי שיהיה ה"ורבים השיב
 מעון" -

הנה כאשר כבר כבשו וסללו את הדרך,
 הנה על כל אחד מאיתנו לקחת על עצמו
 את ענין העבודה הזו, ונתנו לו כוחות
 על זה, היות שהוא הרי ב"דור השביעי",
 עליו להיות מודע לחביבות שלו, כמה
 הוזילו ו"שפכו" עבורו. ואז יוכל הוא ליטול
 חלק בזה ולפעול את חלקו בענין זה של
 המשכת השכינה למטה בעולם הזה הגשמי
 והחומרי.

ואז משיגים בזה מה שאפילו לפני החטא
 ג"כ לא היה, שעל זה נאמר הרי ש"ונשא
 מאד - אפילו מאדם הראשון", שהרבי,
 שהיה הרי מבית-דוד, שבו התקיימו כל
 ענינים אלו של "חלינו הוא סבל והוא
 מחולל מפשעינו"... הנה כשם ש"ראה
 בצרתם"... כך במהרה בימינו, בעגלא דידן,
 יבוא הוא ויוציא את צאן מרעיתו מהגלות
 הרוחני, ומהגלות הגשמי, ומהגלות הרוחני
 שלאחרי-זה, ויעמידנו כולנו בקרן אורה -
 הנה כל זה עדיין "גילויים".

ואחר כך יעמיד הוא את כולנו יחד עם
 עצמות ומהות אין-סוף ברוך הוא. שזוהי
 פנימיות הכוונה של ירידת והשתלשלות
 העולמות, עם ענין החטא ותיקון החטא,
 עם הענין של "סילוקן של צדיקים" שהוא

פאר דערויף האט מען דיר אויסגעטראָטן די
 גאַנצע וועג, און מ'איז דורכגעגאַנגען אויכעט
 "והוא מחולל מפשעינו... ואת חלינו הוא
 סבל...", וואָס איז דאָס אלץ געווען כדי ס'זאָל
 זיין דער "ורבים השיב מעון" -

איז בשעת מ'האָט שוין אויסגעטראָטן די
 וועג, איז דאָרף יעדערער פון אונז נעמען אויף
 זיך אָט דעם ענין העבודה, און מ'האָט אים
 געגעבן כחות אויף דערויף, וואָרום ער איז
 דאָך אין "דור השביעי", אַז ער דאָרף אין זיך
 וויסן פון זיין חביבות, וויפל מ'האָט פאַר אים
 אויסגעגאַסן, און אָט דעמאָלט וועט ער קאָנען
 נעמען אַיינטייל און אויפטאָן זיין חלק אין
 אָט דעם ענין פון ממשיך זיין די שכינה למטה
 בעולם הזה הגשמי והחומרי.

און אָט דעמאָלט האָט מען דערפון אָט דאָס
 וואָס אפילו לפני החטא אויך ניט געווען, וואָס
 אָט דאָ שטייט דאָך, אַז "ונשא מאד - אפילו
 מאדם הראשון", אַז דער רבי, וואָס ער איז דאָך
 געווען פון בית-דוד, וואָס ביי אים איז דאָך
 מקויים געוואָרן אָט די אַלע ענינים פון "חלינו
 הוא סבל והוא מחולל מפשעינו"... איז אַזוי
 ווי "ראה בצרתם"... אָט אַזוי זאָל ער במהרה
 בימינו, בעגלא דידן, קומען און אַרויסנעמען
 צאן מרעיתו פון דעם גלות הרוחני, און פון דעם
 גלות הגשמי, און פון דעם גלות הרוחני לאחר-
 זה, און זאָל אונז אַלעמען אַוועקשטעלן בקרן
 אורה - איז דאָס נאָך אלץ גילויים.

און דערנאָך זאָל ער אונז אַלעמען
 אַוועקשטעלן צוזאַמען מיט עצמות ומהות אין-
 סוף ברוך הוא. וואָס אָט דאָס איז די פנימיות
 הכוונה פון ירידת והשתלשלות העולמות, מיט'ן
 ענין פון דעם חטא מיט תיקון החטא, מיט דעם

"יותר מחורבן בית המקדש" - כדי שיהיה אחר כך - על ידי מה שנעשה בתוך כל אחד ואחד מישראל, ונהפך את ה"שטות דלעומת זה" ואחר כך את ה'קאך' של נפש הבהמית, לשטות דקדושה - הנה אז יהיה ה"אסתלק יקרא דקוב"ה", עצמות ומהות אין-סוף ברוך הוא, כולנו נתאחד עמו, על ידי זה שהרבי יוציא אותנו במהרה בימינו מכל המיצרים וגבולים, ויקויים "ובני ישראל יוצאים ביד רמה", ונזכה במהרה בימינו ל"אז ישיר משה ובני ישראל", שיהיה "ה' ימלוך לעולם ועד", ולאחר מכן יתרגמו זאת ל'תרגום' "הוי" מלכותיה קאים לעלם ולעלמי עלמאי", ואחר כך יסיימו - אף שזה לא כתוב בחומש, אך אומרים זאת בנוסח התפילה - שיהיה "ה' אחד ושמו אחד", שלא יהיה כל חילוק בין "הוי" ו"שם".

ועל ידי מה יהיה כל זה? הנה כנראה העבירונו כבר ענין זה של "סילוקן של צדיקים", והיות שגם זאת כבר עברנו, הנה עתה אין הדבר תלוי אלא בנו.

וזאת הרי יש לכל אחד מאיתנו, העובדה שכולנו אנו "כל השביעין" - יש לכולנו חביבות זו, ובמהרה בימינו בעגלא דידן, ולמטה מעשרה טפחים, נזכה כולנו... להתראות עם הרבי, והוא יוציאנו מהגלות הרוחני והגשמי, ויביאנו אל הגאולה

ענין פון "סילוקן של צדיקים" וואָס איז "יותר מחורבן בית המקדש" - כדי אַז ס'זאָל דערנאָך זיין - דורך דערויף וואָס מיר וועלן מאַכן בתוך כל אחד ואחד מישראל, און מ'וועט מהפך זיין דעם "שטות דלעומת זה" און דערנאָך דעם קאָך פון נפש הבהמית, לשטות דקדושה - איז אַט דעמאָלט וועט זיין דער "אסתלק יקרא דקוב"ה", אַז עצמות ומהות אין-סוף ברוך הוא, וועלן מיר זיך אַלע מתאחד זיין זיך מיט אים, דורך דערויף וואָס דער רבי במהרה בימינו וועט אונז אַרויסנעמען פון אַלע מיצרים וגבולים, און ס'וועט זיין "ובני ישראל יוצאים ביד רמה", און מיר וועלן זוכה זיין במהרה בימינו צום "אז ישיר משה ובני ישראל", [אַז עס] זאָל זיין דער "ה' ימלוך לעולם ועד", און דערנאָך וועט מען דאָס פאַרטייטשן אויף תרגום "הוי" מלכותי קאים לעלם ולעלמי עלמאי", און דערנאָך וועט מען מסיים זיין - כּאָטש אפילו דאָס שטייט ניט אין חומש, אָבער מ'זאָגט דאָך דאָס אין נוסח התפלה - אַז ס'וועט זיין "ה' אחד ושמו אחד", אַז ס'וועט ניט זיין קיינע חילוקים צווישן "הוי" מיט'ן "שם".

און דורך וואָס וועט דאָס זיין? - איז ווייזט אויס האָט מען אונז אויך דורכגעגאַנגען אַט דעם ענין פון "סילוקן של צדיקים", [און] וויבאלד אָבער אַז דאָס איז מען שוין דורכגעגאַנגען, איז איצטער איז אין הדבר תלוי אלא בנו.

און אַט דאָס האָט דאָך יעדערער פון אונז אַט דאָס וואָס מיר זיינען אַלע "כל השביעין", האָבן מיר דאָך אַלע אַט די חביבות, איז במהרה בימינו בעגלא דידן, ולמטה מעשרה טפחים, זאָלן מיר אַלע זוכה זיין... זיך זעהן מיט'ן רבי'ן, און ער זאָל אונז אַרויסנעמען פון גלות הרוחני והגשמי,

השלימה, במהרה בימינו אמן.

און ברענגען אונז צו דער גאולה שלימה, במהרה
בימינו אמן.

יב. אחרי המאמר אמר כ"ק אדמו"ר:

[כעת הקשיבו יהודים! בכלל ראינו
בהנהגתם של] הנשיאים, שנהגו לתבוע
שהחסידים יפעלו בעצמם; לא יסמכו
עצמם על הרבי, על אחת כמה וכמה
כשמדובר על לא-יותר מאשר חתנו של
הרבי -

אזי אל נא תשגו תקוות-שוא ("לייגט זיך
ניט קיין פייגעלעך אין בוזיעם"), ואם אתם
חושבים שאתם מעמיסים זאת עלי, ואתם
משוחררים לעשות כל שברצונכם -

- ואינני מתכוון "מה שברצונכם" בדברים
שאינם מותרים ח"ו, אלא מה - לבלות "זמן
איכות", בחיים רגועים, ובחרתם לכם אחד
שבכל מקרה יתייגע ויפעל את כל הענינים,
וכל אחד ילך אל "תחת גפנו ותחת תאנתו"
ואתם תעשו כל שברצונכם -

אזי אל נא תשגו תקוות-שוא, אף אחד
לא מסיר מכם את כל השליחויות שהרבי
הטיל עליכם, ואף אחד לא יחסוך מכם
שום עבודה;

אפשר לעבוד אתכם יחד, אם אוכל
לעזור במשהו - לא אקמץ, יסייעו לכם.
אבל את השליחות שהרבי הטיל על כל
אחד מאיתנו - עליו לקיים בפועל ממש,
עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים של הגוף,

יב. אחרי המאמר אמר כ"ק אדמו"ר:

[איצטער הערט זיך איין אידן! בכלל זעהט
מען אין די הנהגה פון] די נשיאים, אַז זיי
פלעגן מאַנען אַז חסידים זאָלן אַליין טאָן; ניט
פאַרלאָזן זיך אויפן רבי'ן, על אחת כמה וכמה
אַז ס'האַנדלט זיך מערניט ווי וועגן אַ רבינ'ס אָן
איידעם -

טאָ ניט לייגט זיך קיין פייגעלעך אין בוזיעם.
און [אויב] איר מיינט איר לייגט אויף מיר
אַריבער, זענט איר אַלע פריי און קענט זיך טאָן
וואָס איר ווילט -

- כ'מיין ניט "וואָס איר ווילט" חס ושלום
דברים וואָס ס'איז אינם מותרים, נאָר וואָס-דען
- זי מאַכן אַ "גוד טיים", מיט אַ רוהיקן לעבן,
און איר האָט זיך אויסגעקליבן איינעם וואָס
וועט זיין ער וועט זיך שוין האָרעווען און ער
וועט זיך אָפטאָן אַלע ענינים, און יעדערער וועט
אַוועקגיין "תחת גפנו ותחת תאנתו" און איר
וועט זיך טאָן וואָס איר ווילט -

זאָלט איר זיך ניט לייגן קיין פייגעלעך אין
בוזיעם, און קיינער נעמט פון אייך ניט אַראָפּ
די אַלע שליחות'ן וואָס דער רבי האָט אייך
געגעבן, און קיינער וועט אייך ניט פאַרשפּאַרן
קיין אַרבעט;

מ'קען אַרבעטן מיט אייך צוזאַמען, טאָמער
קען מען אייך מיט עפעס העלפן - וועט מען
קיינעם ניט זשאַלעווען, וועט מען אייך העלפן.
אַבער אַט די שליחות וואָס דער רבי האָט געגעבן
יעדערן פון אונז - דאָרף ער אין פועל ממש

ועם רמ"ח איברים ושס"ה גידים של הנשמה.

ואין על מי לסמוך, משום שזהו ענין של "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", צריכים פשוט להתייגע לבד ולעשות לבד.

ובזה לא יעזור מה שייתנו "כתבים", וידברו וינגנו ויאמרו "לחיים" - זה לא יכול לשנות שום דבר:

זאת צריכים אתם בעצמכם להפך את ה"שטות דלעומת-זה" ואת ה"קאך" של הנפש הבהמית, ולעשות מזה "שטות-דקדושה".

יג. כיוון שהרבי אמר פעם בהתוועדות, שאת המשכן יכלו לבנות ולהקים בכספם של יחידים, ואף-על-פי-כן רצו שבמשכן ישתתפו כל היהודים.

וכשם שכך הוא במשכן הגשמי שהיה בזמן המדבר, כך היה במקדש שבנה דוד המלך, הוא בפירוש גבה השתתפות מכל שבט ושבט, אף שהיה מדובר בסכום כזה שאצל דוד לא תפס מקום כלל.

וכך היה גם אצל הרבי: כאשר רצה לכתוב את ספר-התורה לקבלת פני משיח אמר, שאיננו רוצה את הענין לעצמו בלבד, רצונו שזה יהיה בהשתתפות של כל ישראל.

וכך הוא גם בנוגע לעבודה זו, כפי שדובר קודם לפי מה שכתוב בהמאמר

אליין מקיים-זיין מיט זיינע רמ"ח אברים און מיט זיינע שס"ה גידים פון גוף, און מיט זיינע רמ"ח אברים און שס"ה גידים פון דער נשמה.

און ס'איז זיך ניטאָ אויף וועמען צו פאַרלאָזן, וואָרום דאָס איז אַן ענין וואָס "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", דאָרף מען פשוט אליין האָרעווען און אליין טאָן.

און דאָ וועט ניט העלפֿן וואָס מ'וועט געבן "כתבים", און מ'וועט רעדן און מ'וועט זינגען און מ'וועט זאָגן "לחיים" - דאָס קען קיינע ענינים ניט משנה זיין:

דאָס דאָרפט איר אליין מהפך זיין דעם "שטות דלעומת-זה" און דעם קאָך פון נפש הבהמית, און מאַכן דערפון "שטות דקדושה".

יג. וואָרום דער רבי האָט אַמאָל געזאָגט אין אַ פאַרברענגען, אַז דעם משכן האָט מען געקענט אויפבויען מיט די געלט פון יחידים, און אף-על-פי-כן האָט מען געוואָלט אַז אין דעם משכן זאָלן אַלע אידן זיך משתתף זיין.

און אַט אַזוי איז אין דעם משכן הגשמי וואָס איז געווען בזמן המדבר, און אַט אַזוי איז געווען אין דעם מקדש וואָס דוד המלך האָט געבויט, האָט ער בפירוש גובה געווען מכל שבט ושבט, כאָטש דאָס האָט זיך געהאַנדלט וועגן אַזאַ מין סכום וואָס באַ דוד'ן האָט דאָס ניט באַטראָפֿן.

און אַזוי איז אויך געווען ביים רבי'ן: בשעת ער האָט געוואָלט שרייבן דער ספר-תורה פון קבלת פני משיח, האָט ער געזאָגט, אַז ער וויל ניט האָבן דעם ענין פאַר זיך אליין, ער וויל האָבן אַ השתתפות פון כל ישראל.

און אַט אַזוי איז אויך מיט אַט דער אַרבעט, ווי מ'האָט פריער גערעדט לויט ווי ס'שטייט

מהרבי, שכעת העבודה היא לעשות "דירה
לו יתברך בתחתונים" כאן בפועל ממש, יש
רק לסיים¹⁰...

ביים רבי'ן אין מאמר, אז איצטער איז דאך די
ארבעט וואָס מ'דאַרף מאַכן "דירה לו יתברך
בתחתונים" אָט דאָ אין פועל ממש, דאַרף מען
מערניט ווי מסיים זיין¹⁰...

10. ע"כ נמצא בסרט-ההקלטה, וחסר המשך וסיום ההתוועדות.

פֿיך האבן א רבי!

תיאור מאמצי החסידים
להביא להכרת הרבי

ב"ח
אין ענטפער אויף די פיעלע אנפראגען וועגען דעם סדר פון

ערשטען יאהרצייט פון ליובאוויטשער רבי

די יוםט יצחק יצחקלע"ה נבג"מ וי"ע

י"ז ב"ק

ע"ז פון
מנזשירטע
בג"מ וי"ע
ע"ז

פארקומען
א"א אויף 770

צייט אין
שליט"א

הועד

ר' אדנהאס, א' פאריז
צווייטע יארצייט
בערלין. א"א. א"א.
צו שווער - ס"י
צו, ס"י פאר א"א.
און ווער האט ה'ה' פאר א"א?

"ובא השמש וזרח השמש"

ומקורבים 'הכירו' את הרבי מאז הגיע לניו-יורק, אך לא כך שאר הקהל, שנוכחו לפתע בגודל כוחו, על כל צעד ושעל, וכשנוכחו בכך - דבקו בו ולא הניחו.

הנה כי כן, מיד אחר ההסתלקות, החלה - בחשאי ובגלוי - השתדלות והפצרות זקני החסידים שהרבי (שכונה אז "הרמ"ש") יואיל לקבל על-עצמו את הנשיאות.

בשבת קודש פרשת בא, יו"ד שבט תש"י, בשעה שמונה בבוקר, נסתלק הרבי הרי"צ. העולם כמו עמד מלכת, עדת ליובאוויטש בבית-חיינו ובעולם כולו עמדה חסרת אונים, בהינטל מעליה רועה ומנהיגה.

ברגעי המשבר והזעזוע שבעקבות ההסתלקות, בלטה במיוחד קומתו של הרבי. יודעי-דבר

חנוכה תש"י. תמונתו האחרונה של הרבי הרי"צ

דעת', תלמיד-חכם ואיש ספר, התבונן בכל
תנועה והנהגה של הרבי. הוא מצא שהבין את
כל הנהגותיו של הרבי, מלבד שלוש מהן (שלא
הכה על החזה באמירת "סלח לנו"; שמפסיק
בין המשנה "רבי חנניא בן עקשיא" לאמירת
קדיש דרבנן; שמניח ארבעה זוגות תפילין).
להשתאות, תמיהותיו אלו התבהרו מאליהן
בסיפורים אותם סיפר הרבי במהלך ה'שבעה'...

הרבי משיב בשלילה

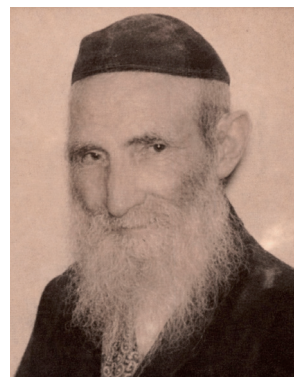
בי"ג בשבט תש"י - היום השלישי לימי
ה'שבעה', נסע הרבי, "הרמ"ש שליט"א, עם
כל קהל החסידים לציונו של הרבי הרי"צ. ר'

כאשר הגיעה הידיעה על דבר ההסתלקות
לאה"ק, התאספו אנ"ש כשזקני החסידים
בראשם בביהכנ"ס חב"ד בתל-אביב. לאחר
שישבו זמן-מה באבילות, קם החסיד ר' אברהם
פריז והכריז שאין ליפול בעצבות ולהתייאש
ח"ו כי הרבי השאיר לנו את חתנו כ"ק הרמ"ש
למלאות את מקומו, אלא שהוא בענוותנותו
הגדולה בודאי יסרב כי נחבא הוא אל הכלים
וכו', ולכן על כל אחד ואחד לכתוב מכתב
התקשרות אל "כ"ק הרמ"ש שליט"א" להפציר
בו שיואיל לקבל את כתר הנשיאות.

עם הגעת הידיעה לאנגליה, שלח לבית-חיינו ר'
אברהם סנדר נמצוב, מזקני החסידים בלונדון,
מברק תנחומין אותו סיים במילים: והשי"ת
ינחמנו "במנחם", כשהוא מבטא בכך את
צפייתם ותקוותם של אנ"ש והתמימים ש'חתנא
דבי נשיאה' - 'הרמ"ש' ימלא את מקומו
של הרבי הרי"צ ויקבל על עצמו את עטרת
הנשיאות.

אחד החסידים שפעל בכך עוד בסמיכות
ל'שבעה', היה החסיד
ר' יצחק דובוב
שהתגורר בלונדון.
הוא שהה בימי
השבעה הראשונים
ב-770, והיה
מהנוכחים במנין בו
הרבי התפלל לפני
התיבה.

הרה"ח ר' אברהם סנדר נמצוב

מהיום הרביעי
ל'שבעה', סיפר הרבי
אחר התפילה עובדות
וסיפורים על הרבי הרי"צ, כביטוי ליעוד הימים
הללו, "שבעה להספד". בהיות הר' דובוב בר

ואכן עד זמן הדלקת הנרות, חתמו על 'כתב ההתקשרות' כשלושים איש.

מספרים שכשהגיע מכתבו של ר' בן-ציון שם טוב אל הרבי, הראה אותו הרבי לרב ח.מ.א. חדקוב ושאלו: "מה דעתכם על מכתב מוזר שכזה?". אך הרב חדקוב ענה ברצינות, שבעיניו זה לא מוזר כלל...

הרבי פונה לראשונה לכלל אנ"ש

בסיום ימי ה'שבעה' הוציא הרבי לאור את שיחות ההתוועדות האחרונה של הרבי הרי"צ - י"ט-כ' כסלו תש"י.

ב"פתח דבר" של הקונטרס פנה הרבי - בפעם הראשונה לאחר ההסתלקות - בדברי התעוררות והתחזקות לאנ"ש והתמימים שיחיו בכל רחבי תבל. בין הדברים כתב הרבי שלשיחות אלו ישנה חשיבות מיוחדת עבור כל אחד מהחסידים, כיוון שאלו הן השיחות מההתוועדות האחרונה.

הרבי הוסיף לכתוב כי כ"ק אדמו"ר הכ"מ לא עזב את צאן מרעיתו, ויש להמשיך ולחזק את ההתקשרות אליו ביתר שאת וביתר עוז עלידי הלימוד במאמרים, שיחות ומכתבים, וההתבוננות בהוראות שבהם ובהוראות הפרטיות שקיבלו; וכך נלך "בדרך ישרה אשר הורנו, מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד".

לאורך השנה המשיך הרבי לפנות אל הציבור באמצעות "פתחי דבר" של הקונטרסים שהוציא לאור, ובפרט בעניני 'התקשרות'.

אף כי בתקופה זו השתמט הרבי בתוקף מעניין הנשיאות, הייתה בדברים אלו כעין הכרזה נחושה לאנ"ש כי ליובאוויטש עמוד תעמוד, וכי

יצחק דובוב נכח גם הוא במקום, ובמעמד כולם אזור אומץ, ניגש לרבי והפציר בו שיקבל עליו את הנשיאות החב"דית. הרבי מיאן בתוקף, וטען "דער רבי לעבט"...

אולם ר' יצחק לא הרפה ושאל: הרי

ענין החיים שלאחר ההסתלקות היה אצל כל הרביים, ולמרות זאת, אחרי הסתלקותם נתמנה להם ממלא-מקום?! השיב לו הרבי שצריך לקבל על כך הוראה מהרבי... והוסיף בתמיהה: "שטעלט זיך פאַר - מ.ש. אַ רבי?!" [= תארו לעצמכם - מ.ש. בתור רבי?!].

הרה"ח ר' יצחק דובוב בצעירותו

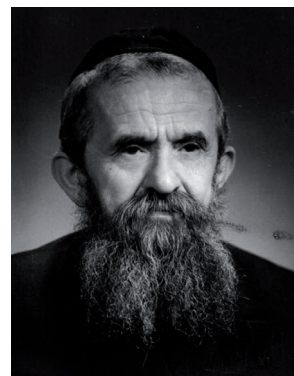

התקשרות החסידים באנגליה

ביום חמישי, ט"ו בשבט, טס ר' יצחק ללונדון. מיד בבואו, סר לבית ידידו החסיד ר' בן-ציון שם-טוב ושוחח עמו ארוכות בקשר לקבלת

הנשיאות עלידי "כ"ק הרמ"ש שליט"א". ר' בן-ציון כתב מיד 'כתב התקשרות' אל הרבי כשבראש המכתב כתב את התואר "כ"ק אדמו"ר שליט"א".

עוד ביום שישי האיצ באנ"ש המקומיים לשגר מכתב התקשרות לרבי,

הרה"ח ר' בן-ציון שם-טוב

שאת וביתר עז במלוי תפקידם אשר הטיל עליהם. ובליספק אשר גם להבא ישפיע כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ עליהם מרוחו שיצליחו בעבודתם הכללית ובחייהם הפרטים.

...כאשר הוחלט להמשיך בעזהשי"ת את כל העבודה שהתנהלה תחת נשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ולהתחזק בה עוד ביתר שאת ויתר עז אשר זהו ודאי רצונו הקדוש, הנני בזה להודיעו את כהנ"ל ומבקש אני אותו אשר אם יסכים לקבל עליו המשרה הנ"ל [יציאה לשליחות במרוקו] - ואין ספק אצלי אשר יקבלה

הרבי נרתם למשימה זו - גם אם לא בתוארה הרשמי.

רושם כזה עולה ממכתבו הראשון של הרבי מאז ההסתלקות, אגרת מיום כ' שבט תש"י אל החסיד ר' מיכאל ליפסקר (ששהה אז בפריז), בעניין השליחות למרוקו:

"עומדים אנו עוד נבוכים ונדהמים מההסתלקות וקשה עדיין כתיבת מכתבים, אבל זה ברור כי רצונו הקדוש של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הי' וכן הוא גם עתה שלא תהי' ח"ו חלישות באיזה עבודה שהיא שעמדה תחת נשיאותו ואשר כל המקושרים אליו יתחזקו יתאמצו ביתר

עשר חדש אלן דשנת ההסתלקות מוכשרים ביותר לחיזוק
ההתקשרות עם נשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

פענוח: כל שנים עשר חדש אלן דשנת ההסתלקות מוכשרים ביותר לחיזוק
ההתקשרות עם נשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

הריי"צ, על פי הוראתו. התוועדות זו הייתה
הראשונה מאז ההסתלקות. הרבי דיבר רבות
על הרבי הריי"צ, ובכל פעם שהזכיר את "הרבי
הכ"מ" בכה בכיות נוראות...

בהתוועדות זו, ובכל ההתוועדויות שמאז
ההסתלקות והלאה, היה הרבי מעורר את
המשתתפים לחזק את ההתקשרות אל הרבי
הריי"צ מתוך הכרה ש"לא עזב הרועה את צאן
מרעיתו".

"תנועת צדיק"

למרות סירובו של כ"ק "הרמ"ש" לקבל את
הנשיאות, אצל התמימים ואנ"ש ב"בית חיינו"
היה ברור שהוא כבר הרבי - אלא שהדבר
עדיין לא התגלה באופן רשמי. אלו, מצדם, היו
מתייעצים ושואלים את הרבי על כל צעד ושעל,
וכבר היו עוקבים אחר הנהגותיו הקדושות.

מספרים שבאחד מהימים האחרונים של חודש
שבט שהתה קבוצת תמימים במקווה ברחוב
יוניון, ולפתע נודע שהרבי מגיע. הם ברחו מיד
לחדר השני וניסו להקשיב משם לטבילותיו
של הרבי, כדי לדעת מהו מספר הטבילות
שנוהג לטבול. כשיצא הרבי מהמקווה, פגש

בשמחה רבה - יודיעני מזה ואכתוב
ללשכה בפריו לסדר את הענינים הכרוכים
בזה".

הרבי אף הבטיחו, "והי' ראשיתך מצער,
ואז - כך אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ
באחת משיחותיו, כמדומה בשם הבעש"ט
- אחריתך ישגה מאד".

ומעתה והלאה, לאורך כל השנה כולה, עד עצם
התוועדות יו"ד שבט תשי"א - נהג הרבי בשני
קווים מקבילים: מחד - ביצור והרחבת מחנה
ליובאוויטש בעולם והנהגה מלאה לדורשים
ומבקשים; ומאידך - דחייה מוחלטת של שררה
או נשיאות רשמית מצדו, בנחרצות רבה.

מכיון שההסתלקות היתה בשבת, נשאר
הרבי בסרטוק השבתי גם אחר כך, ובו עשה
את הקריעה. לאחר ה'שבעה' פשט הרבי את
הסרטוק הקרוע והחליפו בסירטוק אחר, ומאז
ועד סוף השלושים לבש הרבי סירטוק גם בימות
החול.

בשבת כ"ד שבט, מברכים אדר, התוועד הרבי
עם החסידים, כמנהגו בחיים-חיותו של הרבי

"לבי נבד עלי"...

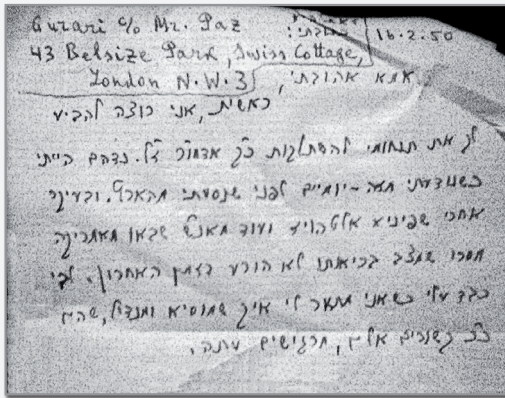
בתצלום נדיר זה נראה חלק מעמוד ראשון של מכתב מאת אחיו של הרבי, הר' ישראל אריה לייב, לאמם הרבנית חנה; מכתב המשתרע על פני כמה עמודים.

בפתיחת המכתב - מתאריך כ"ט שבט תש"י, כשבועיים לאחר ההסתלקות - הוא כותב בתדהמה על הבשורה המרה, ומתוך דאגה לשלומם של הרבי והרבנית.

הבשורה הגיעה אליו יומיים בלבד לפני שעזב את הארץ ועבר לאנגליה. בראשית הדף מופיעה הכתובת למשלוח מכתבים, שם הוא מציין כמנהגו את שמו: "גורארי".

אמא אהובתי,

ראשית, אני רוצה להביע לך את תנחומיי על הסתלקות כ"ק אדמו"ר ז"ל. נדהם הייתי כשנודע לי הדבר, יומיים לפני שנסעתי מהארץ; ובעיקר אחרי שפיניא אלטהויז ועוד מאנ"ש שבאו מאמריקה מסרו שמצב בריאותו לא הורע בזמן האחרון.
לבי כבד עלי כשאני מתאר לעצמי איך שמוסיא ומנדיל, שהיו כל כך קשורים אליו, מרגישים עתה.

לך את תנחומי על הסתלקות כ"ק אדמו"ר ז"ל. נדהם הייתי כשנודע לי הדבר, יומיים לפני שנסעתי מהארץ; ובעיקר אחרי שפיניא אלטהויז ועוד מאנ"ש שבאו מאמריקה מסרו שמצב בריאותו לא הורע בזמן האחרון.

לבי כבד עלי כשאני מתאר לעצמי איך שמוסיא ומנדיל, שהיו כל כך קשורים אליו, מרגישים עתה.

בעצתו הקדושה, והוא היה עונה על כל השאלות - ובמיוחד לתלמידי התמימים.

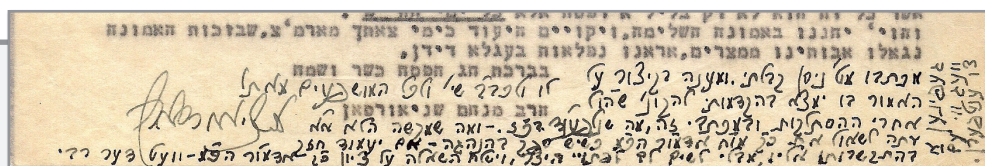
לאורך שנת תש"י, התפלל הרבי שחרית עם הציבור, ומבקשים ודורשים ניצלו זאת כדי להציע בפני הרבי את שאלותיהם. הרבי היה מתעכב אחר התפילה כחמשה-עשרה רגעים ועונה על השאלות.

אותם בחוץ פנה לאחד מהם בחיוך: "איך האב בכוונה מבלבל געווען דעם מספר!"... [= בכוונה מבלבתי את מספר הטבילות].

"לא בתור רבי"

אנ"ש והתמימים החלו להיכנס אל הרבי לשאול

פענוח: ומה שמקשה הלא אי אפשר עתה לשאול את כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כשיש ספק בהנהגה - אם יעמוד חזק בהתקשרותו אליו, מבלי לשים לב לפתויי היצר, וישלח השאלה על ציון כ"ק אדמו"ר הכ"מ - וועט דער רבי געפינען אַ וועג ווי עם צו ענטפערן? [הרבי כבר ימצא את הדרך כיצד לענות לו].

מיד לאחר שר' בערל יצא מחדר היחידות, טלפן הרבי אל הרב חדקוב ואמר לו למסור לר' בערל שבשום אופן לא יקבל את ההצעה...

במקרה אחר, ניגש אחד מאנ"ש ומסר לרבי "פדיון נפש", אך הרבי החזירו לו והורה שילך בעצמו לציונו של הרבי הריי"צ ויקראנו שם. נענה החסיד ואמר: עתה מבין אני את הנאמר לגבי משה רבנו, "ולא ידע איש את קבורתו"; שכן אילו ידעו את מקום קבורתו, לא הייתה מתאפשרת העברת המנהיגות לידי יהושע בתור ראש בני ישראל - שהרי בכל פעם היה יהושע שולח את הפונים אליו לקברו של משה...".

למשמע הדברים, הסכים הרבי לקבל ממנו את הפ"נ.

ר' שנ"ז גורארי' סיפר שבאחד הימים נכנס אל הרבי וביקש להתקבל ל'יחידות'. הרבי הביט עליו בתימהון ושאלו בחיור: "איר מיינט דאָס מיט אַן אמת?"... [= האם אתם מתכוונים לכך ברצינות?]. הוא השיב כי איננו מתבדח ב"נשמה זאכען" [= בענייני נשמה], ואכן מתכוון לזה

חסידים ששאלו בעניינים גשמיים, כגון ענייני רפואה, פרנסה וכדומה, ענה להם הרבי בתחילה: "איך ווייס גלייך מיט אייך"..." [=אני יודע בדיוק כמוכם...]; אולם לאחר שהתעקשו ושאלו שוב ושוב, נתן לבסוף את עצתו הק', אך הדגיש שזהו "לא בתור רבי". כשבאו לאחר זמן לבשר לו בשמחה שקיימו את דבריו הק' ואכן הצליחו מאוד, אמר: "איצטער איז פון מיר שוין אַראָפּ די אחריות" [= כעת כבר סרה ממני האחריות].

באותם ימים הציעו לר' בערל בוימגרטן להיות שותף בעסקה מסובכת. הוא, שהסתפק אם לקבל את ההצעה, נכנס אל הרבי לשאול בעצתו הקדושה. אמר לו הרבי שילך ל'אוהל' לשאול, "פרעגן ביים שווער"..." [= לשאול אצל השווער].

ר' בערל ענה לרבי שלא כולם יכולים "לראות" את הרבי נ"ע, והוא רוצה "רבי חי"..." ענה לו הרבי שילך ל'אוהל' וישטח שם את בקשותיו, וינהג בהתאם למחשבה הראשונה שתיפול במוחו. ר' בערל טען שוב שאינו מסוגל לעשות זאת, במענה לכך אמר הרבי שהוא ילך לשאול אצל ה"שווער" עבורו.

סיפור דומה התרחש כשנכנס ר' שלום דובער גורדון בתקופה זו עם אחד מילדיו אל הרבי, הושיט הרבי את ידו הק' לילד, הילד התבייש ולא הושיט את ידו בחזרה, משראה זאת פנה אליו הרבי ואמר: "אוי געוואלד, ער וויל מיר שוין די האנט אויך ניט געבען" ... [= אוי ואבוי! גם הוא כבר לא רוצה לתת לי את היד].

הרבי מסרב לקבל את הנשיאות

במשך כל ימי ה"שלושים" לבש הרבי את בגדי השבת שלו; אולם מיד לאחר ה"שלושים", חזר הרבי ללבוש את החליפה הקצרה, כפי שנהג לפני יו"ד שבט.

ר' שמואל לויטין עורר באחת האסיפות של זקני החסידים את החשש, שאולי הנהגה זו מראה

הרה"ח ר' שמואל לויטין משוחח עם הרבי במהלך סעודת י"ט כסלו בדירתו של הרבי הרי"צ

ברצינות; הרבי הרצין, התיישב במקומו, וענה לו על שאלותיו.

אחד התמימים סיפר שהקיש על דלת חדרו של הרבי, וכשקיבל את רשות הכניסה נכנס וביקש להתקבל ל"יחידות". הרבי חגר את הגארטל, ניגש לחלון, הוריד את הווילון, התיישב במקומו (השמואל ל"יחידות") ופרץ בבכי... התמים שאל את שאלותיו, וקיבל את מענה הרבי עליהן.

לך לא אתן "שלום עליכם"...

יחד עם סירובו של הרבי להנהגה, ראו מצד הרבי כעין "הכרה" ביחס החסידים אליו כרבי. כשהגיע הרב מנחם זאב גרינגלס ממונטריאול באותה תקופה לחצרות קדשנו, נכנס אל הרבי לשאול בעצתו הקדושה; אמר לו

הרה"ח ר' מנחם זאב גרינגלס

הרבי בחיור: "לך לא אתן 'שלום עליכם', כי אני יודע שלא תחזיר לי"...

הר' יהודה ליב פוזנר סיפר, שכאשר חזר מביתו (בפיטסבורג) לאחר חג הפסח ונכנס ל-770, פגשו הרבי והושיט לו את ידו לשלום, אך הוא לא החזיר את ידו. הרבי לא הרפה והושיט שוב את ידו - אך הוא המשיך להתעקש ולא הגיב בהושטה חזרה. הרבי הפטיר בחיור, "אה, אן עקשן"...

ההזמנה שנשלחה ע"י חברי הנהלת כולל חב"ד

ב"ה. ירושלים, יום ד' אדר תש"ו.

כבוד ידידנו הנעלה הרה"ח וכו' מוה"ר... שליט"א.

ליום השליש להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר נ"ע, אנו רואים נחיצות גדולה, אשר נבחרים מאנ"ש באה"ק ת"ו יתאספו בעיה"ק ירושלים ת"ו, לטכס עצה ע"ד הסדר בנוגע לכללות אנ"ש חב"ד.

אנו מבקשים את כב' כי יואיל בטובו למע"ה לבא אל האסיפה הזאת, אשר תתקיים בע"ה, ביום ב' י' אדר דנא, בשעה 6 אחה"צ, במשרד כוללנו, פעיקות"ו, בשכונת מאה שערים. ונועם ה' יהא עלינו.

בכל הכבוד, הנהלת כולל חב"ד בירושלים עיקות"ו - אברהם חיים נאה, שלמה יוסף זוין, עזריאל זעליג סלונים.

שהרבי מסרב בענוותנותו הגדולה לקבל את נזר הנשיאות, שכן, עד עכשיו חשבו כולם שמעצם לבישת ה"סירטוק" משמע שהרבי מסכים לקבל את הנשיאות; ועתה, כשלפתע חזר ללבוש את החליפה הקצרה, התעורר חשש שאולי אינו רוצה בכך.

ואכן, לתדהמתם של כמה מזקני החסידים שניגשו לדבר עם הרבי על קבלת הנשיאות - השיב הרבי בשלילה מוחלטת! בקשר לכך, התקיימו באותם ימים אסיפות חשאיות של זקני החסידים, שדנו כיצד להביא לידי כך שהרבי אכן יסכים לקבל את הנשיאות.

במקביל, התעוררו בארץ הקודש לפעול מיד להכתרת הרבי, וכבר לקראת יום ה'שלושים' שיגרה הנהלת כולל חב"ד בירושלים הזמנות לקראת אסיפת נבחרים אנ"ש לדון בנושא זה, וזו לשון ההזמנה:

מענה הרבי לרב משה סלונים, שנכתב עם סיום ימי ה'שלושים' להסתלקות הרבי הרי"צ. במוכתב משיב הרבי על דברי התנחומים ששיגר אליו הרב סלונים

שנתן נפשו עליה: לקיים, לנצר ולשגשג את
כל מצודות התורה והעבודה והחסידות
שהקים בכל מדינה ומדינה שהם ובארץ
ישראל בפרט.

לקיים, ולחזק את אחוות ישראל בכלל ואת
אחוות החסידים בפרט, שנטע בלבבות
כל המסורים אליו באמת. ובעיקר וביחוד
ומשום כל האמור להמשיך את שרשרת
הזהב ולהחזיק אותה שלא תנתק חלילה,
ולא יעדי שלטון מבית רבי. ולא יתערער
חלילה וחלילה המרכז החב"די היחיד בכל
העולם כולו.

וכל אלה הוא שמחייבים להושיב את
האחד על כסא קדשו של האדמו"ר הכ"מ,
ומשם כולם את אשר היה בישיבה ואת
אשר לא היה אנו פונים לוועד המסדר
ולבית רבי בעצמו במגילה זו, הכתובה
בדמעה ובתקוה כאחד.

ואנו תקווה ותפילה, כי גדול יהיה גם כבוד
הבית הזה, אשר יקום, והאחד אשר ישב
בבית המקודש ועל כסא הקדוש ירום
וישכיל למעלה למעלה. וגם הוא יהיה
לאב מסור ולרועה נאמן לכל ישראל ולכל
אחד מישראל כקודמיו, אבותיו הקדושים
ורבותינו הנצחיים.

על החתום באו שלשת זקני וחשובי רבני אנ"ש
שבירושלים, הרבנים הגאונים: אברהם חן, נחום
שמריהו ששונקין ושלמה יוסף זיין.

בצירוף למכתב זה הוסיפו מכתב קצר אל "ועד
המסדר של אנ"ש בארה"ב" שגם עליו חתמו
שלשה הנ"ל, ובו נכתב:

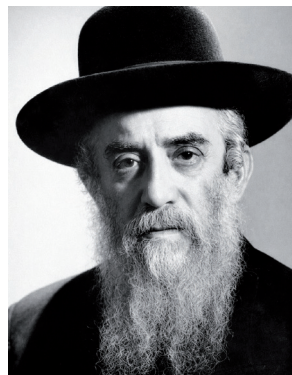
המכתב הרצוף בזה יגלה לפניכם את הלך
הרוח והמחשבה של אנ"ש בעיה"ק, עם
הסתלקות כבוד קודש אדמו"ר נ"ע זיע"א.

על האסיפה הזו כתב אחד המשתתפים:

"כולל חב"ד, אשר בינתיים נתמנה הרב
עזריאל זליג סלונים להיות מנהלו, פנה אל
רבני חב"ד ופעיליה וזימן אותם להתכנס
ולטכס עצה מול העתיד. בי' באדר תש"י
התקיימה האסיפה במשרד כולל חב"ד.
בראש האסיפה ישבו הרב שאול דוב זיסלין
והרב רש"י זיין. צריך להחליט על המשך
הנשיאות... הרוב המכריע של אנ"ש רצה
בכ"ק אדמו"ר הרמ"ש שליט"א כי הוא יצק
מים על-ידיו של רבנו נ"ע וגדולתו בתורה
ובחסידות ידועה כנדירה מאוד; לאלה
הצטרפה אישיותו המשפיעה והמקרינה
אהבת ישראל ללא סייג..."

בתום האסיפה, שיגרו זקני אנ"ש באה"ק מכתב
הנושא את התאריך "יום ועש"ק ויק"פ תש"י",
שבו נאמר בין השאר:

בשלשים להסתלקותו של האדמו"ר לגנזי
מרומים, הכ"מ; נתוועדנו יחד חבורה
שלימה מהמקושרים
אליו ביותר, ואשר
ביניהם לא מעטים
שיצקו מים על ידו,
נתוועדנו להתייחד
עם נשמתו הגדולה
הוא ועם חשבון
נפשנו אנו הנורא.
ואולם דוקא זאת,
ההתבוננות באי
תמורתו של רבינו
הגדול הכ"מ שעזב

הרה"ח ר' עזריאל זליג סלונים

אותנו פתאום, היא שמחייבת אותנו,
תלמידיו ומעריציו ואת כל מי שקדוש לו
שמו וזכרו לדור דור, להמשיך את פתיל
חייו, את עבודתו האדירה והמסועפת,

היחידות, נכנסתי לחדרו של 'הרמ"ש' להיפרד ממנו...

בעיצומו של הביקור בדרום-אפריקה, שמעתי על ההסתלקות שפגעה בי כרעם ביום בהיר. אולם מיד פרסמתי בין היהודים המקומיים כי 'לא אלמן ישראל' ו'זרח השמש' - הרבי נ"ע השאיר ממלא-מקום - הוא הרבי...

גם לרעייתי, שעמדה להעתיק את מקום מגוריו ל'קראון-הייטס' (דבר שקיבלנו עליו את ברכתו והסכמתו של הרבי הרי"צ), שיגרתי מכתב שתואיל לשאול את הרמ"ש; שכן אצלי כבר הונח בפשטות כי הוא הנשיא.

בתום שליחותי בדרום-אפריקה, אחרי חג הפסח, נסעתי לארצנו-הקדושה. בשווי משם נכנסתי אל הרבי, שסירב באופן מוצהר לקבל על עצמו את הנשיאות, ואמרתי לו כי אנ"ש בארצנו-הקדושה פונים ומבקשים שייאות לקבל על עצמו את הנשיאות.

פני הרבי הרצינו והוא התבטא: "אָבער מ'דאָרף האָבן הוראות", כלומר, שיש צורך בהוראות מהרבי הרי"צ על כך. אזרתי אומץ וסיפרתי לרבי את הדברים הבאים:

בישיבת 'תומכי-תמימים' בוורשה כיהן כר"מ ר' דוד טייבלום, שנודע כעילוי עוד מצעירותו ונחשב כאחד מגאוני פולין. הוא היה חסיד קוצק, ירא-שמים גדול ומפורסם בצדקנותו. משנפטר האדמו"ר מקוצק, רבי יוסף מפילוב, בשנת תרח"צ - נתנו חסידי קוצק עינם בר' דוד וביקשוהו ליטול את עטרת הנהגתם. הלה סירב; אולם כשהלחצים עליו גברו, החליט לשאול את פי הרבי הרי"צ.

הוא נכנס ל'יחידות', ומיד בהיכנסו הורה לו הרבי הרי"צ לשבת. הוא סירב, באומרו כי מעולם לא ישב ב'יחידות'. נענה הרבי הרי"צ ואמר לו כי

והיות ואנו חושבים שסכנה גדולה היא לכללות אנ"ש מצד הרבה בחינות שיפסק החבל המרתק של שושילתא דבי נשיאה ואנ"ש יהיו כולם כצאן בלי רועה... הרמ"ש שליט"א, הוא גם מגזע של בית רבי, בן אחר בן על כן מהראוי ומהרצוי

להפציר בו שהוא יהיה ממלא מקומו של כ"ק נ"ע, ורבי... בחרו בשלשתנו הח"מ שאנחנו נפנה אל הועד המסדר בארה"ב.

והיה אם תמצאו לנכון ולמתאים שמכתבנו הרצוף יפורסם ולא יוגרם עי"ז איזו אי נעימות וכדומה - תעשו כן, ואם תראו שעדיין מוקדם הדבר מטעמים שונים - תעשו כתבונתכם. וזכה אנו ממלאים את השליחות שהוטלה עלינו ומבקשים אתכם להשיבנו דבר.

ש.י. זיין נחום ש. ססנקין א. חן

הרה"ג ר' שלמה יוסף זיין

על הלך מחשבתם זה של אנ"ש באה"ק מספר גם ר' יוסף ויינברג, שביקר בארץ-הקודש עם תום חג הפסח. על פנייתם של אנ"ש שם סיפר לרבי עם שובו לארצות-הברית:

"בי"ג טבת תש"י זכיתי להיכנס בפעם האחרונה ל'יחידות' אצל הרבי הרי"צ; היה זה ערב צאתי בשליחות למען ישיבות 'תומכי תמימים' בדרום-אפריקה. באותה 'יחידות' שמעתי ביטויים נדירים ולשונוות מופלאים - אף שאת משמעותם האמיתית קלטתי רק לאחר מכן, והבנתי שזו הייתה ברכת-פרידה. עם תום

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

בית, ר"י אור חשי
ברוקליין.

כבוד ידידנו הנכבד וחנאן לכל הקדוש לנו

שלום וברכה

עניי כולנו רטובות סמך, ולב כולנו סחכתן סכאב, על חלק
מתנו אבינו עמדת רשנו חור כיס אדמו"ר חרתיק וצוקלתית נבנים וייק,
חבים, ואחריות גדולה ביותר חומלת עלינו כולנו, לשכור ולקיים את המורשת
הקדושה שתחילנו, נחלה בלי מצרים.

קוראים הננו איפוא בזה את כל אחד ואחד מכם לאסיפת רבתי.
ליום ב' יוסף אדר חשי (2/27/60) בבית המדרש של רבינו חכים, בשעת
7.30, ערב, ברחוב 770 איסטערן פארקוויי, ברוקליין.

במותם הננו אשר כל אחד ואחד מכם, סקרין בסוב את רציני
הסב בשעת קשה זו, וחשוב קדוש חסות על כל אחד ואחד מתנו, תלמידיו
חסידיו ומקוריו, של כיס אדמו"ר חרתיק וצוקלתית נבנים וייק חכים,
לחשחף באסיפת המסורה בקתה ובזמנה.

זכרו ואל תשכחו! מי ומה אתם וחובתכם הקדושה בשעת זו

וחל חסוב יחוס את לבבנו להיות מקושרים באספה ובחסי
ונכח כולנו להקצור הסקת ותקיצו ורגנו שובני עפר, וחוא כיס אדמו"ר
חרתיק חכים בחובם וישימנו נפלאות בחזרת אל הי

בכבוד וברכה,

החומתים בסמך:

הרב שמואל הכהן לעזריאל
הרב אליהו שטיינמאן
הרב שלמה אהרן קרליבסק
הרב שמש דובנאל זצ"ל
הרב שמש דובנאל זצ"ל
הרב שמש דובנאל זצ"ל

הכתבה למכתבים:
Secretariat
of RABBI OF LUBAVITZ
770 Eastern Parkway,
Brooklyn 13, N.Y.

הזמנת ה'ועד' לאסיפת חירום כללית בה דנו בדרכים
המעשיות לפעול אצל הרבי שיקבל על עצמו את עול ההנהגה

"נכנסו כמה מאנ"ש חברי ה'ועד' לרבנית
שתליט"א, וביקשו ממנה שתפעל עלי
בעניין קבלת הנשיאות וכו'. היא הגיבה:
"יש לו ראש גאוני, הוא כבר יגיע לזה
לבדו... הוא אברך משי של ממש'..."

ביום ה"שלושים" להסתלקות, נשלח "כתב
ההתקשרות" של אנ"ש והתמימים באנגליה אל
כ"ק אדמו"ר שליט"א, כשבראש חתומים זקני
ורבני החסידים: ר' יצחק דובוב, ר' אברהם סנדר
נמצוב, ר' בן ציון שם טוב ועוד.

לא ישמע את דבריו עד אשר ישב.
הוא סיפר לרבי את פרטי המעשה,
והרבי אמר לו: "אז אידן טשעפין זיך,
איז דאָס אַ הוכחה אז ס'איז פאַראַן
כוחות" [= כשיהודים נטפלים, הרי זו
הוכחה שישנם כוחות].

כ"ק 'הרמ"ש' הקשיב בפנים רציניות,
ולאחר מכן שאל: "רק זאת אמר
הרבי?"...

משמע כי הרבי ידע גם את המשך
הדברים שהוסיף הרבי הריי"צ
באותה הזדמנות: "רק כדי לגלות
את הכוחות דאָרפין קריכן די אויגן
פון קאָפּ" [= צריכות העיניים לצאת
ממאמץ]... דברים שכמובן לא רציתי
לחזור עליהם בפני הרבי".

הוועד בבית חיינו

כאין וכאפס היו המאמצים וההפצרות
ברחבי העולם, לעומת אלו שנעשו
בארצות הברית, בסמיכות ל"בית
חיינו - 770". כאן הפכו עולמות;
יחידים כקבוצות שבו והפצירו ברבי,
השתטחו על קברו של הרבי הריי"צ, ומעל לכל
- הרבו בתפילות, תחנונות ובקשות, שהמתאים
לכס הנשיאות לא יסרב להפצרות ויטול את
כתר הנשיאות.

נוסד אף 'ועד' מיוחד מבחירי אנ"ש בחסותם של
זקני אנ"ש, במטרה לזרז את הכתרתו של הרבי
כממלא מקום; בראש הוועד עמד המשפיע,
הרב שמואל הלוי לויטין.

באותם ימים כתב אחד מחשובי התל' בישיבה
לחבריו באה"ק:

הר' שלמה חיים קסלמן אל הרבי כי הוא שלח לרבי הרי"צ לפני ההסתלקות רשימה מפורטת מתלמידי ישיבת "תומכי תמימים" בתל אביב. כיוון שאינו יודע אם הרבי הרי"צ הספיק לפתוח מכתב זה, כתב:

"בקשתי מכת"ר, אם שכ"ק הכ"מ לא הספיק לפתחם, יפתח כת"ר ויכנס לחדר שכ"ק הכ"מ מקבל אנ"ש על יחידות ויגש לשלחנו הקדוש ויצייר לפניו כמו שכ"ק יושב בחיים חיותו ויאמר לו שע"פ בקשתי - בשם שלמה חיים בן יהודית - קורא לפניו רשימת התלמידים מתומכי תמימים ליובאוויטש אשר בתל אביב... רשימת התלמידים יחיו הנה אחר קריאתו לפני כ"ק הכ"מ תשאר מונח על שלחנו הקדש... ידע כת"ר איך ובמה להמשיך עבודתו גם להבא".

בהתאם לבקשתו, השיב לו הרבי באיגרת מיום כ"ה אדר תש"י:

"מכתבו מט' אדר הגיעני, ומלאתי בקשתו לקרות רשימת תלמידיו... בהיותי על

שבועיים לאחר מכן, ביום כ"ה באדר, נתקבלה תשובת הרבי אל הרב דובוב, וזלה"ק:

"המכתב משני באדר קיבלתי. ובטח זוכר את מה שדיברנו בהיות כת"ר פה. והזכרתי את החתומים עליו בהיותי על הציון ביום שנבה"ע"

כוונת הרבי הייתה לדברים שאמר לו קודם לכן - לפיהם אינו שייך לעניין הנשיאות.

גם לרב נמצוב כתב הרבי בזה הלשון:

"המכתב משני באדר קיבלתי. ובטח מסר הרר"י שי' דובאוו מה שאמרתי לו בזה בהיותו פה. והזכרתי את החתומים שם בהיותי על הציון".

"הרשימה נשארה אצלי"

זמן קצר לאחר סיום ה"שלושים", כתב המשפיע

ויהי"ר אשר ביום מסוגל וז, יהי' כל אחר ואחר מאתנו כלי לאספין ולקבל השפיעו
נשיאנו תכ"מ בגור"ר, ובניסן זה ימסר יקום יעזר רז"ל בניסן נגאלו בניסן עתידים
לחגול ע"י ס"צ בב"א. הצטרף צ"ח דאצ"ל נח"ל. וזל"א זוכר זה צדקנו דהי' כח"ר פה. והנכחית את החתומים עליו דהי' על הציון דהי' * כיון תצוץ צדקנו ל"ח ה' אלא דאצ"ל כפול האצ"ל, פזוקן. צדקנו יחזיק הפכ"ל העולה דת"א ה' חרב מנחם שניאורסאהן

מענה הרבי לרב דובוב

וביום ב' ניסן, יום תחילתו של כ"ק ארסו"ר מחורש"ב ויום אכנסו בנשיאות של כ"ק סו"ת ארסו"ר חב"ס הוא חודש חסדוגל לכל אחר ואחר לקבל על עצמו ועצמם ללכת בדרכיהם אשר חורו. על כל חשנה כולת. בקבלת בר קיסא. וע"פ תבטחמם, ובכתב ובעל חת. חרי זה כלי לקבל ברכתם בגטסיות וברוחניות. הצטרף צ"ח דאצ"ל נח"ל. וזל"א זוכר זה צדקנו דהי' על הציון דהי' * כיון תצוץ צדקנו ל"ח ה' אלא דאצ"ל כפול האצ"ל, פזוקן. צדקנו יחזיק הפכ"ל העולה דת"א ה' חרב מנחם שניאורסאהן

מענה הרבי לרב נמצוב

עם התלמידים: מכך שהרבי עונה על שאלות
בעניינים רוחניים - עדיין אין ראיה שקיבל את
הנשיאות; כי בנוגע לענייני עבודה יש מקום
להתחמקות, כיוון שדברים אלו כתובים בספרים
וכיוצא בזה. אך מזה שהרבי עונה על עניינים
ושאלות גשמיות, כדוגמת ענייני רפואה - הרי זו
הוכחה ברורה שהרבי קיבל את הנשיאות.

הרה"ג ר' ישעיה הלוי הורוביץ בצעירותו

בכ"ו אדר תש"י כתב
הרבי להרה"ג ר'
ישעיה הלוי הורוביץ
(מחבר הספרים "יבוא
שילה", "פרדס הארץ"
ו"עדן ציון"), בתשובה
למכתבו:

"הגיעני . . .
מכתבו מ"ג אדר,
ונבהלתי בקראי
אותו - לדרוש
ממני עניינים

שלא נתנו לי ואינם בי, לא מהם ולא
ממינם. ואין טענתי על כת"ר באשר אינו
מכירני פנים אל פנים, אבל חקירה ודרישה
הוה לילה לעשות מקודם; כי דיני נפשות
בזה. וה' יזכה כולנו להתקשר באילנא דחיי
באמת."

מבקשים ש"הרבי" יתוועד...

התמימים דוד רסקין וגדליה קארף נכנסו ביום
ב' בניסן אל הרבי, וביקשו שיואיל להתוועד עם
התמימים בקשר ליום ההילולא ב' ניסן. הרבי
ענה להם שיבקשו מהמשיפיעים, הר' שמואל
לויטין והר' ישראל ג'ייקובסון, שיתוועדו

הציון. כבקשתו
נשארה רשימת
התלמידים אצלי."

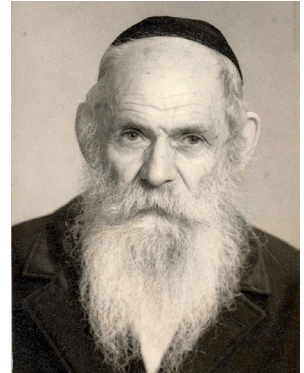
"ומה יהיה אחרי כן?"...

באחד הימים נכנס אל
הרבי הת' צבי הירש
גאנזבורג, שהתעסק
בהגהת המאמרים, כדי לקבל את הגהותיו
והערותיו על הקונטרס ממאמר הרבי הרי"צ
שעמד לצאת לאור לפורים.

הוא שאל את הרבי: "ומה יהיה אחרי כן?".
ענה הרבי: "ס'איז פאראן נאך אַ חלק פון דעם
המשך" [= ישנו חלק נוסף מההמשך]. הוא
שאל שוב: "ומה יהיה אחרי זה?". ענה לו הרבי
בנימה תקיפה: "וואס מיינט מען, ס'וועלן זיין
נייע מאמרים?!" [= מה חושבים, שיהיו מאמרים
חדשים?!].

כששמע זאת, לא ידע את נפשו ויצא מהיכל
קודשו של הרבי בפיק ברכיים.

מאורע דומה קרה גם
עם ר' יעקב יהודה
הכט, אך הוא לא
נרתע והשיב לרבי:
"אכן חושבים שכך
יהיה!".

הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן

הרה"ח ר' יעקב יהודה הכט

ב"ה, י"ז אדר תש"י

באיחולי כט"ס והצלה דעקדשה -
אמרים ארבע סגות אפסוד הש
הרב מנחם שניאורסאהן

מוסג"פ קונטרס פורים תש"י לזכות בו את חסדיבה.
יציין שם ב"ה א"ל: הלא שיהא דאיר האם ועליו אהם... ודעתי...
האוצרות... אצור אחר דור... ועוד יתר שגם חיו אצור...
והכוונה דעה חז' אנשי הארץ שהם פועל עושים את הנצחון...
הנחלה ש"ת דמיתה בכל דיון אצור, והדמיה דפשיטת...
פדון יכ"ט דני ישרא' הא' אנשי הארץ שהם פועל עושים הנצחון...
כש"ל הא' ופשיטתו, הא' צווען עם נאעמן, דבר הרא' פצחא' דשיחה...
וה' העקדשה דהצלה, היינו אצור ארבע סגות אפסוד הש.

פענחו: "...המלך שהוא בחיר העם וגדול מהם. . ובשביל ניצוח המנגד הרי מבזבז כל סגולות האוצרות. . הנאסף. . מדור אחר דור. . ועוד יותר שגם חיו משליך המלך מנגדו. . מפקיר את חיו. . פותחים את האוצרות. . והכוונה בזה הם אנשי החיל שהם דווקא עושים את הנצחון.

הרי בזה לנו כולנו רמז ביאור מה שאירע, הוראה כללית באיזה דרך עלינו ללכת, והבטחה בפשיטות שפתחו בשביל כאו"א מאיתנו "סגולות האוצרות דהון יקר" כי בני ישראל הם "אנשי החיל שהם דווקא עושים הנצחון"

כהנ"ל אינו זקוק להסברה, כי פשוט הוא, וכשיתפסו. . אז ילכו לבטח לעבוד בקדש ותהי' העבודה בהצלחה, היינו מתאמת לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ".

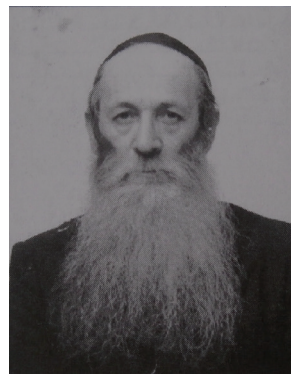
'נבואה' על הנשיאות

בתחילת חודש ניסן חזר הרב ר' מאיר אשכנזי מביקורו בארץ הקודש ובאמתחתו "ביכלעך" - כתביד שהיו שייכים לאחד החסידים שהיה משפיע בישיבת תומכי תמימים בוויילנא.

בין כתבי היד הביא עמו גם העתקה מרשימה של הרבי הרי"צ משנת תרצ"א, ובה מסופר אשר בתחילת נשיאותו של ה"צמח צדק", לא היה הגאון החסיד ר' נחמיה מדוברובנה נוסע לליובאוויטש. באחד הלילות חלם רבי נחמיה

עמם; אך הם עברו שהמשפיעים כבר התוועדו אתמול, והם רוצים שה"רבי" יתוועד.

הרבי הוציא לוח קטן ממגירת השולחן, הביט בו ואמר: "בעוד חודש בדיוק, ביום ב' באייר, תתקיים בלי נדר התוועדות..."

הרה"ח ר' ישראל גייקובסון

מו"ח אדמו"ר הנמצא אצלו. ראשון
לציון, רחוב דרור, הרב ש. ברוק".

♦

הרבי מקבל ל"יחידות"

בהמשך לכך, הגיש הרב אשכנזי
פ"נ לרבי, וביקש ממנו שיענה לו על
שאלותיו בתור "יחידות". הרבי סירב
בתוקף וענה לו שייסע ל'אוהל' וישטח
שם את בקשותיו. הרב אשכנזי לא
הרפה והמשיך להפציר ברבי שיאיל לקבלו
ל"יחידות"; אך הרבי סירב ואמר לו שישלח
שליח עם פתק אל ה'אוהל', ובו יכתוב את כל
משאלותיו.

הרה"ח ר' מאיר אשכנזי

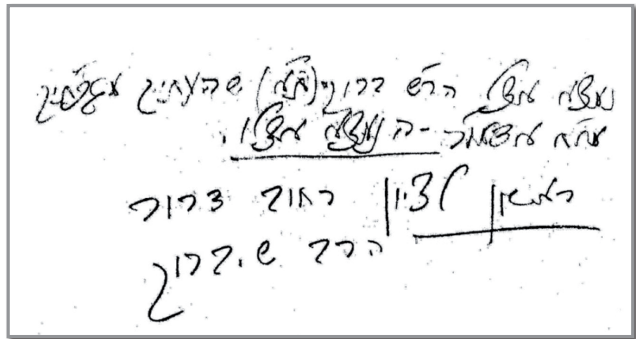
כאשר נוכח הרב
אשכנזי שהרבי אינו
מסכים בשום אופן
לקבל ממנו את הפ"נ,
החל לטעון בפניו שכל
השנים היה במסירות
נפש ברוסיה ולאחר
מכן בשנגחאי, עד
שהשי"ת עזר לו וזכה
לצאת מעמק הבכא
ולבוא לכאן - ואם אין
לו "רבי", מה היה צריך

את כל זה? או אז, נענה הרבי והסכים לקחת
ממנו את הפ"נ, וקיבלו ל"יחידות".

♦

בתור ידיד נאמן...

ביו"ד ניסן תש"י, יום בו מלאו חודשיים

כתי"ק אותו כתב הרבי ע"ג הרשימה

שרבנו הזקן בא אליו ושואלו: "מדוע אין לך
רב?"

"ואת מי אקח לרב?" - שאל ר' נחמיה; ויענהו
הרבי הזקן:

"אברהם הוא התחלת התיקון, ונח היה צדיק
- אך הוא מדרגה שלפני התיקון, ונקרא נח
על שם 'ינחמנו'. ובתיקון - מנח"ם: נח עם מ'
לפניו - שהוא התחלת המשנה, ומ"ם לאחריו -
שהוא סיום המשנה. 'ינחמנו' - בעתיד; 'מנחם'
- בהווה".

ומדברים אלה - כותב הרבי הרי"צ - הבין רבי
נחמיה שעליו לנסוע לליובאוויטש, אל הרבי
ה"צמח צדק".

הרב אשכנזי נכנס עם כתב זה אל הרבי, וטען
שדברי רבנו הזקן מהווים נבואה לדורנו זה:
אשר הרבי - שהוא מיוצאי חלציו של הרבי
ה"צמח צדק" ונקרא בשמו הק' - הוא זה
ש"ינחמנו בעתיד", ומשום כך עליו לקבל על
עצמו את נזר נשיאות חב"ד.

[מעניין לציון, כי את הרשימה העתיק עבור הרבי
הרה"ח ר' חיים שאול ברוק, מגוף כתב-יד קודש
שהיה ברשותו. הרבי ציין על הרשימה: "נמצא
אצל הר"ש ברוק (ת"א) שהעתיק מגכת"ק

מהלכי הנפש בארצנו הקדושה

על מהלכי הנפש של אנ"ש בארצנו הקדושה סביב הרבי,
למדנו מזיכרונותיו של החסיד ר' שמואל אלעזר הלפרין:

במשך שנה שלמה עמד הרבי בסירובו לקבל את הנשיאות. הוא לא נעתר להפצרת החסידים - למרות ההוכחות הרבות שהציגו לפניו שאותו הועידה ההשגחה העליונה לשבת על כיסאם הרם והנישא של נשיאי חב"ד. והוא, בענוותנותו הנדירה, בשלו: "אינני מרגיש שראוי אני לתפקיד נשגב זה".

באותה תקופה שהה בארץ ישראל הרה"ג ר' מיכל חרל"פ ז"ל (בנו של הגרי"מ חרל"פ זצ"ל מירושלים), ששימש ברבנות חשובה בקהילה יהודית בארה"ב. כשביקר אצל רבה של ירושלים, הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל, שאל את רבי מיכל: "מה נשמע בליובאוויטש?". השיב הרב חרל"פ: "הרבי השאיר אחריו חתן, שהחסידים רוצים בו באמת - והוא אינו רוצה באמת".

הרה"ח ר' שמואל אלעזר הלפרין

החסידים באה"ק עקבו בדריכות אחר מהלך הדברים במרכז ליובאוויטש שבארה"ב. כאן ציפו בכליון עיניים להתפתחות הדברים באיסטרן-פארקוויי שבברוקלין, ובלעו בלהיטות כל ידיעה שהגיעה. בשמחה שמעו שאנ"ש החלו מתלכדים סביב חתנו הגדול של רבנו נ"ע; כל שיחה, דיבור והגה שהועברו על-ידי התמימים ואנ"ש שבארצות הברית, נחטפו כביכורה בטרם קיץ.

אנ"ש כאן, שלא הכירו את הרבי שליט"א מקרוב, החלו ללקט ולרכז ידיעות מפה ומשם על אישיותו של המועמד להיות ממשיך השושלת; הם שתו בצמא את דבריהם של היחידים שהכירו אותו אישית.

החסידים המבוגרים נזכרו בתקופה זו במעשה שהתרחש בחייו של הרבי הריי"צ:

הרב הראשי לארץ ישראל, הרה"ג ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג, ביקר בארצות-הברית. בתקופת שהותו שם קיים יחסי ידידות הדוקים עם הרבי הריי"צ וביקר אותו תכופות. בהזדמנות זו הכיר את חתנו של הרבי, והתפלא מאוד על בקיאותו העצומה בכל חדרי התורה.

בשובו לאה"ק התבטא הרב הראשי הרצוג לפני אנ"ש שבאו לקבל פרישת שלום מהרבי: "פ"ש גם מהרבי המיועד!". מובן שדברים אלו צרמו מאד לשומעים.

במעמד זה הפליג הרב הרצוג בתיאור גדלותו של "הרמ"ש" בתורה. דבריו של הרב הרצוג על גודל בקיאותו של חתן הרבי עשו רושם עז; שהרי ראויים הדברים לאומרם, שהוא בעצמו נחשב כמופלג הבקיאות בדורו. הדברים עוררו בשעתן תחושות ודימויים בקשר לנשיאה השלישי של חב"ד, הרבי הצמח צדק, שנחשב אף הוא לאחד מגדולי הבקאים בדורו - אשר הרבי נושא את שמו.

כמו"כ, עצם הדבר שהרבי הקודם נ"ע הטיל על הרבי את תפקיד הגהת והארת דברי החסידות שלו ושל קודמיו, שימש רמז מספיק בשביל אנ"ש כי רצונו שהרבי יהיה הממשיך. תלמידי התמימים ואנ"ש במרכז ליובאוויטש שבברוקלין דבקו ברבי, שתו בצמא את דבריו, שאלו בעצתו, העבירו את שיחותיו וידיעות על אורח חייו לכל קצוי תבל - וכל זאת, למרות סירובו של הרבי.

את הרבים בקידוש. בבגדים חמודות שהי' לובש".

הרה"ח ר' פרץ מוצ'קין

ראוי לצטט כאן מתוך מכתבו של אחד מנכבדי זקני החסידים, ר' פרץ מוצקין, ששהה אז בפריז - הריכוז הגדול של אנ"ש יוצאי רוסיה בתקופה ההיא, אותו שיגר לידידו ר' ישראל ג'ייקובסון:

ב"ה, חהמ"פ, פריז תש"י.

ידידי הרה"ח עסקן חריף מוהר"ר ישראל יחי', מכתבך וגם המברק נתקבלו באיחור

להסתלקות הרבי הרי"צ, ענה הרבי לאחד מחשובי אנ"ש שכתב ושנה בהפצרות דומות:

"קבלתי מכתבו מועש"ק. ודבריו מבהילים. וכבר עניתי לאחד שזהו ענין דיני נפשות, וידוע כמה חקירות ודרישות צריך בד"נ וכולי האי ואולי כו'. והם כותבים ושונים כו'. ובלי ספק כוונתם רצוי אבל כו'".

באותה הזדמנות המשיך והבהיר הרבי כי עניין הזכרת השמות על ציון חמיו - אין לו קשר לעניין הנשיאות; הדבר נעשה מצד ידידות ובהמשך טבעי להנהגתו בחיי חמיו, להזכיר לפניו את שמות אנ"ש והתמימים שבאו עמו במגע:

"ומה שהזכרתי את כולם בהיותי על הציון, ובלי נדר, אעשה כן גם מחר הוא אלס גוטע פריינד, ונהגתי כן זה כמה שנים בהכנסי להיכל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. וראה ספר חסידים סי' תתשכ"ט: ופוטור

ההסתלקות הוא יושב בביטול עצום -
איננו מדבר מילה ואיננו מזיז אף איבר!

וכשביקשו ממנו והפצירו באחרון של פסח
לומר דא"ח, לא הסכים בשום אופן ואמר
שהרבי עונה גם כעת, שרק ישאלו; וסיים
שהרבי שליט"א יוליכנו לגאולה השלימה.

דע לך שמאז ומתמיד אמר עליו כ"ק
אדמו"ר הכ"מ שהוא איש מופלא ושונה
לגמרי, והפליא אותו מאוד. בין הביטויים
שהתבטא אודותיו: "ער האָט אַ דעה
שלימה... אַ דעה ישרה... אַ דעה חזקה...
ער איז גאָר אַן אַנדערער..."

בהתוועדות 'אחרון של פסח', ביקשו זקני
החסידים מהרבי שיואיל לומר דא"ח, אך
הרבי סירב בתוקף. בעת ההתוועדות מזג ר'
אליהו סימפסון 'לחיים' לכוסו של ר' ירחמיאל
בנימינסון, אך הלה ענה: אומר לחיים כאשר
כ"ק אדמו"ר שליט"א יאמר מאמר חסידות. גם
הרב סימפסון ביקש מהרבי שיאמר חסידות. אך
הרבי סירב בתוקף, ואדרבה, דיבר בארוכה על
כך שאין שום שינוי, וסיים - "והרבי שליט"א
יוליכנו אל הגאולה האמיתית והשלימה..."

זקני החסידים 'לוחצים'

בסוף חודש ניסן נכנס אחד מזקני החסידים אל
הרבי, וביקש מהרבי בשם כל אנ"ש והתמימים
שיואיל לקבל את הנשיאות; אך הרבי סירב
בתוקף וטען שלא שמע על כך מאומה מהרבי
הריי"צ. בתוך הדברים הגיב אותו חסיד שקשה
להאמין שהרבי אכן לא שמע מאומה מחותנו
הרבי הריי"צ על עניין הנשיאות. נענה הרבי

מעיל קצר אתה רוצה להיכנס ל'יחידות'? זה לא
'רבי'... הראית פעם 'רבי' עם מעיל קצר? נענה
היהודי ואמר: "לא באתי אל המעיל - באתי אל
הרבי!"

"ער האָט אַ דעה שלימה"

לפנינו מכתב המתאר את ימי הפסח אצל הרבי:

לקראת סוף חג הפסח היו כאן הרבה
אורחים מאנ"ש ומהתמימים, ותשועה
ברוב יועץ; כל הזמן התקיימו כנסים
חשאיים, שבהם החליטו כולם למנות את
חדב"נ הרמ"ש שליט"א לממלא מקום.

והנה, זאת עליך לדעת שכבר מהרגע
הראשון, ומזמן רב לפני זה, ראו והבחינו
כולם שהרמ"ש הוא פנימי בתכלית.
לכאורה הוא נראה קר ואדיש - יושב
בשקט ומדבר בנחת - אך פתאום הוא
מתפרץ בבכיות נוראות וממשיך לדבר,
שוב בשקט. ולבד זאת, עליך לדעת
שאודות עצם העניין כבר החליטו מזמן;
וכל השאלה הייתה רק באיזה אופן לעשות
זאת רשמית, כי הוא עצמו אינו רוצה בשום
אופן.

כמעט כל אנ"ש מוסרים לו את הפ"נ - וגם
זאת הוא מסרב לקחת. הרבה שואלים
ממנו עצה לא רק בעניינים רוחניים
אלא גם בגשמיות; אף שבתחילה סירב
לענות, אך אחר כך נתן עצות. אי אפשר
כלל לתאר ולהעלות על הדעת את גודל
ביטולו העצום והנפלא לכ"ק אדמו"ר
הכ"מ; בשולחן הקדוש בחייו היה יושב
תמיד כעבדא קמיה מרי', וגם כיום לאחר

תפילה על ה'ציון'

במשך כל זמן זה התקיימו אסיפות חשאיות רבות בראשות רבני וזקני החסידים, שבהן דנו על האופן ("העלאת מ"ן") שבו יוכלו לעורר אצל הרבי את הרצון לקבל את הנשיאות; כי הוא אינו רוצה בשום אופן, ולאלו שפונים אליו בבקשה שייאות לקבל את הנשיאות הוא עונה: "מ'דאָרף האָבן הוראות..." [= צריכים שיהיו הוראות].

זאת למרות שבפועל, הרבי אכן מילא את מקומו של הרבי הריי"צ בכל העניינים - הן בנתינת עצות והוראות בעבודת ה', והן בנתינת ברכות על עניינים גשמיים וברבי מופתים; אבל לאיך, לא הסכים בשום אופן לקבל על עצמו את החלק הרשמי והגלוי שבעניין הנשיאות.

באחת האסיפות הוחלט ש"מניין" מאנ"ש ילכו לציונו של הרבי הריי"צ, ויקראו שם פ"נ כללי בשם כל אנ"ש והתמימים מרחבי תבל, שבו מבקשים מהרבי הריי"צ לפעול אצל חתנו - הרבי - את הרצון לקבל את הנשיאות.

ואכן, ביום ב' באייר - יום הולדת הרבי המהר"ש - נסעו מניין מגדולי וזקני החסידים (ביניהם ר' ישראל ג'ייקובסון, ר' אליהו סימפסון, ר' שלמה אהרן קזרנובסקי ועוד) ומחשובי האברכים (ביניהם ר' בערל בוימגרסון, ר' יוסף ויינברג ועוד), וקראו שם פ"נ כללי עבור כל אנ"ש והתמימים, שמבקשים שיתעורר אצל הרבי הרצון לקבל את הנשיאות.

נבר לא שומעים טענות

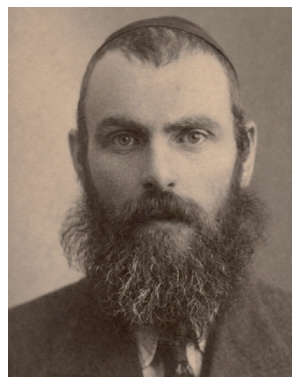
כמה ימים לאחר מכן, נכנסה קבוצה מחשובי אברכי אנ"ש - וביניהם ר' אליהו נחום שקליאר, ר' מרדכי מנטליק, ר' יצחק דובער אושפל, ר' יוסף ויינברג ועוד - אל הרבי, ואמרו לו

ואמר בתמיהה: "איר האַלט מיר פאַר אַ ליגנער?" [= האם אתם מחשיבים אותי לשקרן?].

אותו חסיד הסביר שזה על-דרך הידוע שלאחרי הסתלקות הרבי המהר"ש לא רצה הרבי הרש"ב לקבל את הנשיאות, ובעת ההתוועדויות היה מדבר רבות בשפלות עצמו בביטויים חריפים; והרי בוודאי שלא היה בזה עניין של שקר ח"ו. אלא שזה מהעניינים שצריכים ביאור ("וואָס מען דאָרף פאַרשטיין"), וכך גם בענייננו - דברי הרבי האלו הם מהעניינים הצריכים ביאור. בשומעו את הדברים, חייך הרבי ולא אמר דבר.

באותם ימים נכנס החסיד ר' דובער חסקינד אל הקודש פנימה ליחידות. במהלך השיחה, החל ר' דובער לספר בפני הרבי מספר סיפורים המפליאים את גדולתו, והרבי מצדו האזין לדברים בחיוך.

הרה"ח ר' דובער חסקינד

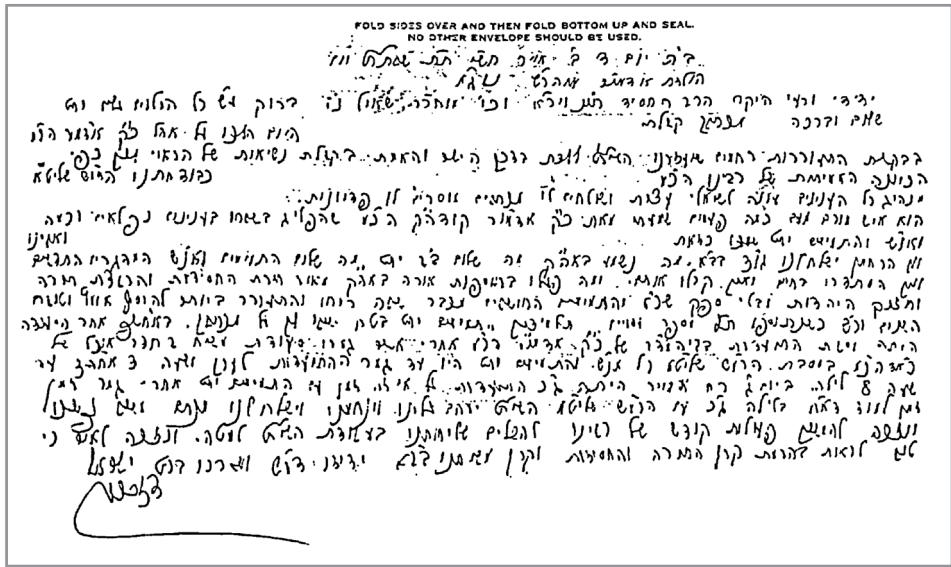
אולם, ברגע שבו עבר ר' דובער לתאר זיכרון מיום חתונת הרבי, השתנתה האווירה בחדר.

ר' דובער סיפר כיצד לפני החופה חגר אותו הרבי הריי"צ באבנט, ואמר: "אינני עושה עכשיו ברכה, כי כבר כיוונתי על זה באמירת בברכת

"אזר ישראל בגבורה".

למשמע הדברים, החווירו פניו של הרבי באחת והפכו לבנים כסיד, ודממה מוחלטת השתררה בחדר.

מכתב הר' ישראל ב'ייקובסון לידידו ר' חיים שאול ברוק, בו הוא מתאר את תפילת זקני החסידים ב'אוהל' לפעול שהרבי יקבל על עצמו את הנשיאות.

יעמוד אדוננו מורנו ורבינו....

בחודש אייר, נהיה הת' דוד רסקין ל'בעל-קורא' במניינו של הרבי בימי שני וחמישי; ומאז נהג - בשעה שהוא מעלה את הרבי לתורה - לפתוח בקול רם: "יעמוד", ולהמשיך קצת בלחש: "אדוננו מורנו ורבינו", ולסיים בקול רם: "בהרב ר' לוי יצחק"...

מה כוונתו?..

אחד החסידים כתב מכתב לרבי, כשעל המעטפה הוא כותב באנגלית את שמו הקדוש, אך במכתב עצמו פתח וכתב: "כ"ק אדמו"ר שליט"א". הרבי ענה לו על כך, ביום ז' באייר:

"נמסר לי מכתבו, כי כתב שמי על

שמתמסרים אליו בלב ונפש. אמר הרבי: "וואָס איך מעג און האָב, וועל איך געבען, או דאָס וואָס איך האָב ניט און טאָר ניט, קען איך ניט און וויל איך ניט" [= מה שמותר ויש לי - אתן, ומה שאין לי ואסור לי - איני יכול ואיני רוצה לתת].

הם ביקשו מהרבי שיתחיל לומר דא"ח, אך הרבי ענה להם ש"זה יהיה שינוי מכפי שהיה עד עתה". האברכים ביקשו שלפחות יחזור חסידות של הרבי הריי"צ; אולם הרבי דחה גם את זאת, ואמר שגם זה יהיה שינוי בהנהגתו.

אומרים, שמאז שהלכו בב' באייר ל'אוהל' לבקש את הרבי הריי"צ לפעול אצל הרבי את הרצון לקבל את הנשיאות - לא שמעו יותר מהרבי את הטענה ש"צריכים לקבל הוראות"... למרות שעדיין לא ניאות לקבל את הנשיאות באופן רשמי.

פרסום 'הנחה' מההתוועדות

בסוף החודש כתב הת' יואל כהן 'הנחה' מההתוועדות של שבת מברכים סיוון, וסיפר על כך לאחד מזקני החסידים. אותו חסיד דיבר על כך עם כמה מהחסידים, והחליט להיכנס אל הרבי ולבקש את הסכמתו להדפיס את ה"הנחה".

כשנכנס אל הרבי, אמר שאנ"ש המתגוררים מחוץ לניי-יורק רוצים גם לדעת מהמדובר כאן בהתוועדויות, ושאל את הרבי: "האם אפשר להדפיס את ה'הנחה' מדברי הרבי בהתוועדות האחרונה?".

ענה לו הרבי: "מדוע לא?", ובכדי שלא תהיה בזה מעין הסכמה על הנשיאות, הוסיף מיד: "בעצם, היו יכולים לעשות זאת גם לפני יו"ד

החסיד ר' ירחמיאל בנימינסון שמע זאת במפורש מהרבי באחת הפעמים שביקש שיואיל לקבל על עצמו את עול הנשיאות. כאשר הרבי סירב בתוקף, טען הר"י ב: "מילא אנחנו, הזקנים; אך מה יהיה עם הצעירים?".

נענה הרבי ואמר לו: "פון די יונגע האב איך זיך קיינמאל ניט אפגעזאגט. זיי האלט איך און זיי וועל איך האלטן" [= מהצעירים מעולם לא מנעתי את עצמי; אותם החזקתי ואותם אחזיק]...

בתחילת חודש אייר, הרגישו החסידים סוף שוהרבי מקבל את עול הנשיאות. אמרו אז זקני החסידים, שכדאי להיכנס בימים אלו ל'יחידות' לרבי, כיוון ש"התחלת הנשיאות היא תמיד בחדס"...

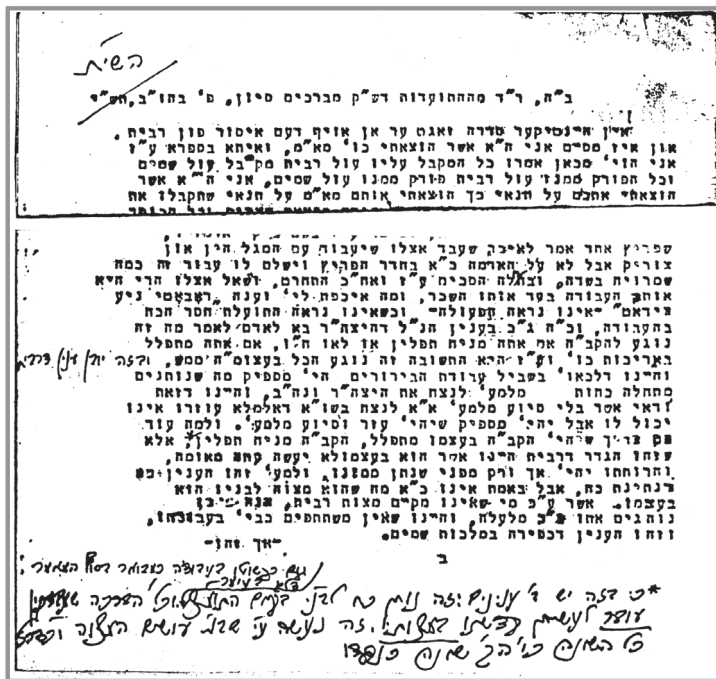
◆

הרבי מקבל פ"נים

בצהרי יום ל"ג בעומר, נסע הרבי ל'אוהל' וכל הקהל נסע יחד עמו באוטובוסים. לפני הנסיעה, ניגש כל אחד מאנ"ש והתמימים ומסר את הפ"נ שלו לרבי; זו הייתה הפעם הראשונה שהרבי קיבל פ"נים מהקהל לפני נסיעתו ל'אוהל'.

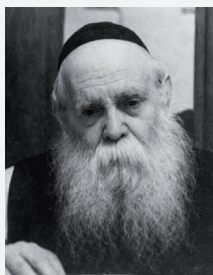
הרבי קרא את כל הפ'דיונות' על ה'ציון'. בעת שקרא את הפ"נים ירד גשם; אולם למרות זאת, המשיך הרבי לעמוד ולקרוא את הפ"נים.

◆

הבהותו של הרבי על 'הנחה' ר' יואל כהן

נהנתי במאד מאד שכותב אפען...

הרה"ח ר' ישראל נח בליניצקי

טרם חלפו שלושה חודשים מהסתלקותו של הרבי הריי"צ, ר' ישראל נח (הגדול) בליניצקי, ששהה אז בצרפת, כבר מיהר לשגר כתב-התקשרות לרבי, בו ביקש שייאות ליטול עליו את עול הנשיאות.

הוא קיבל מענה מהיר למכתבו, במכתב מערב ראש חודש סיוון. מכתב בנוסח זהה נשלח לכמה מחשובי החסידים כשבשוליים הרבי מוסיף בכתב ידו לכל אחד שתיים-שלוש

שורות אישיות; אולם לר' ישראל נח הוסיף הרבי מענה ארוך ומפורט - יוצא דופן - ממנו אנו יכולים ללמוד מה כתב ר' ישראל נח לרבי.

הרי לשון המענה בתרגום מאידיש:

"מכתבו קיבלתי. ונהניתי במאוד מאוד מה שכותב בפתיחות. אף שנתבהלתי לשניים: (א) הרחבות של הכתיבה' לנו לא חסר חסידות, לנו לא חסר הדרכה', ומקדים לזה כי 'תודה לה', יש לי לב מרגיש'; (ב) מה שלוקח על עצמו לפסוק דינו של... 'פך השמן של הבעל שם טוב' וחותר הדין בפשטות, אשר 'ויעמוד השמן!' - ועדיין לא עברו, כשכתב זאת, ג' חודשים מיום יו"ד שבט!

ובמה שכותב בנוגע אליי, קמחא טחינא טחין. איני יודע מה סיפרו לו, ואיני אחראי בעד זה. אבל יודע ברור, לי חסר חסידות ולי חסר הדרכה ועוד ועוד. ואיני מעלים זה מזולתי (ידוע פתגם מהרש"ע: לרמות אפשר רק את עצמו), אמרתי זה מאז, ואומר אני זה גם עתה. ואני לא צריך לעבודה בכדי לומר זאת.

(אינני כותב שחסר לי רבי, כי רצוני להיות בטוח שהרבי ינהיג אותי

הנהניתי במאד מאד
מה שכותב בפתיחות
אף שנתבהלתי לשניים:
(א) הרחבות של הכתיבה'
לנו לא חסר חסידות,
לנו לא חסר הדרכה',
ומקדים לזה כי 'תודה לה',
יש לי לב מרגיש';
(ב) מה שלוקח על עצמו
לפסוק דינו של... 'פך השמן
של הבעל שם טוב' וחותר
הדין בפשטות, אשר 'ויעמוד
השמן!' - ועדיין לא עברו,
כשכתב זאת, ג' חודשים
מיום יו"ד שבט!

מענה הרבי על מכתבו לר' ישראל נח בליניצקי.

זכרנו קצת. ונכתב: דעאד אצח זה שכתב אפען. אף שנתבהלתי לשניים: (א) הרחבות של הכתיבה' לנו לא חסר חסידות, לנו לא חסר הדרכה', ומקדים לזה כי 'תודה לה', יש לי לב מרגיש'; (ב) מה שלוקח על עצמו לפסוק דינו של... 'פך השמן של הבעל שם טוב' וחותר הדין בפשטות, אשר 'ויעמוד השמן!' - ועדיין לא עברו, כשכתב זאת, ג' חודשים מיום יו"ד שבט! ודאשכ דנעש איך נראה שחיה יחי. איך יודע זה סברו אן, ואיך אמת. דעאד זה אף יודע דבר, אב איל פדל חסידות און זיכר פדל הדרכה און טעם און טעם. וזוהי צדקה אמת.

גם הלאה, כיוון שאם חס ושלום כו' - איך אפשר ככה) - אלא מה
 יהיה עם החסידים? לזה הרבי צריך לדאוג, זו אחריות שלו".

ר' ישראל נח לא הסתפק בכך שכתב בעצמו כתב־התקשרות, ולקראת
 יו"ד שבט תשי"א, מינה את הרב שניאור זלמן בוטמן (מחשובי אנ"ש
 בצרפת), שיחתים את החסידים בצרפת ואירלנד על כתב ההתקשרות.
 את השתלשלות הכתיבה תיאר הרב זלמן בוטמן בזיכרונותיו:

במוצאי שבת קודש ז' בטבת תשי"א, תיכף אחר 'הבדלה', צלצל אליי
 הרה"ח ר' ישראל נח בליניצקי, שהוא ה"זקן שבחבורה" שלנו בפריז,
 ופקד עליי לכתוב 'כתב־התקשרות' לכ"ק אדמו"ר שליט"א, חתנא דבי
 נשיאה כ"ק אדמו"ר הריי"צ. ר' ישראל נח הוסיף ואמר לי: "אני סומך
 עליך שתכתוב טוב, והעיקר שזה יהיה מוכן עוד הערב, כי עושים 'מלווה'
 מלכה' במלון 'מאדערן', וכולם צריכים לחתום בזמן ה'מלווה מלכה'".

היה אצלי נייר ארוך וטוב; התיישבתי לנסח ולכתוב את ה'כתב'. זה ארך
 אצלי כשעתיים, וברוך השם עשיתי מלאכתי נאמנה. הלכתי ל'מלווה
 מלכה', ושם היו מהזקנים הרה"ח ר' מענדל דוברובסקי והרה"ח נחום
 שפירא; סיפרתי להם את דבר שליחותי משמו של ר' ישראל נח וחתמו
 תיכף ומיד. מחמת ענוותנותם לא חתמו תיכף הראשונים, באומרם שיש
 חסידים יותר גדולים, ולכן הרחיקו קצת חתימתם למטה יותר; ואחריהם
 חתמו כל אנ"ש שהיו נוכחים במקום.

בבואי הביתה, צלצלתי לר' ישראל נח והודעתי לו על מילוי שליחותי. הוא
 היה בשמחה גדולה וביקש ממני שאשלח את ה'כתב' לאנ"ש באירלנד,
 שעברו להתגורר שם והתפרנסו משחיטה במקום. לאחר כשבועיים,
 נתקבל ה'כתב' בחזרה עם חתימתם של כל אנשי הקבוצה. אז הבאתי
 אותו בפעם הראשונה לר' ישראל נח, כי באותו יום ראשון אחרי ה'מלווה
 מלכה' שלחתי אותו תיכף לאירלנד.

ר' ישראל נח קרא את ה'כתב' והיה מאוד שבע רצון הן מהסגנון והן מכל
 החתימות שהצטברו בינתיים, ואחר־כך חתמו שאר אנ"ש שבפריז. כך
 זה נשלח אל הרבי, שבוודאי קיבל את כתב־ההתקשרות בעתו ובזמנו...

הריי"צ באולם מרוות. הרבי הריי"צ מתוועד מאוד "געשמאק", ולפתע פונה אליו ושואל אותו: "מדוע הקהל כל כך שבור?".

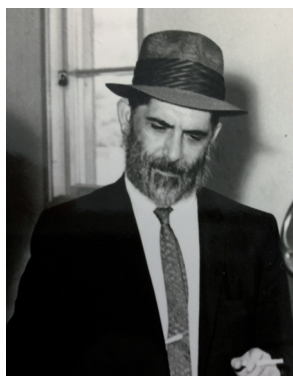
הרב סימפסון ענה: "נו, אדרבה?!", אמר לו הרבי הריי"צ: "איך האָב געלאָזט מיין מ' [שמו השני של הרבי], ער איז ראוי צו דעם" ... [= השארתו את מ' שלי, הוא ראוי לכך]

המחזה חזר שתיים או שלוש פעמים.

אחרי הפארבריינגען נכנס הרבי הריי"צ לחדר מיוחד, ביקש מהרב סימפסון לסגור את הדלת ואמר לו: "רוף אריין ר' מ', איך וויל אים מסמך זיין" [= קרא לר' מ' פנימה, אני רוצה להסמיכן]; ואמר זאת פעם נוספת. כשניגש הרב סימפסון לפתוח את הדלת כדי לקרוא לרבי - התעורר מהחלום.

כאשר הרב סימפסון סיפר את החלום לרבי, נענה הרבי ואמר: "כנראה חשבת על זה כל היום" ... הרב סימפסון טען שדווקא היה טרוד באותו יום ולא חשב על זה. הגיב על כך הרבי: "איך פיל עס ניט" [= אני אינני מרגיש זאת].

מחציו ולמעלה...

הרה"ח ר' שמואל זלמנוב

עניינים מופלאים לא פחות אירעו לא רק בחזיונות ליל, אלא גם למטה מעשרה טפחים, וכפי שסיפר ר' שמואל זלמנוב, שהיה מן המקורבים לרבי הריי"צ ולרבי:

"בחודשים הראשונים לאחר הסתלקות הרבי הריי"צ, הנה

שבט", וסיים שיכניסו לו את ה"הנחה", והוא גייה אותה לפני שיפרסמוה.

"עס מוז זיין דוקא איצטער?!"

ביום השני של חג השבועות התוועד הרבי עם קהל החסידים. באמצע ההתוועדות קם ר' אלי סימפסון - מזקני החסידים וממזכיריו של הרבי הריי"צ - והכריז בשם כל אנ"ש: "די רייד איז גוט אָפּער מיר ווילן האָבן חסידות" [= השיחות הן טובות, אך אנו רוצים לשמוע מאמר דא"ח]; אולם הרבי לא הגיב מאומה.

הרה"ח ר' אליהו סימפסון מו"ל את ספר תורה של משיח ב' שבט הגדול - תש"ל

ר' אלי אמר הרבה 'לחיים', נעמד שוב וביקש שהרבי יאמר דא"ח - ושוב הרבי לא הגיב... לאחר שאמר הרבי שיחה נוספת, הוא קם פעם שלישית וביקש בשם כל אנ"ש שהרבי יאמר מאמר חסידות. או אז, נראה חיך קל על פניו הקדושות של הרבי; הוא הרחרר רגעים אחדים ואמר: "עס מוז זיין דוקא איצטער?!" עס דאַרף נישט זיין דוקא יעצט, עס קען זיין אַן אַנדער מאָל" [= זה מוכרח להיות דווקא עכשיו? זה לא צריך להיות דווקא עכשיו, זה יכול להיות בהזדמנות אחרת].

חלום מופלא...

באמצע חודש סיוון חלם הרב סימפסון חלום, והנה הוא יושב בהתוועדות גדולה עם הרבי

לזה. כיצד - אינני יודע. ישנם עוד דברים שאינני יודע".

"מכתבו - בלי הוראת זמן כתיבתו - קיבלתי. איני יודע אם צדקו טענותיו, אבל מצד קבלת עול גם כן אסור לרמות יהודי, ובפרט רבים".

השווה ומשווה

על-אף סירובו לקבלת הנשיאות, הניח הרבי עצמו והתפנה לכל שואל ומבקש - ברוחניות ובגשמיות.

כמובן, לא כל השאלות עמדו ברום עולם; וכך ניגש אחד אל הרבי אחר התפילה ושאלה בפיו: חג השבועות יחול השנה ביום ב', ומובא ב"היום-יום" בשם הרבי הרש"ב "שלא להסתפר עד ערב שבועות ממש" - שהשנה הוא יום א'. שאל השואל: כאן בארצות הברית, יום א' הוא יום חופשי שבו כל העסקים סגורים ולא תהיה מספרה פתוחה, אם כן - מה עליו לעשות?

הרבי ענהו שידוע לו על מספרה בשכונת "בראנזוויל" הפתוחה גם בימי ראשון.

כה קרוב היה היחס שהעניק אז הרבי!

רוצים שתעשו בעצמכם!

בשלהי חודש סיוון נרעשו ראשי החסידים, כשנדמה היה שהרבי ימשוך ידיו מן הנשיאות לחלוטין; הרקע לדברים היה הנשיאה בעול החזקת מוסדות ליובאוויטש המרכזיים. וכך הווה מעשה:

לאחר הסתלקותו של הרבי הרי"צ, נתמעטו מאוד ההכנסות למוסדות "מרכז לענייני חינוך",

בהיותי מקורב מאוד לכ"ק 'הרמ"ש', הייתי נכנס לעיתים תכופות לשוחח אתו כפי שהייתי נוהג תמיד בחיי הרבי נ"ע. באחד מימות הקיץ של שנת תש"י - בהיותי בחדרו, הבחנתי תוך כדי שיחתנו שפני קודשו משתנים; וברגע זה הרגשתי שאני נמצא למטה והוא בעולם אחר, ומרוב בהלה נסוגתי אחורה ועזבתי את החדר. מאז נכנסתי אליו רק ל"יחידות".

"אינני זקוק לרמזים"...

החסיד ר' אברהם פריז, שהתגורר באה"ק, היה מאלו שלא נחו ולא שקטו. הוא שיגר מכתב אחר מכתב, בהפצרות חוזרות ונשנות שמסקנתן אחת: שהרבי יסכים לקבל את הנשיאות. לפנינו שתיים מן ההתייחסויות

הרה"ח ר' אברהם פריז

לבקשותיו; הראשונה נכתבה בער"ח סיוון תש"י והשנייה בג' בתמוז של אותה שנה - בתרגום חופשי:

"ומה שכותב אודותיי, הנה מה מועילה הכתיבה כאשר מכל-מקום אין זה בכוחותיי. אני על עצמי - הרי אינני זקוק לחפש רמזים ופירושים, ומספיקה בשבילי התבוננות קלה בנידון זה במעמדי ומצבי כדי לדעת היכן אוחזים. אם כן, מה יכול הזולת לשנות כאן באמצעות ראיות ושכל? אלא, מה יהיה? מה יודע אני מה חושב הרבי? הרי זו אחריותו ובוודאי ידאג

סיכור מכאמר -
 ז' ע"ו. י"ו. י"ז. י"ח. י"ט. כ' כ"א. כ"ב. כ"ג. כ"ד. כ"ה. כ"ו. כ"ז. כ"ח. כ"ט. ל'. ל"א. ל"ב. ל"ג. ל"ד. ל"ה. ל"ו. ל"ז. ל"ח. ל"ט. מ'. מ"א. מ"ב. מ"ג. מ"ד. מ"ה. מ"ו. מ"ז. מ"ח. מ"ט. נ'. נ"א. נ"ב. נ"ג. נ"ד. נ"ה. נ"ו. נ"ז. נ"ח. נ"ט. ס'. ס"א. ס"ב. ס"ג. ס"ד. ס"ה. ס"ו. ס"ז. ס"ח. ס"ט. ע'. ע"א. ע"ב. ע"ג. ע"ד. ע"ה. ע"ו. ע"ז. ע"ח. ע"ט. פ'. פ"א. פ"ב. פ"ג. פ"ד. פ"ה. פ"ו. פ"ז. פ"ח. פ"ט. צ'. צ"א. צ"ב. צ"ג. צ"ד. צ"ה. צ"ו. צ"ז. צ"ח. צ"ט. ק'. ק"א. ק"ב. ק"ג. ק"ד. ק"ה. ק"ו. ק"ז. ק"ח. ק"ט. ר'. ר"א. ר"ב. ר"ג. ר"ד. ר"ה. ר"ו. ר"ז. ר"ח. ר"ט. ש'. ש"א. ש"ב. ש"ג. ש"ד. ש"ה. ש"ו. ש"ז. ש"ח. ש"ט. ת'. ת"א. ת"ב. ת"ג. ת"ד. ת"ה. ת"ו. ת"ז. ת"ח. ת"ט.

ובי בחר לבצע את העבודה בפועל. לאחר ההסתלקות נתמעטו ההכנסות וחסר כסף עבור ההוצאות, וכתוצאה מכך נחלשה העבודה והעול הכספי נפל עליי; למטרה זו נקראה אסיפה זו.

הרבי הודיע כי אין בכוונתו לערוך ממבית, אלא לעורר שיש לטכס עצה איך לתקן את המצב. ואם לא תימצא עצה והמצב יימשך כפי שהיה, יהיה הוא מוכרח לעסוק בזה בעצמו - ובליט ברירה יצטרך להניח על הצד עניינים אחרים. לכן הציע הרבי שיבחרו בכמה אנשים ויקימו ועד להחזקת המוסדות. בתגובה לדברי הרבי, הציעו כמה מזקני החסידים ש"הרבי עצמו יבחר" את חברי הוועד, אך הרבי ענה להם: "מען וויל אז מען זאָל עס טאָן אַליין!" [= רוצים שתעשו זאת בעצמכם].

הרבי חיה זמן קצר, וכשאף אחד לא נענה המשיך ואמר: "נו, רואה אני שהדבר נשאר כמו שהיה עד עתה, שאהיה מוכרח להמשיך לעסוק בזה בעצמי, ותפקידים האחרים שקיבלתי על עצמי יוחלשו, ובודאי שלא אקח על עצמי תפקידים חדשים". עוד הוסיף הרבי כי ב"ב בתמוז, כשיהיה באוהל, יודיע אודות אסיפה זו ומסקנת הדברים שהכול יישאר כפי שהיה.

"מחנה ישראל" ו"קה"ת" - הם המוסדות שבהנהלת הרבי המהווים את מערך הפעולה של ליבאוויטש מבית ומחוץ - עד שריחפה עליהם סכנה גדולה מפני הגירעון הכספי הגדול.

לשם הצלת המוסדות, קרא הרבי את רבני וווקני החסידים יחד עם עסקני הציבור לאסיפה מיוחדת. במכתב ההזמנה כתב הרבי:

”בזה הנני לבקשו להשתתף באסיפה שתתקיים אי”ה ביום א’ כ”ו סיוון ה’ש”ת, בערב בשעה 9.30 בדיוק, בביהמ”ד של כ”ק מו”ח אדמו”ר הכ”מ, 770 איסטון פארקוויי, ברוקלין, אודות שאלה חשובה הנוגעת לקיומו של ה’מרכז לענייני חינוך’ - מוסד שנתייסד ועומד תחת נשיאותו של כ”ק מו”ח אדמו”ר הכ”מ”.

באסיפה השתתפו רבני ועסקני אנ"ש, בראשם המשפיע ר' שמואל לויטין, ר' ירחמיאל בנימינסון, הרב ר' מאיר אשכנזי, ר' שלמה אהרן קזנובסקי ועוד.

הרבי ניהל את האסיפה ובין הדברים אמר:
עד ההסתלקות ניהל כ"ק מו"ח אדמו"ר את
המוסדות הללו, נשא בעול הכספי שלהם

כתוצאה מכך בחרו החסידים עצמם בכמה מזקני ועסקני החסידים שיעמדו בראש ה"ועד להחזקת המוסדות", ובראשם הרב מאיר אשכנזי. לאחר ייסוד ה"ועד" המרכזי בניו-יורק, פנו חבריו במכתב לכל ראשי קהילות אנ"ש, לעוררם על נחיצות העניין, ולהדגיש עד כמה נוגע הדבר לקבלת הנשיאות. וכך כותב הרב מאיר אשכנזי ב"ט בתמוז תש"י:

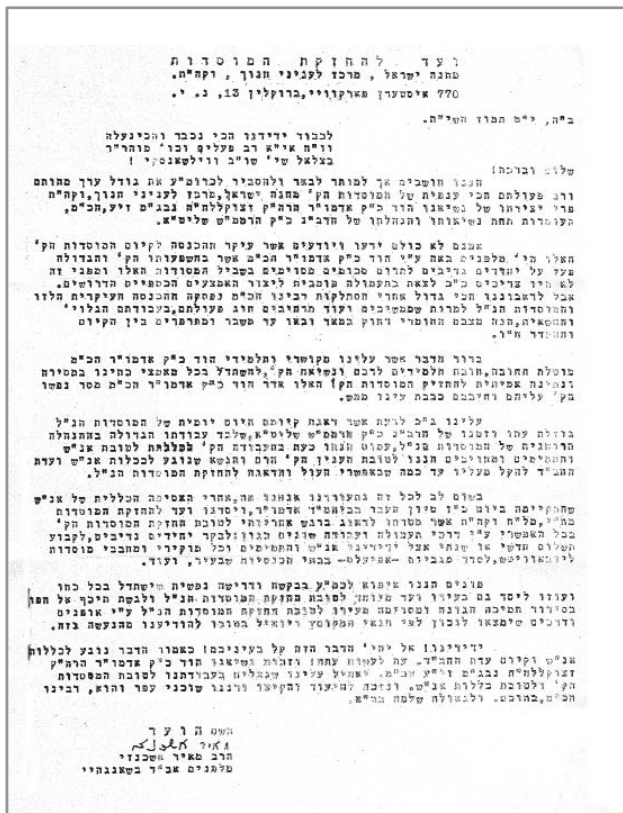
"הננו חושבים אך למותר לבאר ולהסביר לכבוד-רום-מעלתו את גודל ערך מהותם ורב פעולתם הכי ענפית של המוסדות

החסידים הזדעזעו למשמע הדברים, שכן הבינו מהרבי ש"לא ייקח על עצמו תפקידים חדשים" - כלומר, שלא יקבל עליו את הנשיאות. מיד קם ר' שלמה אהרן קזרנובסקי בהתרגשות גדולה והכריז: "כל אלו הנמצאים כאן, יכולים אתם לשלוח אותם לכל מקום שתרצו, וכאשר היינו עם משה כן נשמע אליכם!". הרבי לא הגיב על דברים אלו וסיים את האסיפה.

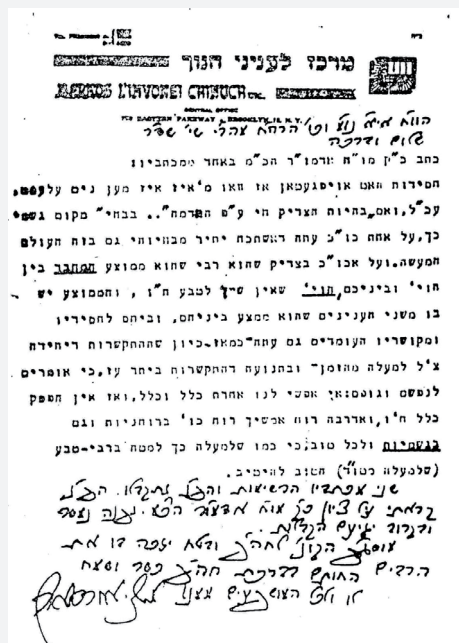
נוגע לקיום עדת החב"ד"

לאחר צאת הרבי מבית-המדרש התעוררה מהומה גדולה בין הנוכחים, שהבינו מתוך הדברים שהוא עלול לפטור את עצמו מעול הנשיאות. דברי הרבי בסיום, שיוודיע את מסקנת האסיפה על ה'אוהל', גרמו להתרגשות מיוחדת.

מיד התארגנה אסיפה קצרה שבה הוחלט שקבוצה מזקני וחשובי אנ"ש ייכנסו ויידברו על כך עם הרבי. ואכן, כעבור זמן קצר נכנסו לחדר הרבי כשלושים איש, ואמרו שאנ"ש מוכנים לעשות ככל אשר יורה להם - ובלבד שלא תיגרם חלילה שום חלישות בעניין קבלת הנשיאות. כן הוסיפו שהם בפירוש אינם מסכימים שיוודיע זאת בשמם על ה'אוהל', אלא ככל אשר יצווה להם כן יעשו; ובאם רצונו שיבחרו ועד מעצמם - כן יעשו. הרבי ענה להם על כך: "מה נוגע הדבר לעניין זה (לקבלת הנשיאות)? הלא מדברים אנו אודות ה'מרכז לענייני חינוך' ו'מחנה ישראל'!?"...

"ברור הדבר אשר עלינו... מוטלת החובה... להחזיק המוסדות הק"

פענוח: "שני מכתביו הרשימות והפ"נ
נתקבלו. הפ"נ קראתי על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר הכ"מ..."

ממשיות. והנני שולח ברכתי לחברי הועד
הנועדים להתחזק לזכות בעבודת כ"ק
מו"ח אדמו"ר הכ"מ היא השגת אמצעים
לחזק ולהרחיב עבודת המוסדות הנ"ל
ועלידי זה לחזק גם את התקשרותם עם
כבוד קדושת מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר
מיום יסדו המוסדות הנ"ל נשא על שכמו
את עולם, ועכשיו החובה והזכות לכל
מקושריו להשתתף אתו בנחלה טובה ובלי
מצרים זו שהנחילנו."

הק' מחנה ישראל, מרכז לעניני חנוך,
וקה"ת פרי יצירתו של נשיאנו הוד כ"ק
אדמו"ר הרה"ק צוקללה"ה נבג"מ זי"ע,
הכ"מ, העומדות תחת נשיאותו והנהלתו
של חדב"נ כ"ק הרמ"ש שליט"א... ברור
הדבר אשר עלינו מקושרי ותלמידי הוד
כ"ק אדמו"ר הכ"מ מוטלת החובה, חובת
תלמידים לרבם ונשיאם הק', להשתדל
בכל מאמצי כוחינו במסירה ונתינה
אמיתית להחזיק המוסדות הק' האלו אשר
הוד כ"ק אדמו"ר הכ"מ מסר נפשו הק'
עליהם וחיבבם כבבת עינו ממש.

עלינו ג"כ לדעת אשר דאגת קיומם היום
יומית של המוסדות הנ"ל גוזלת עתו וזמנו
של חדב"נ כ"ק הרמ"ש שליט"א, שלבד
עבודתו הגדולה בהנהלה הרוחנית של
המוסדות הנ"ל, עמוס הנהו כעת בהעבודה
הק' הכללית לטובת אנ"ש והתמימים;
ומחויבים הננו לטובת הענין הק' הרם
והנשא שנוגע לכללות אנ"ש ועדת החב"ד
להקל מעליו עד כמה שבאפשרי העול
והדאגה להחזקת המוסדות הנ"ל...

ידידינו! אל יהי' הדבר הזה קל בעיניכם!
כאמור הדבר נוגע לכללות אנ"ש וקיום
עדת החב"ד. עת לעשות עתה!"

♦

מאמצי ה'ועד' נשאו פרי בכל אתר ואתר, וגרמו
נחת-רוח רב לרבי, כפי שהביע בעצמו באיגרת
כללית (מיום ה' מנחם-אב) אל "חברי הועד
להחזקת מרכז לעניני חנוך, מחנה ישראל,
וקה"ת, הו"ח א"א עוסקי בצ"צ, ומקושרי כ"ק
מו"ח אדמו"ר הכ"מ שהיא העולה על כולנה":

"התענגתי לשמוע כי יסדו בעזהשי"ת
ועד להחזקת המרכז לעניני חנוך, מחנה
ישראל וקה"ת, ובטח כבר נגשו לפעולות

"אמרתי - במילא יהיו רגועים"

אף שהרבי עוד דחה את קבלת הנשיאות ממנו והלאה, לא נמנע מלהביע דעתו בבירור, בפרט בענייני הכלל. בקיץ תש"י, נדמה היה ששוב עומדת לפרוץ מלחמה; הבהלה והפחד שאחזו בקהל היו מובנים, הן כולם עוד כאבו את המלחמה העולמית האחרונה, ורבים סברו להימלט ממקום מושבם. הרבי הרגיע: "לא תהיה מלחמה".

הרבי התייחס לכך בפעם הראשונה בהתוועדות שבת פרשת פינחס, כ"ג בתמוז תש"י, וסיפר: גם בקיץ האחרון (תש"ט) היה איזה רעש ("אָ שטיקל טומל") אודות מלחמה, ורבים חששו לעשות עסקי מסחר וכו'. יהודי עשיר, שהיה נוהג ליתן הרבה כסף לקופה של צדקה, החליט לברר את חוות דעתו של הרבי אם יש לחשוש ממלחמה אם לאו. ליהודי זה היה "ברייטקייט", כיוון שנתחנך על ברכי אמריקה... אבל אף על פי כן לא רצה לשאול בעצמו אצל הרבי; ולכן טילפן אליי וביקש ממני לשאול אצל הרבי האם לדעתו תהיה מלחמה, שאז לא יעשה המסחר וכו'.

כיוון שגם אני רציתי לדעת מה יענה הרבי על שאלה זו, ולאידך - כיוון שאינני אלא "צינור" למסור שאלתו של פלוני, לא היה מקום לקפידה - נכנסתי אל הרבי ושאלתי בשמו של פלוני את שאלתו. הרבי הרים את עיניו והביט בי, חייך ואמר: "עס זעט זיך ניט קיין מלחמה" [= לא נראית מלחמה]. מהאופן שבו סיפר הרבי את הסיפור, הבינו החסידים בבירור שגם עתה אין לחשוש ממלחמה.

בג' במנחם-אב אותה שנה כתב הרבי אל ר' סעדיה ליברוב (ששהה אז בצרפת): "בנוגע לשאלתו אודות העתקה, איני רואה יסוד להבהלה בזה". בפרטיות יותר כתב הרבי

שלושה ימים אחר-כך, ו' במנחם-אב, אל הר' שנ"ז לויטין: "הבהלה לנסוע ממחנם עתה איני רואה לה יסוד... אז מען קען גיין אפן רבינ'ס אחריות און מיט זיינע כוחות איז וואס דארפן איינמישן מעשה אנוש ותחבולותיו" [= כאשר אפשר ללכת על אחריות הרבי ובכוחותיו - מדוע צריך לערב מעשה אנוש ותחבולותיו]. באגרת מיום י"ז באלול כותב הרבי בפירוש: "כבר הגדתי דברי מלפני שני חודשים, שלפי דעתי לא תהיה בחודשים הקרובים מלחמה. ובמילא לא יהיו מבוהלים ויתעסקו כל אחד בעניניו כו".

בדומה לכך, ניתן להכיר בהנהגתו של הרבי לפונים אליו ממרחקים בשאלה לעתידם. וכך התבטא הרבי במפורש על הוראותיו שלאחרי ההסתלקות ותחילת הנשיאות: "כעת רואים אחרת..."

ואלו הדברים: בשנות השי"ן, התקבצו באירופה חסידים רבים שיצאו מרוסיה וממקומות נוספים לתקופת מעבר והתאוששות. החסידים פנו אל הרבי הריי"צ בשאלה "לאן יפנו הלאה", כשהתשובה לה ציפו היא - ארצות הברית, לשוב ולחסות תחת כנפיו של הרבי; אך רבים מהם קיבלו תשובות אחרות. במכתב הרב זלמנוב אל הרב גורודצקי מ"ד במנחם-אב תש"ז, נמסרה בשם הרבי הריי"צ "הוראה כללית לאנ"ש והתמימים ע"ד הנסיעה לארה"ב":

"אין צריך למהר להגיע לכאן. אין זה קל כל כך להסתדר כאן, אמריקה אינה אוהבת כאלה אנשים, אפשר להזדקן במהירות ולהיות יהודי מכובד עם זקן לבן, אינני אומר שלא יבואו לכאן, להיפך יש לי כוונה פנימית שיהיו כאן, אזי יהיה עם מי לפעול, אך לא צריך למהר".

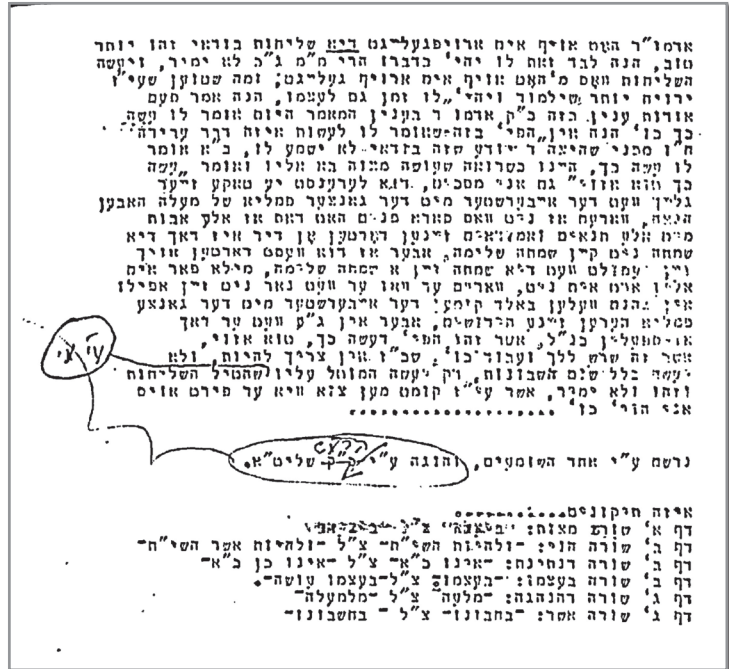
הנותרים אל הרבי באותה השאלה; ולהפתעתם קיבלו גם הם תשובות שונות: נסיעה לשליחות, פעולה בחינוך, עלייה לאה"ק... המשיך ר' מרדכי לייב קלמנסון: בעקבות כך ביקשו החסידים מאבי שייכנס שוב אל הרבי לשאול על פשר השינוי. אבי מילא את בקשתם, והרבי ענה לו: "איצטער זעט מען אנדערש!" [= עכשיו רואים אחרת!].

ביום ז' בתמוז יצאה לראשונה שיחה מוגהת מאת הרבי. כאשר הוכנה השיחה לדפוס, כתבו המניחים עליה: "הוגה עלידי כ"ק שליט"א"; הרבי מחק זאת בעיפרון וכתב: "הרמ"ש" - והורה לגנוז את כל העותקים המודפסים ולפרסם רק את אלו המתוקנים.

"אחרת לא אחתום"

בחודש מנחם-אב תש"י, הגיע לאה"ק שליח מיוחד מארצות-הברית. היה זה ר' דובער חסקינד, שבהתייעצות עם זקני אנ"ש ו'כולל-חב"ד" (שבראשו עמד אז ר' עזריאל זליג סלונים) - קרא לכנס את אנ"ש בירושלים לאסיפה שיעודה: המשכת השושלת.

החסידים הבולטים שהשתתפו בכנס היסטורי זה היו הרבנים הגאונים: ר' שלמה יוסף זיו, ר'

עלי ההגהה עם השינוי - "הרמ"ש"

עד אז, הורה להם הרבי הריי"צ לנסות ולהסתדר כל אחד במקומו בעבודות לטובת הכלל, כמו: שחיטה, מילה, חזנות, ושהמסוגלים לכך ישתדלו להיות מלמדים וכדומה.

בצר להם, שלחו החסידים את השוחט ר' ישראל שמעון קלמנסון אל הרבי ("הרמ"ש") לשאול כדת מה לעשות: החסידים רוצים לנסוע לרבי, והרבי שולח אותם למקומות אחרים! סיפר בנו, ר' מרדכי לייב: כאשר הגענו לאה"ב בחודש חשוון תש"י, נכנס אבי אל הרמ"ש וסיפר לו על שאלת החסידים. נענה הרמ"ש ואמר: "מעולם לא שמעתי שצריך לשאול את הרבי 'האם לבוא אל הרבי'... צריך לכתוב שנוסעים לרבי, ומבקשים הסכמה וברכה, ואז כ"ק מו"ח אדמו"ר ייתן לבוא לכאן!".

אחר הסתלקות הרבי הריי"צ, פנו החסידים

מרה מתפרצת מן הלב: היתכן הדבר אשר
שלשלת-הזהב של הנשיאות החב"דית,
שנמשכה בלי הפסק יותר ממאה וחמשים
שנה, תפסק חלילה בימינו? היתכן
הדבר אשר האור הגדול שבמשך דורות
היה מאיר ובא בכל הפנות הנדחות של
קהל רבבות אלפי חסידים בכל מקום הם
נחתים שם, יכבה חלילה עכשיו לעינינו?
היתכן הדבר אשר הבירה החב"דית
הגדולה תשאר בלי מנהיג וספינתנו תפלו
נתיב בלי קברניט? היתכן הדבר אשר
מעתה עלינו להתקיים ח"ו בלא אותו
המרכז הרוחני הנהדר אשר לאורו הלכנו
מדור דור, ובלא רבי להורות דעת ולהבין
שמועה?

ותשובה החלטית אחת בפינו: לא! לא
יתכן! ברוך השם אשר הותיר לנו לפליטה
גדולה נצר מבית רבי, הוא ניהו חתנא דבי
נשיאה הדרת קדשו שליט"א, אשר חונך
וגודל בבית כ"ק אדמו"ר נ"ע, ולא זזה ידו
מתוך ידו, וכל טוב - אין טוב אלא תורה -
לא מנע ממנו עד אשר אתעביד לאילנא
רברבא, וד' נתן לו חכמה ותבונה ודעת
להבין ולהשכיל בכל חדרי תורה, בנגלה
ובנסתר וזכות אבותיו הקדושים נ"ע
מסייעתו לפענח עמקי סודותיה של תורת
החסידות, ולנהל את קהל עדת אנ"ש
במועצות ודעת, ולו נאה ולו יאה לעצור
בעם ד', עליו החובה והמצוה לזכות
את הרבים ולעמוד בראש כללות אנ"ש
המפוזרים ומפורדים, כי מי כמוהו מורה?

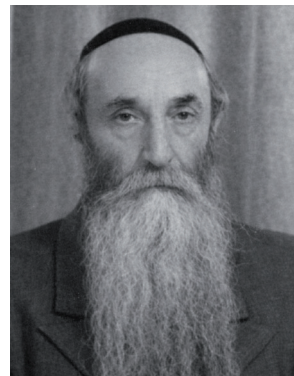
ואשר על כן אנחנו פונים בזה בבקשה
גדולה ונמרצה אל אדמו"ר שליט"א לקבל
עליו את העול של נשיאות חב"ד, הוא
היעוד העליון אשר ההשגחה העליונה

אברהם חיים נאה, ר' שמריהו נחום ששונקין, ר'
עזריאל זעליג סלונים, ר' ניסן הורביץ, ר' אברהם
חן, ר' משה גורארי, הירא ושלם פרופ' חיים
ליפשיץ, ר' דוד גולדברג, הישיש ר' יהודה ליב
סלונים, ור' משה וובר.

הגרש"י זוין ניסח קריאה דרמטית, מלאת רגש,
בסגנון בהיר ונפלא, שבה פנה בשם כולם
אל חתנו של הרבי, בבקשה לקבל עליו את
הנשיאות המגיעה לו ושהוא ראוי לה; לבל יגרום
ח"ו לנתיקה של שלשלת האור, שטבעתה
הראשונה היא רבנו הזקן.

על פי הנוסח המוצע, הוזכר שמו של הרבי
בשורת ההפניה בתוספת תארים שונים; אולם,
הגרא"ח נאה הציע לעומת זאת שהמכתב יתחיל
ממקובל: "כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א".

כלומר - אין כאן
עתירה לקבלת
הנשיאות מצד אנ"ש
אלא קביעה, מבלי
לחכות להסכמתו.
הרב נאה הוסיף
שאחרת לא יחתום
על הנוסח; הצעתו
נתקבלה והתקון
נעשה. ואחר-כך
חתמו עליו כל אנ"ש
בדחילו ורחימו.

הרה"ח ר' חיים נאה

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בית חיינו, ברוקלין נ.י.

ברתת ובזיע נתאספנו הח"מ אנ"ש
כל הצבור החב"די בעיה"ק ירושלים
ת"ו, ולבנו הומה למצבנו השומם עם
הסתלקות עטרת ראשנו, כ"ק אדמו"ר נ"ע
הכ"מ, כי יתומים היינו ואין אב הוסר הנזר
והורמה העטרה ואין מנחם לנו: ושאלה

"נבר ראיתי פירות בפועל"...

בתחילת חודש אלול, שאל אחד מזקני אנ"ש את הרבי: מדוע הוא מקבל "פדיונות" לקראם על ציון הרבי הריי"צ, אם הוא עומד בטענתו שאיננו מקבל עליו את הנשיאות? הוא הוסיף ושאל: שהרי בדבר זה פוטר הרבי את הנותן מהרהורי תשובה ומשפיכת דמעות, כשהוא

ואשכח מן אונתו פוזני קצה קדשה גבולו ונעיצה אל אבולו
שאיכא זלזל חיו אה הצול של נשיאות גרם, טא היצב הצולין אטב
פסטיגה. הצולונת יצגרהו לו, ולא געה צרה ה' בצאן אשכ אין
איה. נוצה איה גאלר נפגרה בכמה, פתח פתח זיאכין
בכח, ואיה אכ ונחל אה הים א גולד הוגר והצול, אצח
האב ער איהו נלוגטן יצ צבירא יורה צפן אנה.
אנה גלוגים שובא לא יגנץ אבולר שוילא אה הצול, וילא
קנשטן זא. שפי גיסי ובידגטן טא גג נטטל אנה קאנץ
והצול והצול, וקנצי גלוגים ישא ידבא יצ זכן אפגור נפג
כח. תפלה ונה, ויהי ה' יצא באשכ ה' צמ אולא ונלוגטן
הנבאשים נפג, ויהי.

ה' יצא באשכ ה' צמ אולא ונלוגטן

פונים בזה בבקשה גדולה ונמרצה... לקבל עליו את העול
של נשיאות חב"ד... חזק, חזק ונתחזק!

יעדתהו לו, ולא תהי' עדת ד' כצאן אשר
אין להם רועה, למה תאמר נסתרה דרכי
מד', פתח פתח ויאירו דבריך, ואתה לך
ונחה את העם על מבועי התורה והמצוה,
למען היות ניר לבית רבותינו נ"ע עד יבוא
יוריה צדק לנו.

אנו בטוחים שודאי לא ימנע אדמו"ר
שליט"א את הטוב וימלא בקשתנו זו,
שלפי מיטב ידיעותינו היא גם בקשת כל
אנ"ש בארץ ובתפוצות הגולה, ובגנזי
מרומים ישא בעדו כ"ק מרן אדמו"ר נ"ע
הכ"מ תפלה ורנה, ויהי ד' עמו כאשר הי'
עם אבותיו רבותינו הקדושים נבג"מ, זי"ע.

חזק, חזק ונתחזק!

בהרגשת רוחה במקצת נתפזרו אנ"ש לבתיהם
אחר ההתוועדות ולגימט "לחיים". אחר הכנס
המשיך ר' עזריאל זליג סלונים בהחתמת
הזקנים שלא יכלו להופיע בכנס הנזכר; בין
אלה שחתמו על העצומה היה גם הגאון החסיד
הישיש, ר' שלמה יהודא ליב אליעזרוב, רבה של
חברון.

◆

בטוח שהרבי פועל עבורו.

ביום י"א באלול, ענה לו הרבי על כך באיגרת:

"מה ששואל במה שנותנים לי פדיונות
להקריא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר
הכ"מ, הנה: א) שאלה זו צריך לשאול
אצל הנותנים ולא אצלי. ב) קרה זה גם
בחיי כ"ק מו"ח אדמו"ר בעלמא דין, שהיו
מוסרים עלידי פדיונות אליו. ג) במה
שמקשה שעיי"ז הנני פוטר את הנותן
מהרהורי תשובה ומשפיכת דמעות - הנה
לא עלה זה בדעתי; ולפעמים הנני מפרש
זה בביאור לנותן, ולפעמים הנני מקשר זה
הקריאה עם הבטחת הנותן לאיזה עניין
של תורה ומצווה מצד הנותן. ות"ל אשר
כבר ראיתי פירות בפועל מכמה וכמה
שקיימו ומקיימים הבטחתם..."

פ"נ כללי לפעול הנשיאות

בערב יום ט"ו באלול תש"י, החליטה קבוצה
נוספת מנכבדי החסידים - ביוזמתו של הגאון
החסיד ר' ירחמיאל בנימינסון - לנסוע לבית

ה"ה אשתך הנ"ל בזה עם עושי מצוה, הלוקחים חלק באגדות הציונה
ע"י דרכה "לסילוק המוסדות, ותקנות, אשר כן יעשו אנשי ש' פלוגה, אשר צופו
ש"ך אלה מצאור הפ"י יסדו יקר בעיניו, והוא יעורר רחמים, עליהם ועל ד"ש;
ש"מכיל דפ"ה האצטריך להם געג"ה אג"ה רחמים - יד אלה, הש"ת.

פניית הרבי, משלהי שנת תש"י, להשתתף במגבית לטובת מוסדות "בית רבקה". מעניין לציין
כי לבקשת המוסדות, הרבי כתב זאת בראש מחברת כרוכה, שיועדה ככל הנראה כ"ספר
תורמים" לערב-התרמה, שבעמודיו יחתמו התומכים הבאים במוסדות (דבר המשתקף בדברי
הרבי). למעשה כתב הקודש נותר היחידי בה:

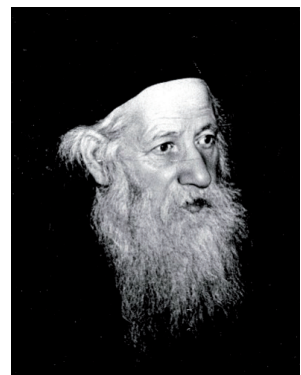
ב"ה. משתתף הנני בזה עם עושי מצוה, הלוקחים חלק במגבית המיוחדת של "בית
רבקה" לסילוק החובות; ותקנותי, אשר כן יעשו אנ"ש שי' כאו"א, אשר מוסד שכ"ק
מו"ח אדמו"ר הכ"מ יסדו יקר בעיניו. והוא יעורר רחמים, עליהם ועל בני-ביתם שי',
שיתברכו בכל המצטרך להם בגו"ר.
חי"ק - יב אלול, השי"ת.

ישיבת תו"ת ומתחננים בלב נשבר לעורר
את חתנם הרה"ג והרה"ח הרמ"ש שליט"א
לקבל על עצמו את הנשיאות של עדת
חסידי חב"ד ולעורר רחמים רבים לפני
הקב"ה לעזרה ולהצליחה להמשיך הפצת
והרבצת אור תורת החסידות ועבודה
פנימית בקהל החסידים והתמימים שיחי'
ויוסיף לעבוד בעבודת הרבצת תורה
וחיזוק היהדות וחינוך הכשר בעולם
ושיחזק ה' בריאותו בעבודתו הקדושה
במסירה אמיתית של כל אנ"ש והתמימים
אליו בלא שום מניעות ועיכובים ח"ו
ויתקבלו דבריו והשפעתו לטובה בתוך
כלל אחבנ"י. וגם שדבריו יהי' מתקבלים

החיים ולהניח על הציון של הרבי הריי"צ 'פדיון
נפש', בו מבקשים הם מהרבי נ"ע שיפעל אצל
חתנו שיואיל לקבל על עצמו את הנשיאות.

אומרים ועושים;
המשלחת נסעה
באותו יום, והרב
בנימינסון הקריא את
הפ"נ:

אנחנו תלמידי
ומקושרי כבוד
קודשו משתטחים
מול הדרת קדשו
היום ט"ו אלול יום
הבהיר של התיסדות

הרה"ח ר' ירחמיאל בנימינסון

הוא דיבר אז במיוחד על היות הרבי ה"מקבל" הפנימי ביותר של הרבי הקודם, מחמת התבטלותו לפני רבו, מורו חמיו בצורה נדירה ביותר, ממש דוגמת יהושע בן נון ומשה רבנו. והוסיף וסיפר: פעם כאשר

נועד עם הרבי בעת

שהותו בפריס, הגיע אליו מכתב מחותנו - הרבי הריי"צ. עם קריאת שם השולח שעל גבי המעטפה, הרצינו פני הרבי, חבש מגבעתו, חגר עצמו באבנט והחל לקרוא המכתב, כשעיניו זולגות דמעה. כשסיים אמר:

אנחנו תלמידי ומקושרי כבוד קדשו משתטחים מול הדרת קדשו...
למעלה לטובה ולברכה לכל או"א בעצתו
הקדושה בגו"ר להושע כאו"א בפרט וכלל
ושכ"א בתשועה פרטיות ונזכה שינהלנו
לקראת מש"צ בב"א.

למעלה לטובה ולברכה לכל או"א בעצתו

הקדושה בגו"ר להושע כאו"א בפרט וכלל
ושכ"א בתשועה פרטיות ונזכה שינהלנו
לקראת מש"צ בב"א.

"הרבי הוא רבי!"

בח"י אלול תש"י, נערך כנס ארצי של חסידי חב"ד ברחבה שליד ישיבת "תומכי תמימים" בלוד. השתתפו בו כל אנ"ש שבארצנו הקדושה, בראשות רבנים, משפיעים וזקנים. מטרת הכנס היתה לחזק בהיקף ארצי את קבלת הנשיאות של הרבי, וברוח זו דיברו כל הנואמים. על פי הצעתו של החסיד הישיש, קרוב משפחתו של הרבי, ר' חיים שניאורסון, נשלח מברק ובו ברכת מזל-טוב אל הרבי.

אחרי הכנס ישבו להתועדות עם המשפיע הדגול נחום שמריהו ששונקין, בפרדס שליד הישיבה. ההתועדות נמשכה כל הלילה, כשכל הדיבורים היו מוקדשים לגדולת רבינו. וכה הכריז:

"הרבי הוא רבי! - לא מפני שבלעדי כן עומדים המוסדות או תנועת חב"ד במצב של סכנה; - הרבי הוא רבי מפני שאני מכירו, ואני אומר לכם שהוא רבי!"

הגיר מנחם שניאורסון הוכתר, כאדמו"ר מרובייכיץ

לוד (טלפנית מאת שליחני המי-
יחוד).

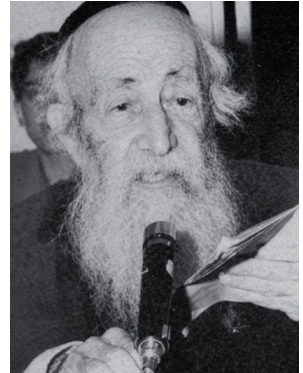
זרב מנחם שניאורסון שליט"א.
חתני ושל האדמו"ר מליובאוויטש
וצ"ל המתגורר בניו-יורק. הוכתר כ
נשיא חסידי ליובאוויטש. במעמד חגי
גי של הכנוס הארצי הראשון, של
חסידי חב"ד בא"י. יום זלדתו
של הרב מליאדי.

הרב ש. י. זיון מתח את הכנוס
בה השתתפו, כאלף איש מחסידי
חב"ד, שהתקצו, ובאו מכל סנות ה-
ארץ, והרצה על דרכו בקדש מלי ה-
אדמו"ר המנוח.

אחרי נאומי הרב יעקב לגדוי מ-
בני ברק, הרב לוי גרוסמן מחל-
אביב, הרב גרשון חן מחיפה, וכו'
ראש עיריית לוד, הוקראו ההחלטות
שאחת מהן הכריזה על זרב מנחם
שניאורסון כנשיא חסידי חב"ד.

כתבה המתארת את כינוס אנ"ש בלוד.

"הרבי כבר מוכן למשיח, והוא רק מחכה לנו..."

הרה"ח ר' נחום שמריהו ששונקין

מעניין לציין את התייחסותו של הרבי לכינוס זה, באגרת שכתב אל החסיד ר' גרשון חן:

"ת"ח על השורות

ה א ח ד ו ת

שכתב לי בדבר הכינוס שהי' בח"י אלול, ובטח, כפי המנהג, עשו פרטיכל מהשקו"ט והמו"מ שהי' שם."

ידידי, תלמידי הישיבות

ביום ח"י אלול תש"י, נקט הרבי בהנהגתו הייחודית - ה"מכתב הכללי", בפעם הראשונה. ביום זה שיגר הרבי מכתב "אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל, די בכל אתר ואתר, ה' עליהם יחיו". הרבי כתב את המכתב בשתי השפות, אידית ולה"ק, ונשלח בהתאם לקהל המקבל.

הרבי בא על החתום:

"המברך ומתברך בכתובה וחתימה טובה, מנחם מענדל בן חנה שניאורסאהן, חתנא דבי נשיאה, כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו (מליובאוויטש) זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ".

ביום א' דסליחות, שלהי שנת תש"י, פנה הרבי לראשונה ב"מכתב כללי" אל תלמידי הישיבות, דבר שהביע שוב את המנהיגות הציבורית של הרבי; וכה כתב אליהם:

"ברשות הרבנים הגאונים שליט"א, מנהלי הישיבות, הנני פונה אליכם בזה ידידי, תלמידי הישיבות, ביחוד... עליכם אחריות מיוחדת להיות מן הראשונים, הן בהעושים הן בהמעשים את אחרים, לנתינת הצדקה

ב"ה, ת"י אלול, תש"י

אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל, די בכל אתר ואתר, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

שמענדיק איהן שחל פון דעם געזען יאר, האב עליון וקל כל ישראל לסובה, דערנעקס זיך יעדער איינער פון אונז צו מאכן א חשבון חננה פון אלעם האט האט מיט עס פאסירט אין דעם פארגאנגענעם יאר. יעדער איינער נעמט אן דעם באשלוס, אז דער ניקר יאר זאל זיין בעסער און תעביר אין אלע הינזיכטן, און ער חתום זיך מיט א חפלה צו אונזער פאטער אין הימל צו געבן עס א כתיבה וחתימה טובה, א גוטן און יוסט יאר געשפירט וברותניות.

אונזערע חסידים זכרונם לברכה זאגן, אז דורך געבן צדקה פערט די חפלה אָנגענומען און זי פועלט, אז גיט זאל אונז געבן געזונט, פרנסה, און גליק.

אזוי היי דער מענטש באשטימט פון א גוף און א נשמה, במילא איז ער פון א גוף און א נשמה, איז דאס סיי אין קערפערליכן זין - די בא-דעפנישן האט זינען שייך צום גוף, און סיי אין א גייסטישן זין - די בא-דעפנישן האט זינען שייך צו דער נשמה. אזוי איז אין צדקה, איז פאראן צדקה פארן גוף און צדקה פאר דער נשמה. זאגן אונזערע חסידים (תורה"ד פ"ב) כי הראוי לזיווג נכסיו, ער דר זעסט א נאכקעטן, זאגסט עס באקלירן - האט מיט דער נביא דערמיטל ער מיט, אז ער דר זעסט א מענטש אן חורה, זאגסט עס לערנען פריאטסטע און חפלה, און דער-פונקט צו שטן מצוה, לערנען חורה, אה"ה.

אין די טעג פון חשבון חננה, דארף זיך יעדער איינער, מאן אָדער פרוי, אָפגעבן א חשבון, הייל צדקה ער האט געגעבן פאר די מאטעריעלע נויט באדערפנישע און הייל צדקה ער האט געגעבן פאר די גייסטישע נויט באדערפנישע, א חשבון אויך צו דעם איז גענוגען לויט דעם גרויס פון זיין פארשטעלן, גייסטיש און מאטעריעלע. און איצט איז נאך א צייט צו פארשטעלן האט ערן מאטעריעלע.

און פונקט אזוי היי אפילו אן ארימאן קען און פון חפלה זיין אָריימען חב"ד מיט האט ער האט, אזוי קען און פון יעדער איד, אפילו אויב אָדער גייסטיש, חפלה א צייטן גייסטישן ארימאן מיט האט ער באציעט אין גייסטישן זין, אויסאייבן א גוטע אשפעת אויף די ארויסקע צו מקרב זיין זי צו חורה און מצוה.

און די חפלה זינען רייד מאטעריעלע, היי אויך די חפלה חשבון גייסטישע אצורה - די בעלי חורה, בני הישיבה, אה"ה - פון געבן מיט א ברית אונט פון יעדער נעלם און יעדער גייסטישע אצורה, צו ראטען ערן פארשטעלן, גייסטיש און מאטעריעלע. און דעם גוף און זייער ביידיקע און שטעטער.

אין פארענדיק מיט א האנט און ברכה, אז אונזער פאטער אין הימל, דער אב הרבנים, זאל אונז אלעסן געבן א כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומוחלט געש יום וברותניות, און שיקן אונז די גאולה האמיחה ושלמה דורך משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

המברך ומתברך בכתובה וחתימה טובה
מנחם מענדל בן חנה שניאורסאהן
חתנא דבי נשיאה כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו (מליובאוויטש) זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע הכ"מ

המכתב כללי הראשון אותו שלח הרבי

בד"כ, הנה כ"ק שליט"א עדיין לא קיבל
עליו את הנשיאות (כמו שאומרים)
"אפיצעל" [= רשמי], אך זה דוקא בפומבי;
אבל לכ"א בפרטיות עונה על יחידות
בגשמיות ורוחניות ומקבל פדיונות כו'
וכו'.

אשר על כן אינו עולה למפטיר, רק בכל
שבת הוא עולה ששי; ובר"ה, להיות שיש
רק ה' עליות, על כן עלה ביום ראשון
הרש"ג וביום ב' כ"ק אד"ש. ביום א' אמר
כ"ק שליט"א את החצי קדיש שקודם
מפטיר - בשבתות אומר פעם אחת הרש"ג
ופעם אחת כ"ק שליט"א; ביום א' כשעלה
הרש"ג לתורה אמר כ"ק שליט"א ח"ק,
וביום ב' בשעלה כ"ק שליט"א לשלישי
אמר הרש"ג ח"ק - כ"ז אני כותב בתור
הקדמה לאיזה דבר.

ביום א' כשהלך כ"ק שליט"א ממקומו
לומר הח"ק, חשבנו שאחרי אמירת
הח"ק יחזור שוב למקומו, ויהיה שם בעת
התקיעות. אני ועוד כמה פתאים שעמדנו
כל עת התפילה סמוך לכ"ק שליט"א, הנה
בעת קרה"ת סמוך למפטיר, עמדנו חזק
על מקומנו למען נשמע היטב את אמירת
הפסוקים; כן, היו אפילו כאלה שדחפו
אותנו ורצו להתקרב, אבל אנחנו עמדנו
חזק על מקומנו.

אך פתאום ראינו שכ"ק שליט"א נשאר
שמה ליד שולחן הקריאה. פארשטייט איר
דאך, איז געווארן א שטופעראיי [= מבינים
אתם, נעשה דוחק גדול]; אך שום דבר לא
הועיל, ורחוקים נעשו קרובים, וקרובים
נעשו רחוקים. הפסוקים אמר הרש"ל שי',
התקיעות תקע ר' דובער רבבין, ובשמו"ע

היה בדביקות עצומה, אמר תהלים מאד
בלחש, לא היה אפשר לשמוע מאומה,
אבל "א מאדנע ערנסקייט" [= רצינות
משונה] היתה עליו; כך עבר כשעה וחצי.

אח"כ התחילו להתפלל ערבית, וכ"ק
שליט"א התחיל להתפלל כשכבר המנין
"האבן געהלטן" [= אחזו ב'] "המעריב
ערבים", אבל התפלל מהר ושמו"ע כבר
עמד יחד עם כולם; מעניין שלמנחה בכה
הרבה כ"כ, ולערבית - שום דבר.

למחרת בבוקר התחילו להתפלל בשעה
10:00 לערך. כ"ק שליט"א אחז על ידו כל
הזמן איזה חבילה - אפילו לתפילת שמו"ע
אחזה בידיו והסידור שם על החבילה;
ממש כל הזמן, גם לתקיעות. כן היה ביום
א' וגם ביום ב'. מהי החבילה? איני יודע. יש
השערה בלי שום יסוד ומקור, רק השערה
בעלמא, שזה חבילת פדיונות.

כ"ק שליט"א התפלל עם המנין, יותר
נכון - עוד יותר מהר מהמנין; כי כל הזמן
הביט בקונטרס דר"ה, וכשהמנין כבר
אמרו פסוד"ז, רק אז התחיל להתפלל.
אך באמצע התפלה הנה כמה פעמים סגר
את עיניו לכמה רגעים; גם אח"כ כשהקהל
אמרו פיוט היה כן, ופניו השתנו מאוד והיו
פניו איומים.

לקרה"ת ביום א' עלה לשלישי הרש"ג,
וביום ב' עלה לתורה שלישי כ"ק שליט"א.
בכל שבת עולה הרש"ל שי', כי שניהם
אינם רוצים לעלות למפטיר; אך להיות
שאינן בשו"ע שבשנת האבילות צריך
לעלות מפטיר, ע"כ בחרו בהרש"ל שי',
והם עולים שלישי וששי.

ובחסדו הגדול, שיסכים כ"ק שליט"א למלאות אדיר נפשנו - לבקר את כל אנ"ש דאירופה וגם בזה יחי' את כלל אחינו ב"י... ג"כ בחפץ ולב.

יברך השי"ת חילו, ויתן עוז למלכנו. בימיו ובימינו תושע יהודא וישראל ישכון לבטח, ויפוצו מעינותיך חוצה; ובזה נזכה כולנו, מתוך שמחה והרחבה, לקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש.

על "כתב" זה חתומים בין היתר: ר' פרץ מוצקין, ר' סעדיה ליברוב, ר' פרץ חן, ר' זלמן טייבל, ר' רפאל וילשנסקי ועוד ועוד.

חוסו עלינו!...

הרה"ח ר' יצחק גינזבורג

החסיד ר' יצחק גינזבורג זכה אף הוא לקבל תשובה על הפצרתו בענין זה. ואלו הדברים ששיגר לו הרבי באגרת שנכתבה בין כסא לעשור תשי"א:

"ומה שכותב
"אנא חוסו עלינו
און זייט כו" -
הרי לזה צריך

להיות היכולת: כחות העצמיים, כחות ההייליים, כחות הגלויים, ושליומות לבושי מחשבה, דיבור ומעשה וכו' וכו'."

להלן המשך מכתבו של א' התמימים, הממשיך ומתאר את זמן שמחתינו תשי"א:

בלחש וכן בחזרת הש"ץ תקע ר' מענדל טננבוים.

בעת אמירת החזן הפיוטים אמר הרמ"ש שליט"א תהלים. בין תפילת מוסף למנחה עלה וקרא (ראשו היה מכוסה בטלית) הפדיונות.

כתב התקשרות מפריז

ביום ז' תשרי כתבו אנ"ש דפאריז כתב התקשרות אל הרבי:

ב', ז' תשרי תיש"א, פה פאריז

הוד כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו שליט"א

הננו בזה כל אנ"ש והתמימים דעיר פאריז; אחרי התוועדותנו החלטנו כלנו פה... לבקש את כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו שליט"א שיקבל על עצמו את עול "הנשיאות"... עניניהם הכלליים והפרטיים... לחיי הרוחניים והגשמיים של כללות אנ"ש והתמימים שיחיו.

אנו מצדנו, בשמחה רבה, מקבלים עלינו הקבלת עול לקיים ולהביא לפעלא טבא כל הגה היוצא מפיו כ"ק שליט"א ולקיים רצונו במילואו. רצוננו לראות את מלכנו, כי באור פני אלקים חיים...

המצב הכללי ומצבנו הפרטי הדחוק כעת - ירחיב השי"ת לנו בקרוב ממש - אינו נותן מקום ויכולת להוציא לפועל אדיר חפצנו לעלות, להראות ולראות ולהשתחוות ולקבל פני מלכנו בשמחה.

נרהיב עוז בנפשנו לבקש ולהתחנן מלפני... להחיות את נפשנו בזה שיואיל בטובו

בשעת מעשה ואמר סדר "קטורת",
מה שאומרים לפני התפילה.

בעת שהקיפו הושענות, שאל א'
להרמ"ש שליט"א (שנוהג לאחוז כל
הד"מ ביד ימינו נגד הלב) אם צריכים
להתנהג כך; וענה: "לא ראיתי זאת
בספרים, אך כך אני עושה" - וכך
התחילו כולם לנהוג.

◆

והיה זה כעין הכתורה!!

אסרו חג תשי"א

אחדשה"ט, הנה ראשית אכתוב קצת
איך שעבר פה השמח"ת; אף שעדיין
לא גמרתי מהסדר דר"ה, בכ"ז אפסיק
קצת ואכתוב משמח"ת.

היו גילויים נעלים מאד. ראשית,
אתמול היתה הפעם הראשונה
שקראוהו לעלות לתורה בתואר:
"אדוננו מורנו ורבינו הרב ר'... שמו...
בהרב ר' לוי יצחק". בכל שנה ושנה
היו עושים מנינים מיוחדים מלבד מנין
של כ"ק אדמו"ר הכ"מ, ובמנינים ההם היו
עושים לחתן בראשית את הרבנים חדב"ג
שליט"א.

גם בשנה זו עשו מנין אחד בחדר אדמו"ר
הכ"מ בו עלה לחתן בראשית הרש"ג
שליט"א, ולמטה בביהכנ"ס היה חתן
בראשית כ"ק אד"ש. גבאי ביהכנ"ס הוא ר'
יוחנן גורדון; אך להיות שהוא בעל קריאה
וקרא בתורה במנין של הרש"ג, לכן "האט
אוף גערופן" [= קרא לעלות] ר' דובער
חסקינד. בין הקריאה - "יעמוד כו" וכן

THE PRESIDENT OF THE
CHAIKIN SOCIETY

מרכז לעניני חנוך

CHAIKIN SOCIETY
מרכז לעניני חנוך

CENTRAL OFFICE
710 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 12, N. Y.

כ"ה

שלום וברכה:

הפ"נ של נחקבל, ואקראו בל"נ על ציון
כ"ק מו"ח אדמו"ר חכ"מ.

וצדיקא דאחמטר, דאשחכח בהאי עלמא יחיד
מבחייה, בטח יתן ברכו וחשי"ח יסלא ברכו
בגשמיח וברוחניח.

וצה שכתב, הנה
חוסר עילוי מן צי"ט
- הר"ה (הי"ח),
כחול העצ"א, כחול
ההי"ח, כחול (ה"ח),
וש"א, אד"ש, אד"ש
וכ"ל וכו'.

בין לעסוק חשי"א
קראתי הפ"נ בקד"מ על חזיון, ואח"כ בהיכל כ"ק
מו"ח אדמו"ר חכ"מ, שלפ"ם נכנסים לנהיגה כדיוונה
וליידיה. והנהו כו' צריך לתודיעו.
במח' ראש סתבי הכללי, ובבקשת להודיע מה נקט
בזה במשך מרש הכללי הוא מרש מרש. וא"ל מרש.

מנחם סניאן

מענה הרבי לר' יצחק גנדבורג

במוצאי יום הכיפורים, בעת הסעודה,
דיבר הרמ"ש שליט"א שראה באיזה ספר
שהקב"ה אוהב רשעים; ודיבר אודות
החביבות של בעלי תשובה, ואח"כ סיים:
"מוצאי יוהכ"פ איז אלץ אין ארדענונג" =
הכל בסדר].

◆

בלולבו של כ"ק הרמ"ש שליט"א יש י"ג
הדסים (שמעתי שאצל הרי"צ, לפני
נשיאותו, היה בלולביו י"ב הדסים, ואחר
קבלת הנשיאות - י"ג הדסים). לרמ"ש יש
כמה אתרוגים; ברכנו על אתרוג שלו, וישב

וכן עמד על השולחן...

בליל שמחת תורה, בעת הפסוקים ובהקפות וכן בעת קדיש של מעריב ומשניות - בכה הרמ"ש שליט"א. בשעות המאוחרות בלילה נתן ברכות פרטיות לאנשים פרטיים. כן פגש אחד שלא מאנ"ש ושאלו לשמו; והלה ענה, והתחיל לדבר בקשר לשמו וההוראה שיש לו משמו.

ביום שמח"ת בעת ההתוועדות, אמר לאחדים שיהפכו הקאפוטעס (צד החיצון לפנים). כן עמד כ"ק שליט"א על השולחן, ונתן ברכות לאנשים פרטיים וכן חילק מהגביע שלו; לאחד נתן 7 פעמים.

מעוררים ישני עפר

השו"ב, הרה"ח ר' שמואל זלמנוב

בארץ הקודש השתדלו חסידים לעורר את זכותם של ישני עפר, למען המטרה החשובה. בחורף של שנת תשי"א, נסע השו"ב החסידי ר' שמואל זלמנוב לציונים הקדושים שבמירון, צפת וטבריה - במיוחד כדי להתפלל שם שהרבי יסכים לקבל על עצמו את עול הנשיאות.

הרבי הודה לו על כך במכתב, מיום ט' שבט:

"תשואותיך, מקרב־ולב־עמוק, על

במה שמזכירים השם כמה פעמים בנוסח "מרשות כו" - היה הכל בתואר הזה.

ר' דובער חסקינד בכה כל הזמן בעת אמרו "מרשות כו", וגם זה היה במעמד חמשה ששה מנינים איש; וזה היה נראה שלא "בעריל זאגט דאס" [= בערל אומר זאת], כ"א כל הקהל. בכלל היה "עפעס א מאדנער רושם" [= הרגשה משונה מאוד]; זה היה כעין הכתרה. אך על כ"ק שליט"א לא היה ניכר מאומה כל הזמן, רק בעת ברכו על התורה בכה קצת, ומלבד זה לא היה ניכר מאומה.

העיקר שכ"ק שליט"א התוועד ב' פעמים: בליל שמח"ת קודם הקפות, וביום שמח"ת אחרי תפלת מנחה (בליל שמע"צ קודם הקפות התוועד הרש"ג שליט"א), והיה בהתגלות גדולה. גם מזג בעצמו משקה להרבה מהנאספים, וגם מזג משקה במיוחד לתלמידי הישיבה. מה לכתוב אין במיוחד, אבל היה בהתגלות גדולה.

היה אחד "וואָס האָט זייער מורא געהאַט אז מ'וועט אים קוועטשן, כי היה אַ גרויסע שטופעניש, ואמר - קוועטשט עם, קוועטשט עם... [= היה אחד שפחד מאד שידחפוהו, כי היה דחפות חזקות, ואמר - דחפוהו! דחפוהו!...] את הסוף לא שמעתי.

לאחד אמר "ער זאָל אָנטאָן דעם רעקל אויפן לינקן זייט" [= שילבש המעיל בצידו ההפוך]. לנג.א. אמר "ער זאָל אויסטאָן דעם טאַיי" [= שיסיר את העניבה] ושיקח משקה. בכלל, הוא היה מאד "אופגעלייגט" [= במצב רוח מרומם]...

עשרה לקראת עשרה

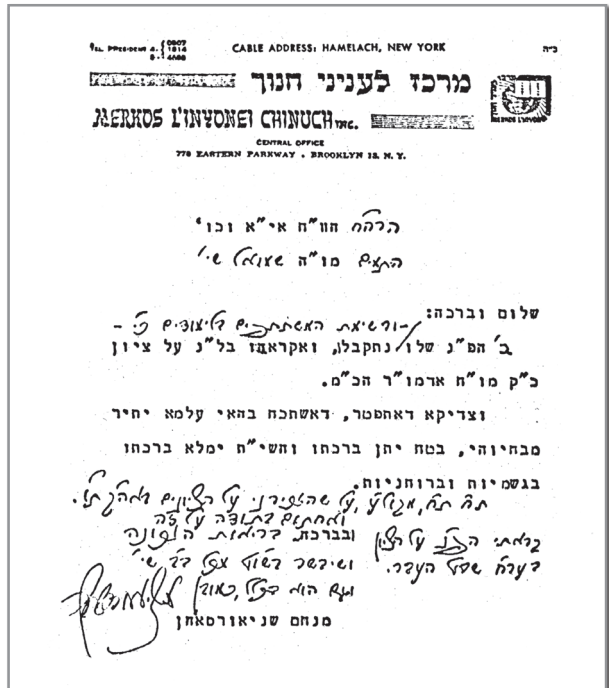
התכונה לקראת יום ההילולא הראשון
ניכרה על הרבי מאד. בתחילת שנת
תשי"א החל הרבי בתנופה חדשה
לקירוב בני ישראל לאביהם שבשמים:
עד י"ט כסלו - על כל אחד מהחסידים
לקרב ולפעול על מנין יהודים. הפתיחה
היתה בהתוועדות שבת בראשית
תשי"א, בה אמר הרבי:

"הנני להציע לכל אחד ואחד מאנ"ש
והתמימים, שעד י"ט כסלו ישתדל
כאו"א לפעול לכל הפחות על מנין
מישראל, בהענינים דמחשבה דיבור
ומעשה. וכשיבוא י"ט כסלו, ר"ה
לחסידות, שבו נעשה הענין ד'אתם
נצבים היום (דא ר"ה) כולכם' החסידי -
יצייר כאו"א לעצמו את פניו של הרבי,
ויאמר: הנה המנין שאספתי - כולכם
כאיש אחד, בהתאסף גו' יחד שבטי
ישראל; על פלוני פעלתי במעשה, על
פלוני פעלתי בדיבור, ועל פלוני פעלתי
במחשבה וכו'".

בהתוועדות שבת פרשת לך לך, עורר הרבי שוב
על הענין, וכך גם במכתבים רבים מתקופה זו.
הבשורות על הצלחת הפעולות גרמו נחת-רוח
רב, כפי שאישר הרבי עצמו (י"ג כסלו תשי"א):

"נהניתי במאד בראותי במכתבו רשימת
שמות המנין אשר פעל עליהם, ובל"נ
אקראם על ציון הקדוש ביום ר"ה לדא"ח
הוא י"ט כסלו הבע"ל".

הרבי המשיך לעורר על הענין גם אחרי י"ט
כסלו, וציין כי ניתן להשלים את הפעולה עד יום
י"ד שבט. הרבי הדגיש כי "יש לידע שזהו ענין
הנוגע להתקשרות עם הרבי, בנפש רוח נשמה,

מענה הרבי לר' שמואל זלמנוב

שהזכירני על הציונים באה"ק ת"ו. ואחתום
בתודה על זה."

בתקופה זו דיבר הרבי בהתוועדות על כך
שהחסידים הולכים בשבת במלבוש פשוט,
ועורר שיחליפו למלבוש ימשי ארוכים. בעת
ההתוועדות, ציין הרבי בחיוך את העובדה שהוא
עצמו הולך בלבוש קצר:

"אע"פ שאני בעצמי לובש עדיין (בימות החול)
'פינדזשאק' (חליפה קצרה)".

אך כעבור זמן מה, בכ"ד טבת, החל הרבי ללכת
בסירטוק גם בימי החול. דבר זה התקבל אצל
החסידים כצעד נוסף לקראת קבלת הנשיאות
הרשמית...

מבט 'חיצוני' על המהלכים לקראת ה'הנחיה'

לא רק חסידים חוו אותן חוויות; גם יהודים שעמדו מן הצד וצפו במתרחש חשו בהן. להלן דברים שנכתבו על-ידי העיתונאי משה קורונה ששהה בניו-יורק באותם הימים: "החודשים האחרונים לשהותי באמריקה היו 'בין מלכא למלכא', ובמשך כל הזמן הזה היה בא אלי מדי כמה ימים חברנו היקר ר' חיים חנוביץ' (מנהיג 'הפועל המזרחי'), שהורתי ולידתו בחב"ד והוא נאמן בית חב"ד, ומבשר לי על ההתקדמות בתהליך בחירת ה'נשיא', היינו הרבי.

'זקני חב"ד', כך בישר לי יום אחד, 'כבר רמזו להרמ"ש (ר' מנחם שניאורסון) כי נתנו עיניהם בו'. יום אחר הוא מבשר לי כי 'זקני חב"ד הביעו שמחתם שהרמ"ש כבר לבש חלוקא-דרבנן, ומשמע מכאן שאמנם הוא נוטה להסכים' וכו'. ר' חיים חנוביץ' היה מספר לי את הדברים במלוא הרצינות והעניין, ואף אנוכי העומד מרחוק התחלתי להתייחס בדרך ארץ לתהליך ממושך זה, ובוודאי גם מייגע ומייסר, של בחירת הרבי.

התחלתי לירד לעומקו של עניין ולהבין כי 'נשיאות' בחב"ד היא ממש עבודת מפרכת. אין כאן מקום להנהגה סתם, כי אם שיעבוד טוטאלי, רוחני וגם גופני, מצד הרבי תוך מסירת כל הכוחות - מבשר ועד רוח ממש. זוהי בוודאי החלטה גורלית בחייו של האיש שבו מדובר, וקל היה לי להבין על שום מה ולמה בעצם תהליך הבחירה וההחלטה הם עניין כה מתמשך.

דווקא בשנה ההיא ש'בין מלכא למלכא' נודמן לי להצטופף בקרב הקהל הגדול שמילא את בית חב"ד (עוד במתכונתו הקודמת, הצרה) בליל 'כל נדרי'... אז כבר אפשר היה להבחין מי הוא המיועד למשרת 'נשיא הדור', בלשון חב"ד. עמדת בתפילה לא הרחק ממנו וראיתי כי אמנם עדיין אין הוא הרבי, אולם גם כבר אינו חסיד סתם. יכולתי לראות כי הוא הוא שיהיה בקרוב מנהיגה של חב"ד ואף 'עבדה'..."

בהתוועדות שבת פרשת ויגש הוסיף הרבי לעורר על כך, סיפר על ההצלחה של הפועלים בזה והתבטא בצורה מיוחדת על הציות לו:

יש להזכיר שוב את ההצעה שכאו"א "יגיש" לרבי מנין של יהודים שפעל עליהם במחשבה דיבור ומעשה. ישנם כאלה שבתחילה התהלכו עם "מרה-שחורה",

ח' ויחידה". גם באיגרותיו המשיך הרבי לעורר על קירוב המניין, ובאחת מהן, מיום ג' דחנוכה תשי"א, הוא כותב:

"אתענין לדעת מה היו הפעולות במה שדברתי עמו טרם נסעו על אודות עשית המנין וכיו"ב".

"בשמים מחכים לך!"

בויליאמסבורג של אותם ימים התגורר יהודי בשם יהודה לייב, שהיה רחוק מרחק רב מחיי תורה ומצוות. באחת השבתות חלתה בתו במחלה קשה ואושפזה בדחפיות בבית הרפואה כשהיא במצב קריטי. רעייתו, שחיפשה מזור לנפשה, הפצירה בו שיפנה לצדיק לקבלת ברכה. האיש, שראה במופתייהם של צדיקים סוג של "קונץ" לצורכי פרנסה, החליט לצאת ולנסות את מזלו אצל כמה מהצדיקים שהתגוררו באותה הסביבה.

הוא עבר בכמה וכמה חצרות והציע סכום עתק של עשרת אלפים דולר - הון רב באותם ימים - בתנאי שיקבל הבטחה מפורשת לרפואת בתו. אולם, אף אחד לא נאות ליטול על עצמו את האחריות ולהבטיח הבטחה שכזו.

במוצאי שבת הגיע ל-770, בשעה שכבר אחזו בתפילת ערבית. הוא ביקש להיכנס אל הרבי באופן מיידי, אך המזכיר, הרב חודקוב, הסביר לו כי הדבר אינו אפשרי כעת. לאחר שהתעקש וסיפר את דחיפות העניין, נכנס הרב חודקוב אל הרבי לאחר ההבדלה, וכשיצא הודיע ליהודי שעליו לשוב למחרת בבוקר. האיש רטן בלבד; הוא הרי מוכן לשלם סכום נכבד, וכיצד דוחים אותו למחר? אך בלית ברירה שב לביתו.

בבוקר קיבל טלפון מבית הרפואה. הרופאים, שנשמעו מופתעים, דיווחו כי במחלה זו המצב נוטה להשתנות במהירות לטוב או למוטב, ואילו אצל בתו חלה תופעה חריגה:

מזה שתיים-עשרה שעות שהמצב נותר יציב לחלוטין. הוא ערך חשבון מהיר ונדהם לגלות כי השעות הללו חופפות בדיוק לזמן שבו שהה ב־770...

כאשר נכנס אל הרבי בבוקר, אמר לו הרבי כי בשמים ממתנים להחלטתו ושבחו תלויה בו. "אם רצונך שבתך תבריא", אמר הרבי, "עליך לקבל על עצמך שלושה דברים: שמירת שבת, הנחת תפילין וכשרות". האיש ניסה להתמקח והציע להגדיל את סכום הכסף, בטענה שאינו מסוגל לעמוד במטלות הללו. הרבי השיב לו בנחת אך בתקיפות: "אינך מנהל כאן משא ומתן איתי; אני רק מציג בפניך את המציאות כפי שהיא. בשמים מחכים לך".

ענה היהודי ואמר כי הוא מקבל על עצמו את הדברים, אך התוודה שאינו יודע כיצד מניחים תפילין. ענה לו הרבי כי התמימים יסייעו לו. במשך תקופה ארוכה הגיע בכל בוקר ל־770, שם סייע לו ר' בערל יוניק בהנחת התפילין עד שלמד לעשות זאת בכוחות עצמו. ובתו, כמובן, הבריאה לחלוטין.

המעשה אירע בימי הקיץ, ובשבת פרשת ויגש שלאחר מכן ערך היהודי קידוש גדול וסעודת הודאה ב־770. הרבי יצא להשתתף בקידוש, ובשיחה פתח במילים: "ויגש אליו יהודה" - כשהוא רומז בשמו על בעל השמחה...

שבשביל זה יצטרך לפעול על עצמו אתכפא גדולה ולציית ל... [ואמר את שמו הק']... ובכל אופן, גם אם אין הדבר מתקבל אצלו, יעשה זאת מתוך קבלת-עול, וכולי האי ואולי כו', ועלידי זה יצליחו בכל עניניהם בגשמיות וברוחניות.

רק לא באופן רשמי

בתחילת שנת תשי"א התקיימו בארץ ישראל הבחירות לעיריות. החסידים התחבטו כיצד לנהוג, ותלו עיניהם ברבי בציפייה להוראה. בערב ר"ח כסלו - כחודשיים לפני קבלת הנשיאות - ענה על כך הרבי במברק כללי, שנשלח אל הרש"י זיין והר' משה גורארי:

כיון שלא ידעו איך יצליחו להשיג מנין של יהודים. ובסופו של דבר, השיגו יותר ממנין, שני מנינים, ויותר מזה. לעומת זאת, ישנם כאלה שעדיין מתדיינים בדבר ושואלים מי אומר שצריכים בכלל להשיג מנין?!... והמענה אליהם - שלא יפסידו מאומה אם יקיימו הצעה זו, שהרי ממה-נפשך: אם יש צורך בכך בשביל חיזוק ההתקשרות - בודאי טוב, וגם אם לאו - לא הפסידו מאומה. כי נוסף לכך שלא עשה על דעת עצמם, אלא כתלמיד שסומך על הוראת בית-דין [הוראת הרבי...], הרי בנדו"ד הצעה כשלעצמה - לקרב מנין של יהודים אל הרבי - היא בוודאי טובה וחיובית!

ומעלה נוספת בקיומה של הצעה זו -

גורארי" .. בטח יאשר קבלת המברקה
ומהתוצאות בזה, ות"ח מראש".

במכתב מחנוכה אותה שנה, הודה הרבי לרב זוין
על פרסום הוראתו בעניין זה: "ת"ח על טרחתו
בפירסום דעתי והצעתי בענין הבחירות".

הנה כי כן, במכתב רשמי מאת המזכירות נכתב
בגלוי: "כ"ק אדמו"ר הרמ"ש שליט"א", אף
שהרבי טרם קיבל את הנשיאות.

רוח זו נושבת בבירור גם במכתב־יומן הבא:

אור לעשרה בטבת תשי"א:

בודאי הנך מתעניין לדעת מהנעשה
כאן בבית כ"ק אדמו"ר הכ"מ, ומשום זה
אכתוב לך החדשות: כמעט קרוב לודאי
שקבל עליו כ"ק אדמו"ר את הנשיאות. לא
בגילוי אבל "אום־אפיציעל" [= לא רשמית]
הוא מתנהג כן: מקבל ליחידות שלשה
פעמים בשבוע, בליל א, ג, ה; היחידות
מתחיל משעה 8 בערב וכמעט בכל פעם
נמשך עד שעה אחר חצות, ולפעמים עד
שעה 2 אחר חצות.

הבאים הם מאנ"ש וגם הרבה שאין להם
שייכות לאנ"ש. הבחורים וכן היונגע־לייט
כותבים לו בהמכתבים ובהצעטליך "כ"ק
אדמו"ר שליט"א". כן לקריאת התורה
קוראים אותו כמו שקראו את כ"ק אדמו"ר
הריי"צ הכ"מ: "יעמוד אדוננו מורנו ורבינו
בן הרב ר' לוי יצחק", וכבר אינו מוחה לכל
זה. כן יש הרבה ענינים מופתים בעניני
רפואות וכדומה, הוא עונה לכל השאלות
בגור".

מאמרי חסידות אינו אומר עדיין, אבל
כנראה אחר יו"ד שבט יתחיל - זה רק
השערה ולכן אין לפרסם אודות זה. אבל

"במענה לשאלת רבים, נא לפרסם דעתי
הצעתי ובקשתי להשתתף בהמון בבחירות
לעיריות, ולהצביע בעד רשימות חרדיות,
באופן שיובטח מספר הכי גדול של חרדים
בעיריות. בתודה ובברכה".

למחרת, נשלח העתק המברק באגרת המזכירות
אל הרש"י זוין, ובה נאמר:

"תמול נשלחה מברקה מאת כ"ק אדמו"ר
הרמ"ש שליט"א על שם כת"ר והר"מ שי"

ב"ה, ט טבת ה'תש"א, ברוקלין, נ"י.

הדרה חו"ח א"א נ"מ וכו' מהר"ב שליט"א

שלום וברכה
הנהגה
הקונטרס לחשפה בבמה "סיום אחד קשר חדש מיום הסתלקות ב"ק מ"א
אדמו"ר זצוקלה"ה נב"ם זי"ע הכ"מ וכמו קונטרסים הקורמים, הוא ליכוח בו
האם הריים ואם מביאנו בטרם, זכות מל' ויזכר ובירור, ועל ידי זכור נוסף
למסמ' ממיכיס וחסות אורח למסעלה ומסבילים אותם בסוב,

וכמבואר בהקדמה הקונטרס, שיש לומר אשר לאחר יא' הודש מתחיל סדר חדש בעליות הנשמה בג"ע גומא (כמו שבאלו השייכים לזה עולים אז משהיננו לג"ע)

וא"כ על כל המקושרים החובה והזכות להתעלות גם הם ממצבם ומעמדם עד
ענה למען לא תהי' חלישות ח"ו בהתחמרות, ואדרבה.

וואפניי העהקטרוה כבר ביאר כ"ק מו"ח: אדמו"ר הכ"מ בכ"מ.

כן באחי לחציע, אשר מעתה ועד יום היארצייט (יו"ד שבט) עלי' תבאח
אחרי עלי' הנ"ל, כי הרי אז מתקוררים הענינים דיום ההסתלקות, ישחל כל אחד
בהוספה בלי נדר בשלשת הקוין דתורה עבודה וגמ"ח. והוא:

א) יגמור עד היארצ' חמשה פרקים משניות (משנה או חיות נשמה, אשר חמשה
שמות נקראו לה) בע"פ או בפנים. ומה טוב—שילוקו באופן כזה אח כל חש"ס
משנה. ויוכלו לצרף יחד איזה ביהכנ"ס או קבוצי אנ"ס.

(ג) אמירתם בכל יום ובאופן סגמור לענין זה כל ההחליט פעם אחת.

ג) יתן בכל יום עד היאר"צ (כמובן מלבד בשבתות) צדקה "קודם חתמלה או לאחר", בפרוטות היינו במטבעות קטנות שאדמו"ר הזקן קוראם "קטקטים" ולשנות המסטר מסעם למעם כרי שלא יעשה לחיוב נדר, ולחלקם אח"כ לצדקות שונות".

ונוסף על כל זה - שעד ה"א"ר ילמוד בע"פ ויחקוק בזרזונו ממאמרי
תורה כ"ק מו"ח אדמו"ר ה"כ"ם, ובפרט המאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באחי לגני,
ובפרט ער) כולו או חלק ממנו - אשר ע"ז תורתו שוכנת בקרביו גם כשעוסק
במשיגים דשמה.

ומובן אשר כל המוסף בכל הנ"ל - מוספין לו.

המצפה להתבסס מחוצות הטובות בכל הנ"ל
מנחם בן יאורמיה

חשקה בבית: בסיום אמירה הקדיש ריא' חדש יש אומרים דמונים מיום הקבורה
(לבוס מובא בא"ר סקל"ב) נועם מגדים לבעהמ"ס פרמ"ג. קצשו"ע סכ"ו סי"ו.
נהרי אפרסמן חו"ר ס"ז).

א. שומר ציון הנאמן דף טז שכן נהגו כל חפוצותינו. וראה ילקוט דת ודין

והנה רבנו הזקן מסק (ש"ע א"ח רס"א) דאומרים קדיש מיום המיתה גם קודם
הקבורה, כ"ק מ"ח ארמו"ר הכ"מ הורה שנהגו היא צ"מ מיום המיתה אף בשנה

ידוע דכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע נצטער על טהומות יום א' באמירת קריט די א' חדשים. כמדינא קרוב לודאי, טכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ חסידים

א' דכשזאמר אפילו יום אחד ב' חודש למנהגנו שאין אומרים אל
יא' חודש - הוי בזיון הנמטר דמהזיקו כרע, ח' ו' - ולכן ב' דאפילו בן

החגיגה, דאין בזה זילתא כיון שראים שאינו אומר קדיש, ויוצא גם לדקה הא', עקמט"כ ברמ"א ס"ס ע"ו: יחלל ויותר מועיל מקדיש בו, וצ"ק שלא נמצא

באחרונים ספרו זה. וכל השם רחמי ש"ס. למסד אסירה הקדש מחזרה על
 בדרו בעניי ההמון הנחמד. וק"ל. ואכ"ל.
 בדרו בראר: ראה הקדמה לקונטרס פורים הש"ת.

ע"ס מרז"ל (שבה קנב, ספ"ב). וריאור. מידור מוס שער הל"ג בעומר.

תהלים: ראה ברכות ג, ב. ד"ה לפיכך נק' שמם סופרים, חרצ"ט.
קורם ר"ח: הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר ה"ק לאבל קל כל יב"ח.

[illegible][illegible]

הגהות הרבי על המכתב ליום ט' טבת תשי"א

זה, באופן שיגמור עד היא"צ כל התהלים פעם אחת.

ג) יתן בכל יום עד היא"צ (כמובן לבד שבתות) צדקה "קודם התפלה או לאחר" בפרוטות, היינו במטבעות קטנות שאדמו"ר הזקן קוראם "קשקשים", ולשנות המספר מפעם לפעם כדי שלא יעשה לחיוב נדר, ולחלקם אח"כ לצדקות שונות.

ונוסף על כל זה, שעד היא"צ ילמוד בע"פ ויחקוק בזכרוננו ממאמרי תורת כ"ק אדמו"ר הכ"מ, ובפרט המאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני קוני' ע"ד) כולו או חלק ממנו, אשר עי"ז תורתו שוכנת בקרבו גם כשעוסק במילי דעלמא; ומובן אשר כל המוסיף בכל הנ"ל מוסיפין לו". עכ"ל.

הענינים א' וג' וכן אודות המאמר דיום ההסתלקות דיבר ב"ט כסלו, ובאמצע הפסיק כדי לחלק המשניות, והמתין עד שיחלקו פעם אחת. כל השיחות יוצאות לאור ולכן איני מוכרח לכתוב במכתב מה שדבר, ואם אינך מקבל השיחות נא להודיעני ואשתדל לשלוח השיחות והקונטרסים.

נבר כתבתי לאחד...

אמנם גם בימים אלו המשיך הרבי לדחות את בקשות החסידים בכל הקשור לנשיאות הרשמית. והנה דברים מאגרת י"ג כסלו תשי"א:

"בענין מה שכותב בהנוגע לסדר כמו שהי' אצל כ"ק אדמו"ר הכ"מ כו' - הנה כבר כתבתי לאחד, שהרי לזה נצרך שיהיו אצלי

הוא מתועד בכל שבת מברכים, ומשבת מברכים מרחשוון התועד "יעדע צווייטע שבת" [= כל שבת שניה]. כן היה התועדות גדולה בחג הגאולה י"ט כסלו - הנוכחים היו יותר מ־600 איש, מה שלא היה מאז שכ"ק אדמו"ר הכ"מ בא לפני 10 שנים לניו־יורק, ולא יכלו להכנס לבית־המדרש ששם התועדו, וזה בלי גוזמאות.

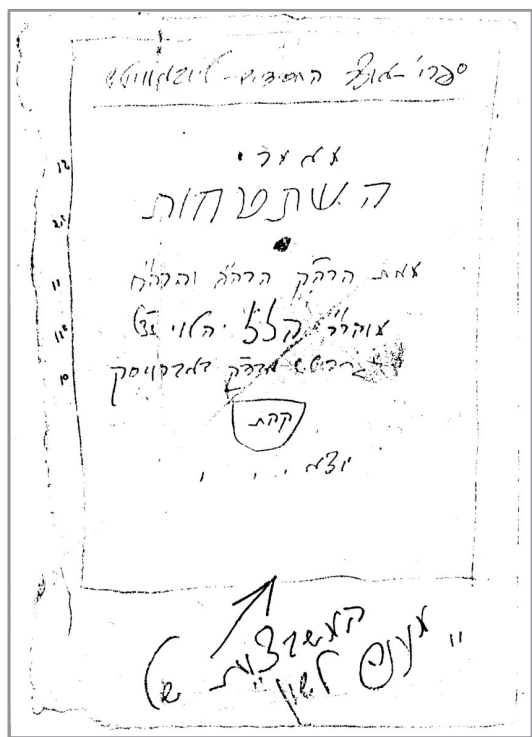
בכל ער"ח הוא נוסע להאוהל הק' וקורא שם הפדיונות; הקהל אינם הולכים עמו, רק איזה בחורים או יונגעלייט. היום היה הסיום לאמירת הקדיש והיה על האהל הק'. אחר תפלת מנחה, קודם הילוכו לביתו, דיבר איזה דיבורים. כן ליום זה נדפס קונטרס הכולל המאמר האחרון מה'המשך' שהתחיל בר"ה, ורשימה שנרשמה ע"י כ"ק אדמו"ר הכ"מ בחורף תש"י.

בצירוף לקונטרס זה שלח הרבי מכתב (ט' טבת תשי"א), ותוכנו אכתוב לך כאן מפני שזה נוגע לפועל, וזלה"ק:

"כן באתי להציע אשר מעתה ועד יום היארצייט (י"ד שבט) - עלי' הבאה אחר עלי' הנ"ל, כי הרי אז מתעוררים הענינים סיום ההסתלקות - ישתדל כ"א בהוספה בלי נדר בשלשת הקוין דתורה עבודה וגמ"ח והיא:

א) יגמר עד היא"צ חמשה פרקים משניות (משנה אותיות נשמה, אשר חמשה שמות נקראו לה) בע"פ או בפנים, ומה טוב שיחלקו באופן בזה את הש"ס משנה, ויוכלו לצרף יחד איזה ביהכ"נ או קיבוצי אנ"ש.

ב) אמירת התהלים בכל יום ביחוד לענין

שרטוט שער החוברת 'מאמרי השתדלות' לר' הלל מפאריטש בכתב ידו הק' של הרבי שיצאה לאור לקראת י"ד שבט תשי"א ובה הוראה למדפים להעתיק את מסגרת ה'מענה לשון'

במעשי ידי ובעבודתי אשר עלי' מסרתי
את נפשי?..."

אש תמיד

בחודש כסלו נוסף עוד צעד, שהביע את נשיאותו הכמעט־רשמית של הרבי - לא רק ביחס לחסידים להוטים, כי אם גם כלפי כלל ישראל:

לקראת י"ט כסלו, שלח הרבי אגרת־קודש לאדמו"רי ומנהיגי עדות חסידי פולין, בה עורר אשר כיון ש"ט כסלו הוא יום ההילולא רבא

כחות עצמיים המתאימים לזה, וכן בנוגע לכחות הגלויים, וכן בנוגע לג' הלבושים דמחדו"מ וכו".

"גוואלד גוואלד!"

עומס העמל של הרבי בתקופה זו הוא כמעט בלתי־נפס; כשבמקביל לעסקיו האישיים בתורה ותפילה, יחד עם הנהגת החסידים בעולם כולו, המשיך הרבי בעסק מתמיד בשימור והרחבת הפעילות של "מרכז לעניני חינוך" ושאר המוסדות.

בח"י כסלו תשי"א קיים ה"ועד המרכזי להחזקת המוסדות" אסיפה כללית עבור תמיכת והחזקת המוסדות. הרבי שלח אגרת "אל כל המשתתפים בהאסיפה להחזקת המוסדות מרכז לעניני חנוך, מחנה ישראל, קה"ת - המוסדות מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ ובנשיאותו והנהלתו", ובה נאמר:

"השעה דורשת בתכיפות מאת כל אחד ואחת מאתנו כולנו, לזכור על דבר החוב והזכות הקדוש המוטל עלינו. והעיקר לעשות בפועל במילוי חובתנו זו, והוא: להיות מן העושים והמעשים ככל יכלתנו להחזקת מוסדות אלו, אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ טיפחם, ריבם והשקיע בהם מיטב כוחותיו; ות"ל ניכר כח האומן בכלי.

ובפרט שאין ידי האומן מסולקות, ח"ו, מכלי זה, ומה עד כאן עומד ומנהל - אף להלן עומד ומנהל...

גוואלד גוואלד, עד מתי אנו מחשים? במה נצטדק, ומה נענה על שאלת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ: הזאת היא השתתפותכם

- לסדר מסבות והתועדות של כל אלה
אשר השפעתו עליהם; אשר בהתועדות
אלו יתעוררו בפרט לעבודה בהפצת
המענינות - מעינות תורת הבעש"ט
תלמידיו ותלמידי תלמידיו - חוצה, ובכלל
לקביעות עתים לתורה, שמירת המצוות
בהידור, ואהבת רעים וזיכוך המדות ע"פ
תורת החסידות".

הרבי בא על החתום:

מ. שניאורסאהן - חתנא דבי נשיאה כ"ק
אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ
זי"ע הכ"מ.

מעניין לציין, כי כאשר הגיעה האגרת לארץ
הקודש, אל כ"ק הרה"צ הר' אהרן מבעלזא,
העיר משמשו ר' שלום פויגל: "ראו, אברך צעיר
מציע לכם מה לעשות!...". בשמעו זאת, היסה
אותו האדמו"ר מבעלזא ואמר לו:
"שלום, שלום, חזור בך!! הנך משחק באש,
היזהר בגחלתן שלא תיכוה!"

בערב חג הגאולה י"ט כסלו שיגר הרבי מברק
כללי, הראשון מסוגו, לכל רחבי תבל:

"בקשתי מאנ"ש להתועד ביט"כ ובנר
החמשי הבע"ל, בהשתדלות לצרף גם
שלא מאנ"ש ולסדר הפצת מעינות דא"ח
חוצה. בברכת הצלחה. מ.ש."

נגדיל בשלשלת חבוקה

במכתב אישי מיי"ז טבת תשי"א, מתאר ר' מרדכי
דובינסקי את המתרחש באותם ימים בבית-
חינו, ובין הדברים כותב:
מקווים כי יוגמר האוהל ליום היארציט.

והיה נשאל (הוא) אולי
אולי וזמן ש' נראה ש'
כ' צוה יצאור הפ' ש'
הי"צ אקד' נצ"ו ב' נראה:
~~הי"צ אקד' נצ"ו ב' נראה:~~
אויף וואס ווארט אצ"ו,
אצ"ו ווארט אצ"ו אצ"ו,
אצ"ו ווארט אצ"ו אצ"ו,
אצ"ו ווארט אצ"ו אצ"ו.

פענוח: ולהיות נשמע תמיד באזנינו
מוחנו ולבנו קול קריאתו של כ"ק מו"ח
אדמו"ר הכ"מהוצא מקרב נפשו פנימה:

אויף וואס ווארט מען, מען איז דאך
מעכב די גאולה. עס איז שוין ערב שבת
נאך חצות!

[= על מה מחכים? הרי מעכבים את
הגאולה. כבר ערב שבת לאחר חצות!]

של הרב המגיד ממעזריטש ויום גאולת אדמו"ר
הזקן, לכן:

"מתוך תשומת לב לחוב הקדוש המוטל
על כל ישראל, וביחוד על מנהיגי ישראל
בכלל ועל מנהיגי עדות החסידים בפרט,
וזכות הגדולה שלהם - להפיץ מעינות
החסידות. . הנני להציע בזה, לכקמ"ע,
אשר ביום הבהיר הזה, הוא יום י"ט כסלו
הבע"ל, או גם בשבתות שלפניו ושלאחריו

מתכוונים בוודאי לרבי חותני - הוא מראה עתה ענינים נפלאים יותר מבחיים-חיותו].
 בכלל - כל עניניו תולה בכ"ק אדמו"ר צוקלל"ה הכ"מ. איך שיהיה, נקווה כי סוף-סוף יקבל את הנשיאות עליו באופן רשמי ויוסרו כל המניעות והעיכובים.

רצוננו למלכנו

ביום שני כ"ג טבת, ערב יום ההילולא כ"ד טבת תשי"א, אירגן ה'ועד' שנוסד לזרז את קבלת הנשיאות אסיפה, בה השתתפו החסידים והתמימים מניו-יורק, בהשתתפות נציגים מקהילות אנ"ש מכל רחבי ארצות-הברית. במהלך האסיפה חתמו כל הנאספים על "כתב התקשרות", שנערך על-ידי זקני החסידים (בראשם המשפיע ר' שמואל לויטין), שדנו בכובד ראש על כל תיבה שבנוסחו.

בליל כ"ד טבת, אחר תפילת ערבית, נכנסה אל הרבי משלחת של כשלושים איש, למסור את "כתב ההתקשרות" בשם כל אנ"ש ברחבי תבל. כל הנוכחים היו שרויים בהתרגשות עצומה. כאשר נכנסו, שאל אותם הרבי: "וואס ווילט איר?" [= מה רצונכם?]. הם ענו שרוצים לתת "מכתב", והושיטו את כתב ההתקשרות.

הרבי לקח את ה'כתב' בידיו הק' ובקראו את השורה הראשונה - סגרו מיד

השנה עברה במהירות כה גדולה; נדמה שרק אתמול אירע האסון, אך דפי הלוח נתמעטו, וככה עברה שנה שלימה כבר. הנחמה היא - כי "זה ינחמנו" באסוננו.

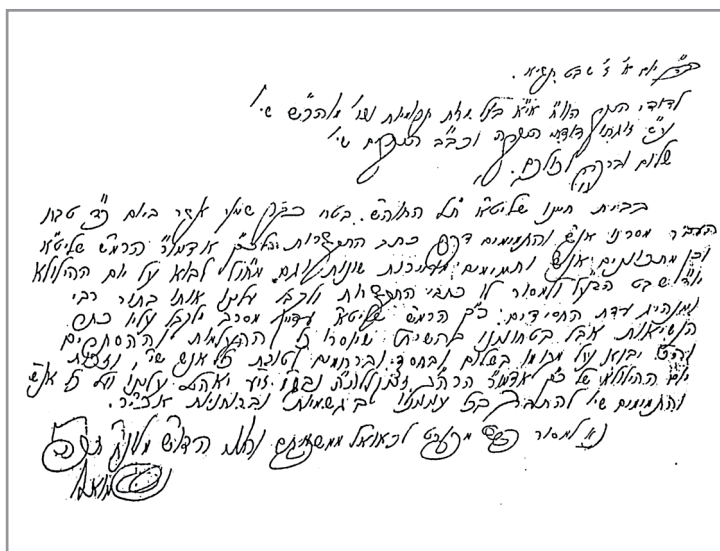
הר"א סימפסון נכנס אליו בימים אלו, ולפני יציאתו אמר: "מ'זעט פון רבין

לעצטנס ענינים למעלה מדרך הטבע" [= רואים לאחרונה אצל הרבי ענינים שלמעלה מדרך הטבע]. מובן שבאומרו זאת התכוון אל כ"ק שליט"א.

וענה לו: "איר מיינט דאך א וודאי דעם רבין דעם שווער - ער ווייזט יעצט ענינים נפלאים מער ווי בחיים-חיותו" [= אתם

הרה"ח ר' מרדכי דובינסקי

מכתב מר' שמואל זלמנוב ובו הוא מתאר את מסירת 'כתב ההתקשרות' לרבי בכ"ד טבת

ב"ה, ערב שבת קודש כא טבת ה'תשי"א,
ברוקלין, נ.י.

היהם חז"ח אי"א נו"מ וכו' סהרלצ שי' הלו

שלום וברכה: רצא אנכי האצא מלח-בדמיה (ל' רמ"ו הל' מוסג"פ החוברת ליום כ"ד טבת הבע"ל, הוא יום ההילולא של רבנו הזקן, ובבקשה לזכות את הרבים בחוברת זו, ולהשדיר בחלוקה הש"ס במקומו וסחננו, אם בפ"ע או ע"י צירוף עם אלו הנמצאים במקום אחר, וכמבואר בהחוברת.

ר"ש לומר אשר באופן כזה ישנם כמה ענינים: א) ח"ח של המסכתא אשר לקח לחלקו, ב) כספו של לימוד כל הש"ס הוא יותר גדול מאשר לך ללימוד כל המסכתא אשר בך, שלכן נחוצק את דבר חוש - סעודה ושמחה לעוסין במרה של חורה דוקא, כך לימוד המסכתא בחור חלק מלימוד כל הש"ס גדול יותר מלימוד המסכתא בפ"ע, ג) ע"י השתתפות עם שאר הלוקחים חלק בחלוקת הש"ס - יש לו השכיכות גם להשכיל לומר כל הש"ס כולו, ד) ע"י השתתפותו הנ"ל, אולי אשר יתקשה ללימוד בעשרה ויותר, שגדל מעלתו על הלימוד בתורה - ויהי רצון אשר י"ק חנה זו כל בעל ההילולא, הנה ישרט בשמחו בימי אור וספע רב זכותו להגן מגן נפשונו עלינו ועל כל ישראל מסקור חיים וחי' החיים להקלות מעלה מעלה בעילוי' אחר עילוי' ולקשרם בקשר אמיץ וחזק בה' אחד ע"י החורה דבה מקשרין ישראל בקב"ה.

ובפרט בשנת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר הז"ל, אשר, בלשון סתתו
בני כ"ק אדמו"ר הזקן, נוטל כבוד מביח חינו עשרת חסידיו נזר ישראל צפיר
הפאה"ר עד כי בעלה רידן, ה"י, יסלח לנו גואל הצדק ויוציאנו מאפלה לאורה,
הקצין ורננו שוכני רצון, וישימנו פלאות חסידיו, חורן ה' חסידים משיב
נפש, אמן, כבודיה רצון.

מה שאוס אמת אמת דת שרה-ספרת
אשר בן עזובה? - ע"ה הזוהר יתרוך ד"ה האמת
א ואל זה שרץ דיות ע"ה הדין א' פ"ה א"ס.

בגמרת של תורה: רמ"א בשו"ע או ח"ס ספרים ט' - והוא מיל"ט (מ"א, ג) - לענין
 של ישראל בשמחה יתרה בסיום הש"ס מבסיום מטכא, אף שגם זו
 מעורר מצוה היא (שם רמ"א סחנ"א ס').

כך לימוד המטכ"ת כו': כמה דוגמאות לזה, ואחת מהן: לר"ס לקיס דחצי סעור
מוחר, אם חושב להשלים אסור (ירושלמי תרומות פ"ה ה"א). - וראה סער היחוד
והאמונה רפי"ב.

ובאלו לומר כל הש"ס: - עד"ו יס לחקור בשוחפות אם יס לכא"א כל הנכסים,
ואם יס לכא"א חלק בכל חלק מהם, ובנד"ו יס להביא דאי' מעונס יד-גרמורבה
מה טובה דמלאכה ששקטא שנים (שנה צג, א וסס) הלכה דאם דא אינו יכול
זה א"י שנים חייבים ודי בשעור אחר שניםה - (ואפילו למאן שפליג - י"ל
דסאני שבי ריש קרא יתרה למעומא) וגם בעד"ו יס לכא"א בפ"ע אינו יכול: בעלי
עסק מפני הציווי דהנהג בהם סנהג דרך ארץ, ויטבאי אוהל - מפני החיוב בלימוד
שאר חלקי התורה, ועי"ג ס"ל חכם צבי ס"ב בפ"ב בסע' הרשב"א דמקלס שבת הנה
גם דא יכול וז"ל שנים חייבים" - טוב מצאתי הרא"ה סמכה בשו"ת נחלה לישראל
ומצינ' לחבו"ס ס"ב סקנ"ב - ק"ס למחרש"ק, מחנה אפרים זכ"י ומחנה ס"א -
ואמ"ל.

דנתשג בלימוד בעשרה: ראה מג"א סתרפ"ז טק"ג. ר"ח ליומא (נא, א): סטת ראסון קרבן אבוב הוא, דבכנופיא אחי, דהא כל ישראל חייבין לעשותו.

שאלה: "האם יש להחליט על שאלה זו?"

ב"ה _____ להרש _____ ה'תש"א _____
הנהלת חלוקת הש"ס ע"י "מחנה ישראל"

*און איך נעם בל"ג די מסכתא _____ בעט געבן מיר א מסכתא ע"פ הגורל. דערמיט בעט איך ארייננעמען מיר אין רשימה פון חלוקת הש"ס כד, טבח ה'תשי"א

מכתב כללי פרטי אודות חלוקת הש"ס בצירוף כרטיס הצטרפות מטעם 'מחנה ישראל' המיועד למילוי ושליחה למשרדי הארגון

"נגד כל הסיכויים"

כאמור, גם בימים אלו, שקדמו לקבלת נשיאותו באופן רשמי, נגלה הרבי לעיתים בהנהגה פלאית ומעל לדרך הטבע, אלא שהרבי הקפיד להדגיש כי אין אלו אלא פעולותיו של הרבי הריי"צ, הממשיך להנהיג את חסידיו גם עתה.

מעשה מעין זה סיפר ר' יואל כהן:

בימים ההם למד בישיבה ב־770 בחור בשם צבי צאלער. לצבי היה חבר קרוב שנטש את דרך היהדות ועזב את הישיבה; הוא בטח בחוכמתו האישית וסבר כי יוכל לפלס לעצמו נתיב משלו. אלא שבאותה עת רחשו שמועות על מלחמה המתרגשת ובאה, והצבא החל בגיוס המונים. בעוד שתלמידי הישיבה היו פטורים מחובת השירות, אותו בחור, שעזב את כותלי הישיבה, מצא את עצמו תחת סכנת גיוס ממשית.

הרה"ח ר' צבי צאלער

מתוך דאגה כנה, הציע לו צבי להיכנס לרבי ולבקש את ברכתו. הבחור, ברוח של זלזול, הגיב בביטול: "מה הוא כבר יכול לעזור, ואיני מתכוון רק אליו, גם השווער שלו מה יכל לעזור?". אולם, כיוון שלא מצא מוצא אחר, נתרצה לבסוף ונכנס ליחידות. כשחזר, הפטיר כלפי חבריו בניצחון: "הנה, אמרתי לכם שלא יצא מכך דבר; הרבי כלל לא התייחס לשאלתי".

הדבר גרם לנמיכות־הרוח בקרב התמימים. צבי, שלא הרים ידיים, שאל את חברו: "האם טבלת במקווה קודם שנכנסת לקודש פנימה?". כשענה בשלילה, הזדעק צבי: "וכי כך נכנסים אל הרבי?!". הוא התווה עבורו סדר הכנה רוחני לכמה ימים, שכלל טבילה במקווה והכנה ראויה, ורק לאחר־הן נכנס הבחור שוב ליחידות.

הפעם, ה"יחידות" היתה שונה בתכלית. הרבי פנה אליו ואמר: "המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ". הרבי הורה לו לקבל על עצמו לימוד קבוע בכל יום (דף או עמוד גמרא), וכך יזכה להשתחרר.

לאחר מכן שאל אותו הרבי, באיזו עילה רפואית הוא מתכוון להשתמש כדי לקבל פטור. הבחור סיפר כי כשנולד, סבל מבעיות בלב, ועל כן ינסה להתלונן על כך. הרבי ביטל את דבריו בתנועת יד. הוא הציע בעיה תורשתית משפחתית אחרת, אך גם לכך הגיב הרבי בביטול.

לפתע שאל אותו הרבי: "האם סבלת פעם מכאבי שיניים?". הבחור השיב בשלילה. "ומה בדבר הוריקן? האם הם סבלו מכך?". שוב ענה הבחור בשלילה. נענה הרבי ואמר: "דערפאר קלאג זיך אויף די ציינער!" [= דווקא משום כך, תלונן על השיניים!]. בהדגשה זו ביקש הרבי להראות לאותו בחור כי זהו "מופת".

הבחור פעל כהוראת הרבי, התלונן על שיניו, וקיבל מיד פטור משירות צבאי. זמן קצר לאחר מכן, בשיחה עם המזכיר ר' ניסן מינדל, אמר לו הרבי - בהקשר למכתבים הרבים שנשלחו לרבי בבקשה שיקבל על עצמו את הנשיאות: "אני אווז שהשווער פועל ונמצא עמנו; ולראיה, המופת הברור שהיה לאחרונה: בחור שלא סבל מעולם מבעיות בשיניים - לא הוא ולא משפחתו - התלונן עליהן וקיבל פטור מהצבא..."

כתב התקשרות לכ"ק אדמו"ר הרמ"ש שליט"א; וכן מתכוננים אנ"ש והתמימים מעיירות שונות וגם מחו"ל לבוא על יום ההילולא יו"ד שבט הבע"ל ולמסור לו כתבי התקשרות ולקבל עלינו אותו בתור רבי ומנהיג עדת החסידים.

כ"ק הרמ"ש שליט"א עדיין מסרב לקבל עליו כתר הנשיאות, אבל בטחוננו בהשי"ת שיוסרו כל ההעלמות וההסתרים והכל יבוא על מקומו בשלום ובחסד וברחמים לטובת כל אנ"ש שי, וזכות יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע יאהיל עלינו ועל כל אנ"ש והתמימים שי' להתברך בכל עניינינו בגשמיות וברוחניות, אכ"ר."

להחזיר את הרבי

לקראת יו"ד שבט, הגיע לאמריקא התמים ר' יצחק גולדין. הוא היה ביחידות אצל הרבי יותר

והניחו הצידה, פרץ בבכי עז ותוך כדי בכי אמר: "פליז גייט ארויס, דאס האט ניט קיין שייכות צו מיר!" [= בבקשה צאו החוצה, אין לזה כל שייכות אליי!].

לאחר כ"ד טבת שלחו חברי הועד מכתב לכל קהילות החסידים ברחבי תבל, בו הם מעוררים את כל אחד מאנ"ש והתמימים לחתום על "כתב התקשרות". במכתב זה כותבים הם: "הצעתינו . . שתעשו כתב התקשרות, ולחתום עליו כל אנ"ש והתמימים שבמחנם, ותשלחו את כתב ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר הרמ"ש שליט"א".

כתוצאה מכך אכן התעוררו החסידים ברחבי תבל, והחלו לשלוח כתבי התקשרות חתומים על-ידי החסידים והתמימים, ובראשם זקני ורבני החסידים. וכך כתב ר' שמואל זלמנוב אל דודו, השו"ב הרה"ח ר' שמואל זלמנוב, מזקני החסידים בארץ הקודש:

"בטח כבר שמע אשר ביום כ"ד טבת העבר מסרנו אנ"ש והתמימים דפה

דמעות נשפכו עד אשר ידעו כי חס' ה' על עדת קדשו, והרבי יאות לקבל על עצמו את אדרת הנשיאות החב"דית.

באותה שעה של פרסום הידיעה - שנמסרה על-ידי משלחת מחשובי וזקני החסידים שכללה את רבה הראשי לשעבר של שנגחאי ר' מאיר אשכנזי, ר' שלמה אהרן קזרנובסקי, ור' שניאור זלמן גוראריה שביקרו במערכות היומונים - עדיין לא באה הסכמה רשמית מאת הרבי ליטול את העטרה.

הידיעה התבססה על העובדה שאנ"ש ותלמידי ישיבות חב"ד בארצות-הברית, קנדה ובשאר המדינות חתמו כולם על "כתב התקשרות" שנמסר לרבי שליט"א, יומיים קודם לכן, בכ"ד טבת - שהוא גם יום הסתלקותו של מייסד שיטת חב"ד אדמו"ר הזקן בעל התניא - תוך ציפיה שביו"ד שבט יפול דבר, ותבוא הסכמה רשמית.

כאשר נודע הדבר לרבי, נכנס הוא לחדרו של ר' שמואל לויטין - שם נכחו גם ר' שלמה אהרן קזרנובסקי, ר' שמואל זלמנוב, ור' שניאור זלמנוב - והודיע להם שבכוונתו להכניס הכחשה בשמו על ידיעה שפרסמו שביום יו"ד שבט תהיה "קבלת הנשיאות".

החסידים טענו לפני הרבי בתחנונים שיימנע מזה, משום שבעיתון לא כתבו שהרבי קיבל את הנשיאות; כתבו רק שהחסידים קיבלו על עצמם את "כ"ק אדמו"ר שליט"א" ל"רבי" ואשר מסרו לו "כתב התקשרות" בכ"ד טבת - ואת זה הרי אי אפשר להכחיש... הרבי נענה לבקשה זו. באותו יום רשם ביומנו אחד מתלמידי הישיבה ב-770, את השורות הבאות:

ב"ה, יום ה' וארא, כ"ו טבת תשי"א
כבוד ירידינו הרה"ג והרה"ו
וכו' פוהר"ר צבי הניש
שלום וברכה!
הננו מודיעים בזה לכרומ"ע אשר ביום כ"ד טבת הקבר יום ההילולא של הוד
כ"ק אדמו"ר הזקן זצוקלה"ה נב"ם זי"ע, מטרנו אנ"ש והתפיס"ם דפה בשעסומ"צ
כתב התקשרות לכ"ק אדמו"ר הרפ"ש שליט"א, והננו מצרפים בזה העתקה.
מובן הרבר אשר ענין התקשרות מחסידים לרבה הוא ענין פנימי ונפשי, ולא
שייך בזה כ"כ לתפקיד נוסח ולחתום כחותם על איוה שטר. הנוסח שאנו מצרפים בזה
דנינו בכובד ראש על כל-חובה, וכל פי שחתם עליו התבונן ברציניות אחריות את אשר
הוא עושה.
בטח תקראו את הנוסח בתשדעת לב ואם תמצאו לנכון תוכלו לשנות איזה
תיבות כפי הרגש נפשכם. אבל בכללות צריך להיות הנוסח בקירוב להנוסח שחתמו
פה אשר הננו מצרפים בזה.
הצעתינו איפוא שתעשו כתב התקשרות ולחתום עליו כל אנ"ש והתפיס"ם
שבמחנות, ובעת שתבואו אי"ה לפה על יום ההילולא יוד שבט הבע"ל תמסרו את כתב
התקשרות לכ"ק אדמו"ר הרפ"ש שליט"א.
השי"ת יצליח דרכנו להשלים הכוונה האמיתית, ולהיות קשורים לאילנא
דחיי, הוד כ"ק רבובינו הק', ונזכה לקבל פני סמיה צדקנו והוא - כ"ק אדמו"ר
שליט"א - בראשנו בקרוב פסס.
הועד

מכתב ההתעוררות שנשלח ע"י הועד לקהילות אנ"ש ברחבי תבל

מחצי שעה; לבסוף, לפני שיצא מגן-עדן העליון, בכה הרבי מאד ואמר: "מ'דאָרף זעהן בריינגיין צוריק דעם רבי'ן" [= צריך לדאוג להחזיר את הרבי חזרה]. כשהוא יצא מהיחידות, סיפר זאת ברבים וגם הוא מאד בכה...

בבוקרו של יום חמישי, כ"ו טבת תשי"א, הופיעו בעמודים הראשונים של היומונים היהודיים בארצות-הברית ידיעות שנשאו את הכותרות:

"הרב ר' מנחם שניאורסאהן מתמנה כממלא מקום של הרבי מליובאוויטש זצ"ל".

"הרב מ. שניאורסאהן, חתנו של הרבי מליובאוויטש ז"ל, הוכרז כממלא מקום".

ספק רב אם הקוראים השונים ידעו כמה תחינות, הפצרות ותפילות נישאו על דל שפתותיהם של יהודים רבים בכלל ושל חסידים בפרט; כמה

הרב ר' מנחם שניאורסאהן ווערט דער ממלא מקום פון ליובאוויטשער רבי'ן זצ"ל

א קאמיטע פון ליובאוויטשער זלמן גורארי, איידעם פון קאפיטש-
חסידים האט געשטעלט באזוכט אונזער נער רבי'ן.
רעאקציע און איבערגעבען די נייעס, וועלכע האט רעפערע-
אז די ערת החר"ד אין אשכנז און ווענטרט אלע חב"ד חסידים פון מאנה.
איבער דער נאכער וועלט. האט אויפ-
גענומען הרב ר' מנחם שניאורסאהן, און לעצטען דיינס
איידיעס פון ליובאוויטשער רבי'ן, טען פון רבי'ן ר' שניאור זלמן פון
זצ"ל. אסאך סמאל מקום פון דעם מיר איינציקענישען געווארען צום נייעס
באוויטשער רבי'ן, אלס נשיא און מנהיג פון חב"ד און פארוועסער פון
דער חב"ד גוה, וואס ציט ויך פון רבי'ן ר' שניאור זלמן פון ישיבה, דער
כעל התניא ווידעווען ערוך. צייט נאכ'ן ליובאוויטשער רבי'ן זצ"ל.
די קאמיטע איז באשטאנען פון הרב מיטוואר, א שבת.
מאיר אשכנזי, געוועזענער הויפטריב פון גאנצען מאנה און פון קאנאדע
פון שאנכא, איצט אין ניויארק, הרב וועלכע ויך צוזאמענשטעלן א שבת
שלמה אהרן קאזארנאוסקי, רב פון ליובאוויטשער חסידים, ווי אויך דע-
דער בני יצחק שול אין מיפעלסאן קענאציעס פון מרינת ישראל, ענגאנר
פארק און פון תמארת ישראל אין פראנקרייך, און הרב שניאור
בעכשענאוויטש, און הרב שניאור

הרב ר' מנחם שניאורסאהן
איפגענומען אלס ממלא מקום
פון ליובאוויטשער רבי'ן זצ"ל
אין ארץ ישראל אין שוין מיט איי-
ניגע סאנאטען צוריק אפגעהאלטען
געווארען אן אלגעמיינע אסיפה פון
אלע חב"ד חסידים, אויף וועלכער דער
נייער רבי איז אויפגענומען געווארען
אלס ממלא מקום און א "כתב
התקשרות" אין אים איבערגעשיקט
געווארען קיין ניו יארק.
דער ניי-אויפגענומענער רבי קומט
פון דער רבי'שער חב"ד גוה און
ווערט פאררעכענט אלס איינער פון די
געצייכטע גדולי ישראל פון היינטיגען
דור, אין לומדות, חסידות און קבלה.

כתורות העיתונים מודיעים על קבלת הנשיאות ע"י הרבי.

אסיפה... על כ"ק אדמו"ר שליט"א לא היה
ניכר כלל, רק שבילילה אחרי היחידות'
נשאר בחדרו עד אחרי חצות... כולם
בישיבה מסתובבים בפנים מרוצות, עתה
כאשר יש לנו בחזרה את נשיאנו...

♦

"העשירי יהיה קודש"

ביום ראש־חודש שבט כתב הרבי
שני מכתבים כלליים. במכתב
הראשון פנה הוא "אל אנ"ש, תלמידי
התמימים וכל הקרובים לחסידות
וחסידים די בכל אתר ואתר", ועורר
אשר:

"לקראת בא יום הגדול והקדוש,
הוא יום עשירי בשבט, יום הילולא
של כ"ק מו"ח אדמו"ר... הנני לעורר
אודות מאמרו שנתן להדפיס ליום
ההסתלקות, הוא ד"ה באתי לגני -

הרה"ח ר' שניאור זלמן גוראריה יושב בהתוועדות במקומו הקבוע מאחורי הרבי

במכתב השני פנה הרבי "אל אנ"ש, תלמידי התמימים, המקושרים או השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר":

"במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט הבעל"ט, הוא יום יארצייט הראשון של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני בזה להציע..."

ונתן סדר הנהגה מפורט ליום ההילולא.

לאור הוראת הרבי במכתבו שכל אחד יעלה לתורה בשבת שלפני יום ההילולא, התקיימו ב'770 מנינים רבים ובהם עלו כל אנ"ש והתמימים. לקריאת התורה ירד הרבי לבית המדרש ועמו כל אנ"ש והתמימים.

הרבי עלה ל"מפטיר", ובעת אמירת ההפטרה בכה מאוד; ובמיוחד בסיום ההפטרה, באמירת הפסוק "אל תירא עבדי יעקב". וכן בעת הברכות, באמירת התיבות "המדבר ומקיים", "כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד" - היו בכיות נוראות.

במוצאי שבת ז' שבט, שלחו אנ"ש והתמימים ממונטריאל כתב התקשרות אל הרבי: "בה, מוצש"ק ז' שבט "נר התניא" לפ"ג, פה מונטרעאל.

ב"ה, ראש חודש שבט ה' תשי"א
ברוקלין נ.י.

אל אנ"ש חלמידי התמימים, אל המקושרים או השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקלנה"ה נב"ם זי"ע הכ"מ, ר' עליהם יהיו

שלום וברכה:
במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט הבעל"ט, הוא יום יארצייט של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הנני בזה להציע:
בשבת קודש שלפני יארצייט ישתדלו לעלות לחורה.

י.ו.ס. על מספר הקרואים, אט אין מספר העליית מסטיק - יקראו בחורה בחדרים שונים, אבל לא ישתדלו שמספיק ית' הגדול שבתבונה "בריצוי רוח המנין" או על פי יבחרו ויראו מי שיחפץ לפני החיבה ביום יארצייט, ונכון לחלק שיחפץ אחר, ערבית, שני - שחרית, שלישי - מנחה כדי לזכות ביה מספר יותר גדול של אנ"ש.

להדליק נר חמיר, אם אפשר בקל - נר של שעה.
בשעת התפילות ידלקו חמשה נרות.

אחר התפילה, (בבוקר - אחר אמירת החליט) ילמדו (יהי"ס) המשתתף לפני החיבה ספ"ר רבליט, וס' רמקאות, אח"כ יאמר המנהיג ר' תנניא בן עקשיא בן ויאיר, בלש - איזה שורות בתיא, קדיש רדבנן.

אחר חלק ערבית - יתורו חלק מהמאמר דיום, המשתתף (ר"ה בא"י לגני, נדפס בקונטרס ע"ד) בע"מ, ואם אין מי שיחזור בע"מ ילמדוהו בסגנים. וכן אחר חלק הבוקר, ולסיים אחר חלק מנחה.

בבוקר קודם התפילה - פרק חניא. וכן לאחר חלק מנחה.

בבוקר קודם התפילה ירים כל אחד חרומה לתענינים השייכים לנשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. בעד עצמו, ובעד כל אחד מבני ביתו ע"ה. וכן קודם חלק מנחה.

לאחר חלק הבוקר וחורת הרא"ה - יקרא כל אחד פ"ג (במבין בתיארא אבנ"ם) - אלו שזכו להכנס ליהדות, או ע"כ לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ - יציר עצמו, בעת קריאת ה"ש, כאלו עומד לסנין. להניח הפ"ג אח"כ בין ר"ס מאמר, קונטרס וכו' של חורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ואם באפשר - אנשלתו בז' ביום על מנה לקראתו על ציון של.

במשך המעט לעת - ללמוד פקדי המסגרות של אוניות השם.
במשך המעט לעת - לעשות תועדות.

לקבוע שעה במשך המעט לעת - לבאר לבני ביתו ש' אודות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבר בה כל ימי חייו.

במשך המעט לעת - לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי הכנסיות ובבתי אשיר בעיר לחזור שם כימרא או חסם מחוץ של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבה, על שפאל שלו, להודיע ולהסביר תקנתו ע"ד אמירת החליט, לימוד חומש עם פירוש - ובמקומות המתאימים - גם ע"ד לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה.

- אם באפשרי לעשות כל הנ"ל מן תועדות.

במשך המעט לעת - לבקר (המבטרים לזה) במקום כנוסם תועד החרדי ולהשתדל ככל האפשרי בירי שלום גם במקום כלינוסי תנועת שלעה עמה עדיין אינו חרדי - ולבאר להם איך שבה יחירי נודעת להם חסיד מאח כ"ק אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבה, חסידות ובהסביר תקנתו אשר בטה השם, אשר סוף ימלאו את הפקידים בהחזקת היהדות והפאת השורה בכל המרח החסם והחיות שחם מסגולת תועד.

מזבן אשר אם זהו מתאים לחנאי הפסוק ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי יארצייט ונפרט ביום השבת קודש טלארי.

ותי' ית'ס ביאח ונאלנו והקצו ורננו טובי עשר, ונשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעל ההילולא, בחוסם ימשיענו נשיאנו וינחלנו נשיאנו העולה ביה אל.

הנני בזה: רא"ה ג"כ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ע"ד יארצייט הראשון של אביו כ"ק אדמו"ר (המור"ס זי"ע) (חבסי ישראל בע"ס ע"ג). לקראת לא יוספון: דוראח כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ נסם בארץ וועין טו"ה צ"ח הוא ה"סל שעוה"ה תיקצו וירננו טו"ה כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, נשיאנו (הנשיא) וראת קונטרס ב' ניסן ה'תש"ח, זה השם. בלש... בתיא: כך נהג כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

הגהות הרבי על מכתבו הכללי "אל אנ"ש, תלמידי התמימים, המקושרים או השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר"

יו"ד שבט תש"י, אשר בטח תלמדו אותו בליל ויום ההילולא."

בהמשך המכתב העתיק הרבי את אשר כתב הרבי הרי"צ במכתביו אודות יום ההילולא של אביו הרבי נ"ע.

הננו מציעים ומעוררים לכל אנ"ש לבוא ליום הקדוש הזה הנה; להתאסף יחד, להתחזק ולהעמיד את הענין של חסידים וחסידות חב"ד על מצב ראוי ונכון כפי יכולתנו, ולהתפלל על אהל כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ, שיעור רחמים עלינו ביום עליית נשמתו הק', שיעזור לנו הש"י להביא את הענינים לפועל כפי הכוונה האמיתית, ויהי לנו מנחם ומשיב נפשינו עד ביאת משיח צדקנו בב"א.

כאו"א מאתנו מבין רצינות הענין - איך שזה נוגע לנפשינו ממש, לנו ולב"ב, הן בגשמיות והן ברוחניות - ובודאי ישתדל לבוא בעצמו ולעזור גם את חבריו ורעיו לבוא, ולא יתחשבו עם שום מניעות ועיכובים.

באותה שעה עדיין לא באה הסכמה רשמית מאת הרבי לקבל את נשיאות חב"ד. לכן לא יכל הועד לפרש פרט עיקרי זה, והסתפקו ברמז

"ויאמר ה' אל משה' (בשלח יד, טו) - הקב"ה אומר לנשיא הדור: 'מה תצעק אלי' - 'פארוואס'? אתה, הרבי, הוא נשיא הדור; דבר אל בני ישראל' - תדבר חסידות ליהודים; 'ויסעו' - ותנהל אותם לקראת משיח צדקנו".

בהגיעו למחרת בבוקר ל-770, הכניס אל הרבי פתק ובו כתב את פרטי החלום. הרבי קרא לו ונתן לו "ישר כח" על כך.

זקני החסידים אמרו, שמה שהרבי נתן "ישר כח" להרב קזרנובסקי, משמע שהוא אכן מסכים סוף סוף למלאות את בקשתם ותחינתם של כל אנ"ש ברחבי

תבל - לקבל את עטרת נזר הנשיאות החב"דית באופן רשמי ובגלוי.

הרה"ח ר' שלמה אהרן קזרנובסקי בצעירותו

"לבוא הנה ליום הזה"...

ימים ספורים לפני יו"ד שבט, שיגר "ועד המסדר" הזמנה לכלל אנ"ש, בה נאמר:

ב"ה, ברוקלין נ.י.

כבוד ידידנו הנכבד:

יום ההילולא של הוד כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ, יו"ד שבט הבע"ל - מתקרב ובא. לזה

ב"ה, יומק"י, ג.י.

כבוד ידידנו הנכבד:

יום ההילולא של הוד כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ, יו"ד שבט הבע"ל - מתקרב ובא. לזה הננו מציעים ומעוררים לכל אנ"ש לבוא ליום הקדוש הזה הנה, להתאסף יחד להתחזק ולהעמיד את הענין של חסידים וחסידות חב"ד על מצב ראוי ונכון כפי יכולתנו, ולהתפלל על אהל כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ, שיעזור רחמים עלינו ביום עליית נשמתו הק' שיעזור לנו הש"י להביא את הענינים לפועל כפי הכוונה האמיתית, ויהי לנו מנחם ומשיב נפשינו עד ביאת משיח צדקנו בב"א.

כאו"א מאתנו מבין רצינות הענין איך שזה נוגע לנפשינו ממש לנו ולב"ב הן בגשמיות והן ברוחניות, ובודאי ישתדל לבוא בעצמו ולעזור גם את חבריו וידידיו לבוא, ולא יתחשבו עם שום מניעות ועיכובים.

והש"י יזכנו ללכת בדרך הטוב והאמת ויסיר כל ההעלפות וההסתרים מביה ומחוץ, והכל על מקומו יבוא בשלום בחדש וברחמים בגו"ר.

הועד

ההזמנה שנשלחה ע"י 'ועד המסדר'

יצחק צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שיחול
בערב יו"ד שבט, הננו מפרסמים בזאת:

מחר, יום רביעי, יתפלל המנין של הרבי
כ"ק אדמו"ר הרמ"ש שליט"א תפלת
שחרית.

אחר התפלה, בסביבות השעה 12:00,
יצאו לנסיעה מ-770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, באוטובוסים מאורגנים מיוחדים,
לאהל של כ"ק אדמו"ר צוקללה"ה הכ"מ
זי"ע בבית הקברות הישן מאנטיפיארה
סעמעטערי.

מחר, יום רביעי, בשעה שמונה בערב,
תתקיים לכבוד ההילולא התועדות עם
הרבי שליט"א ב-770 איסטערן פארקוויי,
ברוקלין, נ.י.

ב"ח
אין ענטפער אויף די פיעלע אנפראגען וועגען דעם סדר פון
ערשטען יאהרצייט פון
ליובאוויטשער רבין
כ"ק אדמו"ר הרה"ק ר' יוסף יצחק צוקללה"ה נבג"מ זי"ע
וואס פאלט אויס
היינט אווענד, יוד שבט,
טיילען. כ"ר מיט:
• מיטמאך, 10 פרעה, וועט דאווענען דער מנין פון רבין, כ"ק
אדמו"ר הרמ"ש שליט"א, תפילת יעשריה.
• נאכן דאזיגען ארום 12 אויגער, וועט מען ארויספאָהרען פון
770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, מיט ספעציעל אראנזשירטע
באסעס, צום אהל פון כ"ק אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע,
וואס געפינט זיך אויף אלד מאַנטעפיאַרע סעמעטערי.
• מאַרגען, מיטמאך, אבא אויגער אין אווענט, וועט פאָרקומען
לכבוד די הילולא א התועדות מיט'ן רבין שליט"א אויף 770
איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ.י.
א סדר התנהגות פריט פאר'ן מעת לעת פון יאהרצייט אין
ארויסגעגעבען געוואָרען אין א בריוו פון רבין שליט"א.
הועד

סדר היום כפי שנכתב בעיתון "דער טאג מארגן זשורנאל"

המפורש - "ויהי לנו מנחם ומשיב נפשינו עד
ביאת משיח צדקנו בב"א".

♦

כ"ק אדמו"ר הרמ"ש שליט"א

כדי שיהיה ברור לכולם למה ועל מה נאספים,
הופיעו בבוקרו של יום ט' שבט ביומון היהודי
'דער טאג', ולמחרת בבוקרו של יו"ד שבט
ב"דער טאג מארגן זשורנאל", מודעות מטעם
ועד זה, שבהם נאמר (בתרגום חופשי):

ב"ה.

במענה על שאלות רבים אודות הסדר של
יום השנה הראשון לפטירתו של האדמו"ר
מליובאוויטש כ"ק אדמו"ר הרה"ק ר' יוסף

THE POST OFFICE CABLE ADDRESS: HAMELACH, NEW YORK
מרכז לעניני חנוך
MEKCHES L'INVOKEI CHINUCH
CENTRAL OFFICE
770 EASTERN PARKWAY - BROOKLYN 12 N. Y.
האגודה ח"ח א"א וכו'
ס"ח
שלום וברכה:
הפ"נ שלו נחבל, ואקראח בל"נ על ציון
כ"ק סו"ח אדמו"ר הכ"ס. דיוס האגודה הסע.
וצדיקא דאחפטר, דאשחכח בהאי עלמא יחיר
סבחייה, בטח יחן ברכחו וחשי"ח יסלא ברכחו
בגטיוח וברוחניו.
וכ"כ דיוס האגודה ס"ח.
בברכת קריאת פדוזה
והפ"ח דאגונו ודאגו
פ.א.ע
מנחם שניאורסאן

צילום ממכתב הרבי מיום ט' שבט תשי"א
בו כותב ע"ד קריאת הפ"נ "ביום היא"צ הבע"ל"

דעם רבי'ן. אזוי איז צו שווער - סיי פאר מיר, סיי פאר אייך. און ווער האט הנאה דערפון?

[= ר' אברהם, צריך להשיב את הרבי חזרה. כך זה קשה מידי - הן עבורי והן עבורכם. ולמי יש הנאה מכך?]

ליל יום הגדול והקדוש

בשעה 6:55 עלה הרבי לחדר היחידות של הרבי הריי"צ, לתפילת ערבית. בתפילה השתתף קהל גדול מאוד של כמה מאות אנשים; מרוב הצפיפות לא יכלו אפילו לכרוע באמירת "ברכו".

הרבי התפלל בקול נמוך ביותר; בקדיש הראשון לפני "ברכו" בכה קצת, וכן בכה מעט במשך כל התפלה.

על השולחן של כ"ק אדמו"ר נבג"מ היו שני נרות גדולים וחמשה נרות נשמה ("ארציט ליכט"). לפני התחלת התפלה, וגם במשך כל התפלה, הביט הרבי על כסא קדשו של הרבי הריי"צ ועל הנרות.

לקראת יום הגדול והנורא, יו"ד שבט תשי"א, הואיל הרבי לשלוח מברק לכללות אנ"ש בכל מרחבי תבל:

"ביום ההילולא דאזלינן מיני' - עשירי בשבט - גדול ביותר זכות בעל ההילולא, צדיק עליון, להמשיך ישועות ברכות והצלחות לכל המתעסקים במוסדותיו.

בטח יתועדו לעורר רבים לתומ"צ, לחזק מוסדותיו ותקנותיו, להתקשר באילנא דחיי ולהתברך בכל המצטרך בגשם וברוח.

בברכה, מנחם שניאורסאהן"

סדר התנהגות מפורט ליום-השנה ניתן במכתב של הרבי שליט"א.

הועד

רבים מאנ"ש והתמימים מכל רחבי תבל, ובמיוחד מארה"ב וקנדה, הגיעו ביום זה לחצרות קודשנו לקראת יו"ד שבט.

לקראת יום ההילולא יו"ד שבט תשי"א, שלחו אל הרבי גם "אנ"ש חסידי חב"ד דפה פאריז" כתב התקשרות.

ביום זה כתב הרבי מכתב כללי-פרטי שנשלח לרבים מאנ"ש והתמימים במענה על מכתביהם, ובו כותב:

"הפ"נ שלו נתקבל, ואקראהו בל"נ על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, מחר ביום ההילולא."

המכתב האחרון אותו כתב הרבי לפני קבלת הנשיאות היה ביום ט' שבט, לחסיד ר' אברהם פריז. על המכתב שנוסחו היה כללי, הוסיף הרבי בכתב יד קדשו:

"ר' אברהם, מ'דארף צוריק אראפבריינגען

"ר' אברהם, מ'דארף צוריק אראפבריינגען דעם רבי'ן..."

ל"א נדפס שנה 15, 12 ימים ליל - י"ג שבט - י"ד שבט - י"ה שבט
בבית אדמו"ר, כי דאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נדפס (באתי
לגני - קונטרס עד) ליל - י"ג שבט הוא יום הסתלקותו, הרי מי יבוא אחרי
י"ה שבט הרי י"ג שבט י"ה שבט י"ג שבט י"ה שבט י"ג שבט י"ה שבט
והענין דאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נדפס (באתי לגני - קונטרס עד) ליל - י"ג שבט הוא יום הסתלקותו, הרי מי יבוא אחרי

"הרי מי יבוא אחרי המלך לשנות זה?"

מענה הרבי בו הוא מורה ללמוד את קונטרס 'באתי לגני' - תש"י ביום ההילולא.

פענוח הכתי"ק:

לא נדפס שנה זו קונטרס ליו"ד - י"ג שבט כי באשר כ"ק מו"ח אדמו"ר קבע בעצמו
מאמר (באתי לגני - קונטרס עד) ליו"ד שבט הוא יום הסתלקותו, הרי מי יבוא אחרי
המלך לשנות זה. וביום ההילולא כולו אנו אין לנו אלא לעמוד ולהעמיק במאמר זה
גופא.

בליל וביום היארצייט - יו"ד שבט - היה הרבי
לבוש בגדי משי, כבשבת ויו"ט.

בבוקר התפלל הרבי שוב בחדר היחידות של
הרבי הרי"צ. ושוב לפני התפלה הביט הרבי על
כסאו. הרבי התפלל בקול נמוך; בעת התפלה
בכה הרבה מאוד.

תלמידי התמימים סבבו היום בבתי הספר
היהודיים כדי לדבר אודות כ"ק אדמו"ר הרי"צ,
חיבתו אל הנוער ואמונו בו, שיירתמו למשימת
הפצת היהדות - זאת בהתאם להוראת הרבי
במכתבו מר"ח שבט.

ליום ההילולא לא יצא לאור מאמר חדש של
הרבי הרי"צ כבשאר יומי דפגרא; כי הרבי הורה
ללמוד את המאמר "באתי לגני תש"י", אותו
מסר הרבי הרי"צ להדפסה ליום הסתלקותו
(כפי שכתב הרבי במכתבו מר"ח שבט תש"א).
וכן הורה הרבי לעשות "משמרות" במשך כל
הכ"ד שעות של המעתי'לעת בחדרו של הרבי
הרי"צ, אשר בהן ילמדו ברצף את המאמר
"באתי לגני".

ואכן, אחרי תפילת מעריב, ארגן הרה"ח ר' חיים
מאיר בוקיעט את התמימים ואחדים מאנ"ש
למשמרות, ללמוד במנין את המאמר "באתי
לגני" במשך כל הלילה בהיכלו של הרבי הרי"צ.

הסיפור שלא נכלל במאמר...

ליל י' שבט תשי"א, לילה קודם ההתוועדות הגדולה, חדר המזכירות היה ריק מאדם לבד מהרב משה גרונר, שישב על מקומו הקבוע שם. לפתע צלצל הטלפון.

ר' משה, על אף ששהה רבות בחדר המזכירות, לא היה ניגש לעולם לטלפון מפני שלא עבד במזכירות; מלבד אותה הפעם, שלאחר כמה צלצולים חוזרים ונשנים - ניגש לענות. על הקו היה הרבי. הרבי שאל את ר' משה האם יש מאן דהו ב"מזכירות", והוא ענה בשלילה. ואז שאלו הרבי האם הוא יכול לגשת אליו לביתו (ששכן אז ברחוב ניו יורק פינת רחוב פרידנט). כמובן שהשיב בחיוב, ורץ לכיוון ביתו של הרבי.

בהגיעו אל הבית, אמר לו הרבי שישנו יהודי שנמצא בבית רפואה והוא רוצה לבקרו, אך איננו יודע את מספר הטלפון של הרופא הממונה עליו. לכן הוא מבקש מר' משה שינסה להשיג את הרופא, וכשישיג - יודיע לו.

בינתיים נכנס הרבי לחדר הלימוד. לאחר זמן ר' משה השיג את הרופא וקרא לרבי שידבר עמו. הרבי ניגש אל המסדרון, שם שכן הטלפון, ור' משה נכנס לתוך חדר הלימוד על מנת שלא להאזין לשיחה.

את המחזה שנגלה לעיניו, סיפר ר' משה: במרכז השולחן בחדר הלימוד היה מונח קונטרס המאמר של הרבי מהור"י צ"צ נ"ע, כשתחתיו מחברת עליה היו רישומים שונים בכת"ק של הרבי (מתוארכת משנת תש"ח לערך). מסביב למאמר היו מונחים ספרים מכל רבותינו נשיאינו כשהם פתוחים, וביניהם היו מונחים גם ספרים מהבעש"ט והה"מ כשהם סגורים.

לאחר שהרבי סיים את שיחת הטלפון, ניגש ואמר לר' משה שהוא נוסע לבקר את היהודי החולה, וביקש מר' משה שימצא בספרייה שהייתה בחדר מספר ספרי קבלה (שהוזכרו במאמר) ויניחם פתוחים על השולחן.

כמה מדהימה העובדה שברגעים נעלים אלו, של יום ההילולא הראשון ויום קבלת הנשיאות יו"ד שבט התשי"א - תוך כדי עוסקו בהכנת מאמר הנשיאות - התעסק רבינו ב"אהבת ישראל" בגופו. עובדה זו מזכירה את סיפורי ה"אהבת ישראל" העצומה של רבותינו נשיאינו, אותם סיפר הרבי למחרת במהלך המאמר...

...אן צרין לדאוג לסייע לי"

ביום ההילולא נכנסו אל הרבי קבוצות מעיירות שונות - כמו מונטריאול (ובניהם הר' יהודה חיסריק), ניו־הייבן (ביניהם ר' משה הכט, ר' זאב שילדקרויט, ר' אברהם ווינגרטן, ר' יוסף גולדשטיין) ועוד - למסור כתבי־התקשרות בתור באי־כח של כל אנ"ש שבעירם.

אחרי התפלה כתב כל אחד פ"נ ונתנו לרבי, ואח"כ נסעו כולם לאוהל הק'.

לפני הנסיעה ל'אוהל' נכנסה משלחת מזקני ורבני החסידים להרבי, ומסרו לו עוד הפעם "כתב התקשרות" בשם כל אנ"ש די בכל אתר ואתר ברחבי תבל. המוסר היה החסיד ר' מאיר אשכנזי, ובעת המסירה אמר לרבי:

"קבלת הנשיאות הוא ענין קירוב הגאולה; כי הגאולה הלא תלויה בהענין ד'פוצו מעינותיך

חוצה', אס־כן בזה שהרבי יקבל את הנשיאות ויאמר דא"ח - יקרב את הגאולה!"

וענה הרבי: "יע, אָבער מ'דאַרף זען מיר צו צו־ העלפן" [= כן, אבל צריכים לדאוג לעזור לי].

אח"כ הקריאו כמה מגדולי החסידים בבית המדרש, במעמד כל אנ"ש, "צעטל" (פ"נ) שבו

את כל הפ"נים ונותר רק הפתק הזה - התחיל לקרוא אותו מתוך בכיות נוראות.

הרבי היה ב'אוהל' זמן רב, וחזר משם זמן קצר לפני השקיעה. תפילת מנחה היתה במהירות. אחרי מנחה הלכו כולם לטעום משהו (מכיון שהיו ב'אוהל' ולא אכלו כל היום), ומיד מיהרו לתפוס מקומות להתוועדות.

אחר כך התפללו מעריב. אחרי מעריב הוכרז על ההתוועדות לשעה 8:00. בשעה 8:45 עזב הרבי את בית אמו הרבנית וצעד לכיוון 770.

נאמר שכל אנ"ש די בכל אתר ואתר מבקשים מכ"ק אדמו"ר נבג"מ זי"ע לפעול אצל הרבי שיואיל לקבל את כתר הנשיאות החב"דית בשלימות ובגלוי ובכל הפרטים, ושהנשיאות תהיה בהצלחה וכו'.

כמו־כן הקריאו את הצעטל הנ"ל על ה'אוהל' הק', וכשסיימו מסרוהו להרבי.

אלו שהיה להם טביעת־עין על הדף, סיפרו שהרבי אחז את הצעטל בין ערימות הפ"נים; ובכל פעם שהגיע לפניו - שמט אותו הרבי אל תחתית הערימה, וכך הלאה. רק כשסיים לקרוא

התוועדות קבלת הנשיאות

היו שותפים לציפייה הקיומית שהמתח יהפוך
לפורקן עילאי.

הצפיפות והחום ששררו בביהמ"ד לא יתוארו;
קהל של מאות אנשים ניסה להידחק אל בית

במשך הערב נהרו המונים לבית המדרש
(בהם גם הרבה שאינם מאנ"ש) כדי להשתתף
בהתוועדות. בית המדרש היה מלא מפה לפה,
האווירה בקהל היתה רוויה מתח; כולם הרגישו
את המשמעות הגורלית של ההתוועדות, וכולם

הכוונה הפנימית שבכל השליחויות - להפיץ את מעינות החסידות חוצה.

אזלת לקרתא הלך בנימוסא

בשיחה השנייה של ההתוועדות, התייחס הרבי ברמז לעניין קבלת הנשיאות. הוא פתח בכך שהנהג בארצות-הברית הוא שבראש וראשונה - כשמתחילים עניין חדש - רוצים לשמוע "סטייטמנט" (הצהרה) ודבר חידוש.

הרבי הוסיף: אינני יודע אם כך צריך להיות, אמנם 'אזלת לקרתא עביד כנימוסא', והכריז כי ה"סטייטמנט" שלו הוא כדלהלן:

שלושת האהבות - "אהבת ה', אהבת התורה, ואהבת ישראל" הם "כולא חד", וא"א להפריד ביניהם. ולכן כאשר רואים יהודי שיש לו אהבת ה' אבל אין לו אהבת התורה ואהבת ישראל הרי זו הוכחה שחסר לו גם באהבת ה', וצריך לדעת שלא יהיה לזה קיום! ולאידך גיסא כשיש ליהודי אהבת ישראל הרי סו"ס יגיע עלידי זה גם לאהבת ה' ואהבת התורה!

ולכן כשרואים יהודי שיש לו אהבת ישראל צריך להביא אותו גם לידי אהבת ה' ואהבת התורה, וצריך גם לפעול עליו שהאהבת ישראל שלו לא תתבטא רק בכך שהוא נותן לחם לרעבים ומים לצמאים, אלא גם ובעיקר שכתוצאה מאהבת ישראל יקרב יהודים לאהבת התורה ולאהבת ה'.

הרבי סיים באמרו שיש להכריז ולפרסם "סטייטמנט" זה בכל מקום. כאשר מתקיימות שלוש האהבות הללו, הרי זה "חוט המשולש" אשר לא במהרה ינתק, וזהו הכוח שיביא את הגאולה. כי כשם שהגלות האחרונה באה מפני העניין של היפך אהבת ישראל (שזו הייתה

המדרש, שאינו גדול במיוחד. כולם היו רטובים מזיעה, והדחיפות היו איומות.

השולחנות סודרו כעין "שי"ן: השולחן שלידו ישב הרבי עמד בצד דרום, וכנגדו עמדו שלושה שולחנות לאורך כל ביהמ"ד (אם-כי הכינו מקום גם במושבו הרגיל של הרבי בהתוועדויות - אצל כותל מערב, כנגד עמוד הש"ץ).

כחצי שעה לפני ההתוועדות, נכנסה משלחת של זקני ורבני החסידים ממונטריאול ומסרו להרבי "כתב התקשרות" בשם כל אנ"ש דמונטריאול.

בשעה 9:45 נכנס הרבי להתוועדות. מאחוריו הלכו הרה"ח ר' שלמה אהרן קזרנובסקי והרה"ג הרב ר' אפרים אליעזר הכהן יאלעס ראב"ד פילדלפיה.

הרבי התיישב במקומו; לימינו ישב הר' יאלעס, ולשמאלו הרה"ג הר"ר יצחק מאיר הכהן רפפורט ("פראגער רב"). בתחילת ההתוועדות מזג ר' יוסף רובינסון את המשקה, וכולם אמרו "לחיים" להרבי.

הרבי פתח את ההתוועדות באמרו שיש להתחזק בהתקשרות לכ"ק מו"ח אדמו"ר, שבוודאי נמצא עמנו גם עכשיו, לאחר שבעברה שנה מההסתלקות.

בהמשך לכך, הורה הרבי להמשיך באמירת מזמור ע"א (פרקו של הרבי הריי"צ לפי מנין שנותיו) עד ל"ב תמוז הבא, יום הולדתו.

הרבי סיים שעל כל אחד ואחד לקיים את השליחות שהרבי הטיל עליו, ובפרט את

הרה"ג ר' אפרים אליעזר הכהן יאלעס

בלבבות רועדים המתנינו כולם לראות כיצד יגיב הרבי. ואכן, התחינות פעלו.

בשעה עשר וארבעים דקות, פתח הרבי את "קונטרס ע"ד" שהיה לפניו, בו נדפס המאמר "באתי לגני" של הרבי הריי"צ, ואמר:

"בהמאמר שהרבי הוציא ליום ההסתלקות שלו, פותח הרבי עם 'באתי לגני'..."

ולהפתעת הכל, בפעם הראשונה מאז בואו לארה"ב, החל הרבי לומר בניגון המיוחד של מאמר חסידות:

"בְּאֵתִי לְגִנִּי, אֲחֹתִי כָּלָה..."

מעצמת ההפתעה ומגודל השמחה נוצרה

הסיבה ל"גלינו מארצנו", כך עלידי אהבת ישראל תבוא הגאולה במהרה בימינו ממש.

"באתי לגני אחותי כלה"

כשעה לאחר תחילת ההתוועדות, הגיע הרגע לו ציפו החסידים במשך שנה שלמה. הרה"ח ר' אברהם סנדר נמצוב, מזקני החסידים, קם ממקומו שמאחורי כיסא הרבי והכריז:

"הקהל מבקש את הרבי לומר מאמר חסידות. השיחות הן טובות, אך הקהל מבקש חסידות! נמצא חן... שהרבי יאמר חסידות!"

בבית המדרש השתררה דממה מוחלטת.

השולחן מגודל השמחה והכריז בקול אדיר:

"חסידים! אמרו אחרי! עלינו לברך ברכת 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', שהשי"ת עזר לנו ויש לנו רבי!"

הרב נמצוב בירך את הברכה בשם ומלכות, וכל הקהל ענה "אמן" בקול אדיר ובשמחה גדולה. הרבי חיך מאוד, פנה לרב נמצוב וביקשו לסיים את דבריו ולרדת מהשולחן.

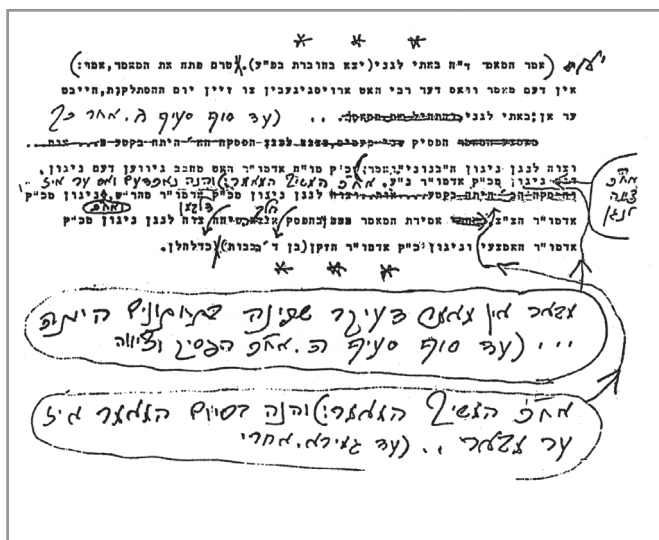
הרבי ציווה לנגן את ניגון ה"בינוני" באמרו: "דער רבי האט מחבב געווען דעם ניגון". אחר כך ציווה לנגן מהרבי (הרש"ב) נ"ע, וניגנו את הראסטובער ניגון; ראש המנגנים היה ר' שמואל זלמנוב.

אחר כך המשיך הרבי באמירת החלק השני של המאמר, וביאר את כללות ענין "דירה בתחתונים", ושוב הביא ביאורים מכל רבותינו נשיאינו בענין זה. אחר כך הפסיק הרבי שוב והורה לומר "לחיים".

הרבי ציווה לנגן ניגון מאדמו"ר מהר"ש ומאדמו"ר הצמח"צדק. כשסיימו לנגן את הניגון דהצ"צ אמר הרבי: "נאך אַ ניגון דעם צ"צ", וכשסיימו לנגן אמר: "נאך אַ ניגון", וניגנו את מה שניגן כ"ק אדמו"ר הצ"צ על ציון אמו.

אחר כך המשיך הרבי ואמר את חלקו השלישי של המאמר, ובו ביאר את העבודה של הפיכת ה'שטות דלעומת-זה' ל'שטות דקדושה' - עבודה הנעשית בכוח שלמעלה מטעם ודעת.

בהמשך אמר הרבי, שכשם שהקב"ה עושה

"מבאר אין מאמר דעיקר שכינה בתחתונים היתה..."
הגהות הרבי על ההנחה מהתועדות י' שבט

מהומה לרגעים ספורים. אך עד מהרה נעמד כל הקהל על רגליו ובדממה עמוקה האזינו להמשך המאמר:

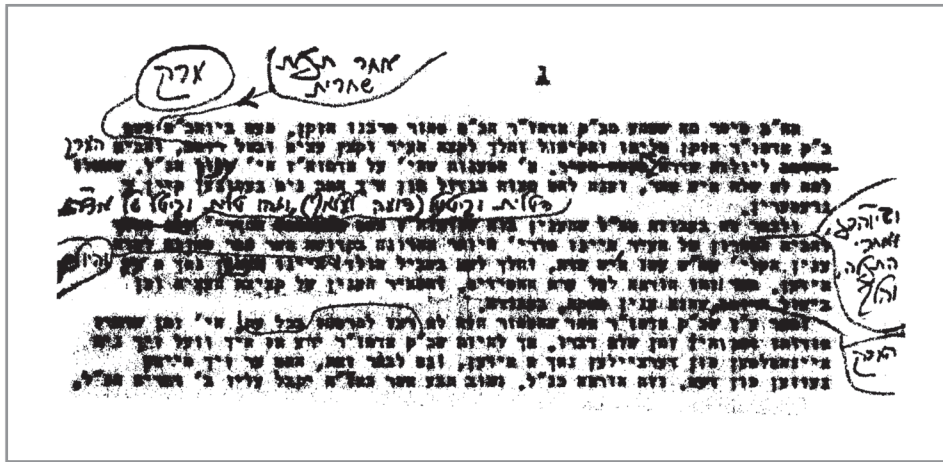
זאגט ער אויף דערויף אין מדרש-רבה אויפן ארט, אז "לגן" אין כתיב כאן, נאר עס שטייט "לגני, לגנוני" - דאס הייסט "למקום שהי' עיקרו בתחילה", ווארום "עיקר שכינה" איז דאך "בתחתונים היתה"...

את כל זה אמר הרבי תוך שהוא מביט עדיין בתוך הקונטרס, ולאחר מכן הביט הרבי בקהל והמשיך באמירת המאמר.

בעת האמירה היה ניכר בקולו הק' של הרבי גודל המאמץ העצמי. לאחר משך זמן, הפסיק הרבי ואמר בשקט:

"אני אפסיק ויאמרו 'לחיים'" (ובלחש הוסיף: מה תהא התכלית, שאני אומר ו...).

עם ההפסקה, הרב נמצוב הישיש קפץ על

גהות הרבי על גבי הקטע העוסק בסיפורי אהבת ישראל של רבותינו נשיאנו

אנו "כל השביעין" - יש לכולנו חביבות
זו, ובמהרה בימינו בעגלא דידן, ולמטה
מעשרה טפחים, נזכה כולנו... להתראות
עם הרבי, והוא יוציאנו מהגלות הרוחני
והגשמי, ויביאנו אל הגאולה השלימה,
במהרה בימינו אמן.

בעת אמירת המאמר החזיק הרבי את ידיו הק'
מתחת לשולחן, עיניו הק' היו נתונות והביט
ישר נכחו.

אחרי סיום אמירת המאמר, קם הרב נמצוב
ובירך את הרבי בשם כל אנ"ש והת' שיחיו לרגל
קבלת הנשיאות, וסיים בברכת "בני חיי ומזונא",
וכל הקהל ענו בהתרגשות גדולה: "אמן!".

אל תשגו באשליות...

אחרי ברכה זו אמר הרבי, בנימה לבבית מיוחדת
במינה, שכמדומה, לא נשמעה קודם ואף לא
נשמעה אחר-כך:

"כעת הקשיבו יהודים! בכלל ראינו

מה שמצווה לישראל לעשות, הנה כן הוא
אצל רבותינו נשיאנו - שכל העניינים שתבעו
מאתנו, גם קיימו זאת בעצמם, וזו נתינת הכוח
לנו, לקיים כל זאת בעצמנו.

כדי להמחיש זאת, סיפר הרבי - באופן נדיר
ויוצא דופן - סיפור מכל אחד מרבותינו נשיאנו,
שתוכנם המשותף הוא התמסרותם עד אין קץ
בשביל טובת הזולת. בעת שהרבי סיפר את
הסיפורים, היו בכיות נוראות מאד.

בהמשך לכך אמר הרבי:

הרבי - שהיה הרי מבית-דוד - שבו התקיימו
כל עניינים אלו של "חלינו הוא סבל והוא
מחולל מפשעינו"... הנה כשם ש"ראה
בצרתם"... כך במהרה בימינו, בעגלא דידן,
יבוא הוא ויציא את צאן מרעיתו מהגלות
הרוחני, ומהגלות הגשמי, ומהגלות הרוחני
שלאחרי-זה, ויעמידנו כולנו בקרן אורה.

הרבי סיים את המאמר באמרו:

הנה עתה אין הדבר תלוי אלא בנו. וזאת
הרי יש לכל אחד מאיתנו, העובדה שכולנו

לבד. בזה לא יעזור מה שייתנו 'כתבים', וידברו וינגנו ויאמרו 'לחיים' - זה לא יכול לשנות שום דבר: זאת צריכים אתם בעצמכם להפך את ה'שטות דלעומת זה' ואת ה'קאך' של הנפש הבהמית, ולעשות מזה 'שטות דקדושה'!

אחר כך ציווה הרבי לנגן ניגון מאדמו"ר האמצעי, ולאחרי הניגון ערך סיום על ששה סדרי משנה שנלמדו ע"י התמימים ואנ"ש, בהמשך להחלוקה שנערכה בהתוועדות "ט כסלו. בסיום שיחה זו ציווה לנגן ניגון ד' בבית לרבינו הזקן.

הגהות הרבי על סיומו של מאמר 'באתי לגני'.

בעיני רבים מאנ"ש, חשובי הרבנים ותלמידי התמימים, נקוו דמעות של גיל ושמחה על הדברים הברורים והחד-משמעיים ששמעו מפי הקודש זה עתה. כפי עדות הנוכחים, זקני החסידים פשוט זרחו מאושר; לנגד עיניהם חזרו ועלו כל אירועי השנה האחרונה, למן ההסתלקות ועד הנה, כאשר הולכת ומתגשמת השאיפה כי הנה "יפקוד ה' - איש על העדה", "איש אשר רוח בו", "צופה נתיחך לבית ישראל".

סרם צאתו מההתוועדות, אמר הרבי:

"כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון" - כאשר תהיה שמחה, אזי יהיה במילא שלום; כאשר כל אלה השייכים לכ"ק מו"ח אדמו"ר יהיו באחדות, אזי גם "ההרים והגבעות" לא רק שלא יעכבו אלא עוד יסייעו, "וכל עצי השדה" - אפילו אילני סרק יתנו פירות.

בהנהגתם של הנשיאים, שנהגו לתבוע שהחסידים יפעלו בעצמם; לא יסמכו עצמם על הרבי. על אחת כמה וכמה כשמדובר על לא-יותר מאשר חתנו של הרבי - אזי אל נא תשגו בתקוות-שווא ("לייגט זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזיעם"), אל תחשבו שאתם מעמיסים זאת עליי, ואתם משוחררים לעשות כל שברצונכם...

אפשר לעבוד אתכם יחד; אם אוכל לעזור במשהו - לא אקמץ, יסייעו לכם. אבל את השליחות שהרבי הטיל על כל אחד מאיתנו - עליו לקיים בפועל ממש, עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים של הגוף, ועם רמ"ח איברים ושס"ה גידים של הנשמה.

ואין על מי לסמוך, משום שזהו ענין של 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', צריכים פשוט להתייגע לבד ולעשות

לפנינו מכתב מהת' יואל שי' כהן, ובו רשמים עזים מההתוועדות, כפי שנשקפה במבטם של התמימים דאז:

הרה"ח ר' יואל כהן בצעירותו

"רצוני לכתוב רק עוד דבר אחד, והוא תיאור אופן החזרה על השיחה, ובעיקר של המאמר דיו"ד שבט. בכל פעם אחרי ההתוועדות נשארים לחזור, אך עיקר הכוונה בזה היא כדי לרשום ההנחה, ולכן הנה אחרי רשימת ההנחה - כבר גמרו החזרה, ועיקר החוזרים הם אלה המשתתפים ברשימת ההנחה.

לא כן היה המאמר דיו"ד שבט וכן שאר המאמרים. כל אחד רצה לדעת את המאמר, ללא שום כוונה, פשוט כדי לדעת אותו. אחרי ההתוועדות נשארו לחזור את המאמר, והשתתפו בזה כמה אברכים. אחרי גמר החזרה הראשונה, שכבר היה אחרי שעה ג', הנה האברכים הלכו הביתה, אך הבחורים עדיין נשארו מבלי הבט על העייפות.

בלילה הקודם היתה משמרת ללמוד כל הלילה; כל היום לא אכלו מאומה כי נסעו על האהל; רק שבאו חזרה מהאהל - אכלו משהו. ללכת להינפש לדירות - לא הלכו, כי יראו שאח"כ יהיו דחיפות גדולות ולא יהיה מקום טוב (אשר כן היה באמת), וכחצי שעה לפני תפילת מעריב 'האָט מען שוין אנגעהויבן פאַרכאַפן ערטער' [= כבר התחילו לתפוס מקומות].

אגב, אני דווקא כן הלכתי לישון, וישנתי כשעה, ובבואי לביהמ"ד כבר היה מלא. אך בתור 'האַלבער חוזר האָב איך זיך דורך געשטופט קצת' [=חצי "חוזר" נדחפתי מעט], ואם הייתי בא בעשרה רגעים יותר מאוחר - 'וואָלט קיינע גליקן ניט געהאַלפן' [= שום מזל לא היה עוזר]...

ותאר לך שכל השאר גם את השעה הזאת לא נחו. החשבון פשוט: בלילה קודם לא לישון, כל היום לא לאכול, ואח"כ חמש־שש שעות 'שטופן זיך' [= להידחף]. אפשר להיות עייף, ובכל זאת לאף אחד לא עלה על הדעת אשר אפשר כבר ללכת לישון בשעה 3:00 בלילה. את החשבונות אני עושה עכשיו, אז - לא עשו שום חשבונות, וישבו עד שעה 6:30 לחזור עוד פעם את המאמר.

אחר כך הלכנו לישון. בשעה העשירית 'האָט מען זיך געטראָפן אין מקוה' [= נפגשו במקוה] - למה כולם הלכו למקוה באמצע יום חול, לא אדע - אח"כ התפללו בזריזות

כמו בערב פסח, וחזרו שוב המאמר. כחמשה ששה פעמים חזרו את המאמר ברבים, מלבד מה שחזרו אותו 'צווישן זיך' [= בינם לבין עצמם].

כך היה כל הזמן: שוב המאמר ושוב המאמר, רק באמצע 'האָט מען געכאַפּט אַ דאַוון, אַ עס, אַ שלאָף' [= חטפו תפילה, אכילה, שינה], אך כולם 'האָבן געלעבט במאמר' [= חיו במאמר]. כך היה עד שבת קודש בבוקר, היינו עד המאמר השני, ד"ה היושבת בגנים. כעת יש לי איזה תיאור מאופן החזרה בליובאוויטש, אשר בוודאי היה הרבה יותר...

רודשטיין הקליט על "טייפ", סרט הקלטה, את כל ההתוועדות, אך הדבר נשמר בסוד גמור ורק אחדים ידעו מזה.

לאחרי ההתוועדות נערכה "חזרה", בה השתתפו כל התמימים ואנ"ש ובראשם הרב מרדכי מנטליק, הרב שמואל דוד רייטשיק, הרב יוסף מנחם מענדל טננבוים, הרב יוסף ויינברג, הת' יואל כהן ועוד. ה"חזרה" נערכה שוב שוב, ועד המאמר הבא - בשבת קודש - כל הקהל כולם עסקו במאמר ואמירתו, והתלהטו במשמעותו:

"יש לנו רבי!"

פרסום ההכתרה ואיחולים

הידיעה על "קבלת הנשיאות" של הרבי פשטה בכל העולם כאש בשדה קוצים. בכל העולם הכירו את הרבי הריי"צ ופועלו, בפרט לאחר המאסר המתוקשר והגאולה המופלאה, וביתר שאת מאז בואו לאמריקה "חצי כדור התחתון", וכולם המתינו בציפייה להמשך שלשלת הזהב של ליובאוויטש. ומשנודע על הסכמת הרבי

רק בתנאי שיהיה שלום, וכל אלו שיש להם שייכות לכ"ק מו"ח אדמו"ר יהיו באחדות - אז יעזור השי"ת שישלימו את הכוונה שהרבי הטיל על כולנו ומסר לנו, שזהו "תכלית הטוב" האפשרי.

בשירת "כי בשמחה תצאו" יצא הרבי את בית המדרש. ליד הפתח המתין הרש"א קזרנובסקי ואיחל לרבי "מזל טוב", והרבי הגיב בחיוך. ההתוועדות הסתיימה בשעה 12:25.

"מיר האבן א רבי!"

כל הקהל - וזקני החסידים בראשם - המשיכו ורקדו עם הניגון "כי בשמחה תצאו" במשך שעות ארוכות, ומתוך שמחה פנימית אמיתית עצומה: "הנה, יש לנו רבי!"

הרב משה לייב

הרה"ח ר' משה לייב רודשטיין

באתי לגני אחותי כלה, ואיתא במד"ר (במ')
אלא לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקר
בתחתונים היתה. עכ"ל. ולהבין דיוק הלשון

וקבלתו את הנשיאות,
נשמו כולם לרווחה,
ומלאו תודה וברכה.

בעיתון "הצופה" מיום
י"א בשבט תשי"א
נאמר:

הרב ר' מנחם מנדל
שניאורסון הוכתר
לאדמו"ר חסידי חב"ד

אמש, ביום השנה
הראשון לפטירתו
של האדמו"ר

מליובאוויטש זצ"ל,
נשיא חסידי חב"ד,
הוכתר לממלא

מקומו חתנו, הרב
ר' מנחם מענדל
כתרה נערכה בבית

וקהל אלפים.

אל - הגרי"א הרצוג
הרב הראשי לת"א

ש הנהו חתנו של

ה"דק" זצ"ל. מפורסם
ה ובפעילותו למען
הינות חר"ד

◆

קול תורה" שהופיע
ראיו:

ליובאוויטשער חסידים קרוינען נייעם רבי'ן אין
טאג פון ערשטען יארצייט נאך פריערדיגן רבי'ן

הנהגתו של המנהל, אשר נעדרה כל סמכות, לא הייתה כרוכה באחריות. המנהל לא היה אחראי על ההחלטות שהתקבלו, והוא לא היה אחראי על הפעולות שהתבצעו. המנהל לא היה אחראי על התוצאות שהתקבלו, והוא לא היה אחראי על הפעולות שהתבצעו. המנהל לא היה אחראי על התוצאות שהתקבלו, והוא לא היה אחראי על הפעולות שהתבצעו.

[illegible][illegible]

שניאורסון.

מדרשו שבב

אדמו"רים, ו
עם התקבל ה
אליו מברק
הראשיים ש
והגרבר"צ עו
הגרא"י אונג
השוכנים ביה

דער נייט לונסאטיגער רבי האט
רעם געזאגט אוועקט פיל זיכערס ווען
וואס וויין זיצטן שווער אין חנוכה די
לויבס פליכטן וואס ליגען אויף יעדן
הער הכור און תלמיד אויסשניידן דא
פארשיידענע טישקעס שלוח'ת'ן וואס
די האנט זעהן אנצוגעבן.
אמאל איז ער געווען צווישן אנדערס פון
הרב הרב משה יהודה פרידמאן
היה ראש הכולל והוא היה
הראשון שהיה ראש הכולל והוא היה
הראשון שהיה ראש הכולל והוא היה

כיום אסמבלינונו רואה כעין נחמיה
ועל די נחמיהס חזק ארץ סמבלינונו
"כ"ד רביס" ארץ סמבלינונו דעם ב"ר
(סמבלינונו) כעין ארץ ארץנו רביס"ר
אין דר' רבי ארץ סמבלינונו ארץנו
אין דר' רבי ארץנו ארץנו רביס"ר
סמבלינונו דעם סמבלינונו
סמבלינונו ארץנו רביס"ר
אין דר' רבי ארץנו ארץנו רביס"ר

היושב בדביר פתח ישראלי און פויער
 פון אדומת היבנים בארבען
 דעם זייער דעם

[illegible][illegible][illegible]

10

100

2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526

כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר, במאמרו ליום הסה

באתי לגני אחותי כלה, ואיתא במד"ר (במי
אלא לגני, לגנוני, למקום שהי עיקר
בתחתונים היתה, עכ"ל. ולהבין דיוק הלשון

עיר האבן א רבי!

כשר הסעד, ומר שלמה זלמן שרגאי, ראש עיריית ירושלים דאז.

על משלוח ומסירת "כתבי התקשרות" של אנ"ש וואוהיד חב"ד, ומברקי ומכתבי הברכה של גדולי העולם התורני, נמסר בירחון הרבני 'הפרדס':

"כפי המנהג המקובל אצל חסידיו חב"ד, עשו איסופות בכל עיר מושב אנ"ש באה"ק, במדינות חו"ל וארה"ב, ובדעה אחת חתמו על כתבי התקשרות והכתרה, ושלחו או מסרו פנים אל פנים לרבה החדש שליט"א.

נתקבלו ג"כ הרבה מברקים ומכתבי ברכה ומז"ט ליום הכתרתו מאת גדולי ישראל והרבנים הראשיים באה"ק, ממדינות אירופה, מאוסטראליע, מאפריקה

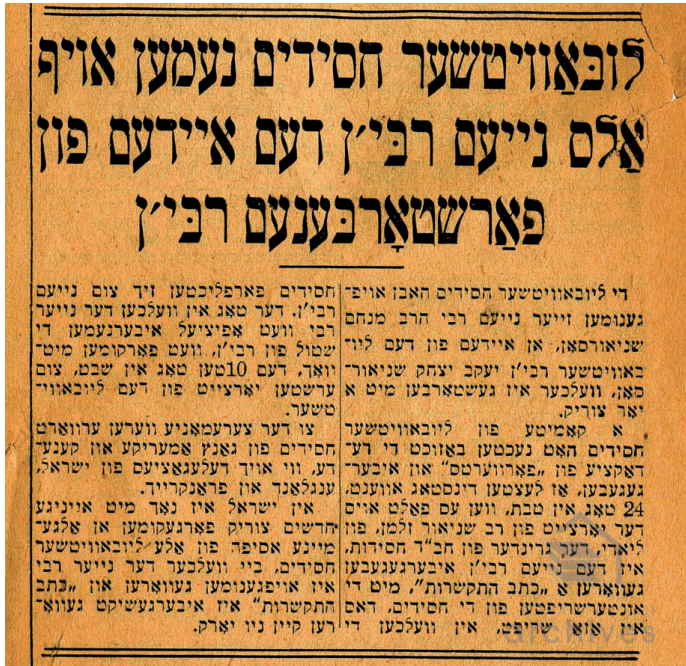
בין המוסדות ששלחו מברקים אנו מוצאים את "ועד הישיבות בארץ ישראל", "התאחדות הרבנים פליטי רוסיא ושאר ארצות", "מפעל התורה בארץ ישראל", "הישיבה המרכזית העולמית

הרב קוק", "אגודת ישראל העולמית", "הסתדרות פועלי ישראל", "המרכז העולמי של המזרח", ועוד.

גם אישים ציבוריים שיגרו את איחוליהם, וביניהם הרב יצחק מאיר ליון, שכיהן

הרה"ג ר' יצחק אייזיק ראצון

הדרומית, מארוקו,
מאגודת הרבנים בארה"ב
וקנדה ועוד".

♦

לאחדים ששיגרו את כתב
ההתקשרות וההכתרה השיב
להם הרבי שלא יהיה הדבר
קל בעיניהם. כך השיב לאחד
ששלח לו כתב התקשרות
באמצע קיץ תשי"א:

"ובנוגע להכתב ששלח,
הנה כבר אמרתי בנדון
זה: שאם בכלל אמרו
רז"ל 'לא שררה כו'
אלא עבדות', שזהו בכל
המינויים שבישראל - הרי
עאכו"כ בנדון זה. שזהו
עניין הקשור בנר"ן ח"י
וגם בעצם הנפש (וכידוע

שאפילו ח"י הם שמות שנקראו לה ולא
העצם); ובמילא 'שטעלט מען איין אין
קאן' [= מכניסים להימור], הן הכותב והן
מקבל הכתב, כו'.

ויה"ר שכולנו יחד, כאו"א לפי מעמדו
ומצבו, נזכה לקיום שליחותנו בעלמא דין
מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף והרחבה
אמיתית".

בסגנון דומה לדברים שאמר הרבי אחר מאמר
קבלת הנשיאות - שאין להסתמך עליו אלא יש
לפעול לבד - כתב הרבי לאחד מעסקני חב"ד
בניו-יורק במענה למברק איחולים לקבלת
הנשיאות בט"ו בשבט (תרגום חופשי):

"את מברקו קיבלתי, והנני מודה לו על
האיחולים הטובים שהוא מביע בו. במיוחד
נעימה לי הבעת התקווה שכל אשר ייסד

כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע
ועכ"י ימשיך להיות בהצלחה.

מובן מאליו שכדי שעבודה זו תוכל
להתנהל בהצלחה יש צורך בשיתוף
פעולה; כך שכל אחד מאתנו וכולנו
יחד נוכל להמשיך את עבודת כ"ק מו"ח
אדמו"ר זי"ע בהחזקת היהדות והפצת
התורה בכלל, ותורת החסידות בפרט".

♦

במכתב מיום כ"ט סיון תשי"א הבהיר הרבי את
גודל וכובד החתימה על "כתב התקשרות":

"ענין החתימה על כתב התקשרות איננו
ענין של מה בכך; הוא 'ענין הנוגע לנפש
בכל חמשה השמות שנקראו לה - נר"ן
ח"י, וגם לעצם הנפש שלמעלה מהשמות'.
וממילא, 'אין רשות לעשות ענינים לפנים',

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Office Address:
Lubavitch, 270 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYachin 3-9250

תחת מענדל שניאורסאהן

ב"ה, ז' אדר שני ה' תש"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הרה"ח א"א נח"מ וכו' מחורש ש"י

שלום וברכה

מוחל"ש קונטרס לימי הסודים הבק"ל, ובסמ יזכה בו את כל אלו
שהשקעו עליהם, שילמדו אוהו, ללמוד וללמד לסוד ולעשות ולקיים את
המסמך וה"בכ"ה מהאמר הנדפס בקונטרס, והוא

למרות הנסיגות והטרדות והבלבולים - לעמוד חזק בקיום החורה
והמצות בטוה"ל, וביחוד

להוסיף אומץ, ובהשחרות יחרה, בעבודת חינוך הכשר ללמד את
בני ובנות ישראל את מצות הוי"ו וחורו.

ואם ישנם מקומות אשר על ידי גזירות בגלוי, או בחבולות מרסה
רוצים להאחז בתי כנסיות ובהי מרשעות להסבית ח"ו את בני ישראל
את חורו הוי"ו ומצותו ולעדיהם ח"ו מאלקות,

הנה צריך לרעם אשר בזה גזירה דוקא, כאשר רבו ההקלמות
וההסחרות, עד אשר שמים אור לחוסך (ענינים שעריכים היו להוסיף אור
הקדושה מטפסטים בהם להרבות חוסך הקליפות ופטר אחרת)

אז דוקא נותנים כח למעלה להשוך את החושך לאור כי טוב.

וכאשר נשאר - עד למסירת נפש - על הקטנים והקטנות, הרי על
פי לשון המדרש, כשיש קטנים יש גדולים, יש חכמים, יש זקנים, יש
חורו, יש בתי כנסיות ובהי מרשעות - וחלילה חל - הקדוש ברוך הוא
מסרה שכינתו בעולם, בעולם הזה החתונות הנשמי, כי אהבתיא פטור אחרא
וההסחב והסבא לנהורא, טיאר אור אין סוף ברוך הוא.

בברכה שמה פורים
אברהם שניאורסאהן

אז אור שדה, עם ה' ה' ה' ה'
יחזקאל נחמן ונחמן ונחמן
כך גאה אפסוק וסוף גמול
איהם ועליו דמך, אף חלוקה

ידוע שבמשך כל השנים
שבהם עמד הרבי
בראשות המוסדות
'מל"ח' 'מחנ"י' ו'קה"ת'
בחיי חותנו - הרבי
הריי"צ, וכן לאורך כל
שנת ההסתלקות, לא
השתמש הרבי מעולם
בנייר מכתבים רשמי
הנושא את שמו. את
איגרותיו נהג לכתוב על
גבי ניירות המכתבים
של המוסדות השונים
בראשם עמד. רק לאחר
יו"ד שבט תשי"א,
עם קבלת הנשיאות
באופן רשמי, החל
להשתמש לראשונה
בדף המכתבים המוכר
שבראשו מתנוסס שמו הק'.

לפנינו תצלום מתוך מכתב "כללי-פרטי" מיום ז' אדר שני תשי"א, המהווה את אחד
המכתבים הראשונים שנכתבו על נייר המכתבים הרשמי של הרבי. בשולי המכתב,
המופנה אל אחד מרבני חב"ד באירלנד, מתייחס הרבי בכתב יד קודשו לפ"נ הכללי
ששיגר אליו אנ"ש דאירלנד לקראת יום ההילולא הראשון יו"ד שבט.

וראיתי בעיני ההתקשרות מהאברכים וכל
בני הישיבה לאדמו"ר שליט"א, כמו שאמר
אז ידידנו התמים הרה"ח רמ"ל יחי' (ר'
משה ליב רודשטיין):

'מען קלעפט זיך צו עם ווי בינען ארום'
האניק'... [= נמשכים אליו כמו דבורים אל
הדבש].

והאיש אשר איננו שלם בדעתו בזה -
במחשבה, דיבור ומעשה - טוב לו שלא
היה חותם על הכתב."

ראוי לחתום את תיאור המאורעות בקטע
ממכתבו של ר' יצחק דובוב, שהיה פעיל בענין
קבלת הנשיאות, מימי הקיץ תשט"ו:

ה"קונטרס" הראשון: באתי לגני תשי"א

ה'תורה' הראשונה של הרבי שיצאה לאור עם ה'שער בלאט' (דף שער) עם התואר "כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש", הייתה המאמר "באתי לגני" שנאמר ביו"ד שבט תשי"א. מאחורי הדפסת המאמר עומד מאורע מיוחד, וזה דבר המעשה:

ביום י"א ניסן תשי"א, קודם שנסע הרבי אל ה'אוהל', יצאה הודעה מהרבי וזה תוכנה: "אלו הרוצים להתמסר ולציית מבלי לשאול שאלות, יחתמו על פתק את שמם ושם אמם. אין להם על מה לפחד, לא יהיו ענינים שבאופן ד'לעלות השמימה', אבל אלו שיחתמו - עליהם לדעת שצריכים לציית". הרבי הוסיף ש"זהו לא משחק".

כל התמימים חתמו את שמותיהם ומסרו על מנת להכניס לרבי; כשראה רבינו את הפתק אמר: "עם איז אַ ערנסטע זאך" [= זהו דבר רציני].

אחר כך הלך הרבי אל ה'אוהל'. מספרים

שבהיותו באוהל, חזר הרבי על כל מאמר "באתי לגני" שאמר ביו"ד שבט בעת קבלת הנשיאות.

עם שובו מה'אוהל', מסר הרבי את המאמר להוצאה לאור והזהיר כי אין להדפיסו

צילום מדף השער של המאמר הראשון. בראש העמוד צויין האות א' להורות שזהו המאמר הראשון בסדרת מאמרי הרבי (כפי שהי' נהוג בקונטרסי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ)

מחדש בבית דפוס אלא בשכפול של צילום בלבד. אולם, כאשר הראו לרבי את דף השער שהוכן עבור המאמר, ובו מופיע לראשונה התואר "כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש", נתן הרבי את הסכמתו לכך וציווה להשלים את ההדפסה עד ליום י"ג ניסן - יום ההילולא של ה'צמח צדק'.

ב"ה

בזה הננו מוציאים לאור מאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א -
ד"ה באתי לגני, שנאמר בעת ההתוערות, יו"ד שבט, ה'תשי"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הגיה המאמר הזה -סגורס ע"י
אחד השומעים- והוסיף בו ציונים והערות הבאים בסולי
הגליון.

ועד להפצת חסידות

יא ניסן, ה'תשי"א, ברוקלין, נ.י.

=====

ב ה ז מ נ ר ת

לפנות יסר אל ועד להפצת חסידות

VAAD L'HAFOTZAS HASICHOS

P. O. BOX 37

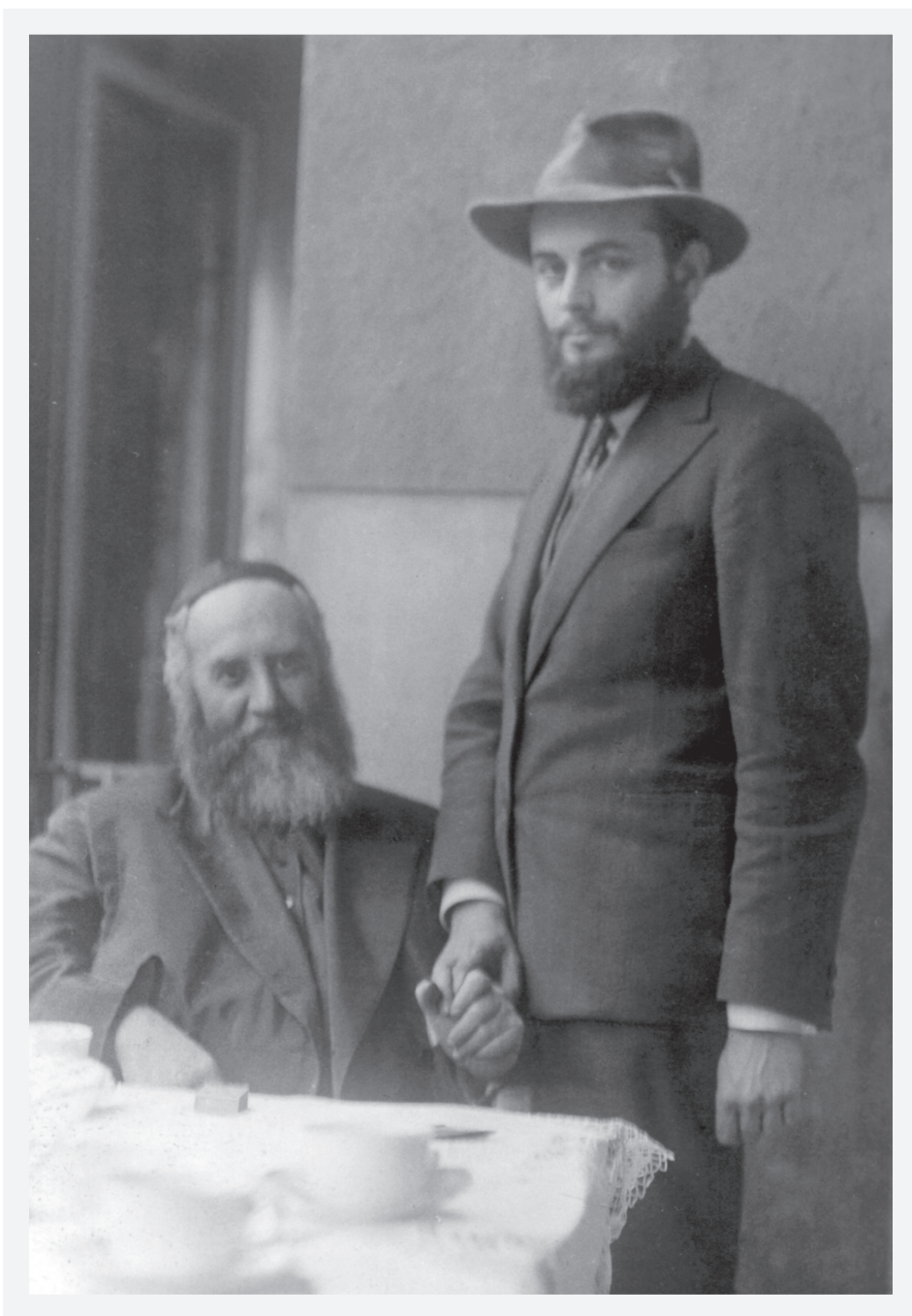
BROOKLYN 13, N.Y.

צילום מה'פתח דבר' למאמר הנ"ל בחתימת ה'ועד להפצת חסידות' עם כתובת הועד

עניני דיומא

הוראות הרבי ליו"ד שבט
ואותיות השם

ב"ה, ראש חדש שבט, ה'תשי"א ברוקלין, נ. י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים, אל המקושרים
 או השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר
 צוקללה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט הבע"ל, הוא יום
 היארצייט של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני בזה להציע:
 בשבת קדש שלפני היארצייט ישתדלו לעלות לתורה.
 אם אין מספר העליות מספיק - יקראו בתורה בחדרים שונים, אבל **לא להוסיף** על
 מספר הקרואים.

ישתדלו שמפטיר יהי' הגדול שבחבורה - בריצוי רוב המנין - או על פי הגורל.
 יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היארצייט, ונכון לחלק שיתפלל אחד
 ערבית, שני - שחרית, שלישי - מנחה כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנ"ש.
 להדליק נר שידלק כל המעת לעת. אם אפשר בקל - נר של שעוה. בשעת התפלות
 ידלקו חמשה נרות.

אחר התפלה (בבקר - אחר אמירת תהלים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה
 פכ"ד דכלים ופ"ז דמקואות. אח"כ יאמר המשנה ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר.
 בלחש - איזה שורות בתניא, קדיש דרבנן.

אחר תפלת ערבית - יחזרו חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס
 בקונטרס ע"ד) בע"פ. ואם אין מי שיחזור בע"פ ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפלת
 הבוקר. ולסיימו אחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה - פרק תניא. וכן לאחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה ירים כל אחד תרומה להענינים השייכים לנשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפלת מנחה.

לאחר תפלת הבוקר וחזרת הדא"ח - יקרא כל אחד פ"נ (כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להכנס ליחידות, או עכ"פ לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ - יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"נ, כאלו עומד לפניו. להניח הפ"נ אח"כ בין דפי מאמר, קונטרס וכ' של תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ולשלחו (אם באפשרי בו ביום) על מנת לקראותו על ציון שלו.

במשך המעט לעת - ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם.

במשך המעט לעת - לעשות התועדות.

לקבוע שעה במשך המעט לעת - לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המעט לעת - לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי הכנסיות ובבהמ"ד אשר בעיר לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנתו ע"ד אמירת תהלים, לימוד חומש עם פירש"י - ובמקומות המתאימים - גם ע"ד לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה. - אם באפשרי לעשות כל הנ"ל מתוך התועדות.

במשך המעט לעת - לבקר (המוכשרים לזה) במקום כנוסי הנוער החרדי - ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער שלעת עתה עדיין אינו חרדי - ולבאר להם איך שחבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקוה והבטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולת הנוער.

•

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי היארצייט ובפרט ביום הש"ק שלאחריו.

•

והוי' יחיש ביאת גואלנו והקיצו ורגנו שוכני עפר, ונשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעל ההילולא, בתוכם ישמיענו נפלאות וינהלנו בדרך העולה בית א-ל.

מנחם מענדל שניאורסאהן

פרקי משניות

לאותיות השם של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ
 ליום ההילולא - יו"ד בשבט

אות י'

מסכת שבת פרק א

(ה) בית שמאי אומרים, אין שורין דיו וסממנים
 וכרשינים, אלא כדי שישורו מבעוד יום. ובית
 הלל מתירין:

(ו) בית שמאי אומרים, אין נותנין אונין של פשתן
 לתוך התנור, אלא כדי שיהבילו מבעוד יום, ולא
 את הצמר ליוורה, אלא כדי שיקלוט העין. ובית
 הלל מתירין. בית שמאי אומרים, אין פורשין
 מצודות חיה ועופות ודגים, אלא כדי שישודו
 מבעוד יום. ובית הלל מתירין:

(ז) בית שמאי אומרים, אין מוכרין לנכרי ואין
 טוענין עמו ואין מגביהין עליו, אלא כדי שישע
 למקום קרוב. ובית הלל מתירין:

(ח) בית שמאי אומרים, אין נותנין עורות לעבדן
 ולא כלים לכובס נכרי, אלא כדי שיעשו מבעוד
 יום. ובבבלין בית הלל מתירין עם השמש:

(ט) אמר רבן שמעון בן גמליאל, נוהגין היו בית
 אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס נכרי שלשה
 ימים קדם לשבת. ושון אלו ואלו, שטוענין
 קורות בית הפד ועגולי הגת:

(י) אין צולין בשר, בצל, וביצה, אלא כדי שישולו
 מבעוד יום. אין נותנין פת לתנור עם חשכה, ולא
 חררה על גבי גחלים, אלא כדי שיקרמו פניה
 מבעוד יום. רבי אליעזר אומר, כדי שיקרום
 התחתון שלה: יא משלשלין את הפסח בתנור עם
 חשכה. ומאחזין את האור במדורת בית המוקד.
 ובבבלין כדי שיאחז האור ברבן. רבי יהודה
 אומר, בפחמין כל שהוא:

(א) יציאות השבת, שמים שהן ארבע בפנים,
 ושמים שהן ארבע בחוץ. כיצד. העני עומד בחוץ
 ובעל הבית בפנים, פשט העני את ידו לפנים ונתן
 לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא,
 העני חייב ובעל הבית פטור. פשט בעל הבית את
 ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה
 והכניס, בעל הבית חייב והעני פטור. פשט העני
 את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה, או שנתן
 לתוכה והוציא, שניהם פטורין. פשט בעל הבית
 את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה, או שנתן לתוכה
 והכניס, שניהם פטורין:

(ב) לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה, עד
 שיתפלל. לא יכנס אדם למרחץ, ולא לברסקי,
 ולא לאכל, ולא לדיו. ואם התחילו, אין מפסיקין.
 מפסיקין לקרות קריאת שמע, ואין מפסיקין
 לתפלה:

(ג) לא יצא החיט במחטו סמוך לחשכה, שמא
 ישכח ויצא. ולא הלביל בקלמוסו. ולא יפלה את
 כליו, ולא יקרא לאור היר. באמת אמרו, החזן
 רואה היכן התינוקות קוראים, אבל הוא לא יקרא.
 פיוצא בו, לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל
 עברה:

(ד) ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן
 חזקיה בן גוריון קשעלו לבקרו. נמנו ורבו בית
 שמאי על בית הלל, ושמונה עשר דברים גזרו
 בו ביום:

אות ו'

מסכת מועד קטן פרק ג

(א) ואלו מגלחין במועד, הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורין, והמגדה שהתירו לו חכמים, וכן מי שנשאל לחכם והתר, והנזיר, והמצרע העולה משמאיתו לטהרתו:

(ב) ואלו מכבסין במועד, הבא ממדינת הים, ומבית השביה, והיוצא מבית האסורים, והמגדה שהתירו לו חכמים, וכן מי שנשאל לחכם והתר, מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג, (הזבין והזבות והנדות והילדות), וכל העולין משמאית לטהרה, הרי אלו מתרין. ושאר כל אדם אסורין:

(ג) ואלו כותבין במועד, קדושי נשים, גטין ושורבין, דיתיקי, מתנה ופרוזבולין, אגרות שום ואגרות מזון, שטרי חליצה ומאונים ושטרי ברורין וגזרות בית דין ואגרות של רשות:

(ד) אין כותבין שטרי חוב במועד. ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל, הרי זה כתוב. אין כותבין ספרים, תפלין ומזוזות, במועד, ואין מגיהין אות אחת, אפלו בספר עזרא. רבי יהודה אומר, כותב אדם תפלין ומזוזות לעצמו, וטוהה על ירכו תכלת לציצית:

(ה) הקובר את מתו שלשה ימים קדם לרגל, בטלה הימנו גזרת שבעה. שמונה, בטלה הימנו גזרת שלשים, מפני שאמר, שבת עולה ואינה מפסקת, רגלים מפסיקין ואינן עולין:

(ו) רבי אליעזר אומר, משחרב בית המקדש, עצרת כשבת. רבן גמליאל אומר, ראש השנה ויום הכפורים, כרגלים. וחכמים אומרים, לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא עצרת כרגלים, ראש השנה ויום הכפורים כשבת:

(ז) אין קורעין, ולא חולצין, ואין מכרין, אלא קרוביו של מת. אין מכרין אלא על מטה זקופה, ואין מוליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון, אלא בסלים. ואין אומרים ברכת אבלים במועד, אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטריין את הרבים:

(ח) אין מניחין את המטה ברחוב, שלא להרגיל את ההספד, ולא של נשים לעולם, מפני הכבוד. נשים במועד מענות, אבל לא מטפחות. רבי ישמעאל אומר, הסמוכות למטה, מטפחות:

(ט) בראשי חדשים, בחנכה ובפורים, מענות ומטפחות, בזה ובה (אבל) לא מקוננות. נקבר המת, לא מענות ולא מטפחות. איזהו ענין, שכלן עונות כאחת. קינה, שאחת מדברת וכלן עונות אחריה, שנאמר, ולמדנה בנתיכם נהי, ואשה רעוה קינה. אבל לעתיד לבוא הוא אומר, בלע המות לנצח, ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו':

אות ס'

מסכת סוכה פרק א

(א) סכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה, פסולה. רבי יהודה מכשיר. ושאינה גבוהה עשרה טפחים, ושאינה לה שלש דפנות, ושחמתה מרובה מצלתה, פסולה. סכה ישנה, בית שמאי פוסליו, ובית הלל מכשירין. ואיזו היא סכה ישנה, כל שעשאה קדם לחג שלשים יום. אבל אם עשאה לשם חג, אפלו מתחלת השנה, כשרה:

(ב) העושה סכתו תחת האילן, כאלו עשאה בתוך הבית. סכה על גבי סכה, העליונה כשרה, והתחתונה פסולה. רבי יהודה אומר, אם אין דיוורין בעליונה, התחתונה כשרה:

מקפת אכסדרה. סכָה גדולה, שהקיפיה בדבר
שאין מסככים בו, אם יש תחתיו ארבע אמות,
פסולה:

(יא) העושה סכתו כמין צריך, או שסמכה לכתל,
רבי אליעזר פוסל, מפני שאין לה גג, וחכמים
מכשירין. מחצלת קנים גדולה, עשאה לשכיבה,
מקבלת טמאה ואין מסככין בה. לסכוכה, מסככין
בה ואינה מקבלת טמאה. רבי אליעזר אומר, אחת
קטנה ואחת גדולה, עשאה לשכיבה, מקבלת
טמאה ואין מסככין בה. לסכוכה, מסככין בה ואינה
מקבלת טמאה:

אות ה'

מסכת מידות פרק ד

(א) פתחו של היכל, גבהו עשרים אמה ורחבו
עשר אמות. וארבע דלתות היו לו, שתיים בפנים
ושתיים בחוץ, שנאמר, ושתיים דלתות להיכל
ולקדש. החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות
עביו של כתל, והפנימיות נפתחות לתוך הבית
לכסות אחר הדלתות, שכל הבית טוח בגבה, חוץ
מאחר הדלתות. רבי יהודה אומר, בתוך הפתח
היו עומדות, וכמין אצטרמיטה היו ונקפלות
לאחוריהן, אלו שתי אמות ומחצה, ואלו שתי
אמות ומחצה, חצי אמה מזוה מ כאן, וחצי אמה
מזוה מ כאן, שנאמר, ושתיים דלתות לדלתות
שתיים מוסבות דלתות שתיים לדלת אחת ושתי
דלתות לאחרת:

(ב) ושני פשפשין היו לו לשער הגדול, אחד
בצפון, ואחד בדרום. שבדרום לא נכנס בו
אדם מעולם, ועליו הוא מפרש על ידי יחזקאל,
שנאמר, ואמר אלי יי השער הזה סגור יהיה לא
יפתח ואיש לא יבא בו כי יי אלהי ישראל בא בו
והיה סגור. נטל את המפתח ופתח את הפשפש,

(ג) פרס עליה סדיו מפני החמה, או תחתיה מפני
הנשר, או שפרס על גבי הקינוף, פסולה. אבל
פורס הוא על גבי נקליטי המטה:

(ד) הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקסום
וסכך על גבה, פסולה. ואם היה סכוכה הרבה מהן,
או שקצצן, כשרה. זה הכלל, כל שהוא מקבל
טמאה ואין גדולו מן הארץ, אין מסככין בו. וכל
דבר שאינו מקבל טמאה וגדולו מן הארץ, מסככין
בו:

(ה) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדיו, אין
מסככין בהן. וכלן שהתירו, כשרות. וכלן כשרות
לדפנות:

(ו) מסככין בנסרים, דברי רבי יהודה. ורבי מאיר
אוסר. נתן עליה נטר שהוא רחב ארבעה טפחים,
כשרה, ובלבד שלא יישן תחתיו:

(ז) תקרה שאין עליה מעזיבה, רבי יהודה אומר,
בית שמאי אומרים, מפקפק נוטל אחת מביניהם,
ובית הלל אומרים, מפקפק או נוטל אחת
מביניהם. רבי מאיר אומר, נוטל אחת מביניהם,
ואינו מפקפק:

(ח) המקרה סכתו בשפודין או בארוכות המטה,
אם יש רוח ביניהן כמותן, כשרה. החוטט בגדיש
לעשות בו סכה, אינה סכה:

(ט) המשלשל דפנות מלמעלה למטה, אם גבוהה
מן הארץ שלשה טפחים, פסולה. מלמטה למעלה,
אם גבוהה מן הארץ עשרה טפחים, כשרה. רבי
יוסי אומר, כשם שמלמטה למעלה עשרה טפחים,
כה מלמעלה למטה עשרה טפחים. הרחיק את
הסכוכה מן הדפנות שלשה טפחים, פסולה:

(י) בית שנפתח וסכך על גביו, אם יש מן הכתל
לסכוכה ארבע אמות, פסולה. וכן חצר שהיא

(ו) וְהַיִּכָּל מֵאָה עַל מֵאָה, עַל רוּם מֵאָה. הָאֵסֶם שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְגִבָּהוּ אַרְבָּעִים אַמָּה, אַמָּה כִּיּוֹר, וְאַמָּתַיִם בֵּית דִּלְפָּה, וְאַמָּה תִּקְרָה, וְאַמָּה מַעְזִיבָה, (וְגִבָּה שֶׁל עֲלִיָּה אַרְבָּעִים אַמָּה, וְאַמָּה כִּיּוֹר, וְאַמָּתַיִם בֵּית דִּלְפָּה, וְאַמָּה תִּקְרָה, וְאַמָּה מַעְזִיבָה), וְשֵׁשׁ אַמּוֹת מַעְקָה, וְאַמָּה כָּלָה עוֹרֵב, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לֹא הָיָה כָּלָה עוֹרֵב עוֹלָה מִן הַמִּדָּה, אֲלָא אַרְבַּע אַמּוֹת הָיָה מַעְקָה:

(ז) מִהַמְּזִרְחַל לַמַּעְרָב מֵאָה אַמָּה, כֹּתֵל הָאוֹלָם חֲמִשָּׁה, וְהָאוֹלָם אַחַת עֶשְׂרֵה, כֹּתֵל הַיִּכָּל שֵׁשׁ, וְתוֹכוֹ אַרְבָּעִים אַמָּה, אַמָּה טְרַקְסִין, וְעֶשְׂרִים אַמָּה בֵּית קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, כֹּתֵל הַיִּכָּל שֵׁשׁ, וְהָתָא שֵׁשׁ, וְכֹתֵל הָתָא חֲמִשָּׁה. מִן הַצָּפוֹן לְדָרוֹם שְׁבַעִים אַמָּה, כֹּתֵל הַמִּסְבָּה חֲמִשָּׁה, וְהַמִּסְבָּה שֵׁשׁ, כֹּתֵל הָתָא חֲמִשָּׁה, וְהָתָא שֵׁשׁ, כֹּתֵל הַיִּכָּל שֵׁשׁ, וְתוֹכוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה, כֹּתֵל הַיִּכָּל שֵׁשׁ, וְהָתָא שֵׁשׁ, וְכֹתֵל הָתָא חֲמִשָּׁה, וּבֵית הוֹרְדָת הַמֵּיִם שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְהַכֹּתֵל חֲמִשָּׁה אַמּוֹת. הָאוֹלָם עוֹדֵף עָלָיו חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה אַמָּה מִן הַצָּפוֹן, וְחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה אַמָּה מִן הַדָּרוֹם, וְהוּא הָיָה נִקְרָא בֵּית הַחֲלִיפּוֹת, שֶׁשָּׁם גּוֹנְזִים אֶת הַסַּפְיָנִים. וְהַיִּכָּל צֶר מֵאַחֲרָיו, וְרֹחַב מִלְּפָנָיו, וְדוֹמָה לְאַרְיָ, שְׁנָאֵמֵר, הוּא אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת חֲנָה דָּוִד, מֵהָ אֲרִי צֶר מֵאַחֲרָיו וְרֹחַב מִלְּפָנָיו, אִף הַיִּכָּל צֶר מֵאַחֲרָיו וְרֹחַב מִלְּפָנָיו:

אות י'

מסכת יומא פרק ח

(א) יוֹם הַכַּפּוֹרִיִּים אֲסוּר בְּאִכְלָהּ וּבִשְׂתִיָּהּ וּבְרַחֲצִיָּהּ וּבִסְבִּיָּהּ וּבְנִעִילַת הַסַּנְדֵּל וּבִתְשֻׁמִּישׁ הַמָּטָה. וְהַמִּלָּה וְהַפֶּלָה יִרְחֲצוּ אֶת פְּנֵיהֶם. וְהַחִיָּה תִעֲוֹל אֶת הַסַּנְדֵּל, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְחֻכָּמִים אוֹסְרִין:

(ב) הָאוֹכֵל כְּכוֹתֶכֶת הַגָּסָה כְּמוֹהָ וְכַגְרֵעִינָתָהּ, וְהַשּׁוֹתֶה מֵלֹא לְגִמְיוֹ, חֵיב. וְכֵל הָאֶכְלִין מִצִּטְרָפִין

וְנֹכַח לְהִתָּא, וּמֵהִתָּא לְהִיכָל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כְּתוּב עָבִיו שֶׁל כֹּתֵל הָיָה מֵהִלָּה, עַד שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים, וּפְתַח אֶת הַחִיצוֹנוֹת מִבְּפָנִים וְאֶת הַפְּנִימִיּוֹת מִבְּחוּץ:

(ג) וְשִׁלְשִׁים וּשְׁמוֹנֶה תַּאֲסִים הָיוּ שָׁם, חֲמִשָּׁה עֶשְׂרִי בַּצָּפוֹן, חֲמִשָּׁה עֶשְׂרִי בַּדָּרוֹם, וּשְׁמוֹנֶה בַּמַּעְרָב. שְׁבַצְפוֹן וְשְׁבַדְרוֹם, חֲמִשָּׁה עַל גְּבִי חֲמִשָּׁה, וְחֲמִשָּׁה עַל גְּבִיָּהֶם. וְשְׁבַמַּעְרָב, שִׁלְשָׁה עַל גְּבִי שִׁלְשָׁה, וּשְׁנַיִם עַל גְּבִיָּהֶם. וְשִׁלְשָׁה פְּתָחִים הָיוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, אֶחָד לְתֹא מִן הַיָּמִין, וְאֶחָד לְתֹא מִן הַשְּׂמָאל, וְאֶחָד לְתֹא שְׁעַל גְּבִיו. וּבִקְרָן מִזְרָחִית צְפוֹנִית הָיוּ חֲמִשָּׁה פְּתָחִים, אֶחָד לְתֹא מִן הַיָּמִין, וְאֶחָד לְתֹא שְׁעַל גְּבִיו, וְאֶחָד לְמִסְבָּה, וְאֶחָד לְפִשְׁפֶּשֶׁת, וְאֶחָד לְהִיכָל:

(ד) הַתַּחְתּוֹנָה, חֲמִשָּׁה, וְרוֹבֵד שֵׁשׁ. וְהָאֲמָצִיעִית, שֵׁשׁ, וְרוֹבֵד שְׁבַע. וְהָעֲלִיּוֹנָה, שְׁבַע, שְׁנָאֵמֵר, הִיצִיעַ הַתַּחְתּוֹנָה חֲמִשָּׁה בְּאַמָּה רַחְבָּהּ וְהַתִּיכּוֹנָה שֵׁשׁ בְּאַמָּה רַחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שְׁבַע בְּאַמָּה רַחְבָּהּ:

(ה) וּמִסְבָּה הָיְתָה עוֹלָה מִקְרָן מִזְרָחִית צְפוֹנִית לְקֶרֶן צְפוֹנִית מַעְרָבִית, שָׁבָה הָיוּ עוֹלִים לְגִגּוֹת הַתָּאִים. הָיָה עוֹלָה בְּמִסְבָּה וּפְנִי לַמַּעְרָב. הֵלֵךְ עַל כָּל פְּנֵי הַצָּפוֹן, עַד שֶׁהוּא מִגִּיעַ לַמַּעְרָב. הִגִּיעַ לַמַּעְרָב, וְהִפָּךְ פָּנָיו לְדָרוֹם, הֵלֵךְ כָּל פְּנֵי מַעְרָב עַד שֶׁהוּא מִגִּיעַ לְדָרוֹם. הִגִּיעַ לְדָרוֹם, וְהִפָּךְ פָּנָיו לְמִזְרָח, הָיָה מֵהִלָּה בַּדָּרוֹם, עַד שֶׁהוּא מִגִּיעַ לְפִתְחָה שֶׁל עֲלִיָּה, שְׁפִתְחָה שֶׁל עֲלִיָּה פְּתוּחָה לְדָרוֹם. וּבִפְתָּחָה שֶׁל עֲלִיָּה הָיוּ שְׁנֵי כְּלוֹנוֹסוֹת שֶׁל אֶרֶז, שְׁבָהָן הָיוּ עוֹלִים לְגִגָּה שֶׁל עֲלִיָּה. וְרֹאשֵׁי סַפְסָפִין מִבְּדִילִים בְּעֲלִיָּה בֵּין הַקִּדְּשׁ לְבֵין קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, וְלֹאִין הָיוּ פְּתוּחוֹן בְּעֲלִיָּה לְבֵית קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, שְׁבָהָן הָיוּ מְשֻׁלְשָׁלִין אֶת הָאוֹמֵנִים בְּתַבּוּת, כְּדִי שֶׁלֹּא יִזְנוּ עֵינֵיהֶן מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים:

הַכּפּוּרִים מְכַפֵּר, אִין יוֹם הַכּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שְׂבִין אָדָם לְמָקוֹם, יוֹם הַכּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שְׂבִין אָדָם לְחִבְרוֹ, אִין יוֹם הַכּפּוּרִים מְכַפֵּר, עַד שְׂיִרְצָה אֶת חֲבֵרוֹ. אֶת זֶה דְּרַשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה, מְכַל חֲטָאֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּתְהַרֵּוּ, עֲבֵרוֹת שְׂבִין אָדָם לְמָקוֹם, יוֹם הַכּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שְׂבִין אָדָם לְחִבְרוֹ, אִין יוֹם הַכּפּוּרִים מְכַפֵּר, עַד שְׂיִרְצָה אֶת חֲבֵרוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִתְהַרְיִין, וּמִי מִטְהַר אֶתְכֶם, אֲבִיכֶם שְׂבִשְׁמַיִם, שְׁנֶאֱמַר, וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם. וְאָמַר, מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ, מִה מִקְנֵה מִטְהַר אֶת הַטְּמֵאִים, אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִטְהַר אֶת יִשְׂרָאֵל:

אות צ'

מסכת פרה פרק ט

(א) צְלוּחִית שְׁנֶפֶל לְתוֹכָהּ מִים כָּל שֶׁהֵן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר, יְזֶה שְׁתֵּי הַזְּיוֹת, וְחֲכָמִים פּוֹסְלִין. יֵרֵד לְתוֹכָהּ טַל, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר, יִנְיַחָהּ בַּחֲמָה וְהִטַּל עוֹלָה. וְחֲכָמִים פּוֹסְלִין. נָפַל לְתוֹכָהּ מִשְׁקִין וּמִי פְרוּת, יַעֲרָה וְצָרִיד לִנְגַב. דִּיּוֹ, קוֹמוֹס, וְקִנְיָנוֹתָם, וְכָל דְּבָר שֶׁהוּא רוּשָׁם, יַעֲרָה וְאִינוֹ צָרִיד לִנְגַב:

(ב) נָפַל לְתוֹכָהּ שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים וְנִתְבַּקְעוּ, אוֹ שְׁנִשְׁתַּנוּ מִרְאִיָּהֶם, פּוֹסְלִין. חֲפוּשִׁית, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף פּוֹסְלִת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּשֹׁפֶפֶרֶת. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמְרִים, הַדִּירָה וְהַכְּנָה שְׂבִתְבוּאָה, כְּשֶׁרִים, מִפְּנֵי שֶׁאִין בָּהֶם לַחָה:

(ג) שְׁתֵּת מִהֵן בְּהֶמָּה אוֹ חִיָּה, פּוֹסְלִין. כָּל הָעוֹפּוֹת פּוֹסְלִין, חוּץ מִן הַיוֹנָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מוֹצֵצָה. כָּל הַשְּׂרָצִים אֵינָם פּוֹסְלִין, חוּץ מִן הַחֲלָדָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְלָקֶת. רַבִּי גְּמִלְיָאֵל אוֹמַר, אִף הַנֶּחֱשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְקִיאָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר, אִף הָעֶקְבָר:

לְכֹכּוֹתָהּ. כָּל הַמִּשְׁקִין מְצַטְרְפִין לְמָלָא לְגִמְיוֹ. הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה אִין מְצַטְרְפִים:

(ג) אֵכֵל וְשָׁתָה בְּהַעֲלֵם אֶחָד, אִינוֹ חַיֵּב אֶלָּא חֲטָאֵת אַחַת. אֵכֵל וְעָשָׂה מְלָאכָה, חַיֵּב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת. אֵכֵל אֶכְלִין שְׁאִינוֹ רְאוּיִין לְאֶכְלִיָּה, וְשָׁתָה מִשְׁקִין שְׁאִינוֹ רְאוּיִין לְשָׁתִיָּה, וְשָׁתָה צִיר אוֹ מְרִיס, פְּטוּר:

(ד) הַתִּינוּקוֹת, אִין מַעֲנִין אוֹתָן בְּיוֹם הַכּפּוּרִים, אֲבָל מִחֲנֻכִּין אוֹתָם לִפְנֵי שְׁנָה וְלִפְנֵי שְׁנָתִים, בְּשִׁבְלִי שִׁיָּהִיו רְגִילִין בְּמַצּוֹת:

(ה) עֲבָרָה שֶׁהִרְחִיחָהּ, מְאֻכִּילִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּשְׁיָב נִפְשָׁה. חוּלָה מְאֻכִּילִין אוֹתוֹ עַל פִּי בְּקִיאִין. וְאִם אִין שָׁם בְּקִיאִין, מְאֻכִּילִין אוֹתוֹ עַל פִּי עֲצָמוֹ, עַד שִׁיאֻמַּר דִּי:

(ו) מִי שֶׁאֲחָזוּ בְּלִמּוּס, מְאֻכִּילִין אוֹתוֹ אֶפְלוֹ דְּכָרִים טְמֵאִים עַד שִׁיאֻרוֹ עֵינָיו. מִי שֶׁנִּשְׁכָּח כֶּלֶב שׁוֹטֵה, אִין מְאֻכִּילִין אוֹתוֹ מִחֲצַר כָּבֵד שְׁלוֹ, וְרַבִּי מַתִּיא בֶּן חֲרָשׁ מַתִּיר. וְעוֹד אָמַר רַבִּי מַתִּיא בֶּן חֲרָשׁ, הַחוּשֵׁשׁ בְּגִרוֹנוֹ, מְטִילִין לוֹ סֵם בְּתוֹךְ פִּיו בְּשִׁבְתָּ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֶפֶק נִפְשׁוֹת, וְכָל סֶפֶק נִפְשׁוֹת דּוּחָה אֶת הַשְּׁבִת:

(ז) מִי שֶׁנִּפְלָה עָלָיו מַפְלֵת, סֶפֶק הוּא שֶׁסֶפֶק אִינוֹ שָׁם, סֶפֶק חֵי סֶפֶק מֵת, סֶפֶק נִכְרִי סֶפֶק יִשְׂרָאֵל, מִפְּקָחִין עָלָיו אֶת הַגָּל. מְצַאוּהוּ חֵי, מִפְּקָחִין עָלָיו. וְאִם מֵת, יִנְיַחוּהוּ:

(ח) חֲטָאֵת וְאֲשָׁם וְדַאי מְכַפְרִין. מִיתָה וְיוֹם הַכּפּוּרִים מְכַפְרִין עִם הַתְּשׁוּבָה. הַתְּשׁוּבָה מְכַפֵּרֶת עַל עֲבֵרוֹת קְלוֹת עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה. וְעַל הַחֲמוּרוֹת הִיא תוֹלָה עַד שִׁיבּוֹא יוֹם הַכּפּוּרִים וְיִכַּפֵּר:

(ט) הָאוֹמֵר, אֲחַטָּא וְאֲשׁוּב, אֲחַטָּא וְאֲשׁוּב, אִין מְסַפִּיקוֹ בִּידּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. אֲחַטָּא וְיוֹם

אומר, אם לאוכליו, היוצא מהן מתר, ואם למשקיו, היוצא מהן אסור. חלות דבש שרסקו מערב שבת ויצאו מעצמן, אסורין. ורבי אליעזר מתיר:

(ב) כל שבא בחמין מערב שבת, שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא, בחמין מערב שבת, מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן המליח הישן (ודגים מלוחים קטנים) וקוליס האספגין, שהדחתן זו היא גמר מלאכתן:

(ג) שובר אדם את החבית לאכל הימנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוון לעשות כלי. ואין נוקבין מגופה של חבית, דברי רבי יהודה. וחכמים מתירין. ולא יקבנה מצדה, ואם היתה נקובה, לא יתן עליה שעוה, מפני שהוא ממרח. אמר רבי יהודה, מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב, ואמר, חוששני לו מחטאת:

(ד) נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שומר, ואת המים היפים ברעים בשביל שיצנו, ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו. מי שנשרו כליו בדרך במים, מהלך בהן ואינו חושש. הגיע לחצר החיצונה, שוטחן בחמה, אבל לא כנגד העם:

(ה) הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג, אפלו בעשר אלגטיאות, לא יביאם בידו, אבל עשרה בני אדם מסתפגין באלגטית אחת פניהם ידיהם ורגליהם, ומביאין אותה בידו:

(ו) סכין וממשמשין (בבני מעים), אבל לא מתעמלין ולא מתגרדין. אין יורדין לקורדימא, ואין עושין אפסטיזין, ואין מעצבין את הקטן, ואין מחזירין את השכר. מי שנפרקה ידו ורגלו, לא יטרפם בצונן, אבל רוחץ הוא כדרך, ואם נתרפא, נתרפא:

(ז) החושב על מי חטאת לשותות, רבי אליעזר אומר, פסול. רבי יהושע אומר, כשיטה. אמר רבי יוסי, במה דברים אמורים, במים שאינם מקדשים. אבל במים המקדשים, רבי אליעזר אומר, כשיטה. רבי יהושע אומר, כשישתה. ואם גרגר, כשר:

(ח) מי חטאת שנפסלו, לא יגבלם בטיט, שלא יעשם תקלה לאחרים. רבי יהודה אומר, בטלו. פרה ששתת מי חטאת, בשירה טמא מעת לעת. רבי יהודה אומר, בטלו במעיה:

(ט) מי חטאת ואפר חטאת, לא יעבירם בנהר ובכספיה, ולא ישיטם על פני המים, ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד זה. אבל עובר הוא במים עד צוארו. עובר הוא הטהור לחטאת ובידיו כלי ריקם הטהור לחטאת, ובמים שאינם מקדשים:

(י) אפר כשר שנתערב באפר מקלה, הולכין אחר הרב לטמא, ואין מקדשין בו. רבי אליעזר אומר, מקדשין בכלן:

(יא) מי חטאת שנפסלו, מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. ואת הטהור לחטאת, לא בידיו ולא בגופו. נטמא, מטמאים את הטהור לתרומה בידיו ובגופו. ואת הטהור לחטאת, בידיו, אבל לא בגופו:

(יב) אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינן ראויין לקדש, מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. את הטהור לחטאת, לא בידיו ולא בגופו:

אות ח'

מסכת שבת פרק כב

(א) חבית שנשברה, מצילין הימנה מזון שלש סעודות. ואומר לאחרים, בואו והצילו לכם, ובלבד שלא יספוג. אין סוחטין את הפרות להוציא מהן משקין, ואם יצאו מעצמן, אסורין. רבי יהודה

אות ק'

מסכת כלאים פרק ד

אמות שבכפרם, בית שמאי אומרים, קדש שורה
אחת. ובית הלל אומרים, קדש שתי שורות:

(ו) הנוטע שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב,
הרי זה כרם. שתים כנגד שתים ואחת בינתים, או
שתים כנגד שתים ואחת באמצע, אינו כרם, עד
שיהו שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב:

(ז) הנוטע שורה אחת בתוך שלו, ושורה אחת
בתוך של חברו, ודרך היחיד ודרך הרבים
באמצע, וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים,
הרי אלו מצטרפות. גבוה מעשרה טפחים, אינן
מצטרפות. רבי יהודה אומר, אם ערסן מלמעלה
הרי אלו מצטרפות:

(ח) הנוטע שתי שורות, אם אין ביניהן שמונה
אמות לא יביא זרע לשם. היו שלש, אם אין בין
שורה לחברתה שש עשרה אמה לא יביא זרע
לשם. רבי אליעזר בן יעקב אומר משום חנינא
כו חכינאי, אפלו חרבה האמצעית ואין בין שורה
לחברתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם,
שאלו מתחלה נטען הרי זה מתר בשמונה אמות:

(ט) הנוטע את פרמו על שש עשרה (אמה) שש
עשרה אמה, מתר להביא זרע לשם. אמר רבי
יהודה, מעשה בצלמון, באחד שנטע את פרמו
על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הופך שער
שתי שורות לצד אחד, וזרע את הנזיר, ובשנה
אחרת היה הופך את השער למקום אחר וזרע
את הבור, וכא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי
מאיר ורבי שמעון אומרים, (אף) הנוטע את פרמו
על שמונה [שמונה] אמות, מתר:

(א) קרחת הכרם, בית שמאי אומרים, עשרים
וארבע אמות. ובית הלל אומרים, שש עשרה
אמה. מחול הכרם, בית שמאי אומרים, שש
עשרה אמה. ובית הלל אומרים, שתים עשרה
אמה. ואיזו היא קרחת הכרם. כרם שחרב
מאמצעו. אם אין שם שש עשרה אמה, לא יביא
זרע לשם, היו שם שש עשרה אמה, נותנין לה
עבודתה וזרע את המותר:

(ב) איזה הוא מחול הכרם. בין כרם לגדר. אם אין
שם שתים עשרה אמה, לא יביא זרע לשם, היו
שם שתים עשרה אמה, נותנין לו עבודתו וזרע
את המותר:

(ג) רבי יהודה אומר, אין זה אלא גדר הכרם.
ואיזה הוא מחול הכרם. בין שני הכרמים. ואיזה
הוא גדר, שהוא גבוה עשרה טפחים. וחרץ,
שהוא עמק עשרה ורחב ארבעה:

(ד) מחצית הקנים, אם אין בין קנה לחברו שלשה
טפחים כדי שיכנס הגדי, הרי זו כמחצה. וגדר
שגפרץ, עד עשר אמות הרי הוא כפתח, יתר
מכן, כנגד הפרצה אסור. נפרצו בו פרצות הרבה,
אם העומד מרבה על הפרוץ, מתר. ואם הפרוץ
מרבה על העומד, כנגד הפרצה אסור:

(ה) הנוטע שורה של חמש גפנים, בית שמאי
אומרים, כרם. ובית הלל אומרים, אינו כרם,
עד שיהו שם שתי שורות. לפיכך, הזרע ארבע

הדפסת הקובץ לזכות
מר **דניאל פרידמן** שיחי'

.

לעילוי נשמת
אביו האהוב
מר **אפרים** בן **שמשון פרידמן** ז"ל

בסיוע
שלוחי הרבי בונקובר קנדה
הרב **שמואל** שיחי' **ישעיהו** וב"ב שיחיו
שיזכו לרוב נחת חסידי אמיתי
מכל יוצאי חלציהם
מתוך בריאות הנכונה
ומתוך הרחבה
והכל בטוב הנראה והנגלה
ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש!

נדפס
לעילוי נשמת
הרה"ג ר' **אברהם יצחק** ע"ה
ב"ר **נתן ז"ל**
שלוסברג
נלב"ע ט"ו שבט ה'תשע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

ולזכות תבלחט"א זוגתו
מרת **רחל נעמי** שתחי'
בת אלטע דבורה

ולזכות בנם הנגיד הרה"ח
ר' **אליהו שי'**
בן רחל נעמי
וזוגתו מרת **יונה נחמה** שתחי'
בת מטיל לאה

שיזכו לרוב נחת חסידי אמיתי
מכל יוצאי חלציהם
מתוך בריאות הנכונה
ומתוך הרחבה
והכל בטוב הנראה והנגלה
ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש!